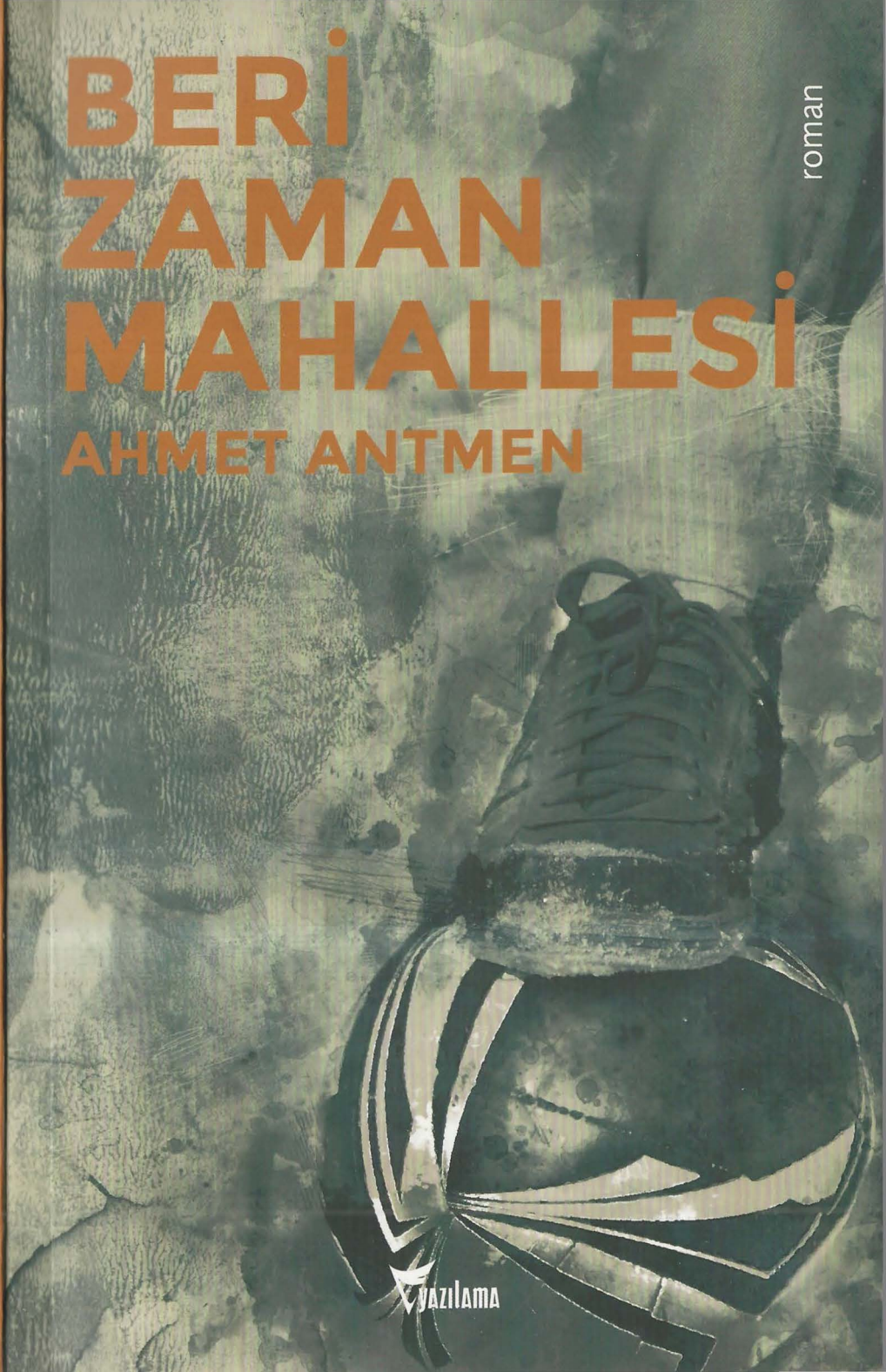
BERİ ZAMAN MAHALLESİ

roman

AHMET ANTMEN

Yazılama

AHMET ANTMEN

BERİ ZAMAN MAHALLESİ

Beri Zaman Mahallesi

Yazılama Yayınevi: 142
Öykü/Roman: 12

Beri Zaman Mahallesi

Ahmet Antmen

Redaksiyon: Ozan Özgür, Umut Ünalan
Düzelti: Gamze Kulak
Kapak Fotoğrafı: Aytaç Özkan
Kapak Tasarımı: Levent Karaoğlu
Sayfa Düzeni: Yiğit Berker
ISBN: 978-605-9988-48-3
Birinci Baskı: Kasım 2016

© Yazılama Yayınevi

Baskı: Mutlu Basım Yayın - Bahri Mutlu
Davutpaşa Cad. Güven İş Merkezi
C Blok No: 256 Topkapı - İSTANBUL
Tel: 0212 577 72 08
Sertifika no: 18569

Yazılama Yayınevi Hizmetleri Ltd. Şti.
Serasker Cad. Osmancık Sokak
Betül Han 9/13 Kadıköy - İstanbul
0 216 338 52 59
iletisim@yazilama.com
www.yazilama.com

Beri Zaman Mahallesi

Ahmet Antmen

ROMAN

YAZILAMA

Ahmet Antmen: 12 Eylül 1979'da Mersin'de doğdu. Üniversiteye kadar olan öğrenimini bu kentte tamamladı. ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezun oldu. Öğrencilik yılları boyunca, ODTÜ Edebiyat Topluluğu başkanlığını yürüttü. Topluluk üyeleri ile birlikte *Nikbinlik* dergisini çıkartmaya başladı. Uzunca bir süre derginin genel yayın yönetmenliğini yürüttü. Derginin şiir dinleti grubunun düzenlediği gösterimlerde yer aldı, bu dinletilerin senaryolarını yazdı. Ayrıca belirli sürelerle *Damar, Kül* ve *Sanat Cephesi* dergilerinin yayın kurullarında bulundu. *Damar* dergisinin sanat yönetmenliğini de üstlendi. Dergilerin yanı sıra, Edebiyatçılar Derneği Genel Sekreterliği görevinde de bulundu. Nâzım Hikmet Kültür Merkezi ve ODTÜ Edebiyat Topluluğu başta olmak üzere, 13 yıldır çeşitli kurum ve kuruluşlarda tarih, teori ve pratik temelli edebiyat atölyeleri düzenlemektedir. Ülke çapında pek çok edebiyat etkinliği ve festivalinin düzenleyici kurul ve ekiplerinde yer almıştır.

Şiir, makale ve öyküleri *Evrensel Kültür, Edebiyat ve Eleştiri, Sol, Öteki-Siz, Damar, Nikbinlik, Sanat Cephesi, Uç, Eylülce, Kül* gibi ülke çapında yayın yapan pek çok dergide yayımlandı. 2002 Yılı SES Şiir Birincilik ödülünü alan *Ayrıksı Otları* isimli ilk şiir kitabı 2003 yılında okurlarla buluştu. Arkadaş, Doruk, Papirüs, Gri, Kağıt Gemi gibi kimi yayınevlerinde yöneticilik, editörlük ve çevirmenlik görevlerinde bulundu. *Gılgamış Destanı, Medyada Savaş Yalanları* ve *Odysseus* gibi kitapların çevirmenliğini veya editörlüğünü üstlendi. Çocuklar ve gençler için kimi Dünya Klasikleri'ni Türkçeye uyarladı. TRT için *Evinde Yabancı* isimli gurbetçilerin öykülerinden oluşan bir derleme kitabın da çevirmen ve editör ekibinde yer aldı.

Devrimcilere ve geride mezar taşından
başka şey bırakmayanlara.

Birinin özlemine, diğerinin iyiliğine...

Ankara-Mersin, 12.09.2008-22.06.2010

Pavyon

Rengârenk lambalar yanmayı istemiyor, birbirleriyle dalaşıyordu. Uluorta kanatlanan kahkahalar farklı masaları mesken tutmuştu. Bir kahkaha diğeriyle buluşmuyor, hayatlar ayrı servis edilmiş gibi dağınık duruyordu. Işıltılar kuşanmış konsomatrisler, dünün ya da yarının izlerini silerek yaşıyor, her gün başka bir elin akrabası oluyordu. Masanın üzerine yarısı tükenmiş bir büyük rakı ile iki üç çeşit meze kondurulmuştu. İçenlerden, konuşup gülüşenlerden bağımsız etrafı süzüyorlardı.

İnsanlar da nesneler de birbirlerini umursamıyordu. Dudaklar yabancı bir dil soğukluğuyla kavuşuyordu alt ya da üst komşularına. İnsan bu mekânda kendini emanete bırakılmış hissediyordu.

—Garson! Hey, adam! Baksana be! Sana kaç defa söyledim, bu karıyı ne diye getiriyorsunuz masama? Nalan nerede Nalan? Ayıp ulan! Kafamız güzel olsun, gönlümüz şenlensin diye onca metelik döküyoruz önünüze.

—Aman, beyim! Gözden kaçırmışız herhal. Şimdicek çağırıyorum Nalan'ı.

—Ha şöyle yola gel. Çizerim yoksa façanı.

Nalan'ın teni, unuttuğu zamanları, kokuları, renkleri çağrıştırıyordu. Ona ve bu loş ışığa tutunarak atlıyordu takvimlerin üzerinden...

Bekirli Köyü'nün üst taraflarında ahırdan bozma bir evde gelmişti dünyaya. Gelmek denirse. Babası, geceler boyu arkadaşlarıyla kafayı çeker, evin yolunu bin bir güçlükle bulurdu. Kapıdan içeri girdiğinde, karşısına ilk çıkana muhakkak okkalı bir tokadı vardı.

Annesinin tenini kırmızılardan ve morlardan çok az seçebilirdi. Yine de beyazıyla kamaşırdı gözleri. Babası, bazı geceler eve yanında bir iki ipsiz sapsız arkadaşıyla gelirdi. Çocukları salona kilitler, yatak odasına geçerlerdi. Annesinin böyle gecelerde yükselen feryatları, küfürleri dün gibi aklındaydı. Saatlerce sürerdi bu eziyet. Babasıyla arkadaşlarının içeride anasını öldüresiye dövdüklerini hayal eder, içi acımayla dolardı. Kardeşleriyle birbirlerine sarılarak bu gürültünün bitip tükenmesini beklerlerdi.

Bir gece... İşte o ketum gece, babası her zamankinden daha fazla içmişti. Arkadaşlarıyla eve teklifsizce daldılar yine. Kapının açılması için hafifçe itelemeleri yeterliydi ama neredeyse kırarak girdiler içeri. Çocuklar salona doluştular. Bu defa kapıyı kilitlemeye bile gerek duymadan geçtiler yatak odasına. Üç kardeşin içinde en büyüğüydü ve tek erkek çocuktu. Yanlış anımsamıyorsa henüz on iki yaşındaydı. Kardeşlerinin gözünün kapıda olduğunu hissetti. İçeride olan biteni görmek istiyorlardı. Böyle bir şeye izin vermesi mümkün değildi. Onları uyutması gerektiğini anladı. Bildiği tek yol, babasından öğrendiğiydi. Birkaç küfür, bir iki tokat yetti. Yedi ve on yaşındaki iki kız kardeşi de hemencecik girdiler birlikte uyudukları yatağa.

Ama hâlâ:

—Abi, bir defa baksak, n'olur ki? diyorlardı.

—Yatın zıbarın, çabuk! Benden bulmayın belanızı, diye yanıtladı.

Beş on dakika kendi yatağının içinde kıvranıp durdu. Engelleyemediği bir güç onu yatak odasına çekiyordu. Annesinin sesleri, gelmesini söylüyordu sanki. Babasının hırıltılarını, arkadaşlarının küfürlerini duyup korksa da sonunda dayanamadı. Kardeşlerinin uyuduğundan emin olunca, parmakları üzerinde süzülerek çıktı salondan dışarı. Yatak odasına yöneldiğinde yüreği göğsünden fırlayacaktı neredeyse. Kalp atışlarının dışarıdan duyulmasından çekinerek, hafif hafif yürüdü odanın kapısına doğru. Kapı zaten aralıktı, bir gaz lambasının loş ışığıyla aydınlanıyordu. Annesini döven adamların yüzlerini görmeyi istiyordu, hepsi bu.

"Bir gün," diyordu, "Nasıl olsa ben de büyüyüp güçlenirim. O vakit göstereceğim size dünyanın kaç bucak olduğunu..."

Aralık duran kapıya iyice yaklaştı. Parıldamasınlar diye gözlerini kısarak, yan yan baktı içeri. Gördüklerine inanamadı. Gözleri

yuvalarından fırlayacaktı. İki ayağı üzerinde donup kaldı öylece. Adamlardan birinin gözleriyle buluştu gözleri. Herif hiç oralı olmadı. Sadece gözleriyle, 'çek git' anlamında bir işaret yaptı. Servet, ayaklarını geride bırakarak, güç bela taşıdığı vücuduyla döndü salona. Kardeşlerinin uyumadığını, meraklı gözlerle kendisine baktıklarını hissetti.

—Annemizi dövmüyorlarmış, diyebildi sadece.

Erkeğin kadın üzerindeki iniltilerini ilk kez görüyordu. Gidebildiği ender zamanlarda, okuldaki arkadaşlarının böyle şeylerden konuştuğunu duymuştu. Hepsi de yavaş yavaş kızları merak etmeye başlamışlardı. Kızların vücudu erkeklerinkinden farklıydı. Bunu biliyordu. Üstelik okulda hâli vakti yerinde bir arkadaşının getirdiği dergide ünlü bir televizyon sunucusunun vücudunu epeyce de görmüştü. İçinde bir şeyler uyanmıştı uyanmasına da sonrasına dair hiçbir fikri yoktu.

Annesini üç adamın ortasında çırılçıplak gördüğünde, sonrasına dair bir fikir edinmişti. Birkaç gün bu sahneyi unutmaya çalıştı. Annesinin yüzüne bile bakmadı. Nedenini bilmese de, gördüğünün utanç verici bir şey olduğunu sezinlemişti. Ne kardeşlerine ne de yakın arkadaşlarına tek söz etti.

Hiçbir şey olmamış gibi davransa da, gecenin bir vakti loş ışıklı, kötü kokulu odada gördükleri gözlerinin önünden gitmiyordu. Üstelik içini kemiren yalnızca utanç değildi. Annesine o geceyi sormak istese de dili varmadı. Yabancı birtakım heriflerin annesinin üstünde rahatlayan gözleri kaldı aklında bir tek.

Yine bir gün, hiç farkında olmadan, banyo kapısının deliğinde buldu gözünü. İçerideki annesiydi. Aklen bunu biliyordu. Vücuduysa oralı bile değildi. Anahtar deliğinden gözüken sadece ve sadece bir kadının uzuvlarıydı onun için.

O günlerden hafızasında morluklar, bembeyaz bir ten ve uzun saçlar kaldı. Hayatta şehvet duygusunu ilk kez tadıyordu.

Günlerden sonra bir gün, annesinin evlerinin yakınlarındaki hendeğe atlayarak öldüğünü duyduğunda pek üzülmedi. Kadının kurtulduğunu düşünmüştü. İnsanı insandan ayırt eden özellikleri, acıma duygusunu ve anasını yan yana gömdü.

Evlerine polislerin ilk gelişi de gene o günlere rastlıyordu. Bu üniformalı adamları ders kitaplarından biliyordu, bir de birkaç

kez okulun oralarda görmüştü. Esasında, hepsinin aynı tip giyinmesi ilk başlarda gülüncüne gitmişti. Babasının, her bir tokadında ayrı bir çığlık taşıyan bu adamın, polisler karşısındaki ürkekliği düşüncelerini bir anda değiştirdi. İşte o gün anladı: Üniforma, karşıdakine korku salan bir şeydi, içerisine girene ayrıcalıklar tanıyordu. Sonra gene aynı adamlar babasını kelepçeleyip götürdüğünde durumu iyice kavradı: Eğer kıyağından bir üniforman varsa her şeyi yapabilirsin.

Üniformalara hayranlığı ve yetimhane günleri hemen hemen aynı dönemde başlamıştı.

Yetimhaneye gittiğinde artık ergenliğe girmişti. Oradaki akranlarına göre artıları vardı. Onların ancak hayal ettikleri şeyi o canlı canlı görmüştü. Kızlarla kilerdeki, lağım kokularının arasındaki ilk yakınlaşmalar ona nasip oldu. İhtiyaç ve merak giderme amaçlı bu ilişkiler onda sevmenin, sevişmenin farklı anlamlar kazanmasına neden oldu. O günden sonra, temiz ve aydınlık ortamlarda aklına böyle şeyler gelmedi hiç. Döneminde onunla yakınlık kuran kızlarsa, vücutlarının değişik noktalarına inen tokatları o işin bir parçası saydılar hep. Herkes gördüğünü yapardı ne de olsa.

Yaşadıklarını keyif almak için değil, intikam almak, geçmişini unutmamak için yaşıyordu sanki. Aklını kurcalayansa hep o ilk çocukluktan kalma meseleydi.

—Sırtıma üniformayı geçirdiğim gün, herkes dize gelecek önümde!

Alt ranzada yatan Sabit'e böyle demişti bir seferinde. Sabit hiçbir şey anlamamıştı tabii.

—Geç bunları, Servet. Üniforma insanın hiç anası babası gibi olur mu?

—Olmasın da zaten. Onlar gibi olacak ne var? Oğlum, sen şimdi bir adamsın diyelim. Üniforma da bir adam. Hem de ne adam! İkiniz birlikte beş adam ediyorsunuz, n'aber?

Sabit'in bu aritmetiğe pek kafası basmamış, çehresine iliştirdiği yabancı bir gülüşle konuyu merakına çevirmeye çalışmıştı:

—Sen daha iyi bilirsin tabii. Kızlarla ne yapılacağını bildiğin gibi.

—Ben ne diyom, sen ne geveliyon, oğlum? Kızlara ne yapılacağını bilmeyecek ne var? Hepsinin ağzına... Ama üniforma... Hele bi dur; geçireyim de üstüme, o vakit görürsün Hanya'yı Konya'yı.

Sabit, muhabbetin o tarafına takılmadığını, ilgisini sadece kızların çektiğini apaçık belli etmişti ama muhatabında en ufak bir karşılık yaratmayı başaramamıştı.

Hayal kırıklığına uğramış biçimde, küskün ve umutsuz, aklına gelen soruları geldikleri yere postalamış, her zamanki gibi son sözü gene Servet'e bırakmıştı:

—Üniforma da kadın da ısıtır adamı. Kadın ısıtınca sözcükleriyle boğar, üniforma ısıtınca senden başkasına söz düşmez. Herkes karşında süt dökmüş kediye döner, anam avradım olsun!

Şimdi, tam da bu masada, kararmış bir tülün arkasına düşmüş gibiydi yetimhane anıları.

Nalan'ın sesiyle irkilip döndü pavyonun sigara, alkol ve kolonya kokularına:

—Gene derinlere açmışsın bayrağı. Senin gibi adamlar da düşünüyor ya, zor zanaat değil galiba bu düşünmek dedikleri?

Sözcükleri, attığı yalancı kahkahaların arasında boğuluyordu. Ortamı şenlendirmek istediği belliydi.

—Dikkat et, sizinkiler seni de tıkmasınlar kodese. Düşün düşün yaştır ha işin.

Servet, bu tür şakaları hiç sevmezdi aslında. Başka biri söylese çoktan yemişti copu kafasına. Ama bu fahişenin bir tılsımı vardı. Eli bir türlü kalkmıyordu, kızamıyordu bile ona.

—Lan zilli! Sen sen olmayacaktın da gösterecektim dünyanın kaç bucak olduğunu! Lafını bil de konuş.

Servet'in dili çözülmüştü ya, bu bile yeterdi Nalan'a. Hayatta hiç ama hiçbir kadını etten öte görmeyen Servet, mesleği etini satmak olan bu kadın karşısında el pençe divandı.

Kadın, biraz da bunun şımarıklığıyla:

—Göster be anam! Senin gösterdiğinden zarar gelmez, dedi.

Arkasından, hafif kıkırdayışlarla sokuldu Servet'in koynuna. En çok da bunu seviyordu Servet, bu kadına yukarıdan bakmayı. Deniz, martılarını bu kadında unutmuş gibiydi. Birer kanat misali çırpınan kirpiklerinin altını uçsuz bucaksız bir beyazlık kaplıyordu.

—Göstermesine gösterem de... Senin gösterdiklerin n'olacak? Onlar var ya, onlar benim aklıma zarar.

Servet, yavaştan bulmayı başlamıştı kafayı. Neşesi yerine geldikçe sözcükler de yuvarlanmaya başladı ağzından:

—Kalk iki göbek at da ortam şenlensin.

Kendinin olan hiçbir şeyi gün yüzüne çıkartmayı sevmese de bu kadını herkes görsün, herkes ondan nasiplensin istiyordu. Kadının incelikle açılan elleri tam üzerinde dolaşıyor, göbek attıkça başı göğsüne kadar eğiliyordu.

—Altında halı olayım, kız! Bu dünya senin etrafında dönüyor şerefsizim!

Sonra aklı nedense Saliha'ya gidiyordu. Karısı Ayşe, esmer, kara kuru bir şeydi. Belki bu yüzden seçmişti onu. Gözü arkada kalmasın, ceketini çıkarttığı yerde kapasın diye geceyi. Ama Saliha... Tıpkı annesi gibiydi. Bembeyaz bir köprü, zamanın utandığı bir yerden uzanıp birleştirmişti sanki onları.

Nalan da bu beyazdan payına düşendi. Nalan'ın öyküsünü biliyordu. İlk sevgilisiyle köyde yaşadıklarını, o ıssız akşamda çırpınan çalılıkları...

Biliyordu bilmesine ama hiç de acımıyordu:

"Çevresindeki tüm erkekler hasta olur bu karıya. O gece, o hışırtılar olmasa şimdiye o gebeşlerden biriyle evlenmişti muhakkak..."

Aklına Saliha geldiğindeyse sinir küpüne dönüyordu:

"Bunca güzel olacak ne vardı be!"

Saliha, annesinin son kazığıydı ona. Aklınca onu korumak için her türlü baskıyı uygulamıştı. Zaten evindeki adamla pavyondaki bu adam aynı kişi olamazlardı. İkisinden biri kesin yalandı. Evinde, astığı astık kestiği kestik bir mukaddesatçıydı. Töre der, gelenek der de başka bir şey demezdi. Belki Saliha böyle benzemeseydi annesine, yıllar içinde yumuşardı. Ne var ki gitgide sertleşmiş, Saliha'ya elindeki son fırsatmış gibi kenetlenmişti. Kızına resmen dört duvar arasında bir cezaevi kurmuştu. Zorlanmamıştı da bunu yaparken. Zaten işi buydu. Yıllarca polis olmayı düşlese de olamamış, ne ki gardiyan olup geçirmişti sırtına o çok arzuladığı üniformayı...

—Nalan, kız, yeter buralarda debelendiğimiz. Hadi, gidip halvet olalım.

—Ulan ayı! Ne doymak bilmez herifsin. Usanmadın gitti halvet olmaktan.

Nalan, bu cümleleri kurarken gayet işveli ve şuhtu. Üzerinde bıraktığı morluklar da olmasa, Servet'le neredeyse iki tutkulu aşıktılar.

"Aman be! Herifçioğlu başka türlüsünü bilmiyor ki. Onun sevmesi de böyle bir sevmek, ne edelim?" diye geçirdi içinden.

Nalan'ı koluna takıp şehrin varoşlarındaki eve giderken, sokaktaki seyyar tatlıcıdan iki adet sarıburma aldı.

Şıralarını birbirlerine bulaştıra bulaştıra Nalan'ın gecekondu da aldılar soluğu.

—Bir tek gaz lambası açık olsun bu gece, bir tek gaz lambası. Işıkla değil, seninle aydınlansın gözüm.

Her gece aynı şeyi istediğinden, Nalan gaz lambasını tutuşturmuştu bile.

Evin dışını kendilerinin de dışına attılar, seneleri aralarına alıp, iniltilerin ve şaplakların üstünden sabahın ilk ışıklarına aktılar...

—Bari birkaç lokma bir şeyler atıştırsaydın, dedi Nalan.

—Hayır be güzelim. Dakikaları değil, saniyeleri bile eritmişiz. Şimdi çıksam anca yetişirim mesaiye.

Ayaklarında kalan son mecali sürüyerek düştü gene cezaevinin tozlu yollarına.

Nalan, peşine taktığı bakışlarla:

—Keşke be, dedi, dünya başka bir yer olsaydı.

Sonra ağzından çıkanlardan ürktü, kısık bir kahkaha attı.

"Dikkat edeyim de Servet'in eline düşmeyim ben de..."

Cezaevi

Evinden yola çıkmadığı zamanlarda hep dolmuşla gelirdi cezaevine. Ataş Rafinerisi'nin karşısındaki toprak yolun başında dolmuştan iner, ağır adımlarla ilerlerdi hedefe. Sabahın ilk tozlarını genzine çeker, ciğerlerinin hazır olduğunu hissettiğinde ilk cigarasını yakardı. Sol elini cebine yerleştirir, sağ eliyle cigarayı kavrardı. İçine çekerken parmaklarının arasında boğarcasına sıkar, dumanı üflediğindeyse nezaketle uzaklaştırırdı dudaklarından. Her sabah başka başka sözleri garip makamlarda türküleştirir, kendi bestelerini söylerdi:

Sabahın da Nalan
Gelip yatmadım yanınan
Beni senden alan
Görecek gününü âlâsından

Anlamlı anlamsız kafiyeler bulmayı, kendince yaşadıklarını anlatmayı çok severdi.

"Benim neyim eksik o çalgıcı bozuntularından? Her bi' şeyim yerli yerinde maşallah," diye geçirdi içinden.

Bu sabah uydurduğu türküyü çok sevmişti. Cezaevinin kapısına yaklaşana dek mırıldandı.

Kapıdaki görevliye öylesine bir selam çakıp içeri girdi. Soyunma odasına daldı, her zamanki gibi üstünü başını değiştirdi. Arkadaşlarının yanına sabahın ilk çayını içmeye gitti. Geceden kalma nöbetçilerin gözlerinden uyku akıyordu. Her zamankinden farklı bir yorgunluk vardı sanki üstlerinde.

—N'oldu lan? Sabaha kadar kürek mi salladınız? Ne bu hal?

—Sen geç dalganı. Öyle bir iş geldi ki başımıza...

Servet hâlâ işin dalgasındaydı:

—Anladım, karılar koğuşunda yormuşlar sizi. Ee, onlar da haklı birader; erkeksizlik zor zanaat.

—Ohoo! Senle de iki çift ciddi kelam edilmiyor. Şu getirdikleri adam var ya...

—Hangi adam be?

—Şu adam işte, canım, Adana'dan getirdikleri. Trenden indirip getirmişlerdi ya.

—Ha, sen şu terörist bozuntusunu diyon. N'oldu, bir sorun mu çıkardı? Şimdi dürerim defterini...

Karşısındakiler suskundu. Endişeli bakışları başka bir şeyler anlatmak ister gibiydi. Hani vazoyu yere atarken kırılacağını bilmeyen bebekler gibi.

İçlerinden biri tek sözcükle açıkladı:

—Dürdüler.

—Nasıl yani? Kim?

—Yav, bir türlü ötmedi herif. Eşek sudan gelinceye kadar dövdük, bana mısın demedi.

—Ee?

—Sonra Siyasi Şube'den geldiler, 'İşinizi yapamıyorsanız biz yaparız' deyip götürdüler herifi.

—Bak sen şu deyyuslara! Bize işimizi öğretiyorlar ha.

Bu sözler ağzından çıkarken aslan kesilse de temkinliydi. Cesaretini göstermek istiyordu ama herkes de görsün istemiyordu. Babasının üniformalar karşısındaki çaresizliğini gördüğü o ilk gün anlamadığı bir şey vardı. Onu da sonradan anlamıştı: Her üniforma bir değildi. Bazı üniformalar diğerlerini döverdi.

Sesini biraz daha kıssa da kendinden emin tavrından ödün vermedi:

—Ee, herifi öttürüp namımızı üç paralık ettiler; ona mı kederiniz? Nerede şimdi o it, gidip ince bir ziyaret vereyim.

—Yok be! Dinlemiyon ki cümlenin tamamını. İki satır sabret. Herifçioğlu orada da ötmemiş. Öner Bey de başlarındaymış. Ne yapsa, ne etseler kâr etmemiş. Öner Bey'in de yetişeceği bir yer mi ne varmış.

—Kısa kes be adam! Hayat hikâyeni mi dökecen eteklerimize?

—Lafın kısası, deri saatine bakıp bakıp durmuş, 'Hızlı halledin şu işi' diye emirler yağdırmış. Hatta kendi bile katılmış muameleye.

—Öner Bey? Hadi canım!

—İster inan ister inanma.

—O, saka kuşunun kafesinden ayrılır mıydı be? Bak sen. İki el atmış da iyi olmuş. Anlasın halimizi... Sen neye takıyon kafanı? Adamı yorduk diye mi üzülüyon?

—Yok, bana ne elin herifinden? Neyse, elde sopalar ilen kafasına çalışmışlar. Korkup da çabuk konuşsun diye dört bir koldan saydırmışlar. Ee, insan vücudunun da bir sınırı var tabii. Dayanamamış...

—Dayanamaz tabii, lavuk.Hani büyük büyük laflar ediyor, ahkâm kesiyordu; ötmüş yani sonunda. Ee, derdin neydi be adam? Burda ötseydin ya.

—Ötmemiş, Servet. Tek sövmüş. Doğrudan, fütursuzca. Öner Bey de iyiden iyiye hiddetlenmiş, yardımcısını çağırtmış.

—O çıtıpıtı çocuğu?

—He, onu ya. Çıtıpıtı filan da değil ayrıca, tecrübesiz sadece. Söyleneni hakkıyla yapıyor ama.

—Çağırmış da ne etmiş?

—'Ben dayanamıyorum artık bu ite; sen dur başlarında. Herifçioğlu konuşana dek hiçbirinize gün yüzü yok. İsteyen bu mahzende onunla yaşlanır.' demiş. Hatemi de yeni yetmenin teki ya; iyice artırmış köteğin dozunu. Kafasına vura vura... Ee, ne olursa olsun, o çakalınki de can bir yerde. Dayanamamış çıkmış bedeninden.

—Öldürmüşler mi herifi?

—Yavaş ulan, sesini kıs da konuş. He, öyle etmişler.

—Vay anam vay! İş bilmezliğin sonu böyle olur işte; konuşturamadan öldürürsün herifi.

Keyfi iyiden iyiye yerine gelmişti. Kendileri değil, karşı taraf rezil olmuştu.

—Boyundan büyük işe karışmayacan, dedi neşeyle.

—Sen neye seviniyon, eksik akıl? dedi Kadir.

—Niye sevinmeyecekmişim? Almışlar işte boylarının ölçüsünü. Öğrenirler artık başkalarının işine burunlarını sokmamayı.

—Hiç mi kafan çalışmıyo lan senin? Herifler adamın ölüsünü

buraya getirdiler. 'Siz altından kalkamadınız, başımıza bunlar geldi.' dediler.

—Bi' de dediler ki: Şimdi ya pisliğinizi temizlersiniz ya da okka altına siz gidersiniz!

Salim ilk kez konuşuyordu. Sözcükler titreyerek çıkıyordu ağzından. Akşam, nöbet sorumlusu oydu.

—Hayır, arkadaşım. Tamam amirsin, büyüksün de... Büyük olan, ulu olan kendi bokunu başkasına temizletir mi? Kabak bizim başımıza patladı, şimdi ayıkla pirincin taşını.

—Valla doğrusun, Salim. Büyükler götlerini kurtarır her türlü, biz yanarız Allahıma, çıra gibi.

Kadir, belki bir iki şey daha söyleyecekti ama Servet sözünü kesti:

—Deli misiniz, oğlum? İyice uyuşmuş kafanız. Herifi öldür, kendin kenara çekil. Olur mu hiç öyle şey? Eşek gibi yardım edecekler. Hem kimin umurunda ki adamın zartayı çekip çekmediği? Ohh, bir uğursuzdan daha kurtulduk! El birliğiyle temizleriz ardını, kafayı takmayın.

—Ne eli, ne birliği? Herifler ölüyü atıp gittiler.

Salim iyiden iyiye ürkmüştü bu işten.

Servet aldırış etmedi, kaldığı yerden sürdürdü:

—Oğlum, bu adamlar gerzek mi? Eni sonu üzerlerine sıçrayacak bir işi başıboş bırakırlar mı? Muhakkak yardım edecekler. Adabıyla gitmek lazım sadece dümen sularına. Gerisi lafügüzaf. Şimdi sıkıla çeneni.

Yoklamadan dönen arkadaşlarına tek laf etmediler. Olay ne kadar duyulursa o kadar dallanıp budaklanırdı.

Son noktayı gene Servet koydu:

—Salim, buradan çıkar çıkmaz Öner Bey'e bir uğra. Sana diyecekleri varmış.

Salim, dalgayı çakmıştı. Hiç bozuntuya vermedi.

Simidini çayına sokup çıkarırken:

—Tamam be tamam! Onun da derdi bitmedi gitti, dedi.

Park

Salim, Siyasi Şube'den eli boş dönüyordu. Kimsenin bir halttan haberi yoktu. Herkes yarım ağız konuşmuş, kendisiyle adamakıllı ilgilenen çıkmamıştı.

"Üniformalarına güveniyorlar," diye düşündü. "Burnu büyük herifler. Niye kaldırmışlar ki götlerini bu kadar? Ne fark eder, benim üstümdeki de üniforma değil mi? Ha mavi ha kahverengi."

Ayrıca bir suça ortaktılar şimdi. Yani kader bir oyun etmiş, birleştirmişti yollarını. Kaderdaş sayılırlardı bir bakıma.

Gözleri uykuya yenik düşmemek için direniyor; bu sorunu hemen çözmesi gerektiğini iyi biliyordu. Şubedeki memurun sözleri hâlâ kulaklarındaydı:

—Öner Bey bugün gelmeyecek, evinde istirahat edecek.

"Ne rahat adam be! Ortada bir ceset varken gitmiş evinde inzivaya çekilmiş. Kendi kendine toz buhar mı olacak bu herif? Gelip kimse sormayacak mı akıbetini? Of anam of! Dert çekmeye gelmişim bu dünyaya, milletin keyfi gıcır..."

İçinde onca düşünceyle uykuya yenik düşüp dağılmadan evvel evinin yolunu tutmak istedi. Ayaklarını sürümeye çalışıyordu ama içinde ikinci bir insan durduruyordu onu. Çoktan ölmüş, albümlerde kalmış bir eski insan.

Elini bir cesetten kaldırıp, üstelik ceset orada dururken, karısının, çocuklarının yanına gitmek ne zordu. Dakikalar hızla tükense de Siyasi Şube'den çok uzaklaşamamıştı.

Atatürk Parkı'ndaki yüksek ağaçların arasından denize yöneldi. Bir müddet izledi, dalgaların kıyıya hafif vuruşlarını kazıdı

anlağına. Yeni açmış zambakların kokusu sarıyordu ortalığı. Gök denizle buluşurken bir yara izine dönüşüyordu. Hafif, durağan bir melodi gibiydi hayat, akmıyordu. Daha doğrusu onun için akmıyordu. Her yer, her renk, her koku yorgunluğunu anımsatıyordu. Geceden kalma olduğu için değildi bu; öyle bir geceden kalma olduğu içindi.

Ağır aheste çalılıklarla kaplı bir çam ağacının altına kavuştu. Sırtını ağacın gövdesine yasladı, tatlı bir uykuya daldı. Son düşündüğüyse üniforması oldu. Ne garipti, insan uyuduğunda her şey silinip kayboluyordu. Uykudayken üzerindeki üniformanın bir önemi yoktu.

Öğleden sonra bir yanık kokusuyla uyandı. İlkin, gördüğü çocukluk rüyalarının etkisinden kurtulamadığını düşündü. Tarlayı ateşe veriyorlardı babasıyla; farelerin, sincapların acı çığlıkları geliyordu kulağına. Bütün canlılar ölürken bir ses bırakıyordu arkasında. Kimininki korunuyor, kimininki çürüyüp gidiyordu.

Hemen sonra fark etti, yanık kokusu rüyadan çıkıp gerçeğe taşınmıştı.

Tam, 'Doğruymuş, rüyalar gerçek oluyormuş işte' diye sevinecekken:

—Anam, anam! Yanıyom lan, yanıyom! diye bağırmaya başladı.

Paçasından yukarıya doğru tırmanan alevleri gördü.

"Lanet olası piçler, başka oyun bulamadılar mı kendilerine?" diye düşündü.

Son hız koşarak denizin serin sularına atladı.

Çocuklar çalıların arasından güle oynaya çıktılar, hep bir ağızdan 'Arkadaşım eşek' şarkısını söylediler.

—Eşeklere bindireceğim sizi, it oğlu itler! Gösterecem dünyanın kaç bucak olduğunu!

Kaçışmakla meşgul çocukların keyfine diyecek yoktu. Ağlarına takılan büyük bir balıktı. İlk kez üniformalı bir balık tutmuşlardı.

İyice uzaklaşıp güvenli bir mesafeye ulaştıklarında:

—Lan, ya yanıp tutuşsaydı herif? Bir an hiç uyanmayacak sandım, dedi Emre.

—Uyandığında da anlamadı ki n'olduğunu, Allahın salağı. Mal mal baktı etrafa, diye yanıtladı Yüksel.

—Neyse, kurtardı sonunda paçayı. Şimdi ne yapsak?

—Ne edecez, oğlum? Maça bekliyorlar ya bizi toprak sahada.

Çocuklar gözden kayboldukları sırada Salim hâlâ üzerindeki ateşi söndürmekle uğraşıyordu. Aklı yerine gelmeye başlamıştı.

—Hey anasını! Üniformayla uyuyakaldığım yere bak. İyi ki çocukların eline düşmüşüm. Ucuz kurtardık vallahi. Salaklığıma doymayım.

Daha ciddi tehlikelerden yırtmıştı ama vakit akşama geliyordu. Cezaevindeyse bir erkek cesedi dört gözle onu bekliyordu. Genç bir erkek cesedi. Ondan bir an önce kurtulmalıydı. Yoksa başına geleceğin haddi hesabı olmazdı.

Toprak Saha

ARABA, toprak sahanın etrafında birkaç tur attıktan sonra çocukların yanında durdu. Çocuklar şaşkın bakışlarla izliyorlardı. Yaşadıkları çevrede yalnızca birkaç araba olduğundan, sahibini tanıyorlardı. Korkularının asıl nedeni de buydu.

—Lan, bu herifin ne işi var burada? dedi Emre.

—Aklımıza gelen başımıza geldi galiba. Bu defa baltayı taşa vurduk. Adi herif, nereden bildi ki kim olduğumuzu?

Yüksel, sorusunda gerçekten ciddiydi. Sanıyordu ki ne yaramazlık yaparlarsa yapsınlar gelip bu toprak sahaya gömebilir, kimse de bulup çıkaramazdı gömülerini.

Yuvası yıkılmış bir kuş gibi tedirgin ve ne yapacağını bilmez haldeydi. Güvendiği dağlara kar yağmıştı.

—Durun, oğlum, dedi Vedat. Belki başka bir derdi var adamın. Ortalığı velveleye vermeyin hemen.

—Ne derdi olacak ki bizle? Akranı mıyız? Besbelli niye geldiği. Zokayı yuttuk ki ne yuttuk.

—Bi' sakin olun, efendi olun, anasını satayım. Birazdan anlarız derdini.

Arabanın içinde şoförle Öner Bey bir şeyler konuşuyordu. Öner Bey hiç olmadığı kadar sakindi ama çocuklar siyah camın ötesini göremiyorlardı. Her birinin kafasında, arabadan inecek bu polis müdürüne dair farklı sahneler vardı. Bazısı adamın hızla üzerlerine gelip kendilerine birkaç tokat çakacağını düşünüyordu, bazısına göreyse arabanın camını açıp küfürler ve tehditler savurmakla yetinecekti. En iyisi de bu olurdu. Ana avrat düz gitse ne olacaktı? Adam sen de! İncileri mi dökülecekti sanki?

Çoğunluk ise aksi görüşteydi, hepsini toplayıp götüreceğini düşünüyordu. Ailelerinden biliyorlardı, tanımadıkları adamlarla gitmenin ne fena bir şey olduğunu. Hele bir de o tanımadıkları adam polisse...

Sayıları sınırlı da olsa bazıları nispeten daha rahattı, içlerinden, 'Biraz nasihat edip gider; koca adam, bizimle aklını bir koymaz.' diye geçiriyorlardı.

En fena tahmin Emre'den geldi. Üstelik düşüncesini sesli dile getirmişti:

—Ya hepimizi vurursa?

Öner Bey de tam bu sırada açmıştı arabanın kapısını. Çocukların hepsi yere kapaklanmıştı. Adam, bu tavırlarına anlam verememişti. Bölge halkının ta Osmanlı'dan beri kolluk kuvvetlerini sevmediğini biliyordu ama bu kadarı da fazlaydı. Açık açık canavar muamelesi görüyordu.

—Ne diye vurayım sizi be çocuklar? Aklınızdan zorunuz mu var? Kalkın ayağa bakayım.

—Ya kızıp bağırırsan? dedi Yüksel.

—Niçin bağırayım, evladım? Manyak mıyım? Sebepsiz yere bağırılır mı hiç?

Çocukların yüreklerine sular serpildi.

—Gördünüz mü? Hiçbir şeyden haberi yok işte, dedi Vedat kısık sesle.

Fısıltıyı yarım yamalak yakalayan Öner Bey, hafiften sinirlenir gibi oldu.

—Ne dedin bakayım sen?

—Hiç, hiç, diye geveledi Vedat. Hoş geldiniz dedim sadece.

—Ha şöyle be yavrum. Doğru dürüst konuşsanıza. Hoş bulduk. Sizi görmeye geldim. Kaç zamandır aynı mahallede yaşıyoruz, uğrayıp halinizi hatırınızı soramadım.

Çocuklar şaşkınlıktan neredeyse küçükdillerini yutacaklardı. Koskoca müdür, ayaklarına kadar hasbihâl etmeye gelmişti.

İçlerinde en konuşkanları Emre'ydi, ilk o yanıtladı:

—Nasıl olalım işte. Okuldu, dersti, oyun oynamaya vaktimiz kalmıyor.

—Hadi oradan, bastıbacak! Ne zaman görsem buradasınız. Tersine, ben de bu çocuklar ne ara okula gidiyor diye düşünüyordum. Beni mi kafalayacaksınız?

—Öylesine söyledik, bey amca. Maksat muhabbet olsun.

—İyi, iyi. Öyle olsun bakalım. Oyun dediniz de, bakın, size birkaç parça oyuncak getirdim: toplar, arabalar, bilyeler, topaçlar, bebekler...

Son sözcüğü söylerken Saliha'nın yüzüne baktı.

İşaret etti, şoför arabadaki kutuları getirdi. Davette bulunmasına gerek kalmadı, minik eller ganimeti birkaç hamlede talan etti.

Bazıları hâlâ şüpheciydi, işin sonunun nereye varacağını tartmakla meşguldü. Öner Bey gelip de her birinin yanaklarından öpünceye dek geçmedi endişeleri.

—Haydi, ufaklıklar, görüşmek üzere. Güzel güzel oynayın yeni oyuncaklarınızla. Birbirinizi sakın ola üzmeyin.

Çocukların garipseyen bakışları eşliğinde arabasına ilerledi, şoförün yardımıyla arka koltuğa geçti. Geriye dönüp bakmadı, sarsıla sallana toprak sahayı terk etti.

Tüm çocuklar gibi Yüksel de bayılmıştı oyuncaklara ama yıllardır savunduğu bir adacığı yitirmişçesine üzgün durmaktan kendini alamıyordu.

Yol

KÜÇÜKLÜĞÜNDE birkaç Hüseyin Rahmi romanı okumuştu. Tılsımlara, büyücülere inanıp yolunu şaşıranları, falcıların elinde kuduran kaynanaları biliyordu. Boş inancın peşinde ya umutların ya da bir bütün olarak insanın tükeneceği malumuydu. Doğum günü pastası üflendiğinde, için için bir dilek tutulmasına bile şüpheyle yaklaşırdı. Uğurlu sayılardan, en sevilen giysilerden, tombaladan; hiçbirinden ama hiçbirinden fayda sağlamamıştı şimdiye kadar.

Sağlayacağına da asla inanmamış, gençliğinden bu yana kaderini kendi ellerine almıştı.

O günden itibaren de istikbal vadeden bir adama dönüşmüş, akranları arasında parmakla gösterilir olmuştu. Azimliydi, çalışkandı, tuttuğunu koparmayı bilmişti.

Meslek mi? En âlâsına, en kıyağına kavuşmuştu. Öyle sıradan bir iş de değildi üstelik; koskoca polis memurluğuydu. İnsanların gözünde devlete açılan mühimden de mühim bir yoldu yani. Hep baba bildikleri ama elini bir defa bile öpemedikleri devletin anahtarı onun cebindeydi.

Öyle olduğunu, öyle olması icap ettiğini epey önce keşfetmişti. Platon'un Devlet adlı eserini okur okumaz işin esasını kavramış, ana fikri epey matrak bir cümleyle bilince çıkarmıştı: Devletlerin adı polisse, ne diye filozoflar yönetsin ki?

Kasabadaki tüm gözlerin üzerinde dolaştığını, kızların istekli bakışlar fırlattıklarını hissetmiş, bu fikrin güven dolu rahatlığı içinde arşınlamıştı sokakları. İlginin şahsına değil de rütbesine, statüsüne yöneldiğini pekâlâ fark etmişti.

Gocunmamıştı kesinlikle. Gocunacak ne vardı ki? O rütbe ona aitti, rütbenin vücut bulmuş hali ise kendisiydi.

Aksi düşüncelere pirim vermemiş, saygıyla eğilen bedenlerin, çıkarılan kasketlerin, baygın bakışlı hayranlıkların keyfini sürmüştü.

Kasabanın padişahıydı, karısı Halime'yi de padişah edasıyla işte bu çok sayıdaki hayranın arasından beğenip seçmişti. Kılı kırk yaran terziler gibi ölçüp biçmiş, gözlerinin renginden saçlarının şekline; teninin aklığından boyuna bosuna; kilosundan huyuna suyuna kadar her şeyini ince eleyip sık dokumuştu. Hatta ve hatta, gürbüz çocukları olacağından emin, doğumda zorluk çekmesin diye kalça genişliğini bile dikkate almıştı.

Tabiat meselesiydi, aksi mümkün değildi. Kendini bildi bileli şans oyunlarında kaybetmişti, işini şansa bırakacağına hiç yapmamayı yeğlemişti. Bulunduğu sahili, gideceği güzergâhı, varacağı limanı hep önceden seçmiş; yolda karşılaşabileceği her tür rüzgârı, fırtınayı, yağmuru hesaba katıp, kısacık yolculuklar için bin bir türlü önleme başvurmuştu.

Gazoz kapaklarıyla tapa oynadıkları zamanlarda, iki parmağını birleştirip en yumuşak vuruşunu yapsa bile ya ince bir yelin ya da taş üzerindeki minik bir çıkıntının umutlarını boşluğa ittirdiğini görmüştü hep. Ne zaman umut etmeye kalksa, başına gelmedik iş kalmamıştı. Arkadaşları tüm tapalarını üttüğünde, çöp kutularını karıştırdığı bile olmuştu.

Okul mu? Sosyal derslerden sürekli nefret etmişti. Nasıl demeli, herhangi bir kesinlik yoktu onlarda. Ne yana çekilseler o yöne sünebilirlerdi. Oysa fizik, aritmetik, kimya hiç de öyle değildi. Her şeyin ama her şeyin belirli bir formülü vardı. Üç hidrojen atomu, boş bir bardak demekti. Sittin sene uğraşsan tek yudum su okşamazdı boğazını. Sekiz kere yedi, dünyanın her yanında elli altı ederdi. Felsefe, sosyoloji, psikoloji gibi derslerse ıvır zıvırdan başka bir şey değildi. Bir tek tarihi sevmişti; onun da sayılarla ifade bulan kısımlarını. Ankara Savaşı 1402'de olmuştu. Timur kazanmış, biz kaybetmiştik. Ötesine ne gerek vardı? Ya kazanırsın ya kaybedersin; bunun ortası olmazdı. Her şey belirli bir mantık çerçevesinde gerçekleşirdi. Bir şey ya A'dır ya da A değildir; hepsi bu. Bu kadar açık, bu kadar berrak...

Meselelere böyle baksa da sosyal dersleri hiçbir zaman rafa kaldırmamıştı. İnatla kafa patlatmaya devam etmiş, o derslerde de sınıf birinciliğini kimseye kaptırmamıştı. Çünkü güç, düşmanını da içermeyi gerektirirdi.

Hüseyin Rahmi romanlarından işine gelen hususları cımbızlayıp sahiplendiği belliydi. Şans peşinde acınası hallere düşenler bu seçkiyi sağlamlaştırmış, oyunda kaybedenin gerçekte kazanması gerektiği ilkesi belleğine kazınmıştı.

'Bir şey ya A'dır ya da A değildir.' sözünü dilinden düşürmemesinin, farklı ortamlarda yineleyip durmasının nedeni buydu. Ona göre, bir şey ya gerçekti ya da değildi. Sözleri yinelemekse bir kusur değil, erdemdi. Üstün olan şeyler yinelenirdi çünkü. Gündüz ve gece 7 gün 24 saat durmaksızın yinelenirdi.

Hayat bunlardan başka neydi ki?

Ortaokul yıllarında şans oyunları ve tesadüflerdeki başarısızlığını kendine tanınmış bir ayrıcalık olarak algılamıştı. Onun kaderi kahve fallarından anlaşılamazdı; bizzat ve sadece tanrı bilirdi onun kaderini. Tanrıyla oldukça yalın ve doğrudan bir ilişki kurmuştu. Dilek ağaçlarına bağlanan çaputların ya da merdiven altlarından geçen kara kedilerin onun üzerinde hiçbir etkisi olamazdı. İnsan, tanrıyla yüzleşmemek için araya bu tarz saçmalıklar sokar, kaderin ötesini araştırırdı. Üstün insanlaraysa tanrı ancak ve ancak kendi yazgılarını bahşeder, onlarla arasını açacak en ufak bir çakıl taşına dahi tahammül göstermezdi.

Bu düşüncelere öylesine bağlanmıştı ki, evlerinin duvarına merdiven dayar, bir çuvala tıktığı kara kedileri altından geçirirdi. Hemen arkasından da taş bağladığı çuvalı denize atardı.

—İşte, derdi, tanrıyla aramda durabilecek hiçbir güç kalmadı. Bizim karşımızda her şey aciz, her şey zavallı...

Yetinmez, dilek ağaçlarına bağlı çaputları gizliden gizliye toplayıp yakardı. Ateşin alazlarına fikrini karıştırır, sanki ahbabıymış gibi tanrıyla derin sohbetlere dalardı.

Polisliğinin ilk yıllarında, doğayla ve tanrıyla kurduğu ilişkinin bir benzerini mesleğine taşımıştı. Astlarından, üslerinden çok mesleğin kendisine bağlıydı, araya girecek engelleri yerle bir etmeye kararlıydı. Polisin, yani devletin karşısına dikilenler, önce helvadan put yapıp sonrasında yiyen sapkınlardan farklı olamazlardı.

Kurulu düzene çomak sokan bu zavallılar, bir bakıma tanrıyla dalaşıyorlardı. Evlatları için bile olsa, tanrının bağışlayıcılığının ve tahammülünün bir sınırı vardı. Bu gibi münafıkları kapı dışarı etmiş, büyük balıklara yem olsunlar diye ortalık yere atmıştı. Tıpkı şeytanı attığı gibi. Tanrı, şeytanı cennetinden kovmuş; onun kahrolası müritlerini kovmayı ise Öner Bey kuluna ve onun müritlerine bırakmıştı.

Öner Bey'in Evi

Otomobil, bir üst sokaktaki evin köşesine doğru yöneldiğinde, akşam turuncu perdelerini açmaya başlamıştı. Mersin'in seçkin bir semtinde, Cumhuriyet Karakolu'nun hemen üzerindeki lojmanda oturuyordu Öner Bey. Gün boyu taşıdığı üniforma kokusunun ait olduğu mahalden ve yokluğunda ailesinin burnundan uzak kalmasını istemiyordu. Alışkanlıklarına uygun düşen bu güvenli mekân, onu ve ailesini sarıp sarmalayan bir dost eli gibiydi.

Kapıyı aralayıp ağır hamlelerle arabadan indiğinde, Salim'in sesini işitti:

—Hoş geldin, beyim! Saatlerdir seni bekliyorum. Evden sordum, hanım abla dışarıda olduğunu söyledi.

—Ooo, Salim, sen misin? Hoş gelmişsin. Niye evde beklemedin?

—Hanım abla da davet etti ama ben burada bekleyim istedim. Çok sağ olun, beyim.

—Ee, ne istiyorsun? Nedir seni kapımıza kadar getiren?

—Beyim, sen de biliyon başımızdaki işi. İstersen yukarıda konuşalım.

—Tamam, tamam. Gel bakalım.

Dış kapıdan girdiler, ışıltılı basamakları omuz omuza tırmandılar. Öner Bey hafif dokunuşlarla dövdü cilalı ahşabı. Karısını rahatsız etmekten çekinir gibi bir hali vardı. Halime'yse büyük bir heyecanla açtı kapıyı.

—Hoş geldin, kocacığım! Aa, Salim Bey, siz burada mısınız hâlâ? Çoktan gittiğinizi düşünmüştüm.

Salim cevap vermedi, açıklama faslını Öner Bey'e bıraktı:

—Hoş bulduk, Halime. Sen bir çay koy bakalım. Sanırım önemli bir derdi var Salim'in. Geç haydi, Salim. Kunduralarını şuraya çıkart. Bir de terlik al ayakkabılıktan. Emanet gibi hareket etme yahu. Rahat ol.

—Sağ olasın, beyim. Şimdi giyiyorum terlikleri.

—Halime, canım, biz oturma odasına geçiyoruz.

Salim, rahat olmaya çalışsa da çekingenliğini yenemeyerek takip etti Öner Bey'i. Kurulduğu koltuğun tam karşısında duran koltuğu gözüne kestirdi, yerine geçerken de odanın kapısını usulca ittirdi.

—Hayırdır, devlet sırrı mı konuşacaksın, bu ne gizlilik?

—Aman, beyim. Sanki siz bilmiyorsunuz başımızdaki belayı? Bu pisliği nasıl temizleyeceğiz kestiremedim. Benim kalın bir kafam, kıt bir aklım var. Sizin okuduğunuz gibi okumadım, gördüğünüz gibi görmedim. Varıp fikrinizi alayım, yardımınızı rica edeyim istedim.

—Geceki heriften mi bahsediyorsun?

—Evet, beyim. Başka ne olacak? Dertsiz başımıza dert oldu.

—Devlet işi başa dert olmaz. Gereken yapıldı diye de pişman olunmaz.

—Elbet, beyim. Yerden göğe haklısınız ama herif orada çürüyüp kokacak. Birileri fark ederse diye ödüm kopuyor. Dün gece yarısı cesedini getirip attılar. Hiçbir yol yordam göstermeden de çekip gittiler.

—Siz üzerinize düşeni layıkıyla yapamayın, kendi söküğünüzü başkasını diktirmeye kalkın, sonra da yardım isteyin. Olacak şey mi?

—Hatamız varsa affetmek büyüklüğün şanındandır. Ama ben gibi bir fukara eline yüzüne bulaştırır bu işi. Sonra her şey arapsaçına döner. Ne olur, beyim, yardımınızı esirgemeyin. Bu it oğlunu bir halttan sayarlar da başımı yakarlar vallahi.

—Be hey adam! Deminden beridir kafam kalın deyip duruyorsun; sizin orada herkesin mi kafası kalın peki? Kimsenin aklına bir çözüm, bir çare gelmedi mi? Ne güzel, ne mutlu bize! Cezaevini emin ellere bırakmışız.

—Olayı fazla kişiye duyurmadım, beyim, iş büyür, iyice beter olur diye. Biz birkaç fukara gardiyan da çıkamadık içinden.

—Ha, aldık yani başımıza belayı. Yakında hacetinizi bile bize yaptırtmaya kalkarsanız siz.

—Öyle söylemeyin, beyim. Siz amirimizsiniz, büyüğümüzsünüz. Her şeyin iyisini siz yaptırırsınız.

O sırada Halime, elinde çay tepsisiyle kapıda belirdi.

Sustular, yan gözle birbirlerine baktılar.

—Sohbetinizi böldüm galiba. Merak etmeyin, şimdi çıkıyorum.

Çıkarken parmağıyla kocasını da çağırdı. Öner Bey kaçınılmaz olarak peşi sıra seğirtmek zorunda kaldı.

—Canım, gündüzleri yüzünü gören zaten cennetlik; bir de akşamları işle geçirirsen zamanını, nasıl baş başa kalacağız? Lütfen kısa kes. Olmadı yarın görüşürsün.

—Farkındayım, hayatım. Birazdan biter işimiz, merak etme. Vaziyet biraz mühim.

Salim de fark etmişti durumu.

—Hanım ablaya rahatsızlık verdik galiba, diye karşıladı eski yerine doğru ilerleyen Öner Bey'i.

—Estağfurullah. Bu akşam için bir programımız vardı da onu hatırlattı. Neyse, biz konumuza dönelim. Anladığım, sen şimdi, 'Biz bir yığın acemiyiz, bu işin içinden çıkmayı beceremeyiz; gelin pisliğimizi siz temizleyin' diyorsun, öyle mi?

Salim, 'Lan artist! Siz geberttiniz ya herifi; karşıma geçmiş ne atıp tutuyon?' diye çıkışmamak için kendini zor tuttu. Servet'in nasihatleri halen kulağındaydı. Ne işitirse işitsin, 'He ağam, he paşam' şeklinde karşılayıp etekleyecekti.

Öyle de yaptı:

—Evet, beyim. Bunlar mühim meseleler, bizi aşar. Ancak sizin gibilerin görgüsüyle, irfanıyla çözülür.

—Tamam, tamam, uzun etme artık. Yarın bakarız çaresine.

—Sağ ol, beyim. Ver elini öpeyim.

—Gerek yok. Bir daha kendi işinizi başkasının üzerine yıkmayın yeter.

—Siz nasıl isterseniz öyle olur, beyim. Allah sizden razı olsun. Allah ne muradınız varsa versin.

Temenni faslını daha da uzatacaktı ama ipin ucunun kaçmak üzere olduğunu anladı. Öner Bey bıkkın gözlerle bakıyordu.

—Eh, ben artık müsaadenizi isteyeyim.

—Müsaade senin.

Salim bir çırpıda toparlandı, ayaklarının olanca hızıyla çıkış holüne yöneldi.

Dış kapıya ulaştığında:

—İyi akşamlar, yenge! Çay için tekrar ellerine sağlık, diye seslendi ama herhangi bir karşılık alamadı.

Bu netameli sessizlik, Öner Bey için gecenin zorlu geçeceğinin habercisi olabilirdi. Genelde sakin bir tabiata sahip olsa da, canının sıkkın olduğu zamanlarda Halime tahammül edilemez birine dönüşürdü. Neye parlayacağı, neyden gocunacağı, neye içerleyeceği belli olmaz, sudan bahanelerle kavga çıkarırdı.

Gittikçe büyüyen tehditkâr sessizliğe müdahale etmedi, sabırla beklemeyi seçti. Başına gelecekler kaçınılmazdı belki ama pekâlâ geciktirilebilirdi.

Bir süre elindeki çay kaşığını boş bardağın içinde dolaştırdı,dipte kalan minik çay taneciklerini toplamaya çalıştı.

Tam başaracağı sırada kapıda Halime belirdi.

—Kolay gelsin.Zor bir işle meşgulüz galiba. Salimcik gitmiş, oynaş için çay bardağına geçilmiş.

—Yapma, canımın içi. Önemli bir meseleydi, inan.

Halime kararlıydı, taviz vermeyecekti:

—Tut ki öyle. Senin dairen, şuben, makam odan yok mu? Elin adamlarının gecenin bir yarısı evimizde ne işleri var? Cevap verme! Suç senin. Yüz veriyorsun, astar dileniyorlar. Başka amirlerin evlerine böyle rahat girip çıktıklarını ne duydum ne gördüm.

—Abartma. Sanki adamlar salona döşek sermişler gibi konuşuyorsun. Kırk yılın başı bir müşkülleri...

—İyi, çözdün mü bari adamcağızın müşkülünü? Bu konuda uzman olduğunu öğrendiğim iyi oldu. Belki bir ara bu fukara da gelir aklına, onun dertleriyle de ilgilenirsin.

Öfkeli miydi, yoksa naz mı yapıyordu gerçekten de anlamak mümkün değildi.

Münakaşayı sonlandırmak, gönlünden geçeni bir an önce eyleme dökmek için ikinci seçeneğe yöneldi:

—Dünya bir yana, Halime, sen bir yana. Hem benim bilmediğim ne derdin olacakmış senin? Asıl dert bende; ne bir öpücük verenim var ne okşayanım.

—Sululuk yapma. Böyle laflarla kendini affettiremezsin.

Karşılık vermedi, kuru lakırdılara başvurmak yerine önündeki gövdeyi sımsıcak kuşatmayı tercih etti.

Evleneli yıllar olmuştu belki ama yine de karısının tenine her değişinde içi ürperirdi. Hep yabancılaşan bir kadınla girer gibi olurdu yatağa. İncecik eller vücudunun kendine bile yaban gelen bölgelerini okşarken, büyük bir günahı paylaştığını hissederdi. Gözlerinin içinde her defasında beliren acemilik, artık orta yaşa yaklaşmış ve uzun süredir evli bu kadını yeni yetme bir tazenin güzelliğine büründürürdü. Bazı zamanlar, kirpiklerinden süzülen utanışları eliyle tutmak, bir yerlerde saklamak, istediği vakit çıkarıp bakmak isterdi. İşte o zamanlar, karısının aşkına bütün şevkiyle sarılırdı. Başka bir koku, başka bir ses hep çok uzaktı ona.

Evliliklerinin ilk yıllarında, her sevişme sonrası, çocuklarına dair hayaller kurarlardı. Kız mı olacaktı erkek mi? Öner Bey, söyleyeceği sözün ters tepmesi ihtimalinden ürkerek, 'Erkek adamın erkek çocuğu olur.' böbürlenmesini ağız dolusu telaffuz edememişti hiç. Karısı da aynı kanıda olduğundan, ortak isteklerini dillendirmek genelde ona düşerdi. Mesele çocuk olduğunda da bu böyleydi. Mecburen uyar, dikkatli bir cümle seçimiyle görevini yerine getirirdi. Böylelikle cinsiyet bahsini kapatır, saç şekline, göz rengine geçerlerdi. Babası gibi esmer mi olacaktı, yoksa annesinin kumrallığını mı alacaktı? Öner Bey en çok da bundan hoşnuttu. Farklı renklerin yarattığı bir çeşnide oğlu kendi yolunu çizecekti. Gerçi kızı da olsa baş göz üstüneydi.

Ama olmayacaktı. Ne yapıp etseler de olmayacaktı. Gitmedik hastane, doktor bırakmayacak, ata yadigârı yolları da tek tek sınayacaklardı. Hatta Halime'nin ailesinin diretmesiyle hacı hoca takımına bile başvuracaklardı. Kayınvalide ile kayınpeder hararetle katılacaktı bu çözüm arayışına. Kızlarının kısır çıkmasından, başlarına kalmasından ölesiye korkacaklardı. Doktorların teşhisi ise içlerini rahatlatacaktı: Sorun Halime'de değil, damatlarındaydı. Öyle olmasaydı bile, Öner Bey'in kızlarını terk etme ihtimalinin sıfıra yakın olduğunu anlamayacaklardı.

Sıfıra yakın bile değil, düpedüz imkânsızdı. Bir bilim adamı titizliğiyle seçmişti çünkü karısını. Sık sık belirttiği, yüksek sesle dile getirdiği gibi, yüreğinin sayısal yanıyla bağlanmıştı ona. Tıpkı

çarpım tablosundaki gibi. İki kere ikinin dört ettiği nasıl su götürmez bir gerçekse, karısını sevdiği de öyle bir gerçekti. Öner çarpı Halime, eşittir aşk idi onun için.

Buna rağmen, kara haberin etkisiyle, her sevişmeden sonra evliliklerinin ilk yıllarına gitmeye başlamıştı akılları. Bir çocuk hakkında konuşabilmek ne büyük mutluluktu! İşin kötüsü, artık böyle bir hayali kurma lüksleri yoktu. Teşhis ortadaydı, Öner Bey'in sonsuz şekilde güvendiği sayısal bilimlerce de onaylanmıştı.

Bu kesinlik karşısında, 'Tanrının bir diğer özelliği, doğurmaması ve doğurtmamasıdır; biz de bundan nasiplendik' diye rıza gösterir gibi yapsa da, çocuk özlemiyle içi içini yiyecekti Öner Bey'in. Karısı içinse iki kat üzülecekti. Kendine ait kusurun ceremesini o da çekmek zorundaydı çünkü. Ve bu acı, paylaşıldıkça hafiflemeyecek cinstendi.

Halime, bu konuyu dillendirmenin kocasını kahırlandırdığını bilecekti ama kimi geceler içindeki sesi bastıramayacak, hoyrat cümleler kaçıracaktı ağzından. Bu kaçak veren gecelerse hep sevişmedikleri dönemlere rast gelecekti.

Evliliklerinin başlangıcında, çocuklardan bahsettikleri zaman diliminin bir kutsiyeti, bir ritüeli vardı oysa. Huşuyla başlar, öpücükle sürdürür, sarılmayla noktalarlardı. İbadetti, seremoniye gölge düşürecek şeylerin sunağa yaklaşmasına asla izin vermezlerdi.

Ne yazık ki bitmişti. Akıp geçen zaman, bir de kahrolası sayısal kesinlik, onarılamayacak şekilde hepsini örselemişti. Köhnemiş ritüeli, zamana yenik düşmüş kutsiyeti artık geri getirmek imkânsızdı.

Bu yüzden olsa gerek, Halime söze hep aynı şekilde başlardı:

—Bir çocuğumuz olsaydı şimdi beş yaşlarında olurdu, değil mi? Aramıza alır, okşaya koklaya uyuturduk. Çocukken bile oynamadığımız oyunları oynardık onunla.

—Bir şey ya A'dır ya da A değildir. Bizim çocuğumuz olmadı, olmayacak.

—Seni üzmek için söylemedim, hayatım.

—Biliyorum. Ama biz artık birbirimizin çocuğuyuz. Dünyadaki tüm öksüzlerin de anası babası. Ötesi yok. Tanrı böyle istedi, böyle oldu.

—Tamam, öyle diyelim. Lakin tanrı bu konuyu konuşmamızı

yasaklamadı ya. Bazen kendime hâkim olamıyorum, ne yapayım? Ağzını açıp iki kelime etmediğinde derdim iyice depreşiyor. Sana deli gibi aşığım, Öner. Dünyanın tüm çocukları da ikimizin. Defalarca yineledim; çocuklar da sen de inan, canımdan cansınız ama insanın kendi çocuğu olması bambaşka bir şey bu hayatta. Sen de biliyorsun bunu. Başkasının çocuklarını kendi çocuklarımızmış gibi sevdik, doğru. Lakin kendi çocuğumuz olsaydı, onu başkalarının kendi çocuklarını sevdiğinden daha çok severdik.

—Ne yazık ki hayat bize farklı bir rol biçti. Bunu layıkıyla oynamamız lazım. Üzülüyorum ama kızamıyorum. Çünkü seni de bana bu hayat yazdı. Sen de bu hayatın kaleminden çıktın.

Bitirici cevaptı, münakaşayı anında sonlandırır, final sahnesine geçmelerini sağlardı. Halime, başını kendine ait değilmiş, hatta sanki boynunun üzerinde bile değilmiş gibi hafiflikle bırakırdı kocasının göğsüne.

—Sevgimiz, derdi, zaten ilk çocuğumuz. Bir tane daha olsa iki olacaktı. Fena mı? Değil. Bir şey hem A olabilir hem de olmayabilir.

Toprak Saha

Aynanın karşısında, sorgu saatini bekleyen bir mahkum gibiydi. Kesinlikle öyleydi. Yuvarlanıp durmuştu oradan oraya. Herkes farklı bir rota çizmişti. Toz toprak içinde kalmış, yüzü gözü çizgilerle dolmuştu.

Oysa havayı ilk kez teneffüs ettiğinde dostları vardı yanında; orasını burasını okşayan eller... Ardından, sokaklara yayılmış küçük ve nedense hep loş dükkânların önünde asılı durduğu zamanlar başlamıştı. Meraklı gözlerin sürekli üzerinde dolaştığı zamanlar.

Ne yalan söylemeli, çoğu kez hoşlanmıştı bu ilgiden. Saçları, gözleri, tenleri farklı renk çocuklar birbirlerine onu göstermiş, hayaller kurmuşlardı. O ise yüzünü hep güneşe dönmüş, ışıltıların teninde gezinmesine izin vermişti. Bu şekilde albenisinin arttığını, etrafa yaydığı plastik kokusunun daha da cezbedici hâle geldiğini keşfetmişti. İnsanlar hep garip görünmüştü gözüne. Belirli bir şekilleri yoktu onunki gibi. Kimi yerleri düz, kimi yerleriyse yuvarlaktı. Yarı akraba yarı yabancıydılar. İnsanlar çocuklarını kucaklarına alırdı, çocuklarsa onu. İnsanlar çocuklarına vururdu, çocuklarsa ona. Kendilerinden bekleneni yapmadıklarında, çocukların da onun da akıbeti aynı olurdu. Sadece tanrıları farklıydı, kaderleri değişik tezahür ederdi. Örneğin, insanlar öldükleri vakit sarılıp sarmalanır, kalabalığın uzağına gömülürlerdi; duvarlarla çevrili ağaçların altına. O ve onun gibiler ise insanların önünde, kendilerini özenle saklayan, sokaktan geldikleri vakit üstlerini başlarını paklayan miniklerin çaresiz bakışları eşliğinde toprağa

ve yağmura karışırlardı. Yaşamın göbeğinde solgunlaşır, parça parça erirlerdi. Günlerce, bir hava zerresinin içlerine sızmasını, eski koşar adım günlerine dönmeyi hayal ederlerdi. Rüzgârın artık içlerini değil, dışlarını okşadığını, onları istelediğini, yalnızca istelediğini anladıklarındaysa gözlerden ırayıp, yıllarca sürecek ağır ölümlerine taşınırlardı...

Çocuklar, en olgun, en iş adamı, en emekli zamanlarında dâhi hatırasını silemedikleri toplarının nereye gittiğini, nerelerde saklandığını asla çözemezlerdi. Bir erkek çocuğunun büyüdüğü vakit kadınları sevmesinin kökeninde yatan, yuvarlak hatların çağrıştırdığı bu hasret dolu bilinmezlikti belki de. Peşi sıra koşulan ve uzatma dakikalarında apansız başlayan aşkların gizi de buna benzer bir şeydi. Öyle bir ana denk gelirdi ki o son dokunuş, sayısız benzerinden ayrılır, muhatabını kesinkes teslim alan unutulmaz bir zafere, bin gole bedel bir gole dönüşürdü.

Oysa biraz önce olan tam tersiydi. Plastik gövdesine temas eden ayağın umudunu, beklentisini anında sezmiş, yerine getirmek azmiyle havalanmıştı ama rüzgârı yardıma çağırmasına rağmen, yeterli falsoyu alamayıp, 'Oraya değil! Oraya değil!' feryatları eşliğinde hedefin uzağına uçmuştu. Düş kırıklığını, kıyıcı gazabı ensesinde hissetmiş, sahanın kenarında dikilen kız çocuğunun yeşil gözlerine utanarak bakmıştı.

Küçük kız, hiçbir şekilde ilgiyi, hoşgörüyü esirgemeyen cinstendi. Yumuşaktı, anlayışlıydı, merhamet doluydu. Arkadaşlarına benzemiyordu kesinlikle. Toprak sahada tepinen canavarlar haşindi, sakınmasızdı, elleri ayakları yara bere içindeydi. Hiç durmadan terliyor, sırılsıklam saçlarından yüzlerine kir damlaları akıtıyorlardı. Çehrelerindeyse tuhaf bir hırs ve hınç vardı. Gören, maçtan sonra dostluklarının devam edeceğine, yine gülüşüp şakalaşacaklarına, hatta aynı şişeden gazoz içeceklerine asla inanmazdı. Hepsinin gözü, renkleri çamurdan belirsizleşmiş gövdesinin üzerindeydi.

Oysa kız çocuğu:

—Şu zavallı toptan ne istiyorlar ki? diye mırıldanıyordu. Vurdukları, üzerine bastıkları yetmezmiş gibi, istemedikleri bir yere gittiği için de bağırıp çağırıyorlar...

Yine de müdahale etmiyor, maceranın sürüp gitmesini seyretmekle yetiniyordu. Ansızın yağmur çiseliyor, ardından güneş

tüm sıcaklığıyla toprak sahaya çöküyordu. Çocuklar terliyor, kızarıp belirginleşiyor, zavallı top ise soluklaşıp çizgilerini hepten yitiriyordu.

Kız çocuğunun yardım etmesi imkânsızdı, kendi derdiyle cebelleşiyordu. Sırtında beyaz bir tişört vardı, yeşil şortu bacaklarından düşmek üzereydi. Her yoksul ailedeki gibi, elbiseler yaşça büyük konu komşudan küçüklere devrediliyor, giysi küçüğe uymuyorsa, orasına burasına çekidüzen verilip uymasına çabalaniyordu. Ancak ne yapılırsa yapılsın, yıllar içinde küçük yırtıklar, sökükler baş gösteriyordu emektar kumaşlarının sağında solunda. Hele bir de lastikliyseler...

Lastikler hep böyle dayanıksız oluyordu, tıpkı toplar gibi. Belki eski sahiplerini aradıklarından, bir sağa bir sola koşturuyor, o telâş içinde gerginliklerini, güçlerini yitiriyorlardı.

Böyle düşündü Saliha. 9 yaşındaydı, bebeklik çağı hariç yeni bir giysiye hiç sahip olmamıştı. Buna alışıktı, hatta hoşuna gittiği bile söylenebilirdi. Ne de olsa bir yakınının çocukluk kokularını taşıyordu. Ancak bu şort onu yine de biraz zorluyordu. İkide bir düşecek gibi oluyor, elleriyle çekiştirerek düzeltmek zorunda bırakıyordu.

Bağrışmaların yükseldiği, sahadakilerin kendilerini tamamıyla yitirdikleri o an, Saliha da sahaya, daha doğrusu sahadakilere pürdikkat kesilmişti. Çocuklardan biri; esmer, çelimsiz ama diğerlerine göre hafiften uzun olanı, topa tüm gücüyle abanmış, olduğu yere yatıp, bakışlarını topun seyrine odaklamıştı. Gözlerinde üç aylık bir bebeğin dünyaya karşı merakı da vardı ömrünün sonuna gelmiş bir adamın hayata tutunmak için verdiği son çabanın hırsı da...

Çocuklar birdenbire irkildiler. Saliha, sanki içinde tutmak istediği bir çığlığa engel olamıyormuş gibi sallanıp durmaya başlamıştı olduğu yerde. Sonra gücü tamamen çekilmiş, yüzüstü kapaklanmıştı çakıl taşlarının üzerine.

Tüm şiddetiyle ona doğru yönelen top, şortuyla bluzunun arasındaki bölgeye, açıkta duran süt tenine çarpmıştı. Yüzüstü devrilirken, çocukların onunla alay etmesinden, izinsiz olarak evden çıkıp onları izledi diye babasının azarlamasından, hatta birkaç tokat patlatmasından korkarak bağırmamaya çalışmıştı. Ancak

acısı bütün düşüncelerini gölgede bırakmış, iç paralayıcı bir nidaya dönüşmüştü: Ahh!

Yerde kıvranıyor ama sıkı sıkıya ısırdığı dudaklarından başka bir ses çıkarmıyordu. Karın boşluğunun aşağısı, cinsel organının hemen üstü kanıyor, kan ince ince aşağılara sızıyordu.

Çıt çıkmadı sahada. Herkes ilk bebekliğine dönmüş gibiydi. İki heceyi birleştirip sözcük türetmek ne de zordu. Saliha, denizin kıyısıydı mahallenin çocukları için. Hep sessiz, hep sakin. Dalgalarla bir olup karşı kıyıya vurmak istese de hep olduğu yerde...

Sesler üzerine yansırdı alçalıp yükselen aralıklarla. Sesler ona çarparak oluşurdu ama o hiçbir sesi oluşturamazdı. Belki de ağzından çıkan nida, bu yüzden bunca etkili olmuştu mahallenin haylaz dimağları üzerinde. Kıyı konuşmuş, dalgalar susmuştu.

Yüksel, Emre, Vedat ve diğerleri bir an durakladılar. Sanki taşlar dile gelmişti. Şaşkınlıkları geçince hemen koşturdular. Yüzüstü düşen bu narin kızı ve tabii ki onun kızıla çalan saçlarını yerden kaldırdılar.

Yüksel, Saliha'nın ağlamamak için direnen gözlerine baktı. Vedat'ınkinden sonra birinin gözlerine ilk kez bu kadar dikkatli bakıyordu. İnsanın dikkatinin hayranlığa dönüştüğü ender anlardandı.

Gözlerini kaçırmadı, korsanların ilk buldukları hazineye baktıkları gibi uzun uzun baktı.

Saliha'nın gözleri onun bakışlarına dönüşüverdi ansızın. Küçük kız, vücuduna bol gelen tüm dirençleri, güçleri toplamıştı sanki bakışlarına. Ara sıra dudaklarını hafifçe aralıyordu ama çevresindekilerin bunu görmesini istemiyordu. Az önce ağzından kaçırdığı iniltiyi geri almak ister gibiydi.

Sessizliği bozan Vedat oldu:

—Karnın kanıyor!

Kanı ilk görüşü değildi elbette. Kendi üzerinde defalarca rastlamıştı. Bu kırmızı sıvı hem en yakınıydı insanın hem de en yabancısı. Hiçbir tanıdık ayrılıp giderken bunca acı vermezdi. Kendi üzerinde defalarca rastlasa da başkasının kanını ilk kez görüyormuş gibiydi. Ve kan, başkalarına, hele hele bu kızın gözlerindeki yeşil acıya hiç yakışmıyordu.

Bu sefer hamle sırası Yüksel'deydi. O, kanayan yere ya da bir acıya bakmıyordu. Bunları görebilmek için Saliha'dan ötesine

dikmeliydi gözlerini. Ne var ki bunun imkânsızlığını kesinkes anlamıştı.

—Saliha, saçların, dedi ve durdu.

Cümleyi aklına gelen sonla tamamlayamazdı ve belki bir daha hiç tamamlayamayacaktı.

—Saçların hep toz içinde kalmış.

Söylenmesi gereken ilk sözün bu olmadığını biliyordu. İçinden geldiği gibi tamamlanan bir cümleninse son söz bile olamayacağını daha iyi biliyordu. Hem annesi demişti bir defasında: Yarım kalan sözler, olmayacak bir zaman ve uzamda tamamlanırlardı. Karşılıklı olsun olmasın, mutlaka tamamlanırlardı.

Neden sonra, Saliha'nın elinden tutup kaldırmayı akıl etti.

—Ne yapıyorsunuz bakayım siz orada? Neler oluyor?

Servet Amca tam da gelecek zamanı bulmuştu.

—Bırak lan kızın elini, ahlâksız piç!

Yüksel, hemencecik bıraktı Saliha'nın elini. Zaten alışıktı; tutmayı isteyip de bıraktığı ilk el değildi bu.

İçinden geçenleri karşı kaleye şutladı, ellerini yanlarına düşürdü. Kendi kalesine attığı ilk golse, evet, buydu.

Kesişim

Rüzgârın tenine değişi, kayalıkların öte yanından gelen sesler bir oyundu onun için. Konuşan kişilerin vurgularını, seslerinin tonlarını, renklerini titizlikle ayırt ediyordu. Her bir sesin sahibine dair hayaller kuruyor, kılık kıyafetlerinden yaşlarına, karakter izlerinden işlerine kadar çeşitli tahminlerde bulunuyordu.

Bu oyun diğerlerine hiç benzemiyordu. Misketi yuvarlasan, ileride dizili renk renk, boy boy arkadaşlarından birine çarpar ya da çarpmazdı. Topa vurduğunda, kaleye girer ya da girmezdi. Kazanmak ve kaybetmek o kadar iç içeydi ki diğer oyunlarda, iki seçenekten başkasına yer yoktu. Şimdiyse tahminlerinin sonucunu asla bilemeyecekti.

Kayaların arasında elini uzatsa bir dalgayı yakalayabilecek mesafedeydi. Ne kayaların üzerinde yürüyenleri görebilirdi ne de yürüyenler onu. Dudaklarında, hep asılı dururdu tuz kokuları ve tatları. Şimdiyse tuzlar bile birbirine karışmıştı. Rüzgâr denizi taşıyordu; gözleriyse birkaç saat evvel kaybettikleri maçı.

Aklında, şu andan önceki, özellikle de yakın geçmişteki olaylara yer yoktu. Her şey silinip gitsin, yaşamak yeni bir sayfa olsundu isteği.

—Ah, o golü bir atsaydım! Dedi kendi kendine. Hemen sonraysa pişman oldu. Oyunu gene kaybediyordu. Çünkü bu oyunda zamanla yarışıyordu. Ne kadar uğraşırsa uğraşsın katlayıp bir dalganın altına koyamıyordu onu.

Denizle zaman niye bunca uzak, bunca düşmandı? Tıpkı tanrıyla şeytan gibi. Yoksa ayrı düşmüş birer sevgili miydiler?

Ansızın durdu. Yüzünde beliren kızarıklık, kırmızının tüm anlamlarını taşıyordu. Düşüncelerinden utanmıştı ve kırmızıdan...

Hemen çevresine bakındı kocaman açılmış gözleriyle. Gözbeneklerini kaplayan ıslaklığın ardında belli belirsiz gölgeler vardı.

"Acaba" diye düşündü, "düşündüklerimi bir gören var mı?"

Hırsını, kızgınlığını kaybettikleri maça, kaçırdığı gole odaklamaya çalışıyor, bir türlü başaramıyordu. İçinden çıkarıp atmayı istediği ağırlık kendini aşıyordu. Denizin buğusuna karışan belli belirsiz gözyaşları hep yeşil bir ufukta sonlanıyordu.

"Nasıl da korktu herif, tırıs tırıs atladı suya?"

Bu sefer de öğle vakti denize atlamak zorunda bıraktıkları gardiyanın hayalini çağırmıştı yardıma.

"Adamın suratı, anasından ayrılmış enikler gibiydi," dedi kendi kendine.

Öğretmeninin kendisini ikna etmeye çalıştığı zamanlardaki gibi yüksekti sesi. İçinde kendinden de haylaz bir çocuk vardı, bir türlü iflah olmuyordu.

Başını dalgaların altına doğru soktu. Üzerinde tepinen ıslaklık aklını başına getirebilirdi belki.

Belkiler o kadar çoktu ki, denenebilecek bir sürü şey vardı.

Hemen yanı başından çığlık çığlığa geçen martıya ilk defa hiddetlendi:

—Ohhh be! Ne derdin var ne tasan! Bütün gün o köşe senin bu köşe benim dolaşıp duruyorsun.

Neden sonra değiştirdi düşüncelerini. Zamansız dalgalar gibi salınıp duruyordu boşlukta. Yalnız o martı katılmıştı acısına çığlıklarla.

İnsan kimi anlarını paylaşmak istemez; yalnızlığını bozanlaraysa hiç mi hiç tahammül edemez.

Yine de martının çırpınıp duran beyaz gölgesinde tanıdık bir şeyler vardı. Hiç de uzak olmayan. Yalnızlığını bölüşmek yerine artıran...

Ruhların ve hayaletlerin de beyaz olduğunu biliyordu anlatılardan. Yoksa ruhu içini aşıp bir martı kılığına mı girmişti?

Kayalıkların üzerini yer yer kaplayan yosunlardan ufacık bir parça aldı, gözleriyle aynı hizaya getirdi. Artık dayanacak gücü kalmamıştı ki, birden yıllar sürecek o soruyu sordu:

—Saliha nerdesin? Şimdi n'olacak sana?

Servet, gördükleri karşısında çılgına dönmüştü. Saliha'yı hışımla kucaklayıp evin yolunu tutmuş, giderken de kızın poposuna, sırtına, başına; neresi denk gelirse orasına vurmuştu. Kızsa can havliyle tepinip kaçmaya çalışmıştı. Servet iyice çıldırtmış, darbelerini daha da sertleştirmişti.

—Orospu mu olacaksın başımıza? Sana kaç kere, 'Evden dışarı çıkma' dedim. Yakalanmayacağını mı sandın şıllık? Al sana, al!

Tokatlarını yılların hıncıyla savurmuştu. Kucağında çırpınan anası mıydı kızı mı, belli değildi.

Bir müddet sonra Saliha'nın gıkı çıkmaz olmuştu. Zayıf bedeni gevşemiş, nasırlı avuçların hiddetine yenik vaziyette upuzun sarkmıştı. Servet fark etmemiş, sabit gözler, otomatiğe bağlanmış ellerle devam etmişti eylemine. Olup biteni, elinde çırpınan canı unutmuş, yalnızca ve yalnızca vuruşlarını bırakmıştı geriye. Babasını, evlerini, anasını, yetimhaneyi, polis olamayışını dövüyordu bir bakıma. Bütün hıncını çıkartacak bir hedef bulmuştu, avını kolay kolay bırakmaya niyeti yoktu.

Evin kapısını açıp içeri girdiğinde karısının öfkeli bakışları, havaya dikili yumruklarıyla karşılaşmıştı.

—Allah'ın cezası, hasta herif! Öldüreceksin! Bırak kızımı, şerefsiz! Bıraksana lan, bırak!

Savrulan yumruklara karşılık vermemiş, hissetmemişti bile onları. Bakışlarını, düşüncelerini, kendini başka bir yerde unutmuş gibiydi.

Ayşe, bakmıştı ki baş edilir hâl değil, kıllı kalın bileği tuttuğu gibi ısırmıştı. Başına gelecekler umurunda olmamıştı, tek düşüncesi kızını kurtarmaktı.

Yıllardır canı böylesine yanmayan Servet'in aklı çok gerilere gitmişti birden:

—Ba... demiş, irkilerek durmuştu. Aynı heceyle tamamlayamamıştı sözünü.

—Ba..bana çemkireceğine kaltağına sahip çık, kadın! Top sahasında elin piçiyle oynaş tutmuş, haberin yok!

—Allahın şapığı! Ne bilsin küçücük kız oynaşı moynaşı?

Der demez Saliha'yı kapmış, 'Pislik, adi herif' salvoları eşliğinde yatağa taşımıştı. Nazikçe yatırmış, su, kolonya, bez getirmek üzere mutfağa yollanmıştı

Servet uzun bir rüyadan uyanmış gibi yorgun gözlerle süzmüştü Saliha'yı. Tam o sırada, kasıklarının üzerinde pıhtılaşan kanı görmüştü. Gözkapaklarını hızla ovuşturmuş, yeniden bakmıştı.

Karısı, oturma odasına girerken,

—Olacak iş mi? Nasıl bir bela bu? Bak hele bak, senin küçük kızının elinden ne işler gelmiş. Bak hele bak, diye diye fırlayıp çıkmıştı kapıdan.

Sokağa ulaştığında, nereye gideceğine dair hiçbir fikrinin olmadığını anlamıştı. Ayaklarının hükmüne bırakmıştı yazgısını. Denize paralel sokaktan sola doğru dönmüş, az ötedeki çalılığa dek, verilen selamları almadan, sorulan soruları duymadan ilerlemişti. Çalılıkların arasındaki bataklık yola girmiş, pantolonunu dizlerine kadar çamura bulamıştı. Ağaç köklerinin arasındaki ufacık toprak parçasının üstüne oturmuş, ayaklarını karnına doğru çekerek, başını ellerinin arasına almıştı. Yapması gereken bir şeye gecikmiş gibi, aceleyle bir sigara çıkarmıştı sonra cebinden. Yakar yakmaz da dolu dolu nefesler çekmişti. Ciğerleri yansın, acısın da kaybettiği hislerine kavuşabilsin diye yüklendikçe yüklenmişti sigaraya.

Ağustos böceklerinin yükselen korosuna dikmişti kulaklarını. Aylardan temmuzdu. Ara sıra serpiştiren yağmurlar da olmasa, Mersin nefes alınacak yer değildi. Bir kulağıyla böceklerin sesini dinlerken,diğer kulağını toprağa dayamıştı. Kovboy filmlerinde, trenin gelip gelmediğini anlamaya çalışan bir Kızılderili'ydi. Zamanın trenini beklemekte, gömülü kalan raylar içinse böceklerden medet ummaktaydı:

—Ölülerimizi, siz yemiyor musunuz? Nerede olduklarını da bilirsiniz. Annem olacak kaltağı yerin yedi kat dibine götürmüşsünüzdür inşallah. Götürdünüzse bile bir işe yaramadı. Kendi gitti torunu kaldı yadigâr. Off, Allahım! Sana ne yaptım da başıma böyle belalar verdin?

Kulağını toprağa iyice bastırmıştı, annesinin bir yerlerden kendisini çağıracağını umar gibiydi.

—Yaşamadın, rüyanda gördün bütün bu hayatı. Ben değildim kapı aralığından gözüne çalınan. Bir hendeğe atlayıp kıymadım canıma. İyi yokla hafızanı; doğduğun vakit ne ben vardım yanında ne baban. Kurdukların, gecelerini korkuyla dağlayan o düşünceler, sayıklamalar hep rüyaydı. Kötü bir anne, kötü bir baba yaratıp

kurtulmak istedin özlemlerinden, eksikliklerinden. Yavrum, biz seni daha doğduğun gün terk edip atıldık ölümün kollarına. Töreyle her gün öleceğimize, aşkla bir gün öldük.

Yıllar sonra ilk kez bu kadar canlı duymuştu annesinin sesini. Geçmişin sisleri dağılır gibi olmuş, daha iyi, daha berrak hatırlamıştı her şeyi. Her şey o kadar açıktı ki, sanki hiçbir şey yaşanmamış, çocukluğu zamanda büyük bir boşluk gibi geçmişti.

—Anne, gene kandıracaksın beni.

—Hayır, yavrum. Sen kendi yalanlarına kanma diye uğraşıyorum senelerdir; hepsi bu.

Yaşadıklarından, hatırladıklarından o kadar emindi ki. Yanılıyor olsa bile, değişmesini istemezdi. Hayatını oturttuğu temelleri elleriyle yıkacak değildi ya.

—Defol git, adi karı! Defol! Ömrümü mahvettin sen. Utanmadan konuşuyorsun bir de. Defol, def...

—Tamam, yavrum. Sen öyle istiyorsan... Bir gün yine çağırırsan yine gelirim.

—Kes sesini, kes be! Ben çağırmışmışım! Bak hele kalleşe, yalancıya. Siktir git ulan, siktir git!

Sesi buğulanmış, yanaklarına yaşlar dökülmüştü anında.

—Anneciğim, gitme! Gitsen nereye gideceksin? Yerin yedi kat dibine ölüm oldun atladın, yine de bırakıp gidemedin beni, yine de... Lanet olsun ki, bırakıp gidemedin. Şimdi senin suretinden yaratılmış bu kızla, kendi kızımla nasıl baş edeceğim? Senin ölüne söz geçiremiyorum, onun dirisiyle nasıl baş edeceğim?

Dam

—Sessiz olsanıza, oğlum. Mahalleyi başımıza mı toplayacaksınız? dedi Yüksel.

—Tamam, abi ya. Ayağım takıldı işte, ne yapayım? diye yanıtladı Emre.

—Kesin zırvalamayı da önünüze bakın. Bu karanlıkta bir de birbirinizle uğraşmayın.

Vedat, tartışmaya son noktayı koyarken yıldızlara çevirdi yüzünü. Deniz durulunca yıldızlar çoğalıyor, ışıltıları insanın gözüne konuyordu. Yıldızlara ne çok anlam yüklenebilirdi. Dedesinden dinlediği bir hikâyede, denizcilerin yönlerini yıldızlara bakarak bulduklarını öğrenmişti. Aklı erdi ereli, ne zaman bir yıldız kaysa ablalarının ve annesinin bir dilek tuttuğunu bilirdi. Her defasında ona da bir dilek tutmasını salık verirlerdi ama o, yere düşüp de arkadaşlarından ayrılan yıldıza üzülmeyi yeğlerdi.

"Kim bilir ne derdi, ne hastalığı vardı da dayanamayıp devrildi," diye düşünürdü.

Tekrar o günlere gitti, yıldızların büyüsüne kapılarak sersemledi. Gecenin bu vaktinde ayakta olma sebepleri, toprak sahanın hemen karşı çaprazındaki evin damında beraberce dikilme gerekçeleri çıkıverdi aklından. Nenesinin masalları kadar tanıdık, ama her masal gibi uzak bir serüvendeydi. Bir kenara atılmış demirleri, eski eşyaları, işe yarar malzemeleri toplayıp aşırma planını hatırlamıyordu bile.

Oysa ne kadar da önemliydi bu riskli uğraş. Karşı mahallenin çocuklarıyla yapacakları savaş için plastik boru almaları

gerekiyordu. Ucu iğneli kâğıt külahları borulara yerleştirip üfleyeceklerdi. Çocuklar fazla dayanamayıp kaçarlarsa da kendi mahallelerinin kızlarını hedef alacaklardı. Hem zevkli hem de heyecanlı bu oyun içinse önemli bir eksikleri vardı: Para.

Damlardan topladıkları araç gereci hurdacıya verecek, karşılığında da boru alacaklardı. Yarım metre demire karşılık bir metre plastik boru. Parayı aşmanın tek yolu takastı ne de olsa.

Şimdiye kadar onca çetrefilli sorunun üstesinden gelen çocuklar için aslında zor bir iş değildi. Tek tehlikesi, apartman sakinlerinin fark etmesiydi. İleride lazım olur düşüncesiyle sakladıkları demirleri bu haylazlara kaptırmayı istemeyecekleri kesindi.

—Vedat, ne alemlere aktın? Yürüsene, oğlum. Hadisene ya. Yakayı ele vereceğiz bak...

Emre'nin fısıltısıyla ayıkır gibi oldu. Bir iki söz etmek için döndü ama güneş enerjilerinin yanındaki beton blokların arasında parlayan bir çift gözle karşı karşıya geldi. Anlaşılan adam da onu yeni fark etmişti. Şaşkınlıkla sigarasının dumanını yuttu ve öksürmeye başladı.

Soluğunu toparlar toparlamaz da patırtıyı kopardı:

—Hırsız var! Hırsız var!

Servet, derin bir uykudan kalkmış, çocukların üzerine doğru koşmaya başlamıştı.

—Lanet olası bacaksızlar! Göstereceğim hepinize! Bir bunu yapmadığınız kalmıştı.

Çocuklar hızla farklı yönlere dağıldılar. Servet, Emre'nin gittiği tarafa yöneldi.

—Şimdi haklayacağım hepinizi, piç kuruları! Hem kızımın başına üşüşün hem damlarda hırsızlığa çıkın. Bela mısınız lan? Kaçma it oğlusu, anandan emdiğin sütü burnundan getireceğim!

—Yapma, amca, yapma! Biz sadece yıldızları seyretmeye çıkmıştık, derken kaçışını da sürdürüyordu Emre.

—Ben göstereceğim size yıldızları! Allahın cezaları!Hepinizi falakaya yatırmak lazım.

Emre, damın korkuluklarıyla takipçisi arasında kısılı kalmıştı, kaçacak yer yoktu. Lanet herif, ağzından tükürükler saçıyor, çizgi romanlardaki en kötü kahramanlardan beter görünüyordu. Oysa kendi ne bir Zagor'du ne de Fantom.

Hayatın en sıradan kişiyi bir kahramana çevirdiği o üstün anlardan biriydi. İki katlı evin damından aşağıya, kum savaşları yaptıkları sahaya baktı. Arkasından takipçisini süzdü. Kararını vermesi çok da zor olmadı.

Geriye döndü:

—Vedat! Yıldız kayıyor, bir dilek tut, deyip atladı boşluğa.

Geriye dönerek fırlattığı son bakış, korkudan arınmasını sağlamıştı. Mühim olan netice değil, istediklerinle istemediklerin arasında tercih yapmaktı, riskleri göze almayı bilmekti. Artık sırasını savmış, korkma işini takipçisine bırakmıştı:

—Ne yaptın lan, ne yaptın? Duyuyor musun beni? Hey! Bir şey oldu mu?

Ödü patlamıştı, ne de olsa ucunda çocuk katili olmak vardı. Korkuluklara sıkıştırmış, düpedüz uçmasına neden olmuştu. Diğer çocuklardansa ses seda yoktu.

Tam çatıdan sarkmaya hazırlanıyordu ki:

—Ne yaptın lan arkadaşımıza? diyerek merdivenleri ikişer üçer atlayan çocukları gördü.

Bir yandan iniyor, bir yandan var güçleriyle bağırıyorlardı:

—Anne! Baba! Koşun! Servet amca Emre'yi damdan attı!

Vedat, kısa süreli duraklamadan yararlanıp:

—Ölmemiştir, değil mi? diye sordu.

—Saçmalama, bir şey olmaz ona.

Kum yığınının önüne vardıklarında, Yüksel'in tahminin doğrulandığını gördüler. Emre ayaktaydı, üstünü başını temizliyordu.

—Her yanım kum oldu, anasını satayım. Sahilde bile bu kadar kuma bulanmamıştım.

O sıra kapılar açıldı, bütün mahalleli kum yığınının başına doluştu. Emre'nin babası Necdet Bey, çocuğunu telaşla kucakladı,bir müddet sağını solunu yoklayarak okşadı.

Annesine devretti, öfkeyle kükremeye başladı:

—Nerede o pislik herif? Adi köpek! Ne istiyorsun lan çocuklardan? Sünepe! Gücün onlara mı yetiyor?

Servet, olay mahallinden çoktan topuklamış, aklına başka bir şey gelmediğinden, doğruca Nalan'ın evine yollanmıştı.

—Şeytan bu çocuklar, hepsi şeytan. Damdan atladı gene bir şey olmadı. Ruhsuz ibneler. Tanrının bir mesajı bu. Neredeyse insan

belleyip acıyacaktım iblis soyuna. Tanrı doğruyu gösterdi, günahın elinden aldı beni. Kızımı ne yapıp edip uzak tutmalıyım bunlardan. O da günahın elçisi olacak yoksa. Öyle olacağına hiç yaşamasın daha iyi. Hikmetinden sual olunmaz, tanrım. Gene inayetini ihsan eyledin. Sana bin şükür.

Kum yığınının oradaysa ana oğlun kucaklaşması gözyaşlarıyla izleniyor, aynı sorunun etrafında dolanıp duruluyordu: Nasıl bir insandı bu Servet? Çocuklardan ne istiyordu? Kendi kızına çektirdiği yetmemiş gibi şimdi de başka çocuklara takmıştı kafayı.

—Allah kimsenin kuzusunu eline düşürmesin, dedi Nesrin hanım, oğlu Yüksel'in başını göğsüne bastırırken.

—Amin! diye yanıtladı kalabalık.

Dağılmaya hazırlanırlarken, yan apartmanın balkonundan Seyit amcanın sesi duyuldu:

—Kızım, Nesrin! Getir de torunum bende kalsın bu gece. Korkudan öldü yavrucak. Sarılır yan yana yatarız. Sabahleyin de nenesini ziyarete gideriz.

Dedesinin sesi Yüksel'i birden kendine getirdi. Hayatta en sevdiği seslerden biriydi. Her uydu bir gezegenin etrafında dönerdi, Yüksel ise dedesinin. Dedesi, onun hem kılavuzu hem arkadaşıydı. Kızıyla damadı kimi zaman, 'Fazla şımartıyorsun' diye kızsalar da umursamazdı. Çok sıkıştırırlarsa, 'Çocuk değil mi, şımaracak elbet' deyip çıkardı işin içinden. Eşini kaybettiğinden beri yalnız yaşadığı için üstüne fazla gidemezlerdi. İşte bu, Yüksel için özgürlük demekti. Dilediğini yapar, istediğini sorar, anlatılanları can kulağıyla dinlerdi. Hele konu nenesi olunca...

Nenesini hayal meyal hatırlıyordu ama hem belleğine kazılı az sayıdaki anı hem de dedesinin uzun anlatıları onu canı gönülden sevmesine sağlamıştı. Yine de yattığı yere hiç gidememişti. Dedesi sürekli, 'Küçücük çocuğun mezarlıkta ne işi var?'diye terslemiş, üzüldüğünü gördüğünde ise, 'Nenen hep yanında, oralarda aramana gerek yok' diyerek teselli vermeye çalışmıştı.

Bu sözler içini ısıtsa da hiçbir zaman ikna edici gelmemişti.

—Madem hep yanımızda, sen niye gidiyorsun?

—Öyle icap ediyor da ondan. Hem küçükleri mezarlığa almazlar.

Ayakkabılarını pas pasa silip malikânesine girerken, hem Servet'e karşı kazanılmış zaferin hem de dedesinin inadından

caymış olmasının mutluğu vardı Yüksel'in gözlerinde.

—Yarın nenemi ziyaret edeceğiz ama, tamam mı?

—Tamam dedik ya toruncuk. Biz verdiğimiz sözden dönmeyiz. Hem belli ki rahat etmeyecek, gözünle görmeden ısrarından vazgeçmeyeceksin. Gidelim de gör bakalım, öyle hevesle gidilecek yer miymiş?

Mezarlık

Burası bir şehrin son noktasıymış. Berber Mikail, Kunduracı Aleks, Bakkal Hasan ve ömrü hayatında hiç karşılaşmayan binlerce kişi bir aradaymış. Hepsinin üstüne aynı yağmurlar dökülüyor, aynı çiçek kokuları geçmişleriyle birlikte solup gidiyormuş. Varılması güç yermiş dışarıdan bakanlar için... Daha doğarken belirlenmiş, ama hiç gerçekleşmeyecek bir buluşma... Orada bulunanlarsa kendileriyle konuşmaya, ağlaşmaya gelenlere hep acıyan gözlerle bakarlarmış. İnsan, kendi geçtiği yoldan geçeceklere, duyduğu heyecanları duyacaklara acırmış çünkü. Yıllar sonra, bütün o korku ve heyecanlar şehrin bu son noktasında buluşurmuş.

Dedesinin ağzından çıkan cümlelerin bazısı kulaklarına ulaşıyor, bazısı ise yüksek ağaçların dallarına takılıyordu. Gözleri tek sıra beyazlığa odaklanmıştı. Toprak kokusunu içine çekiyor, uzak öten kuşların seslerine dalıyordu.

"Kuşlar iyi ki var," diye düşündü. "Ya onlar da olmasaydı, ne kadar yalnız kalırdık..."

Deniz kıyısında gizlendiği kuytular hep kuş seslerine bulanırdı. Ağlayarak balkona kaçsa bir kuşun gölgesi havalanırdı gözyaşlarından. Şimdiyse hiç ayrılmamak üzere birleşen bu toprak yollarda yine onların çağrıları vardı. Acaba birbirini hiç tanımayan kuşlar için son buluşma noktası neresiydi? Yoksa onlar hep dalgaların, dalların, balkonların tüneklerinde birer hayal olarak mı kalırlardı? Belki de kuşlar insanların unutuşlarını kıtadan kıtaya taşıyan birer postacıydılar. İnsanlar gibi olmadıkları kesin. Biz onların, onlarsa bizim kafayı çevirip baktığımız yerlerde yaşıyor. Tek farkımız, biz

onların gidişlerine ayak uyduramazken, onlar istedikleri zaman yanımızda alıyorlar soluğu.

Kuşlardı, kesinlikle onlardı, birbirine yabancı bunca insanı buluşturan. Annesinden duymuştu zamanında; bebekleri dünyaya leylekler getirirdi. O zaman, serçelerin ya da martıların götürmesinde şaşacak bir şey yoktu. Dedesinin sözleri kulağında rüzgâr gibiydi, hafif titreşimlerle sonlanıyordu.

Aniden döndü:

—Dede, kuşları dünyaya kim getirir? diye sordu.

Dedesi anlamadı. Etrafına dikkatli gözlerle baktı, sanki kapalı unuttuğu kulaklarını yavaşça açtı. Ne garipti, sayısız kez geldiği bu mezarlıkta kuşları ilk kez fark ediyordu.

"Melanetler," diye düşündü. "Her yere üşüştükleri yetmedi, burayı da kirlettiler."

Kuşlar kirdi onun için. Bu yaşlı haliyle evini güç bela temizlerken, bir de balkonla uğraşmak zorunda kalıyordu. Oranın buranın içine ediyor, ortalığı batırıyorlardı.

"Yaşayanlarımıza bela oldukları yetmedi, bir de ölülerimize dadandılar." diye geçirdi içinden.

Atıp tutmaya devam edecekti ama soru boşluktaydı. Görmezden gelmek olmazdı, dedeler torunlarının sorularını yanıtsız bırakamazdı.

—Kendi kendilerine gelir onlar dünyaya, Allahın cezaları!

Yüksel hemen anladı. Dedesi bu yanıtı her ikisi için de biçimlendirmişti. Genelde böyle yapardı zaten. Yılların gerisine uzanan düşüncelere dalar, sonra kısa ve net bir cevap verirdi. Hem içinden gelen sesleri hem Yüksel'i yanıtlamış olurdu böylece.

—Ama insanları dünyaya leylekler getiriyorsa, insanların da kuşlar için bir şeyler yapması gerekmez mi?

—Daha ne yapalım, yavrucak? Evleri, mezarları, gemileri hep biz yapıyoruz, onlar gelip kendilerininmiş gibi yaşıyorlar içlerinde.

Anlaşılan, dedesinin kuşlarla bir derdi vardı. Beklediği yanıtı ondan alması mümkün görünmüyordu. İnsanları dünyaya kuşlar getiriyor ve gene onlar götürüyordu. Üstüne üstlük, yaşarken de öldükten sonra da yanlarından ayrılmıyorlardı. Dedesi hep derdi ki, 'Canı veren ve alan tanrıdır.' Ama şimdi de kuşlar için, 'Allahın cezaları' diyordu. Buradan çıkartılabilecek tek sonuç, dedesinin

yaşamı bir ceza gibi gördüğüydü. Belki de haksız sayılmazdı. Günlerdir yaptıkları tüm maçları ya kaybediyorlardı ya da kılıbık Selim Amca, maçı tamamlayamadan toplarını kesiyordu.

Tam bu sırada bir şey çekti dikkatini. Kimi mezarların üzerindeki yazılar diğerlerinden farklıydı. Kuşların birçok alfabesi olmalıydı. Üstelik bu farklı alfabeli mezarlarda hep artı işareti vardı. Matematik dersinde başarılı olanlarındı herhalde bu mezarlar. Demek ki kuşlar da karne veriyorlardı. Endişelenmesini gerektiren bir şey yoktu, nasıl olsa onun mezarına artı işareti koyamazlardı.

Mezarların arasında yürürken, dedesinin adımlarının ağırlaştığını hissetti. Anladığı kadarıyla, bir tanıdıkla karşılaşmalarına az kalmıştı. Dedesi ansızın durdu, bakışları mezarlardan birine düştü. Eli ayrılıp uzaklaştı Yüksel'inkinden. Kendisi bırakmış gibi değil de bir başkası tutup çekmiş gibi.

Yavaşça, kendini tutanı incitmekten korkarmış gibi mezara eğildi. Düşen bakışlarını alacaktı herhalde. Önce ellerini kurtarmalıydı, her kim tutuyorsa ondan.

Ne var ki, Yüksel, dedesinin bunu yapmak isteyip istemediğinden emin değildi. Emin olduğu tek şeyse kendisini unutmasının özgürlük olduğuydu. Maçlarda da böyleydi; toprak sahanın kıyısına köşesine saklanıp kendini unuttururdu. Sonra ansızın topu kapıp, ayağının en sert haliyle şutlardı kaleye...

Yıllardır biriken hevesi birden uçup gitti. Nenesinin taşlarla çevrelenmiş bir toprak yığının altında olması hiç hoşuna gitmemişti.

Kafasından geçenlerle birlikte adımlarının da hareketlendiğini anladı.

—Senin ne işin var bakıyım, burada? Hey, ufaklık, sana söylüyorum!

Kimseyi göremedi, ürküntüyle çevresini kolaçan etti. Acaba insanlar öldükten sonra da konuşmayı sürdürüyorlar mıydı?

Dikkatlice bakınca, iki servi ağacının arasında ihtiyar bir kadın gördü. Sanki toprak rengindeydi, ağaçların arasında fark edilmiyordu. Acaba buranın sahibi miydi? Bahçesine girip portakal çaldıkları adamlar ve kadınlar da ilk önce aynı soruyu sorarlardı: Ne işin var burada?

Sonrası kovalamaca...

Ezberlediğini yapmaya karar verdi. Şimdi durup yanıtlamaya

kalksa kesin yakalanırdı. Hızla kaçmaya başlıyordu ki, kadın kollarından tuttu.

—Nereye kaçıyorsun be çocuk? Burası sana göre yer mi? Ne işin var burada? Kayıp mı oldun?

—Hayır, dedemle geldim. Aha şurada!

İşaret ettiği yer boştu.

Kafasını fırdolayı çevirip etrafında bakındı, umutsuzca ekledi:

—Yani oradaydı...

—Anlaşıldı, deden kendi derdine dalıp unutmuş seni.

Cevap vermedi. Gözlerinde yaşların biriktiğini hissetti. Kaybolacak yer miydi şimdi burası? Ya kuşlar onu da tutup bırakmazlarsa?

Tam o sırada bir şey fark etti, çok garip bir şey.

—Teyzeciğim, kuşlar sizin mezarınıza yazı yazmayı unutmuşlar. Belki de küçük bir kuş getirmiştir okuma yazma bilmeyen.

Şimdi de kadının gözleri dolmuştu.

—Belki de. Zaten çok da büyük sayılmazdı.

Sonra açıklama gereği duydu:

—Burası kimsesizler mezarlığı. Kimsesi yok burada yatanların. Ben tek tek konuşur, oğlumu ararım aralarında. Aylardır haber yok kendisinden.

—Kuşlara sordunuz mu?

Kadın kuşlara doğru baktı. Birden o karanlık oda geldi aklına.

"Bırak oğlunun peşini. Gittiği yolların izini sürme. Onun yolu yol değildi; sen de heba olma.."

Böyle demişlerdi ya da buna benzer bir şeyler. İçerden bir yerdense çırpınıp ağlayan bir sakanın sesi gelmişti.

—Soramadım. Çünkü kafesteki kuşlar konuşmaz, sadece ağlarlar.

Şaşkın bakışlarla bir başka soruya yöneltmişti ki, gövdesinde dedesinin sıcaklığını duydu. Hasret dolu kollar boynuna dolandı, saçlarına iri gözyaşları damladı.

—Neredesin be yavrucak? Her yerde seni aradım.

Kızmamıştı, kavuşmaların büyük bir armağan olduğunu biliyordu.

Kadına baktı, hemen arkasından da önünde durduğu mezarı inceledi. Anladı anlamasına ama doğru sözleri bulup çıkarmayı başaramadı.

Kekeleyerek:

—Allah kavuştursun, diyebildi sadece.

—Sağ olun, diye yanıtladı kadın.

Sesi az önceki kadar hüzünlü değildi. Kısacık da olsa bir cümle işitmek, kendisiyle konuşulduğunu duymak rahatlatmıştı. Oğluyla aralarında kahrolası bir benzerlik vardı çünkü.İkisi de kimsesizdi.

—Adı Ali'ydi. Ali Uygur. Adana'dan göndermişler. Bir daha ne sesi ne izi...

Morg

Ertesi akşam, Mersin Devlet Hastanesinin önüne bir cezaevi aracı yanaştı. İçinden Salim ile Servet indiler. Hızlıca morga yöneldiler, soluğu sorumlu doktorun yanında aldılar. Adam, oda kapısını davetsizce açan misafirleri fark etmedi bile. Başını tavana dikmiş, endişeli düşüncelere kapılmıştı. Öner Bey arayalı tam bir saat olmuştu. Telefonda uzun uzun tartışmışlar, birbirlerini ikna etmeye çalışmışlardı. Öner Bey, Nuh demiş peygamber dememiş, ölüye saygısızlığın büyük bir günah olduğu yönündeki vaazları kulak arkası etmişti.

Aslında doktor beyin öyle dinle filan alakası yoktu. Polis şefini fikrinden caydırmak için etkili olacağını varsaydığı bir dil tutturmuş, hatim indirir gibi uzun uzun anlatmıştı. Bu taraklarda kendisi kadar bile bezinin olmadığını anlamasıysa uzun sürmemişti.

Din, Allah, kitap laflarını emzik misali ağızlarından düşürmeyen bu adamların kafaları nasıl çalışıyordu acaba? Bir defasında, Soğuksu Karakolu'nda işkence gören bir mahkûmdan duymuştu, nezarethane girişinde, 'Burada Allah yok, peygamber de izinde' yazısının asılı olduğunu.

Şimdi olanca canlılığıyla hatırladığı bu söz, kafasında şimşekler çakmasına neden oluyordu. Demek ki bu gibi adamlar, yaşamlarında gizli bölmeler oluşturuyor, işlerine gelmediğinde Allah'ı bir kenara atıp, peygamberi emekliye ayırıyorlardı.

Dalgınlığını, aklını kurcalayan kesif düşünce bulutlarını Servet'in sesi böldü:

—Hekim Efendi, biz geldik. Öner Bey arayıp bilgi vermişti sanırım.

Döndü, kapıda beliren adamlara baktı. Sivil giyimliydiler, davet bekler bir edayla yan yana dikilmiş duruyordular.

Kısacık bir tetkike girişti, çehrelerinde ince bir pişmanlık belirtisi, gerçeği ele verecek küçük bir ipucu aradı.

Bulamadı, ümidi kesmiş vaziyette:

—Evet, aradı, dedi.

Eliyle işaret etti, odaya girmelerini sağladı.

—Konuştuk. Ne istediğini tam anlamadım ama biraz malumat edindim. Gerisini siz anlatacakmışsınız. Öyle söyledi.

Servet de Salim de tembihliydiler, ne yumurtlayıp ne yumurtlamayacakları konusunda sıkı bir prova yapmıştılar.

—Vaziyet aynen Öner Bey'in aktardığı gibidir, Hekim Bey. Ekleyecek başka bir şey yoktur. Sevap işleyelim dedik, kalkıp zatına geldik. Ailesinden kimse meydana çıkmayınca, bir de ortalıkta öylece çürümeye başlayınca, mecburen...

—Cebinden kimlik filan çıkmamış, soranı edeni de yok; nasıl anladınız cesedin kime ait olduğunu?

—Ee, o kadarını da bilelim artık. Bu devletin polisi, askeri bilmeyecek de kim bilecek? Evelallah vatandaşımızın en özelini bile biliriz. Bilmesek nasıl koruruz cennet vatanı? Bakın, ailesi sahiplenmiyor, kim bilir ne haltlar yemiş ama biz kartal gibi başucunda dikilmeye devam ediyoruz. Ne de olsa o da bu vatanın evladı.

Laf kalabalığı yapıyorlardı, kimlik meselesinden uzaklaşmak için sözü birbirlerinin ağzından kapıyorlardı:

—Elbet sahip çıkacağız. Yazık değil mi? Dal gibi çocuk. Devrilip gitmiş. Bir de biz de mi sırt çevirelim?

Sıkıldı, kesmek için:

—Balıkçıymış, öyle mi? diye sordu.

—Evet. Ekmeğinin peşinde dalgalara yem olmuş garibim. Anasını sattığımın lodosu. Gence yaşlıya bir esiyor, aynı hızla söküp alıyor ruhlarını.

—Anlamıyorum, ekmeğinin peşindeki garip bir balıkçıdan ailesi niçin bu kadar nefret etsin ki?

—Biz ne bilelim.

—Hani vatandaşın özeli de dâhil her şeyini bilirdiniz?

—Her bilinen de söylenmez ya. Meslek sırrı diye bir halt var. Gel, iyisi mi uzun etme, Hekim Bey. Yazık, adam kokacak dışarıda.

Başını eğdi, düşünür gibi yaptı. Kulaklarında Öner Bey'in sesi çınladı, telefonun diğer ucundan kapının dışına transfer olmuş gibi hissetti.

—Peki. Hadi alın getirin...

Servet ile Salim ikiletmediler, koşar adım koridora atıldılar. Cezaevi aracından Ali Uygur'un beyaz çarşafa sarılı naaşını kaptılar, aynı hızla hastaneye döndüler. Üzgün ifadeler takınmayı ihmal etmediler, herkese duyuracak şekilde hüzünlü konuşmalar yaptılar. Hatta Salim'in gözünden iki damla yaş bile döküldü.

—Vah, garibim! Gencecikti daha. Görecek ne günleri vardı. Vah vah!

Sıra bekleyen hasta yakınları Salim'in feryatlarına kayıtsız kalamadılar, bilindik sözlerle acısına ortak olmaya çalıştılar:

—Başın sağ olsun, kardeş.

—Allah gani gani rahmet eylesin.

—Mekânı cennet olur inşallah.

Salim, rolüne o kadar kaptırmıştı ki, içlerinden biri:

—Metin ol, birader, ölenle ölünmez, diye teselli vermek zorunda kaldı.

Hemen arkasından da, merakı gözlerinden akan tekinsiz tiplerden biri girdi araya:

—Merhum neyiniz olurdu?

—Arkadaşımdı, dostumdu, diye yanıtladı Salim.

Pirelenmişti, iç paralayıcı tiradı daha da uzatıp dikkatleri iyice üstlerine çekmenin lüzumu yoktu.

Kalabalığı yardılar, koridorları seri hamlelerle ikişer üçer geride bıraktılar.

Morga girdiklerine üzerlerinden attıkları yük, taşıdıkları bedenden çok daha ağırdı.

Doktor, çarşafı açmadan sordu:

—İsmi Ali Bütün'dü, değil mi?

—He, öyleydi, dedi Salim.

Sonra da Servet'in kulağına eğilerek,

—Adını aynı yapacak ne vardı; başka ad mı yoktu dünyada? diye ekledi.

—Bir şey mi söyledin? diye sordu doktor.

Servet, yüzünde sinsi bir gülümsemeyle,

—Gençlerin acısına dayanılmıyor, içi parçalanıyormuş insanın, onu diyordu, diye yanıtladı.

—Haklı. Ölümün her türlüsü kötü ama zamansız olanı iki kere kötü.

Servet, bir an önce bu işkence bitsin, daha fazla uzamasın istiyordu:

—Neyse, doktor. Rahmetliyi fazla bekletmeyelim.

—Tamam, tamam. Siz dışarı çıkın, ben de işime bakayım.

Aynı anda, 'Hayır!' diye haykıracaklardı ama doktorun yüzündeki ifadeyi görünce gerisingeriye yutmak zorunda kaldılar.

Tek söyleyebildikleri:

—Çıkarken kapıyı kapatalım mı? oldu.

—Yok, ardına kadar açık bırakın! Kapatacaksınız tabii.

Eldivenlerini giydi, maskesini taktı, Ali'nin üstündeki beyaz çarşafı nazikçe açtı. Sanki gözleri canlı gibiydi. Ölüm gelip de henüz yerleşememiş yahut belki gelmiş de kendini yabancı hissettiği için geriye çekilmişti. Akları hâlâ berrak, bebekleri hâlâ ışıltılıydı.

Daha fazla inceleyemedi, bakışlarını aşağıya kaydırdı. Şaşkınlığı bir kat daha arttı. Çıplak gövdenin pek çok bölgesinde darp izleri vardı. Mordular, karaydılar, böğründen göbeğine, göğüs kafesinden ensesine kadar uzanıyordular.

Neden sonra, kulak kepçesinin arkasında saklı kalan kan pıhtısını da gördü. Belli ki beyin kanamasından ölmüştü. Failler gencecik bedeninin her yerini temizlemiş, kulağının arkasına bakmayı ise unutmuşlardı

—Ah, Ali Bütün! Kimsin, necisin, hatta gerçekten sen misin bilmiyorum ama ölümünün tabiatın acımasızlığından değil, insanların elinden olduğunu biliyorum. Seni bu hâle getirdiklerine göre gözleri dönmüş olmalı. Eğer birileri de kanlarına girmediyse, dışarıda bekleyen o ikilinin bu işte parmakları var demektir. Ne de güzel rol kesiyordu deyyuslar!

Çarşafı incelikle örttü, maskesini, eldivenlerini çıkardı. Kapıyı açtı, koridorda volta vuran Servet ile Salim'i çağırdı.

—Bu genç boğularak ölmemiş. Cesedi kıyıya vurmuşsa ya karada öldürüp suya atmışlar demektir ya da denizde bitirmişlerdir işini.

Karşısındaki suratlar aniden değişti, eğreti masumiyetin yerini bir çift tehditkâr ifade aldı.

—Haa, diyorsun ki, ben bu ölüyle çok mesudum, kendime saklayacağım.

—Olan olmuş, biten bitmiş. Yaz raporunu da defnedelim herifi.

—Ailesi bile sahip çıkmıyor; gömecek birilerini bulmuş, ötesinden sana ne? Dertsiz başını derde sokma durup dururken.

Doktor, kesinlikle emin olmuştu. Katillerle bu ikisi arasında bariz bir ilişki vardı. Belki failler bizzat kendileriydiler.

—Ben raporuma darp diye yazarım. Sonrası polisin işi.

—Öner Bey, polisin amiri değil mi? Sana boğularak öldüğünü söylemedi mi? Ondan iyi mi bileceksin?

—Yaz şu raporu, asabımızı bozma! Devlet-i aliyyenin işlerine de burnunu sokma!

Çehrelere oturan gözdağının yanına şimdi bir de karşı konulamaz türden çarpık bir gaddarlık eklenmişti. Vahimdi, her an harekete geçecekmiş gibiydi.

Doktor, diklenmekten caydı, hızla elindeki seçenekleri tarttı. Belli ki bu iş boyunu aşıyordu, inattan maraza hariç hiç bir şey doğmayacaktı. Yine de yapılacak bir şeyler olmalıydı.

Planlamayı sonraya bıraktı, öncelikle başındaki belayı defetmeyi seçti:

—Tamam, canım. Siz öyle diyorsanız...

Kalemi kâğıdı aldı, Mardin doğumlu Ali Bütün'ün denizde boğularak öldüğünü yazdı. Mühürledi, hemen üstüne imzasını attı.

Gardiyanlar mutluydular, keyifle sırıtıyorlardı. Raporu büküp ceplerine koydular, cesedi yüklenip çıktılar. Zafer kazanmış askerlerden daha şendiler. Ayakları geldiklerinden daha hızlı deviniyor, beyaz çarşafın içinde yatan cansız gövde sağa sola sallanıyordu.

Morgun kapısından fırlayıp sırtlarına saplanan delici bakışları fark etmediler, peşleri sıra koşturan homurtuyu işitmediler:

—Dışarıdakilerin de içerdekilerin de katili sizsiniz! Beslemelerinizi salıyorsunuz gencecik çocukların üzerine...

Doktorun karısı, çocukları, anası, babası vardı, göze alabileceklerinin sınırı belliydi. Homurdanmaktan başka bir şey yapamıyordu, görevi yiğit bir arkadaşına devretmesi gerektiğini biliyordu. Elini ateşe uzatamazdı ama yanı başındaki alevleri de görmezden gelemezdi.

Telefona sarıldı, numaraları öfkeyle çevirdi:

—Alooo, Şahap, aloooo! Duyuyor musun beni? Benim ben, Doktor Mustafa! Yanıma kadar gelirsen sana diyeceklerim var. Sabah erkenden bekliyorum hastaneye. Sakın gelmezlik etme! Görüşürüz.

Hastane

Şahap, kör karanlıkta uyandı, sabahın ilk ışıklarını zor etti. Doktor Mustafa ile eskiye dayanan bir dostlukları vardı. İkisi de üniversite yıllarında aynı sol gruba mensuptular. Mustafa, işlerin hep kıyısında köşesinde dolaşır, etliye sütlüye pek karışmazdı. Şahap'a kalırsa, bilinciyle bedeni arasına sıkışmış biriydi. Düzenin nasıl işlediğini, güçsüzü nasıl ezdiğini kavramış, gözü önünde olup bitenler kanına girmişti ancak sessiz kalmaya tahammül, sesini fazla yükseltmeyeyse cesaret gösterememişti. Tepkisiz kalamayan iyi bir aile çocuğuydu. Kelimenin tam anlamıyla bir burjuva aydınıydı yani. Aydın sorumluluğu ile kent soylu korkularının, özlemlerinin arasında yalpalayıp duruyordu.

Hayata atılır atılmaz çekmişti elini eteğini siyasi meselelerden. Şahap dâhil eski arkadaşlarıyla görüşmelerini olabildiğince azaltmıştı. Etrafında en ufak bir pürüz istemiyordu. Ailesinin devlet erkanıyla sıkı fıkı ilişkilerinden biliyordu ki bir suçtan ceza almak için suçlu olman gerekmezdi. Suça ve suçluya yakın olman yeterliydi. Üstelik suç tanımlaması da her an değişebilir, en masum hareketler ansızın en ağır şekilde cezalandırılabilirdi.

Üniversitedeyken, içki masalarında birkaç kez ağzından kaçırdığı gibi: Kolluk kuvvetleriyle yargı camiasının mensupları, ülkenin sahibi olduklarına inanırlardı, kendi varlıklarını devletin cisimleşmiş hali sayarlardı. Özel mülklerini korumak için de yapmayacakları, yapamayacakları yoktu.

Üniversite biter bitmez, bu sözlerin dışında kalan bütün sözlerini unutmuş, sırtından sanki kendine ait olmayan bir giysiyi

çıkartıp atmıştı. Dün akşam telefon etmesine, bağıra çağıra randevu kesmesine şaşırmasının asıl nedeni buydu. Çoğu kez davetlerini reddeden, sokakta karşılaştıklarında üç beş lakırdıyla sıvışmaya çalışan adam, şimdi Şahap'ı çağırıyordu. Hem de mutlaka gelmesini söyleyen sesindeki tedirgin yardım çığlığıyla...

"Demek ki durum gerçekten ciddi."

Zemin kattaki evinin perdesini hafif araladı, pencereye uzak uzak vuran ışıklara baktı. Gün hâlâ pılıyı pırtıyı toplayıp gelmemişti. Gönülsüz gelindi, eşyalarının yarısını baba evinde bırakmıştı. Kendince tedbir alıyordu, dilediği vakit geri kaçabilmenin yolunu yapıyordu.

"Zaten hayatımızda her şey geri kaçmaya hazır değil mi? Neyden emin olabildik ki şimdiye kadar, bundan sonrasına güvenle bakalım? Adam sen de! Az kapa gözlerini, sabaha varırsın."

İçini kemiren merak, yarı gerçek yarı rüya siluetler arasında uyuyakaldı. Henüz bir saat olmamıştı ki geç kaldığı düşüncesiyle yatağından fırladı. İlk gördüğü giysileri üzerine geçirdi, kapıyı çekip yola koyuldu. Martı sesleri ılık denizin üzerinde birer peri masalıydı, dalgalar insanı bıkıp usanmadan kendine çağırıyordu. Hemen hep karşılıksız kalan bu davet, insanın kendisini bir tür olarak önemli hissetmesini sağlıyordu.

"En azından, karayla deniz arasında bir seçim yapmış insanlık. Bence yanlışı seçmiş ama seçmiş yine de. Mühim olan da bu..."

Kafasındaki bu düşünceler, adımlarını yavaşlattı. Sahilde birkaç simitçi dışında kimse yoktu. Onlar da tablalarını fırından yeni doldurmuş, denizle sohbet halindeydiler. Belli ki bu saatte kendilerinden başkasının ortalıkta dolanacağı akıllarına gelmiyordu. Günün en rahat zamanıydı. Müşteri ihtimalini uzakta bırakarak, sıcak simit kokularını denizin rayihasına karıştırıyorlardı.

Neden sonra aklına saatine bakmak geldi, kolunu gözüne doğru kaldırdı. Bileğinde saatin kendisi değil, sadece izi vardı. O aceleyle saatini takmayı unutmuştu. Aklına simitçiler geldi. Birinin yanına yaklaştı. Adamı rahatsız etmekten çekinir bir sesle:

—Günaydın. Saatiniz kaç acaba? diye sordu.

—Ne yapacan allasen? Daha saatler bile uyanmadı yahu.

—Biriyle buluşacağım da...

—Bu saatte senden başka uyanıklar da var, ha? Ben de tek garip

kendimi biliyordum. Saat altı buçuk, hemşerim. Ha, tam tamına istiyorsan, altı buçuğu iki geçiyor.

—Deme! Gerçekten mi?

—Ne o, yoksa geç mi kalmışsın?

—Yok, sekiz olmuştur sanıyordum.

—Geceden kafayı dumanlamışsın, anlaşıldı. Hâlâ afyonun patlamamış.

—Değil, buluşmam mühim sadece.... Neyse, sıcağından bir simit ver de daha fazla rahatını kaçırmayayım.

—Al bakalım.

—Eyvallah! Hadi, hayırlı işler.

'Sana da iyi buluşmalar' diye gülümseyen simitçiyi geride bıraktı, sahil boyunda biraz yürüdü. Issız bir köşeye iliştirilmiş kahverengi banka oturdu, yüzünü ufka çevirdi. Sabahın bu saati sokaklara düşmüştü madem, denizin keyfine varmalıydı. Simidini, bitmesini istemez bir edayla küçük küçük ısırdı, üstüne dökülen susamları yere silkeledi. İnsan yalnız kalmak istediği vakit, nedense, birileri yahut bir şeyler çıkar mutlaka rahatını bozardı. Bu sefer peyda olan serçelerdi. Simidin kokusuna üşüşmüşlerdi, hep bir ağızdan ötüşerek, yaptıkları keşfin ganimetini istiyorlardı.

Dayanamadı, kopardığı parçayı un ufak ederek açığa doğru serpti. Davetsiz misafirler yem kapma telaşındayken de kalan simidi aceleyle gövdeye indirdi.

—Artık isteyebileceğiniz bir şey kalmadı. Hadi, gidin de biraz rahat bırakın beni.

Kuşlar, sanki yerdeki kırıntılar bittiği için değil de öyle talep edildiği için birbiri ardınca havalanarak dağıldılar. En azından Şahap'a öyle geldi.

Gözlerini denize dikti, Mustafa ile olan randevusuna geri döndü. Kafasında bin türlü senaryo dolanıyordu.

Ölçtü, biçti ama niye çağrılmış olabileceğini çözemedi. Acaba mühim mevkideki yakınlarından biri Mustafa'yı Şahap konusunda uyarmış mıydı?

"Umarım, 'Sesin biraz daha az çıksın; başın belada' gibi laflar etmez..."

En olası ihtimal buydu. Bir diğer ihtimal ise, kendi başını belaya sokmuş olmasıydı. Belki de yardımını isteyecekti. Gençlik

yıllarının heyecanını hortlatıp olmadık bir laf etmiş, altından kalkamayacağı badirelere uğramış olabilirdi.

İhtimallerin hiçbiri ışık vermiyor, kafasında belirgin bir ipucu oluşturmuyordu. Yine de merakına engel olamıyordu.

"Boş ver yahu, indirip kaldırmanın ne gereği var? Nasıl olsa buluşacak, herifçioğluyla yüz yüze görüşeceksin. O vakit anlarsın derdini."

Doğruldu, denizi ve kahverengi bankı geride bırakarak, aksi istikamette ilerlemeye başladı. Sabah artık şehre yerleşmek üzereydi. Kepenk sesleri geliyor, uzaklı yakınlı uğultular duyuluyordu.

Gülüşmeleri,sataşmaları, küfürleşmeleri de işitince iyice emin oldu: Tamamdı, artık gidebilirdi;sabah bütünü bütününe sinmişti Mersin'e.

Hastaneye vardığında, kapıdaki görevliden Mustafa'yı nerede bulacağını öğrendi. Saat tam sekizde çaldı kapısını. Mustafa, küçük tüpün üzerine çaydanlığı oturtmakla meşguldü. Masasının önündeki sehpadaysa iki adet dolu bardak vardı.

—Sabah erken dediğimde, saat tam sekizde burada olacağını biliyordum. Eski günlerdeki gibisin, hiç değişmemişsin. Huyun da aynı suyun da...

İki uzun adımda yanına ulaştı, elini hararetle sıktı.

Aslında sarılıp öpmeyi istemişti ama buna hakkı var mıydı bilemiyordu. Şahap'ın vereceği tepki olumsuz olabilirdi. Ne de olsa mücadeleyi yarı yolda bırakmış, kendi güvenli kabuğuna çekilmişti. Artık eski yoldaşlarının gözünde, konforlu yaşantının tutsağı olmuş bir dönekti.

Rahatsız olmaya o da rahatsızdı bu durumdan ama kendine karşı onlar kadar sert değildi.

"Ben hep böyleydim. Hiçbir zaman nefer olamadım. Gücüm yettiğince yanlarında durdum, yetmediğindeyse geri çekildim..."

Gelgelelim Şahap bozulmuştu. Onca yıldan sonra böyle karşılanmayı ummamış, düşükten de düşük beklentisinin altında kalan yavan seremoniyi içi almamıştı.

"Kibirli hödük! Doğru dürüst bir merhabayı bile çok görüyor. Dün boktu, bugün koktu! Madem sarılmayacak, adam gibi öpmeyecektin, ne demeye çağırdın? Üstünlük taslamak için mi? Hele bir dene, gör nasıl kırıyorum o koca burunlu kafanı."

—Çayını içsene. İyice soğumasın. Böylesini bulamazsın bak...

—Çay çaydır! Her yerde de bulunur! Uzun etme de söyle, sabah sabah niye çağırdın?

Mustafa ürktü, telâşla:

—Ne dedim yahu? Niçin kızıyorsun? Çayını soğutmamanı söyledim sadece, fena mı? diyerek parlayan gazabı teskin etmeye çalıştı.

—Üstelik yeni geldin. Hele bir nefeslen. Vaktimiz var, çağırma sebebimi anlatırım sonra.

Şahap'ın geri basmaya niyeti yoktu:

—Aslında benim pek yok. Gazetede işler yoğun bu aralar.

—Desene başına bir iş de ben açacağım.

—Nasıl yani?

—İlgileneceğini düşündüğüm bir haber var elimde.

Mustafa'nın sesi çekingen ve üzgündü. Karşılama anındaki heyecanından eser kalmamıştı. Anlatmayı isteyip istemediğinden emin değil gibiydi. Ama artık cayma şansı kalmamıştı, bu ağır yükle yaşayamayacağı kesindi. Üstelik yıllardır görüşmekten kaçındığı, sokakta rastlasa yolunu değiştirdiği adamı sabahın köründe kaldırıp ayağına getirtmişti.

Sıkıntıyla başladı, öyle yapmayı istediği için değil de öyle yapmaya mecbur olduğu için anlattı Ali Bütün'le olan macerasını.

—Böyleyken böyle... Kayıtsız kalmayı içime sindiremedim. Ne yapacağımı düşünürken de aklıma sen geldin.

Şahap, aslında bu kadarına bile cesaret etmesine çok şaşırmıştı. Aradan geçen kıpırtısız yıllar göz önünde bulundurulduğunda, Mustafa için büyük bir adım sayılırdı.

"Değişiyor mu ne?" diye düşünmekten kendini alamadı, cesaret vermenin, takdir göstermenin zararı olmayacağına kanaat getirdi.

Getirdi getirmesine ama sivri diline engel olmayı başaramadı:

—Vicdanımın rahatsızlığını sen gider, diyorsun yani. Varlığımı hatırlaman, böylesine önemli bir görev tevdi etmen gözlerimi yaşarttı doğrusu.

—Hakkımda ne düşündüğünü, ne hissettiğini biliyorum. Ayıplamıyorum, tartışmak da istemiyorum. Bu konu senden benden önemli. Yardım edeceksen et, etmeyeceksen git. Araştırır, başka bir kapı, başka bir yardım eli bulurum.

Şahap'ın öfkesi anında yok oldu. O çok sevdiği delikanlı sanki uzun zaman önce düşüp kaybolduğu kuyudan çıkmış, üstünü

başını silkeleyerek geçip karşısına oturmuştu. Değişen hiçbir tarafı yoktu, yapışkan karanlık üstünde iz bırakmamıştı.

İçtenlikle gülümsedi, usulca uzanarak omzunu okşadı.

—Surat etme, doktor kardeş. Aktardığın bilgiler gerçekten de değerli. Savsaklanmayacağını, hakkının eksiksiz verileceğini bil. Lakin söylediklerimi çarpıtmaya, polemiğe dökmeye kalkma. Benim lafım Ali Bütün'e değil, sanaydı. Korkarım ki, biz yine üstümüze düşeni yapacağız, sen yine bir kenara çekilip izlemekle yetineceksin. Olsun. Gene de sağ ol, var ol.

Ayrılırken birbirlerine sıkıca sarıldılar. Seneleri aralarında eziyor gibiydiler. Tüm düşüncelerden sıyrılmış, yarım bıraktıkları bir dostluğa tutunmuşlardı.

Sonra Şahap hızla kapıya yöneldi. Eşikten geçtiği anda farklı yaşamlara akacaklarını biliyordu. Daha önce de böyle olmuştu çünkü. Yıllar önce aralarında bu türden bir kapı kapanmış, onları eşiğin farklı taraflarında bırakmıştı. Artık açılması çok güçtü.

—Kendine iyi bak, Mustafa. Yenge hanıma selamlar.

Mustafa, ağlamaklı bir ifadeyle yüzünü buruşturup başını sallamakla yetindi.

Cevabınıysa Şahap gittikten sonra verdi:

—Sen de kendine iyi bak. Asıl sen kendine iyi bak.

Kabir

HASTANEDEN ayrılırken içi içini yiyordu. Günlerdir peşinden koşturduğu sorunun cevabına yaklaşmış gibiydi. Mustafa'nın anlattığı kişinin Ali Uygur çıkması, ismine dokunmayan katillerinin, izini silmek amacıyla, soyadını değiştirmiş olmaları kulağa mantıklı geliyordu. İçinde iki ses birden çarpışıyor, aklı, 'Şimdi iz sürme, gerçeği bulma zamanı' derken, gönlü, neredeyse apaçık olan ipucunun yanlışlığı konusunda ayak diriyor, çetrefilli gerekçeler üretiyordu: Takip edilen her iz, sahibini birebir yansıtmazdı, insanı umduğu sonuca ulaştırmazdı. İşin içine rüzgârlar, yağmurlar girebilir, beklentiler pekâlâ boşa çıkabilirdi. Bir muhabir olarak sonuçsuz kuruntularının haddi hesabı yoktu, mesleki içgüdülerinin birden çok defa duvara tosladığına epey şahit olmuşlardı.

—Keşke, diye mırıldandı esefle. Keşke bu da onlardan biri olsa!

Temennisinde yalnız değildi, annesi dışında hiç kimse Ali Uygur'un öldürülmüş olabileceğine ihtimal vermemişti. Belki de vermek istememişlerdi. Herkes aklına diğer olasılıkları getirmiş, arkadaşları her yeri kolaçan ederken, zavallı kadın, bir sırra vâkıfmış gibi, doğruca kabristanın yolunu tutmuştu. İsimsiz taşların altında yatanlardan farkı yoktu, ilk günden itibaren kimsesizler mezarlığının müdavimi olmuştu. Arada sırada ziyaretine gidenler de olmasa, usulca, kimliksiz nüfusun numunelik bir ferdine dönüşebilirdi.

Diğerlerinin aksine, Şahap mezarlığa hiç gitmemişti. Böylesi bir adım, yenilgiyi kabul etmek anlamına gelecekti.

"Hayatın cilvesine bak. Onca inattan sonra şimdi Ali Bütün'ü soruşturmaya mezarlıktan başlayacağım. Önce polise ya da

cezaevine mi müracaat etsem? Yanıt alabilir miyim? Doğruyu söyleyecekleri ne malum? Bırak doğruyu, pisliklerini örtmek için her şeyi yapar, işin peşini bıraktırmak amacıyla bela üstüne bela açarlar. Korktuğumdan mı? Değil. Meseleyi çözemeden gümbürtüye gitmek var."

Ayaklarını sürüye sürüye mezarlığın yolunu tuttu. Kapıdan girdiği vakit umutların tamamen yiteceğini bildiğinden, iki adım ileri bir adım geri atıyordu.

"Lenin bunu kastetmemiştir herhalde," diye geçirdi içinden. Yüzünde hafif bir tebessüm belirdi.Geldiğinden daha hızlı şekilde de sönüp gitti. Aklını dağıtmayı, adımlarını bilinçdışı atmayı hedefledi. Makinelerin işi ne kolaydı. Hiç tereddüt etmeden, hiç teklemeden biteviye aynı şeyi yapıyorlardı. Kafalarını kurcalayacak düşüncelerden, hislerden ariydiler, bu türden engellere takılmıyordular. İnsanın işiyse çok zordu. Kafasındaki düşlerle, yüreğindeki birikintilerle, gönlündeki umutlarla birlikte ve çoğunlukla onlara rağmen, üzerine düşeni yapmak durumundaydı.

Yol boyu bazen düşünceleri adımlarına, bazense adımları düşüncelerine galip geldi. Epey sonra, mezarlığın göğe doğru büyük bir yuvarlak çizen kapısına ulaştı.

İnsan, düz bir mezarlık girişinden bu kadar etkilenmezdi. Hayatın sonu değildi ölüm; hayatla iç içeydi. Girdaplar, sarmallar, tilkinin kürkçü dükkânına dönüşte izlediği yollar hep yuvarlaktı. Hele bir de sonsuzun, bilinmezin izdüşümü olarak gök işin içine girdi miydi...

Göğe çizilmiş bir yuvarlak; selvilerin, çamların altından göğe akan bir sınırsızlık... Garipti. İnsanlar, ölülerini toprağın altına gömer ama göğe gittiğine inanırlardı.

Yıllar yılı, o da, gökteki gözlere karşı sorumlu hissetmişti kendini. Üzerindeki gözler, bu dünyada istediklerini hiçbir zaman görememişlerdi. Şimdi aynını hissediyordu. Fersiz bakışları artık o boş gözlerin yansımasıydı.

Mezarlıktan içeri adımını atarken Ali Uygur'u düşündü. Yaşıyor olsaydı neler yapardı acaba? Yahut daha ne kadar yaşardı? Devrimi görebilir miydi mesela?

İlk adımını bu sorunun yanıtı olarak attı: Evet, kesinlikle görecekti! Eline geçen yetkiyle can alanların olduğu bir dünyada

devrim kaçınılmazdır. Şimdiye kadar olmamışsa da ya bugün ya yarın mutlaka olacaktır. Savaşların, kıyımların bittiği bir dünya, devrimin bizatihi kendisidir.

Geride kalan ayağını içeri alırken asıl önemli soruyu sordu: Biz devrimi görebilecek miyiz?

Ali yaşasaydı devrimi göreceği kesindi, çünkü onun yaşaması için her şeyin tersine dönmesi gerekliydi. Oysa kendileri hâlihazırda yaşıyordu; her şey dümdüz, yerli yerindeydi. Devrimi görebilmek için bir altüst oluş gerekirdi. Hiç de çelişik değildi bu durum. Ölenler, öldürülenler devrime bir adım daha yakınlardı. Siyahtan kopmuş, beyazı bekliyorlardı. Kendileriyse koyu gri yaşamlarda savrulup duruyorlardı.

Mezarlık görevlisinin odasına teklifsizce girdi, kapıyı güm diye kapattı.

Adamla yüz yüze gelince, gerçek dünyaya ilk tepkisini verdi:

—Merhaba, kardaş! Nasılsın?

Adam, bu soruya alışık değil gibiydi. Nasıl olabilirdi ki? Toprak kokuyordu tüm vücudu. Önceleri sadece elleri kokardı. Sonra yüzü kokmuştu; ağzı, ağzına giren yemekler, ağzından giden öpücükler; eni sonu tüm vücudu...

Başka bir soruyu hemen cevaplardı ama, ne yalan söylemeli, bu sual gücüne gitmişti. Ancak karşısındaki delikanlının dalga geçer bir hali yoktu. Tersine, suratından endişeli bir üzüntü akıyor, avurtlarını çiğnemekten cümle kurmaya geçemiyordu.

Biraz da bu görüntüsünden, meymenetsiz sorusunu yanıtlamayı, diyalog için kapı aralamayı seçti:

—Nasıl olalım? Bildiğin gibi. Sağ ol. Bir şey mi istemiştin?

—Evet, kardaş. Bizim dayıoğlunu arayıp duruyorduk ne zamandır. Kendisinden bir türlü haber alamıyorduk. Anlayacağın kaybetmiştik izini. Bize kırgındı biraz. Çekip gitmişti.

—Ee?

—Kırılıp gitse de, bağırıp sövse de kandaşımız, canımız. Hem öfkesinde haklı da sayılırdı. Neyse, ağrıtmayım başını. Sonunda izini bulduk ya da öyle sandık. Mardin'den gelip buralara yerleşmiş. Balıkçılık edermiş. Yerleştiği köye gittik. Sorduk soruşturduk. Pek kimseyle konuşmuşluğu, ahbaplığı yokmuş. Ne zamandır da haber alınamıyormuş, eve uğradığı da yokmuş. Denize açılanlara

sordum. Doğruysa, fırtınada alabora olmuş teknesi; cesedi kıyıya vurmuş. Kimsesi yok diye getirip buraya, kimsesizler mezarlığına gömmüşler. Genç bir balıkçı. Hatırladın mı? Adı Ali. Ali Bütün...

Sözlerini gözyaşlarıyla noktaladı. Senaryoyu iyi kurmuştu, adamın inanacağından emindi. Lakin gözyaşları sadece ikna amaçlı değildi, başka bir Ali'den bahsedip başka bir Ali'ye ağlıyordu.

Mezarlık görevlisi de duygulanmıştı ister istemez:

—Hatırladım elbet. Kendi ellerimle gömdüm. Gencecik çocuktu. 'Kimseciği yok' dediler. Nasıl içim acıdı. Kusura kalma ama, eş dost demedim, arkanızdan bir güzel sövdüm, birader. Polis müdürüne de gıyabınızda hayır duaları ettim. O olmasaydı, kimsesizler mezarlığındaki bakımsız yerlerden birine gömülecekti çünkü. Hemen el attı, asri mezarlık kısmından bir yer satın alıp oraya defnettirdi. Senin dayıoğlu şimdi Tahir Ungan'ın mezarında yatıyor.

Şahap gözyaşları içinde dinliyordu. Ne namussuz, ne haysiyetsiz heriflerdi. Öldürdükleri yetmiyor, minareye de en incesinden kılıf hazırlıyorlardı.

Ali Bütün'ün başka birine ait bir mezarda yattığı bilgisi, kafasındaki tüm soru işaretlerini silip atmıştı. Bu adi yalanlarla ancak mezarlık görevlisi gibi her şeyden habersiz saf insanları kandırabilirlerdi. Taşrada muhabirliğin verdiği deneyimle biliyordu ki, polis müdürleri işin içinde başka bir iş olmasa böylesi durumlarda kıllarını kıpırdatmazlardı.

—Sağ ol, kardaş. Rica etsem, mezarına götürür müsün beni? Hayattayken helalleşemedik, hiç değilse...

—Tabii, kardeş, tabii. Düş peşime.

Yan yana ilerlediler, mezarlığın dar patikalarına saptılar. Gözyaşlarının düşmüş olduğu yerlerde toprak yağmur kokusuna bürünmüştü. İncecik soludular, döne dolana Ali Bütün'ün mezarına vardılar.

Dayanamadı, mezarın üstüne kapanarak hıçkırmaya başladı. Bir yandan ağladı, bir yandan usul usul mırıldandı. Mezarcı, söylenenleri işitmek için kulak kabartsa da, hazin bir iniltinin yükselip alçalan tınısından başka bir şey duyamadı.

—Yıkma kendini, kardeş. Gönenmiş, şadolmuştur dayıoğlun şimdi yattığı yerde. Arayıp buldun, garip komadın çünkü. Bir de memlekete götürürsen...

—Haklısın, diye doğruldu, gözyaşlarını elinin tersiyle kuruladı.

—Haklısın, kardaş. Bir an önce dönmem, bizimkilere haber vermem lazım. Ölümüz gurbet ellerde daha fazla hasret çekmesin.

Mezarcının takdir dolu bakışlarını kararlılıkla karşıladı, eliyle yolu gösterdi. Adam ikiletmedi, tekrar kılavuzluk rolüne soyundu.

Dönüş yolunu yarılamışlardı ki, Hatice Ana'nın sesini duyar gibi oldu:

—Şahap! Şahap! Oğlum, ne işin var burada?

Başını çevirdi, sesin geldiği yöne baktı. Yanılmıyordu, Hatice Ana'nın kendisiydi. Yanında küçük bir çocukla yaşlı bir adam duruyordu.

Koştu, doğrudan boynuna sarıldı.

—Yakın bir arkadaşımın mezarı vardı, onu ziyarete geldim, teyze, dedi.

—Başın sağ olsun.

Mezarcı:

—Bu kadın kim? diye araya girdi, şaşkın bir edayla açıklama istedi.

—Hani yabancıydın, kimin kimsen yoktu buralarda?

Şaşırma sırası Hatice Ana'daydı:

—Şahap, oğlum, ne diyor bu adam?

Cevap vermedi, mezarcıya odaklandı:

—Hatice Ana'yla dün tanıştık. Dayıoğlunu ararken tesadüfen karşılaşmıştık. Onun köyünde oturuyormuş.

Gözlerini kaydırdı, Hatice Ana'ya belli belirsiz bir işmar yolladı. Mezarcıyı iyice pirelendirmenin, polislere haber salacak kıvama getirmenin anlamı yoktu.

Hatice Ana, neler döndüğünü anlamasa da pot kırmaması gerektiğini anlamıştı:

—Ya, ya. Dün tanıştık. Çok iyi çocuk, Allah için.

Rahatladı, tekrar mezarcıya döndü:

—İstersen gidebilirsin, kardaş. Çok sağ ol yardımın için.

—Sen sağ ol. Geride kalanların sağ olsun. Allah da hepinize sabır versin, diye yanıtladı mezarcı.

Sonra da halden bilir bir edayla kendi biletini kesti:

—Siz burda dertleşedurun, ben yerime döneyim. Dayıoğlunu almaya geldiğin zaman tekrar görüşürüz nasılsa.

—Elbette.

—İstersen, memlekete yollanmadan evvel polis müdürüne bir uğra, teşekkür et. Sağ olsun, Öner Bey'in çok emeği geçti.

—Mutlaka uğrayacağım. Sen bir şey söyleme yalnız; sürpriz olsun. Haydi, kal sağlıcakla!

—Eyvallah!

Adam gittikten sonra, Hatice Ana'ya açıklama yapmaktan kaçınmak için, eğilip Yüksel'in başını okşadı.

Yüksel'in sorusuysa o kadar kolay kurtaramayacağının kanıtı oldu:

—Sen kimsin? Ali abinin arkadaşı mısın?

—Evet, ufaklık, öyleyim.

—Bak, arkadaşıymış, Hatice Ana! Sorsana, belki oğlunun yerini biliyordur.

Hatice Ana'nın sesi paramparçaydı:

—Oğlumu mu buldun, Şahap?

—Yok, teyze, arıyorum hâlâ. Sağlam bir haber alır almaz yanına uğrayıp anlatacağım, merak etme. Şimdi gitmem lazım yalnız. Acele bir işim var.

Kalırsa yahut konuşmaya devam ederse hata yapacağını, her şeyi mahvedeceğini biliyordu. Önce sakinleşmeli, salim kafaylaolan biteni gözden geçirmeliydi. Nereden başlayacağına sonra karar verecekti.

Mahalle

EVE giden otobüse bindiklerinde, Yüksel'in aklında birçok soru vardı. Yan koltukta oturan ihtiyar kadının oraya emaneten iliştiği aşikârdı. Gözleri sık sık dalıyor, yaşlar kirpiklerine kadar gelip duruyordu. Otobüsün altındaki toprak buharlaşıyor, sıcak hava insanı iliklerine kadar terletiyordu. Yine de kadının gözünü kaplayan ıslaklığın ter olmadığını rahatlıkla ayırt edilebiliyordu.

Dedesi, kadının bu mahzun, terk edilmiş simasına daha fazla dayanamamış olacak ki, yumuşak bir edayla sessizliği bozdu:

—Mezarlıktaki delikanlı oğlunuzun arkadaşı mıydı?

—Evet, arkadaşı. Gazetecidir. Boş yere dolanmaz oralarda. Kesin bir haber aldı, benden gizliyor.

—Belki başka bir iş için oradaydı, dedi Seyit dede, söylediklerine kendi de inanmayarak.

—Sabah sabah mezarlıkta? Hem de görevliye türlü yalanlar uydurmuşken?

—Haklısınız ama gazeteci olduğunu söylediniz; şimdilik duyurulmaması, saklanması gereken bir haber peşindeyse adamı atlatmaya çalışmış olabilir.

—Belki. Allah yardımcısı olsun. Çok iyi çocuktur. Umarım kendi başını da belaya sokmaz. Ben yine de Ali'yle ilgili bir durum olduğunu sanıyorum.

İkna olmadığı belliydi, lafı uzatmanın anlamı yoktu. Dedesi de öyle yaptı zaten; sustu, otobüsün camlarından dışarıya baktı. Mezarlık geride kalmış, sokakları, evleri, dükkânlarıyla şehir yavaş yavaş boy göstermeye başlamıştı.

Dedesini istemsizce taklit etti, görmeyen gözlerle manzarayı izledi. Şehir umurunda değildi, gözbebeklerinde Saliha'nın hayali vardı. Hatice Ana nasıl oğlunun akıbetini merak ediyorsa, o da Saliha'nın akıbetini merak ediyordu. Babası acaba dayak atmış mıydı? Ne fenalıklar yapmıştı ya da yapacaktı?

"İyi ki benim öyle bir babam yok."

Dedesinin saçlarında dolaşan elleri, şefkat dolu sesiyle bunaltıcı rüyadan uyandı:

—Hadi, evlat, hazırlan. Evimize varmak üzereyiz.

Silkinip ayaklandı, neler çektiğini anlamış bir tonlamayla,

—Allahaısmarladık, teyzeciğim, diyerek Hatice Ana'ya veda etti.

Hızla otobüsten indi, top sahasının olduğu tarafa baktı. Koşturmak için sabırsızlanıyordu ama karnı epey acıkmıştı. Öğle yemeğini mideye indirmeli, öyle gitmeliydi. Yoksa dedesinin elinden kurtulamazdı.

Burnuna dolan yemek kokularını takip etti, evin merdivenlerini üçer beşer tırmandı. Dedesinin, 'Yavaş ol' ikazına uymadı, kapıda karşılayan annesinin kollarından sıyrılarak sofraya atıldı. Mönüde sarımsaklı köfte, salata, ayran ve yeşillik vardı. Birkaç köfteyi birden ağzına attı, hızla çiğnemeye başladı. Aklında Saliha vardı, kısa sürede yiyebileceğinin en fazlasını yemek istiyordu.

—Boğulacaksın, acelen ne? Efendi gibi yesene!

—Arkadaşlarım bekliyor, anneciğim.

—İki dakika geç gitsen kıyamet mi kopar? Mühim işleriniz mi var?

Cevap verme zahmetine girmedi, önündekileri silip süpürmeye devam etti. Bardağı kafasına dikti, ayranın son damlaları da midesine inince:

—Haydin görüşürüz, deyip sokağa fırladı.

İtirazları, uyarıları, azarları duymadı, sahanın gölgelik kenarında Vedat ile Emre'yi paslaşırken buldu. Aralarına daldı,topu kaptığı gibi sahanın ortasına koştu.

—Birbirinize pas atıp durmayacaksınız herhalde. Diğerleri gelene kadar dokuz aylık oynayalım.

—Ama çok güneş, dedi Vedat.

—N'olacak, oğlum? Fazla koşturmayız olur biter.

Emre de Yüksel'e arka çıkınca, demokrasinin altın kuralı işledi, çoğunluğun dediği oldu.

Oyunun bitmesine yakın kan ter içinde kalmışlardı. En çok keyfi de Vedat almıştı. Her gün başka birine giden galiplik unvanının bugünkü sahibi oydu. Mahallenin diğer çocukları da oyunun sonuna doğru sahaya doluşmuş, Vedat'ın zaferine tanıklık etmişlerdi. Mahalle bakkalından gazoz şişelerini kapıp deniz kıyısına indiklerinde, Vedat'ın ağzı kulaklarındaydı. Hep birlikte kayalıkların gölgesine sığınmış, ayaklarını denize uzatarak içeceklerini yudumlamışlardı. Bir süre laklaka ettikten sonra, konu Yüksel'in merakına gelmişti. Ne de olsa hepsinin aklı Saliha'daydı.

—Artık hiç gelmez değil mi?

—Galiba gelmez.

—Mına koduğumun çocuğu bırakmaz ki artık kızı!

Emre son noktayı koymuştu. Çocuklar için işin özetiydi bu cümle.

—Neyse, maç saati yaklaşıyor. Hadi, gidelim. Belki de gelir.

Bin bir umutla ayaklanmışlardı ama bırak saha kenarına koşturmayı, Saliha'da adım atacak hayır kalmamıştı. Narin bedeni morluklar içindeydi, yediği dayaktan sonra kendine gelmeyi başaramamıştı. Bazı bazı uyanıyor, 'Anneciğim' diye sayıklayıp, annesinin orada bulunduğuna emin olunca tekrar uykuya dalıyordu. Dünden beri boğazından tek lokma geçmemişti. Öğleye doğru on beş dakika kadar uyanık kalmış, yarım kâse çorba içmişti. Zavallı annesine bu kadarı yetmişti.

—Yemek giren gövdeden can kolay çıkmaz.

Tutunabileceği biricik ümitti, anneliğin verdiği korkular gece ilerledikçe iyice şiddetlenmişti. Bir ara kızını yitireceğini bile düşünmüştü. Solgun yüzüne acımayla bakmış, aklı hep ten renginden dolayı hayıflandığı günlere gitmişti. Kızının beyaz güzelliği hiçbir zaman cezbetmemişti kendini. Uğraşmış, didinmiş, ne zaman yedikleri, ne zaman içtikleri belirsiz mahalle sıpalarının aksine, kızı iştaha gelsin, al al yanaklarla gezinsin istemişti. Başaramamıştı. Aynaya her baktığında üzülmüş, kendine çektiğini görerek bir kez daha soyuna ateş püskürmüştü. Anası böyle olandan hayır mı gelirdi?

—Hele de babası melanet bir domuzsa!

Dünden beri ortalıkta yoktu, kızı perişan eyledikten sonra basıp gitmişti. Nerede olduğu belirsizdi, sesi soluğu çıkmamıştı.

—İnsan hiç mi merak etmez? Nasıl bir vicdan bu? Kim bilir hangi orospunun koynunda etti sabahı. Kim bilir hangi orospularla düşüp kalkmaktan yitirdi aklını, vicdanını. Herkesi, hatta kendi kızını bile onlarla bir tutmasının başka izahı olabilir mi?

Dışarıdayken ne halt ettiği, kimlerle düşüp kalktığı umurunda olmamıştı. Hatta uzakta olmasına sevinmişti çoğu kez. Kızına, kendisine ilişmesin de isterse gecede on orospuyla yatsındı.

"Hayat, insanın dışında dikilir, üzerine giydirilir. İnsan dünyaya geldiği anda ailesi, dini, dili, ırkı bellidir; kendisi seçemez. Bizim memleketteyse iş bunlarla bitmez. Siyasi tercihler, tutulan takım, eli öpülecek amcalar, teyzeler. Hepsi, hepsi daha doğduğumuzda yazılır alnımıza. Hem de insan eliyle. Aynı olmayı sever bizim insanımız. Karşıdakine yönelttiği ilk sorulardan biri, nereli olduğudur. Niyeti cevap almak filan değil, hemşeri çıkmaktır. Arzu ettiği cevabı alamazsa, hafızasını deşelemeye, uzak yakın tüm tanışlarını gözünün önüne getirmeye başlar. Başarır da. Muhatabı Zonguldaklıysa eğer, eniştesi, eltisi, gelini, olmadı uzak akrabalarından biri mutlaka oralı çıkar. İki üç kez ziyaretine gittiğini, şehri baştan aşağı öğrendiğini, insanını da doğal güzelliklerini de çok sevdiğini anlatır. Yani öyle veya böyle, lakırdının ucunu, 'Hemşeri sayılırız yani' teranesine bağlar. İnsanımız aynı olmamaya tahammül edemez çünkü. Durmaksızın ortak noktaları bulmaya uğraşır. Yoksa da üretir. Enişte, elti, gelin, uzak akraba sökmezse mesela, oralı başka bir yareni köprü yapar, esaslı kişi olduğundan dem vurarak, 'Çok yemeğinizi yedim; ne güzeldir sizin oraların dolması' diye noktalar. Madem ki kursaktan aynı yemek geçmiştir, hemşerilik artık elzemdir. Herhalde 'hemşerim' sözünün aynı memlekette doğmayanlar için de kullanıldığı başka ülke yoktur."

"Bir başka yönümüzse, aynılığın eşiğinden dönenlere duyduğumuz nefrettir. Koca Osmanlı en büyük eziyeti Türkmenlere yapmıştır. Yavuz, devletin bekası için binlerce Alevi'yi katletmiştir. Başka halklara, dinlere gösterilen müsamaha bile gösterilmemiştir içimizdeki farklılara. İmparatorluk yıkılmış, cumhuriyet kurulmuş, gene de işe yaramamıştır. Akla gelebilecek tüm diğer noktalar ortakken, sadece mezhep farklılıkları bile akıl almaz düşmanlıklar doğurmuştur. Maraş'ın, Çorum'un külleri hâlâ sıcak, acıları hâlâ diridir. Kızılbaş denilince, tüyleri diken diken olmaya

devam etmektedir insanımızın. Tam her şeyiyle bizim gibi olacakken, son düzlükte sola sapıp ihanet etmiştir onlar. Bundandır ki, Alevileri lanetleyip karalamak farz olmuştur."

"Ben de böyle büyütülmedim mi? Yıllar boyunca ben de böyle düşünmedim mi? Alevilerin sapkın olduklarını, ar namus tanımadıklarını, mum söndü türü iğrenç oyunlar oynamaya bayıldıklarını dinlemedim mi? Alevi etinin murdar olduğunu bizzat babamdan işitmedim mi? Bize bu kadar uzak, bunca düşman varlıkların suretlerini zihnimde oluşturmaya çalışırken, tıpkı tüm hayal gücünü kullanarak uzaylı resimleri çizmeye çalışan Saliha gibi ben de Alevi diye eciş bücüş şekiller üretmedim mi? Ürettim. Başlarının rengini bilsem de kaç kafaları, kaç elleri, kaç ayakları var bilmeden hem de. Her şeyi bir bir düşünüp tasarladım, babamın anlattıklarını kendi çocuk dimağından süzüp hayallerime aktardım. Ta ki Necdet'le tanışana dek. Kim olduğunu, neci olduğunu bilmeden sevdim onu; gencecik bir kızın tüm saflığıyla. Başı, gözleri, burnu benim çizemeyeceğim kadar mükemmeldi. Hele elleri, hele elleri... Öyle güzellerdi ki, bir keresinde el ele tutuşmuşken, 'İmkân olsa da elim hep onda kalsa' diye geçirmiştim."

"Ne kadar mutluydum, yarabbi! Ne kadar şen şakraktım! Yüzümde güller, gözlerimde güneşler açıyordu. Necdet'le evlenecek, çocuklar doğuracak, ailem gibi bir aile kuracaktım. Bir gün laf arasında Alevi olduğunu öğreninceye dek bu büyüyle dola taşa ne kadar da mesut yaşamıştım! Ve hemen arkasından nasıl yıkılmış, yerle bir olmuştum. Mümkün müydü? Nasıl olurdu? Hafızama kazılı resme göre, bir Alevinin Necdet, Necdet'in de bir Alevi olma olasılığı yoktu."

"Yoktu ama olmuştu. Necdet, zihnimdeki çizgileri silmiş, beni kimliksiz bırakmıştı. Ya geçmişim olmalıydı ya da bugünüm. İkisinin birden olması imkânsızdı. Aile ocağında yetişen mutaassıp kızla Necdet dışında bir yaşam istemeyen bu genç kadın artık aynı kişi değildi, olamazdı."

"Nasıl ağlamıştım, için için nasıl kızmıştım. Haydi, ben cahildim, aklıma düşürmemiştim; ya babam? O da mı cahildi, Necdet'in ailesinin mezhebini nasıl bilmezdi? Bu küçücük şehirde herkes birbirinden haberdar değil miydi? İnsanlar birbirlerinin inciğini cıncığını sağda solda anlatmıyorlar mıydı? Tamam,

ağzı sıkıydı, dedikodudan nefret ederdi ama damat adayının Alevi olup olmadığını nasıl soruşturmazdı? Aleviler can düşmanı değil miydi?"

"Sadece onun için değil, benim için de Aleviler can düşmanıydı. Gönlümü çevirecek, sırf seviyorum diye bir münafığının peşinden koşturacak gücü nasıl bulabilirdim? De ki buldum, babama, anneme, kardeşlerime ne diyecektim? Böyle bir şey için koca aile silinip atılır mıydı? Atılmazdı. O zaman yapacak tek şey vardı: Bam telini bulmalı, Necdet'e bunları yordamınca anlatmalıydım."

"Günler geceler boyu planlar yapmıştım. Karşıma koyduğum fotoğrafıyla konuşup tartışmış, ikna edemeyince kavgaya tutuşmuştum. Hatta bir keresinde rüyamda, 'Hislerimi tüketmeye, benimle oynamaya ne hakkın var?'diyerek iki üç yumruk bile sallamıştım. Gene de sonuç alamamıştım. Ne zaman söze girecek olsam, gölgeli bakışlarını üstümde bulmuş, tıkanıp susmuştum. Başaramayınca da kendimi karısıymış gibi düşünmüştüm. Seviştiğimizi, aynı yatakta uyandığımızı, deniz kıyısında çay içtiğimizi hayal etmiş, iliklerime dek ürpermiştim. Sonra kavramıştım ki, insan aynıyı ararken kendisini bulur. Öğretilenler, gösterilenler, çizilen yollar ona ait değildir, kendisini ancak ikinci bir kişide tanıyabilir. Tanır tanımasına, bilir bilmesine ama gideceği yolları değiştirmeyi becermesi gerekir."

"İşte o sıralarda sarılmıştım bu söze, düpedüz bağlanmıştım: Hayat, insanın dışında dikilir, üzerine giydirilir."

"Necdet'ten kopamayacağımı anladığımda, durumu aileme anlatmaya karar vermiştim. Babamın küplere bineceğini, kızıp küseceğini ama sonunda mutluluğum için rıza vereceğini düşünmüştüm. Kendi yargılarım nasıl zamanla değiştiyse, onunkiler de değişir sanmıştım."

"Yediğim tokadın acısı hâlâ içimdedir. Küfürlerin, azarların, intizarların da öyle. Niğde'deki halamın yanına postalanışım ise daha dün gibidir. Dağlarla iç içe geçmiş boz şehir, araya dereye saklanmış yeşillikler, geçmek bilmeyen iki koca yıl, halamın anlayış dolu gözleri, nazik sesi, özenli tavırları... Daha dün gibidir. Aldığım en üzücü haber de öyle."

"Zavallı halam elindeki zarfı saklamak için ne kadar çırpınmıştı. Necdet evleniyordu, mektup öyle sayfalarca sürmüyordu. Ama kor

parçasından farksızdı, elime alır almaz ciğerimi yakmıştı: *Sana yazdığım onca mektubun hiçbirine cevap vermedin. Kapına kadar geldim, benimle görüşmek istemediğini söylettin. Sahilde yalnız dolaştığım gündüzler, kayalıklarda sabahladığım geceler şahittir ki, seni sana rağmen sevmeyi hep sürdürdüm. Sense anlamsız bir ayrımı gözünde büyütüp benden kaçtın, saklandın. Boş inançlara, kafanda kurduğun hurafelere yenildin. Kurduğum bütün hayalleri çaldın. Yüreğimi kopartıp ortalığa attın. Başkalarının sözlerini bizim geleceğimize yeğledin. Evet, hepsine evet! Yine de seni çok sevdim. Utanarak söylüyorum ki, seni hâlâ çok seviyorum. Ama artık içimi kemiren bu sevdadan kurtulmalıyım. Tek yol, kendi yüreğimi bırakıp, benim için çarpan bir başka yüreğe sığınmak. Müstakbel karımı hiçbir zaman üzmeyeceğimden, kırmayacağımdan, iyi bir eş olacağımdan emin olabilirsin. Ne yazık ki, senin sevginle dolu, senin aşığın olarak kalacağımdan da... Elveda..."*

"Aradan bunca yıl geçmişken Necdet yazdıklarını hatırlar mı bilemem ama feryatlarımı, yere kapaklanıp ağlamamı halamın unuttuğunu hiç sanmam. Küfürlerimi de..."

"Ne de olsa hak etmişti. Ayıp da saysa, ele güne rezil olma korkusuna da kapılsa, Necdet'in daha önce yazıp gönderdiği mektupları saklamaya hakkı yoktu. Kapısına dayandığında kovmaya da..."

"Ne demişti? Korku dağları bekler. Ah, güzel kızım! Beni de babanın hayali bekler. Mektupları yırtıp attım, oğlanı da sana haber vermeden kovdum bu yüzden. Ama şimdikine elim varmadı. Son olduğunu anladım bir şekilde..."

"O günden sonra haftalarca konuşmamıştık. Kadıncağızı görmeye tahammülüm kalmamıştı ki konuşayım. Ne kadar çok uğraşmıştı halbuki; ağlamış, diller dökmüş, kendine, babama olan kızgınlığımdan dolayı bir delilik yapmamam için yalvarmıştı. Keşke dinleseydim. O vakit aptal arkadaşıma uymaz, 'Gardiyandır; Niğde Cezaevi ilk görev yeri' diyerek tanıştırdığı Servet hayvanıyla evlenmeye kalkmazdım. Köp'oğlusu nasıl da nazik, nasıl da efendiydi! Üstelik yiten yitmiş, giden gitmişti. Ne umacak, neyi bekleyecektim? İnce eleyip sık dokuyacak bir şey de yoktu. Sadece Sünni olup olmadığını sordum, 'Evelallah' cevabını alınca da gemileri yaktım. Daha doğrusu yaktığımı sandım. Evlendikten üç

ay sonra tayini Mersin'e çıktı, karşılamaya gelen anılarım, yarım kalmış hayallerim yanıldığımı kanıtladı."

"Başlarda Necdet'i görürüm diye ne çok ümitlenmiştim. Birkaç eski arkadaşımdan haber de almıştım ama ulaşmayı başaramamıştım. Gene de oturduğu semti öğrenmiştim. Ailemin ısrarına da uymayıp, onların uzağına, Necdet'in yakınına taşınmıştım. Bizim köp'oğlusu dünden razıydı. Kaynana dırdırı, kayınpeder nasihati işitmektense, 'Senin peşinden kalktım bu şehre geri döndüm; hiç değilse gönlümün çektiği yerde oturalım.' cümlesine uyar gibi görünmek işine gelmişti."

"Necdet'le ilk karşılaştığımızda pirelenmişti galiba. Gözleri düpedüz fır dönmüştü. Erkekliğe bok sürdürmemek için gene de sesini çıkarmamıştı. Geçmişimizi bilse herhalde çıldırırdı. Kesin çıldırırdı. Malını gözü gibi korur, kimseye yâr etmez. Biraz bu yüzden kurcalamadı. Öğrenirim de nevrim döner diye korktu. Zaten 6 ay sonra Saliha doğdu. Tam bir aile olduk. Necdet de düşürdüğüm bir poşeti elime tutuşturmak dışında hiç konuşmadı. Onda da buzdolabı gibi soğuktu: Poşetiniz, hanımefendi..."

"Ne diyecektim ki? Başımdan geçenleri nasıl anlatacaktım? İkimiz de evliydik, mahallede yürüyecek bir dedikoduyla baş edemezdik. O, karısını üzemezdi, benim köp'oğlusunun ne mal olduğu iyice gün yüzüne çıkmıştı."

"Şimdi hayatımda tek güzellik var. O da baygın yatıyor, iniltililerle soluk alıp veriyor. Belli ki kabus görüyor. Uyanacak mı acaba? Ne olur uyansın, onsuz ne yapar, nasıl yaşarım?"

—Anne, çok susadım. Bir bardak su verir misin?

Hatice Ana'nın Evi

Son zamanlarda ziyarete gelenler olmamıştı pek. Tıklanan kapının tedirginliğe dönüşmesi bu yüzdendi.

Son bir yudum aldığı çay bardağını hafifçe indirdi, mutfağın tam karşısındaki giriş kapısına baktı. Ali'sini yitirdiği ilk günlerde hep aceleyle koşardı çalan kapılara. Kimileyin, dışarıda kimseyi bulamayacak kadar zihninde duyardı sesleri. Çoğunluklaysa istenmeyen yüzler, istenmeyen sesler karartırdı umutlarını. Açmaya hazır bir biçimde uzattığı kollar yanlarına düşer, geride en ufak bir iz kalmazdı birkaç saniye önceki coşkusundan. Söylenenleri satırı satırına dinler, aklına gelen her şeyi içinde tutardı. Devletin polisiymiş, resmi görevlisiymiş, umurunda değildi artık. Ali'yi siyasi meselelere karışmaması için defalarca uyarmıştı. Ali ise tatlı diliyle her defasında gönlünü almış, uğraşlarını boşa çıkarmıştı: 'Devlete değil, anacığım, devletin tepesine çöreklenenlere başkaldırıyoruz biz.'

Ne demek istediğini ancak şimdi anlayabilmişti.

Kapıyı açmaya niyeti yoktu. Kendisinden ve eşyalardan gelebilecek tüm sesleri kilitlemişti. Oğlunun hayaliyle böylesine doluyken meymenetsiz adamlara hiç mi hiç tahammül gösteremezdi. Kapıdaki her kimse, şansını bir iki dener, sonra çeker giderdi.

Gitmiyordu. Israrcıydı, hâlâ kapıya ağır ağır vuruyordu.

Sandalyesinden kalktı, usulca kapıya yöneldi. Direttiğine bakılırsa, bu seferki misafir başka türlü olabilirdi. Hatta belki...

Kapıyı araladığında, ziyaretçisi merdivenlerden aşağıya iniyordu. Saçını başını, boyunu bosunu değil de parkasını gördü. Yeşille

kahverengi arası... Gözleri yaşaramadı bile. Hangi hayal önce, hangisi sonra... Belirsizleşti. Yüzler yer değiştirdi; sanki kendisiydi kapıyı çalan. Elindeki poşetlerde oğluna yapacağı yemeklerin malzemeleri vardı. Ali yine huysuzluk etmiş, kapı açılır açılmaz fırlayıp kaçmıştı. 'Bir şey yemeyeceğim, canım istemiyor' diye bağırıyordu. O ise ısrar ediyordu birkaç lokma geçsin diye kursağından. Yine de lafını dinletemiyordu. Ali, 'pırr' uçup gidiyordu.

—Tamam, evladım. Sen yeter ki gel. İstemezsen tek lokma yeme.

Şahap, sesi duyar duymaz geriye döndü, merdivenlerin başında dikilen Hatice Ana'ya baktı. O, duyduklarının, Hatice Ana gördüklerinin şaşkınlığı içindeydi.

Bir süre öylece karşılıklı bakışıp kaldılar.

Neden sonra:

—Ben de evde yoksun sandımdı, diyerek Şahap büyüyü bozdu.

—Buradayım, evladım. Buyur gel. Geç duydum kapıyı. Neylersin yaşlılık işte.

Şahap arada sırada uğrardı yanına. Ama daha dün görmüşlerdi birbirlerini. Böyle çabuk geldiğine göre, durum tahmin ettiği gibiydi.

Mutfağa geçtiler.

—Ali'mi buldun mu?

—Çayımızı içerken konuşalım, teyze. Bilirsin çaysız edemem. Sabahtan beri de içmeye fırsat bulamadım.

Geçiştiriyordu, vakit kazanmaya çalıştığı belliydi. Gene de zorlamamayı tercih etti. Raftan bardağı aldı, çay doldurup uzattı.

Şahap, bardağı masanın üzerine bıraktı, titreyen elleri avuçları arasına aldı.

—Teyzeciğim, şöyle geç otur da sakin sakin konuşalım. Kesin bir şey yok.

Sonrasında başladı anlatmaya. Mustafa'nın söylediklerini, mezarlığa niye gittiğini, Mardinli Ali Bütün'ün hikâyesini... Her bir şeyi anlattı.

—Yani diyorsun ki...

—Hayır, teyze, kesin bir şey olmadığını söylüyorum. Şüphelerim var. Dün arkadaşlarla görüştük. Mezarı açtırıp kimlik tespiti yaptırmak kolay değil. Bir sürü prosedürü var. Üstelik en üst kademedekiler de işin içinde. Aklımıza gelmeyecek engellerle karşılaşabiliriz. Diyeceğim şu ki, yardımına ihtiyacımız var.

—Ben ne yapabilirim ki?

—Şimdi bizim akrabalık bağımız olmadığı için, böyle bir müracaatta bulunsak bile Allah bilir ne zaman yanıt alırız. Gidip başvuruyu beraber yapsak daha iyi olur. Tabii hemen değil. Öncelikle kimseye bir şey söyleme. Ben gazetede bu konuda bir haber yayınlatacağım. Kimin yazdığı konusunda bir bilgi olmayacak. İşkillensinler biraz. Gerçi bizi rahat bırakmazlar. Ama ağzımızdan laf alamazlar. Biz de bir iki alengirli laf edersek, birbirlerine düşürürüz adi herifleri. Sonrası çorap söküğü gibi gelir. Gider başvurumuzu yaparız.

—Tamam, oğlum. Sen nasıl istiyorsan...

—Yalnız biraz önce dediğim önemli, sakın kimseye bir şey söyleme. Mezarlığa da gitme birkaç gün. Şüphelenmesinler. Sabret, teyze. Bu işten alnımızın akıyla çıkarsak Ali'yi bulacağız. Mezardaki o olsun olmasın mutlaka bulacağız.

—O değilse nasıl bulacağız?

—Yaygara bir kopsun da... Ali sağsa kendi elleriyle getirip teslim edecekler. İşlerin sarpa sarmasını istemezler. Yoksa olan kendilerine olur. Bir kez daha söylüyorum. Senden tek istediğim, şu haber çıkana kadar kendine hâkim olman. Ortalıkta pek görünme. Ali kaybolmadan önce ne yapıyorduysan gene onu yap. Yemek pişir, dikiş nakışla uğraş, evinde otur, ara sıra da komşulara misafirliğe git. Üstüne şimdilik karışma. Asıl bundan sonrasında lazımsın bize. Gözünü seveyim sözümden çıkma.

—Peki, evladım. Başka ne yapabilirim ki? Oğlum için dayanacağım birkaç gün.

—Bir de... Haberden sonra polisti, gardiyandı, kim gelirse gelsin, ser verip sır verme. Bu adamlardan her şey beklenir. Ali'nin arkadaşı kılığında birilerini bile yollayabilirler. Tanımadığın hiç kimseye güvenme. İnatla sorarlarsa, 'Ben de sizin gibi gazeteden öğrendim' deyip geçiştir. Şimdi benim büroya dönmem lazım. Ver elini öpeyim.

—Berhudar ol. Kendine de dikkat et, mukayyet ol. Bir evladım da sensin. Sakın başını belaya sokma.

—Sen beni merak etme. Bakarım çaresine. Dediklerimi unutma. Hadi, Allahaısmarladık.

Yol

Palmiyelerin ve zakkumların arasından geçti, ıssız ara sokakların tozlarını çiğnedi. Yanında yöresinde kimsecikler yoktu. Sadece uzak köşelerde bazı gölgeler gördü. Adımlarını hızlandırsa da hiçbirine yetişemedi. Aslına bakılırsa hızlandırıp hızlanmadığından da emin değildi. Durup birkaç kez saatine baktı. Yelkovanla akrebin buluşup ayrılmalarını hayretle izledi. Hatice Ana'ya belli etmese de kafasında bin tilki vardı.

Düşlerine dalmış yürürken zıplayarak önüne düşen topla irkildi. Eski zamanlardan bir eli görür gibiydi. Külkedisinin perisi gökten üçüncü elmayı fırlatmıştı. İlk ikisi düştüğüne göre, bir masal daha mutlu sonla tamamlanmıştı. Sıra kendine gelmişti. Çocukluk yıllarının mavi, yanları beyaz çizgili şortunu giyiverdi birden. Aşağıdaki toprak sahada, 'Abi topumuzu atsana!' diye bağıran çocukları duymadı. Topu ayağında saydırmaya başladı. Hatta omzunda sektirip, kafasıyla yine ayaklarına gönderdi. Sırtını hafifçe dönüp yumuşak bir voleyle topu toprak sahaya yuvarladı. Tam ardı sıra koşacakken, hareketlerini şaşkınlıkla izleyen çocukların, 'Teşekkürler' deyişini duydu.

—Aa! Şahap abi bu. Şahap abi, sen neymişsin be!

Şahap, kendisini tanıyan bu sese biraz da utanarak döndü. Onca ciddi meselenin içinde yaptığı olacak şey miydi? Üstelik çocuklardan biri kendini tanımıştı. Sesin geldiği yere dikkatle baktı. İlk başta seçemese de henüz dün tanıştığı Yüksel'i tanımakta gecikmedi.

—N'aber, ufaklık? Buralarda mı oturuyorsun?

—Evet. Aha da şu apartmanda!

—Oh oh, ne güzel. Ama maçınızı böldüm galiba.

—Hiç olur mu? Hepimiz keyifle izledik.

—Öyle diyorsanız... Birden topu önümde görünce dayanamadım. Eskiden benim de işim gücüm maçtı. Mahalle aralarında, boş arsalarda az zaman geçirmedik.

—Belli oluyor zaten.

Diğer çocuklar Şahap'la Yüksel arasındaki konuşmayı ilgiyle dinliyordu. Bu adamın kim olduğunu, Yüksel'in onu nereden tanıdığını merak ediyorlardı.

—Şahap abi gazeteci. Dün tanıştık. Bahsettiğim Hatice Teyze var ya,işte o tanıştırdı bizi.

—Evet, pek hoş bir yerde karşılaşmadık ama olsun.

—Abi, gelsene, biraz oturalım şuracıkta.

Hayran hayran bakan çocuğu kırmaya içi elvermedi.İlk karşılaşmalarında, bir mezarlık görevlisini kandırmakla meşguldü. Muhtemelen Hatice Ana'ya göz kırptığını da görmüştü. Kim bilir kafasında neler kurmuştu. Haber peşinde her şeyi göze alan bir kahraman. Tehlikeli bilgiler peşinde koşturan gizli bir ajan...

Çocuğun safça hayranlığına kendini bıraktı,işaret ettiği köşeye yöneldi. Çocuklar anında etrafını sardılar.

—Abi, gazeteci ne iş yapar? diye sordu Vedat.

—Çeşit çeşit gazeteci var. Biz araştırma yapar, haber olabilecek bilgileri toplayıp merkeze göndeririz. Bazen de gazetede küçük yorumlar yazarız.

—Tehlikeli olayları da araştırır mısınız?

—Zaman zaman.

—Heyecanlı iş desene.

—Öyle denebilir. Ama bütün gün büroda oturup beklediğin de olur. Kimi zaman yaprak kıpırdamaz.

—İşini seviyor musun peki?

—Sevmesem çeker miyim hiç? Zordur ama güzeldir. Dikkat ister, uyanıklık ister, merak ister. Ben kendimi bildim bileli öyle biriyim. Çocukken, annemlerin benden bir şey saklamasına bile ifrit olurdum. Büyüyünce baktım ki her şey gizli saklı yürütülüyor, kimsenin de bir şeyleri açık etmeye niyeti yok; iyisi mi dedim, merak ettiklerimi kendim arayıp bulayım. Başkalarından bekleyeceğime, ben anlatayım gizleri, gizlenenleri.

—Kimsenin bilmediklerini biliyorsun o zaman.

—Eh işte.

—Her şeyi mi? diye araya girdi Yüksel.

—Yok. Olur mu öyle şey? Benim de bilmediğim, anlayamadığım o kadar çok şey var ki, şaşarsın. Ama bazı gizleri de biliyorum.

—Monte Kristo Kontu gibi mi? diye sordu Emre.

Heyecanlıydı, yüzünden sevimlilik akıyordu.

—Senin de yerini bildiğin gizli hazineler var mı?

Çocuklar gülüştüler. Hepsi de son okuduğu kitabın etkisinde kaldığını, romanla gerçek dünyayı birbirine karıştıracak denli çarpıldığını biliyordu.

—Benim bildiğim gizler pek hazineden sayılmaz.

—Peki, Şahap abi, bir şey soracağım ama kızma, dedi Yüksel.

—Niye kızayım ki?

—Ali abi senin arkadaşın değil mi?

—Evet.

—Yerini biliyor musun?

Şaşırdı, boş boş baktı. Meraklı çocuk gözlerinden, davetin asıl amacının bu konuyu konuşmak olduğu apaçık okunuyordu. Belli ki Hatice Ana'dan bir şeyler dinlemişti ve dinlediği her neyse, oldukça etkilenmişti. Sorusunu öyle safça sormuştu ki, düpedüz afallatmıştı.

"Evet" demek geçti içinden. Diyemedi.Dememeliydi. Bir çocuğa verilen sırrın ne kadar süreyle ve ne ölçüde güvende kalacağı belli olmazdı.

—Bulmaya çalışıyorum, ufaklık. Söz, bulunca gelip sana da haber vereceğim.

Yüksel, istediği cevabı alamasa da kendine verilen önemden mutlu olmuştu.

—Umarım bulursun, abi. Hatice Teyze çok sevinir.

—Umarım, derken, yapması gerekenleri hatırladı.

Telaşla yerinden kalktı, Hatice Ana'nın parka zannettiği yeşilli kahverengili tişörtünü düzeltti.

—Gitmem lazım, çocuklar. Bir ara gene uğrarım yanınıza. Sohbet eder, belki top bile oynarız.

Demirtaş Mahallesi

TELEFONUN diğer ucundaki ses, Salim'in en korktuğu sesti. Bir polis sesi. Adeta makine edasındaydı. Yükselip alçalışları bile mekanikti. Böylelerini iyi tanırdı. En ufak hataya tahammülleri olmazdı. Üstelik polis şefi Hatemi Bey, ses tonundan muhatabının çözümlemesini yapabilecek kudrete sahipti. İnsan, niyetini, varsa aksi düşüncelerini belli etmemeliydi. Er ya da geç hesabını sorardı.

—Nasılsın, Salim? Her şey yolunda mı?

—Sayenizde, efendim. Çok şükür.

—Demek her şey yolunda. Ne güzel, ne güzel. O zaman şu işi hallettiniz.

—Anlayamadım, efendim, hangi işi?

—Hangi işi olacak, şu genç yok mu? Hani canı tez elden çıkıp gitmeye pek hevesliymiş de ilk fiskede basıp gitmişmiş... Onu soruyorum. Temizlendi mi o iş?

—Ha, şimdi anladım! Size haber ulaşmadı herhalde. Öner Bey sağ olsun, bitti gitti o iş.

—Harika. Demek bitti gitti. Vay be! Peki, Ali Uygur nerede?

—Öldü ya, efendim.

—Allah kalanlara ömür versin. Başın sağ olsun.

—Hısımım akrabam değil ki, bana ne elin anarşikinden?

—Güzel kardeşim, mezarda yatan Ali Bütün değil mi?

—Evet.

—O zaman Ali Uygur'un öldüğünü sadece sen, ben, bir de bizim oğlan biliyoruz. Başsağlığını sana dilemeyeyim de kime dileyeyim? Şimdi anladın mı ilk sorumu?

—Af buyurun, efendim, hangi soruyu?

—Sersem herif! Hiçbir şeyi kendi başınıza akıl edemiyorsunuz. Öner Bey yalnızca haber alıp verir, bir de emreder. Elbette biliyorum herifin gömüldüğünü. Benden habersiz kuş uçar mı buralarda? Kafan basmıyor mu hiç? Çıkart at, kuzum, boşa ağırlık yapmasın. Söyle şimdi, Ali Uygur nerede?

—Öl. dedi durdu.

Şöyle bir yutkundu, sözlerine tereddütle devam etti:

—Anladım galiba.

—Bravo! Nihayet. Soran olursa nerede diyeceğiz?

—Bilemiyorum, efendim. Hiç düşünmedim.

—Sen yorma kendini. Rahat ol. Başkaları halleder zaten. Allah bilir, gerdekte de yardım almışsındır.

Sinirlendi ama kendini tutmayı başardı:

—Siz iyisini bilirsiniz, efendim. 'Duymadık, görmedik' deriz.

—Adamın kaydı var, gözaltına alındığına dair. Ne diyeceğiz? Gözaltına aldığımız, cezaevine gönderdiğimiz adam hakkında hiç malumatımızın olmadığını mı söyleyeceğiz?

—Haklısınız, efendim. Saçma oldu söylediğim. O zaman, 'Kaçtı gitti' deriz, olur biter.

—Nezarethaneden mi kaçtı, yoksa cezaevinden mi? Dilersen senin nöbetinde kaçmış olsun. Böylece hepimiz rahatlarız.

—Etmeyin eylemeyin, efendim. Kıymayın bana.

—Zırlama hemen. İlk azarda da sözünden cayma. Aslında söylediğin gayet makul. Herif kaçmadıysa kendi kendine eriyip tükenmedi ya. Kaçtı diyeceğiz.

—Nasıl yani?

—Bu adam cezaevine geldi mi hiç?

—Geldi.

—Gelmedi, Salim. Gelmedi, kardeşim. Ne yap ne et, cezaevine geldiğini gösteren tüm belgeleri yok et. Sonra da her şeyi unut. Duyduklarına, gördüklerine yorum bile yapma. Sen ve sizin oradakiler, bu adamı ne gördünüz ne duydunuz. Tamam mı?

—Emriniz olur.

—Anandan şanslı doğmuşsun, yoksa bu kadar ucuz sıyıramazdın. Yat kalk dua et. Dua et ama gölge etme. Hadi eyvallah!

Veda etmesine vakit kalmadı, telefon çat diye kapandı. Kulak

zarında yankılanan meşgul sesi tokat gibiydi. Aldırmadı, ahizeyi yuvasına bıraktı. Büyük bir beladan kurtulmuştu. En azından buna sevinebilirdi.

Kalktı, kapıyı aralayıp dışarıya çıktı. Koridorda ağır adımlarla yürürken Bekir'le karşılaştı. İsteksiz bir selam verdi. Karşılığını alırken göz kapağı hafiften seğirdi. Sağ omzundaki iyilik meleğini kandırmış gibiydi. Bekir, cezaevinin vicdanıydı. Gözünü, başını aynı anda eğerek verdiği selam, insanı ya ezip geçer ya gururlandırırdı.

"Hepimiz gibi bir insan, canım, o da. Millet her bir şeyi bildiğini sanıyor ama adamcağız ayakta uyuyor. Herifçioğlunun biri burada ölmüşlerine kavuştu, bizim iyilik meleğinin ruhu bile duymadı."

Neden sonra Bekir'in hiç de böyle iddiaları olmadığını anımsadı. Kendi yarattığı bir hayalle savaşıyordu. Hayalleri alt etmekse hemen hemen imkânsızdı.

İç geçirdi ve 'Oh be!' dedi. 'İyi ki de duymadı."

Öncekilerden farksız bir akşamdı; ağırkanlı, tembel... Akreple yelkovanın ilerleyişine uzun süre kayıtsız kalmış, zorlukla, adeta erine gücene gelmişti. Mahalle halkı kaldırımların üzerine yayılmış, kâh sohbet ediyor, kâh yıldızların böldüğü renklere bakıyordu. Kadınların çoğu çekirdeklerini çitleyip kocalarından dert yanarken, kocaları maçlardan memleket meselelerine uzanan bir sohbeti koyultuyorlardı. Sözcüklerin çoğu boşa sıkılmış kurşunlar gibiydi. Herkes kendi kafasındakini söyleme uğraşındaydı. Dinler gözükenler de bir sonraki cümlelerini toparlama uğraşındaydı. Aslında herkesin söyleyecekleri aşağı yukarı belliydi. Dertler ortaktı, şikâyetler benzerdi. İnsanlar birbirlerinin söyleyeceklerini ezberledikleri için dinlemeden yanıtlayabiliyorlardı. Geceye temkinli başlayan gençlerse, Demirtaş'ın tozlu köşe başlarında devrimciliklerini kuşanıyor, farklı örgütlere üye olmalarına rağmen, işbirlikçi iktidara ve onun koruduğu kahrolası düzene karşı öfke barikatları oluşturuyorlardı.

—Duydun mu olanları?

—Duymaz olur muyum? Gencecik çocuk, hem de öğretmen. Allah belasını versin o namussuzların! Kim bilir ne ettiler çocuğa?

Tam delikanlılık damarları kabarmak üzereyken siren sesleri duyuldu. Öfkenin yerini hafif bir endişe almıştı şimdi. Akşamın

erken saatinde polislerin Demirtaş'a damlamaları hiç hayra alamet değildi.

—Pisliklerin derdine ki? Bu saatte baskın mı olurmuş?

—Taktik değiştirmişlerdir belki...

Ekip otoları kalabalığın yakınında durdu. Kapılar açıldı, sokağa küçük bir ordu döküldü. Yolun dağ tarafında bulunan binalardan birine yöneldiler. Hemen arkalarından bilekleri kelepçeli bir genç indi. Resmi üniformalı iki refakatçiyle birlikteydi, başı önde ağır ağır yürüyordu.

Kalabalık polis grubu yolun karşısında konuşlandı, tedbir alınan evin eşiğine ulaşan refakatçilerden biri gencin bileklerindeki kelepçeyi söktü.

Alışılmadık bir şekilde ve mahalle halkının duyabileceği bir sesle:

—Bak ellerini çözüyorum. Uslu dur ha! diye homurdandı.

Diğer polis, arkadaşını avaz avaz destekledi:

—Ali! Ali Uygur! Ettiğin haltları bir bir anlatacaksın şimdi. Olay yeri incelemesinde akıllı ol ki biz de sana efendice davranalım.

Gülüştüler, alaycı tavırlarla mahalle halkını süzdüler. Tam dönüp apartmana gireceklerdi ki, aralarındaki genç, iki omuz darbesiyle dengelerini bozdu, içlerinden birinin kemerindeki silahı kapıp diğerinin şakağına dayadı.

—Silahını uzat! Parmak ucunla. Sen de sakın kıpırdama!

Kaldırımda dikilen polislere döndü, kararlı bir ses tonuyla haykırdı:

—Ani hareket yaparsanız, acımam bu ikisini vururum! Arkadaşlarınıza değer veriyorsanız ellerinizi kaldırın, doğruca apartmana girin. Kapıyı da üstünüze kapatın. Yallah!

Polisler emirlere hiç itirazsız harfiyen uydular.

Apartman kapısı kapanır kapanmaz rehinelerine döndü.

—Sıra siz de. Şimdi yüzükoyun yatacak, ellerinizi ensenizde birleştireceksiniz. Başını doğrultan, dünyayı son kez görmüş olur.

İtiraz gelmedi, emirleri anında uygulandı. Tek memnuniyetsizlik belirtisi; yerlerin tozlu, elbiselerinse yeni yıkanmış olduğu şeklinde belli belirsiz bir vızıltıydı.

Aldırmadı, tüm polislerin etkisiz hâle geldiğinden emin olur olmaz, dönüp kaçmaya başladı.

Köşeden kıvrılıp gözden kaybolduğu anda apartmandaki polisler dışarıya fırladılar. Yerdeki meslektaşlarını kaldırdılar, ne yana koşmaları gerektiğini bilmez bir edayla sağa sola hareketlendiler.

İçlerinden bazıları silahlarını çekti, havaya birkaç el ateş etti.

Sonra da hep bir ağızdan bağrışmaya başladılar:

—Ali Uygur kaçtı! Ali Uygur kaçtı! Koşun, telsiz anonsu geçin! Oturanları sıkıştırın, ne yöne gittiğini sorun! Yakalayın, yakalayın!

İçlerinden kıdemli yüksek olan polis, apartmanın önündeki bekleyişini sürdürdü, diğerleri sağa sola koşuşturdu. Telsizler öttü, mahalle halkı sıkıştırıldı, ara sokaklar kontrol edildi. Yaklaşık yarım saat sonra geri döndüler. Bir şeyler paylaştılar, kendi aralarında fısıl fısıl tartıştılar. Sonra da araçlarına dönüp, mahalleliyi tehdit etmekten geri durmaksızın, Demirtaş'ı terk ettiler.

Mahallede sessizlik bir süre devam etti. Herkes birbirinin gözüne bakıyor, polislere posta koyup kaçan kapüşonlu çocuğu düşünüyordu.

Durum saçmaydı,aralarında polise düşmeyen yok gibiydi; ne buna benzer bir olaya şahit olmuşlardı ne de bunca polisin arasından böyle elini kolunu sallayarak kaçan birini duymuşlardı.

Bakkal

Sersemdi, uyku mahmurluğunu henüz üstünden atamamıştı. Gözkapakları düşüyor, hiç durmadan esneme ihtiyacı duyuyordu. Kendine gelmesi için sarsılması, tüm duyularının ayaklanması lâzımdı. Öyle hissediyordu.

Sağ olsun, mahalle bakkalı o işi ustalıkla yaptı. Düdüğe benzer sesiyle içtima havasından farksız bir günaydın çekti, cezaevi rutinini ezber etmiş bilinçaltını anında hazır ol pozisyonuna geçirdi.

Silkelendi, siyah düz saçları ayrı yollar izledikten sonra alnının çatında toplanan adamı öfkeyle süzdü. Pespaye görünümlüydü, saflıkla cehaleti bünyesinde itinayla birleştirmişti. Öndeki iki dişi eksikti, sanki dişleriyle birlikte aklı da kopup gitmişti.

"Tabii, bütün gün can ciğer kuzu sarması olur, mahallenin veletlerine velinimet muamelesi çekersen olacağı bu. Ne akıl kalır saksıda ne sıkacak diş."

—Nasılsınız, Servet Bey? Tekrar günaydın!

—Sana da, Haluk Efendi. Nasıl gidiyor işler?

—Bildiğin gibi. Bizim işlerde öyle çok renk olmaz. Dalgasızdır. Dün nasılsa bugün öyle.

—Aman öyle olsun. Gelirini giderini bilirsin.

—Haklısın ama insan sıkılmadan edemiyor. Şöyle hareketli bir iş olsa, azıcık maceralı falan...

—N'edeceksin heyecanı, macerayı? Otur paşa paşa işini yap işte.

—Yapmasına yapıyorum da... Millet gününü gün ederken durup sadece seyretmek gücüme gidiyor. Üstelik hiçbir şeyden haberim

yok. Her gün piyasaya yeni bir film çıkıyor, memleket hop oturup hop kalkıyor, ben dükkânda kös kös...

—Dilinin altında bir şeyler var, yoksa lafı böyle uzun etmezdin. De bakalım ne diyeceksen. Yolumdan daha fazla alıkoyma.

—Yok, ben bir şey demiyorum, gazete diyor.

—Hangi gaze...

Sözünü tamamlayamadı, bakkal dükkânın önünde, yarısı kırık kaldırımın üstünde öylece kalakaldı. Haluk Efendi, elinde tuttuğu Demokrat gazetesini burnuna burnuna sallıyordu. Nefret ederdi ama mühim olan gazetenin adı değildi. Ön sayfadaki yüz, hafızasının en dibine gömdüğü, üstünü de ilgili ilgisiz pek çok suretle örttüğü o malum yüzdü. Rüyasına girdiği vakit uyanmasına, 'Fark eden var mı acaba?' diye çevreyi kontrol etmesine neden olan yüz...

Daha fazla bakamadı, Ali Uygur'un fotoğrafının altında yazanları ise hiç okumadı. Bildiğini yinelemek yeni kâbuslar demekti, aynı işkenceyi tekrar çağırmanın anlamı yoktu.

Gene de bir şeyler söylemeliydi. Bakkal efendi, tepkisizliğini üşengeçliğe yormuştu, gazeteyi yüksek sesle okumaya hazırlanıyordu.

—Kim o adam?

—Devrimci miymiş ne? Bizim buralarda kaybolmuş. Genç bir öğretmen. Polis kaçtığını iddia ediyormuş, gazetecilerse gözaltında kaybedildiğini...

—Ee, bana ne bundan?

—Hiç, öylesine. Koskoca hükümet adamısın, her bir şeyi bilirsin ama belki duymamışsındır diye... Ortalık karışacak gibi.

—Sana ne? Karışma boyundan yüksek işlere!

—Haklısın. Benim gibi bir fukaranın ne haddine? Sadece sana göstermek için...

—Gösterme yav! Senin işin mi bu? Görülmesi gerekeni biz zaten görürüz. Öyle uluorta da sallama o gazeteyi. Maazallah adama sayarlar, sonra başına gelmedik kalmaz.

Bakkal, ürkmüş bir edayla gazeteyi katlayıp arkasına sakladı.

—Gazete mi? Ne gazetesi?

Sevimlilikten uzak eğreti bir gülüşü vardı, homurdana homurdana yola revan olmaya hazırlanan muhatabına kaygıyla

bakıyordu. Aklınca iyilik yapmaya kalkmış, mahalle halkının ahbaplığa yanaşmadığı mendebur herifle, ilgileneceğini varsaydığı bir haber üzerinden, yarenlik kurmaya çalışmıştı.

—Allahın domuzu! dedi, köşeyi dönüp gözden kaybolduğundan emin olunca.

—Sana iyilik yapan da kabahat.

Tükürdü, dükkâna girip dip köşedeki ahşap tabureye çöktü.

—Ne olur ne olmaz, iyisi mi gözüne birkaç gün görünmeyeyim.

Kamburunu çıkarmış vaziyette otururken kapı eşiğine doluşan çocukları fark etti.

—Haluk Amca! Haluk Amca!

Cevap vermedi. Sanki yanıtlamak için sesini yükseltirse Servet duyup gelecek, defterini dürecekti.

—Gene sıvışmış galiba lan! Dükkânı bırakıp bırakıp gidiyor. Demek ki malından yana derdi tasası yok, dedi Emre.

—Sen kapının önünde zulaya yat da çıkıp gelirse enselenmeyelim.

—Olur, dedi Vedat.

Tezgâhın üzerindeki çikolataları, çikletleri, şekerlemeleri ceplerine doldurmaya başladılar.

—Acele et, oğlum. Gelip görecek şimdi herif.

—Tamam, dedi Emre.

Ağzına birkaç şekerleme daha attı, minik avucunu doldurup paydos emrini verdi:

—Hadi, artık toz olalım.

Tam kapıdan çıkacaklarken Bakkal Haluk'un sesini duydular:

—Olun olmasına da parası? Vay anam vay! Ne iyi yere dükkan açmışım.

Usulca doğruldu, Servet'le kapanmamış hesabının hazımsızlığını çocuklara yöneltti:

—Kiminin gözü canımda, kimininki malımda.

Çocuklar afallamışlardı ama bahaneleri hazırdı:

—Necdet abi verecek. Yaz tahtaya al haftaya!

İtişe kakışa kaldırıma çıktılar, takdirle birbirlerini süzdüler.

Bakkal Haluk sinirlendi, uzun adımlarla dışarıya fırladı. Çocuklar çil yavrusu gibi dağıldılar. Bir yandan kaçıyor, bir yandan ıslık çalıp gülüşüyorlardı.

Emre, cebinden yeni bir çikolata çıkarıp, peşindeki hantal

gövdeye inat olsun diye ağzına atıyordu ki, bir çift bacağa çarpıp yere yuvarlandı.

—Önüne baksana, oğlum!

Babasının sesiydi, kaygıdan dolayı tizleşmişti.

Yüreği yerinden çıkacak gibi oldu. Yine de ona doğru değil, Haluk Efendi'ye doğru baktı. Foyalarının ortaya çıkmasına çok az kalmıştı.

—Hah!diye haykırdı Haluk Efendi. Aradığını bulmuştu, hesabı kapatacağı söylenen adam tam karşısında duruyordu.

—Merhaba, Necdet Bey. İyi adam lafın üzerine gelirmiş.

Emre dizini tutmuş, yerde acı çeker gibi kıvranmaya başlamıştı. Numara yaptığı belliydi, birazdan parlayacağını düşündüğü öfkeyi yumuşatmaya çalışıyordu.

Necdet Bey, oğluyla ilgilenmedi, içeriğini az çok tahmin ettiği olayın mağduruna döndü:

—Bir şey mi vardı, Haluk Efendi?

—Sormayın, beyim. Bu haylazlar dükkânda olduğumu fark etmeyip, ceplerini çikolatayla, şekerle doldurdular. Tam gideceklerken, 'Ya parası?' deyince, parayı sizin vereceğinizi söyleyip kaçmaya başladılar.

Necdet Bey, oğlunun yüzüne sertçe baktı. Diğer çocuklar gizlendikleri kuytu köşelerden olan biteni izliyorlardı. Başını çevirip onlara da, 'Orada olduğunuzu biliyorum' der gibi sert nazarlar fırlattı.

Hemen arkasından da nazikçe tebessüm etti.

—Doğru söylemişler, Haluk Efendi. Adi hırsızlar gibi mallarını çalacak halleri yok; ben dedim, 'Adımı verin, canınız ne çekerse gidip alın' diye. Dertlerini tam olarak anlatamadılar sanırım. Kusura bakma, hata ben de. Onlara değil de sana söylemiş olsaydım bu kadar kargaşa çıkmamış olurdu. Neyse, ne kadarlık mal aldılarsa söyle de ödeyeyim.

Emre'nin gıyabında çocukların tümünün yiyeceği sert azarları bekleyen Bakkal Haluk, adeta yerin dibine geçti. Renkten renge girdi, özür üstüne özür diledi. Ne uğursuz, ne lanet gündü, tüm aksilikler, tüm yanlış değerlendirmeler üst üste biniyordu.

—Alsana şu parayı! Niçin boş boş bakıyorsun?

—Tabii, beyim. Kızmayın ne olur. Bugün kafam biraz dalgın. Hemen getiriyorum paranızın üstünü.

Bir koşu bakkal dükkânına gitti, avuç dolusu bozuklukla döndü. Uzattı, boynunu bükerek:

—Bağışlayın, Necdet Bey. Vallahi yanlış anlamışım. Bugün ters tarafımdan kalktım herhalde, dedi.

—Önemli değil. Eminim, bizim haytalar da doğru düzgün anlatamamışlardır. Neyse, oldu bitti. Uzatmanın manası yok. Hadi, sana hayırlı işler!

Eğildi, kıvranmayı kesmiş ama hâlâ yerde oturmaya devam eden Emre'yi ayağa kaldırdı. Diğer elini uzattı, arkasında saklanan sarışın çocuğu yanına çekti.

—Tanışın. Bu gördüğün haylazın adı Emre. Oğlum olur. Emre, bu da Adana'dan arkadaşım Hüseyin Bey'in oğlu Güven.

Çocuklar karşılıklı bakıştılar, büyük adam pozlarıyla tokalaştılar. O sırada diğer çocuklar da geldiler. Gülüşüp şakalaştılar, merhabalar, hoş geldinler eşliğinde hemencecik kaynaştılar.

Necdet Bey, manzarayı gülümseyerek izledi, aklına yeni gelmiş gibi:

—Bu arada, arkadaşım Hüseyin Bey polistir, haberiniz olsun, dedi.

Sonra da muzip bir edayla ekledi:

—Hem de çok iyi polistir, değme hırsızların çanına ot tıkamıştır. Allah kimseyi eline düşürmesin. Öyle bir babanın oğlu da mutlaka mert çocuk olur. Söylemedi demeyin, ayağınızı denk alın.

Sahil

GÜVEN'LE tanışma faslı bitince, hep birlikte sahaya yöneldiler. Vardıklarında, kalelerin taşları çoktan yerleştirilmişti. İçlerinden en cılızı, özenli adımlarla kalelerin boyunu birbirine eşitlemişti. Top tam ortada, kireçle çizilmiş yuvarlaktaydı. Çocuklar gözlerini ayırmaksızın topa bakıyorlardı. Hülyalıydılar, sahaya ulaşılması güç hayaller serpiyordular. İçlerinden yalnız Yüksel'in gözleri uzaklardaydı. İnsan aşık olunca hayatta önem verdiği şeylerin sıralaması değişir miydi acaba? Saliha'nın merakı ve gülüşü... Meğer maça dış bir bakış katıyormuş. Bütün oyuna, yaşama, yaşanana dış bir bakış...

Yaşamak, belki başkaları tarafından görülmekti. Nenesi yaşamıyordu, çünkü artık onu göremiyorlardı.

"Evet," dedi kendi kendine. "Herkes bir göz ediniyor. Onda göründüğü sürece, belki sadece onda görünen kadar yaşıyor."

Çocuk aklıyla biliyordu ki, bu durumun istisnası yoktu. Her yaştan, her meslekten insanlar; askerler, polisler, hırsızlar, katiller ve daha niceleri, başkalarının gözündeki suretlerdi. Ve bunun fark edildiği an, kişisel özgürlüğün hiç düşünülmeden çıkartılıp bir kenara atıldığı andı.

Bu duyguyu kısa bir süre önce tatmıştı, artık özgür olmadığını hissediyordu. Neyi nasıl yaparsa yapsın, nereye yönelirse yönelsin, rüyalarının zaptedildiği zaman dilimini yaşıyordu. Artık uykusu Saliha'nın ıraksayıp yakınlaşan, ağlayıp gülümseyen bakışlarından ibaretti. Dedesini şimdi daha iyi anlıyordu.

Düşünceleri bir o yana bir bu yana savrulurken maç başlamış, arkadaşları koşturup bağrışmaya, pas isteyip çalım atmaya

soyunmuşlardı. O ise hep aynı yerde duruyor, gelen topu en yakın arkadaşına aktarmakla yetiniyordu.

Baktığı her yerde dolanan hayali hüzünle süzerek:

—Dedem, nenemi görmek için mezarlığa boşuna gidiyor, diye mırıldandı.

Uzattığı pasın iadesini bekleyen Emre, söylenene bir anlam veremedi. Açıklama istemeye ise fırsat bulamadı. Sanki Yüksel sihirli sözcükler mırıldanmış, o güne kadar şahit olmadıkları acayip bir güçle dolmuştu. Önüne gelene çalımı basıyor, kıvrak hareketlerle topu ileriye taşıyordu. Rüzgâr gibiydi, engellenmesi adeta imkânsızdı.

Maçın başından beri kaytarıp duran, zoraki paslarla durumu idare etmeye çalışan miskin figürün böyle birdenbire şahlanması karşı takım oyuncularını da şaşırtmıştı. Becerilerini sergileyemiyor, telaşlarından yapabileceklerinin asgarisini bile sahaya yansıtamıyorlardı. Her çalımda hızlanan adımların gölgelerini izliyorlardı yalnızca.

Yüksel, kıvraklığını ve süratini kalenin önüne kadar korudu. Sert bir vuruş yapıp işi bitirmek yerine kaleciyi de çalımlamaya soyundu, şaşkınlığa şaşkınlık kattı. Sol gösterip sağından geçti, ters köşe yaptığı kalecinin öfke dolu bakışları arasında topu taşların ilerisine yuvarladı.

Gol sevinciyle geriye koşarken boynuna sarılan Emre'nin kulağına,

—Saliha her yerde beni izliyor, diye fısıldadı.

Rüyada gibiydi, garip bir vecd haliyle dolmuştu.

—Tıpkı nenemin dedemi izlediği gibi.

Anladığı ya da anladığını sandığı şey, aslında yaşından büyüktü. İnsanlar ölür, kaybolur, uzaklaşırlardı ama aynı şey hatıraları için geçerli değildi. Sesleri, sözleri, suretleri günışığına, ay ışığına, ampul ışığına karışır, ölümsüz bir ses, ölümsüz bir söz, ölümsüz bir suret, ölümsüz bir ışık olarak dönerdi mirasçılarına...

Henüz bunları bilmiyordu ama minik yüreğinin bir köşesinde hissediyordu. O hisle de koşturuyor, acelesi varmış, başladığı işi bir an önce bitirmesi lazımmış gibi sahanın altını üstüne getiriyordu.

Maç sona erdiğinde, kaç gol attığını, gollük kaç pas verdiğini hatırlamadı. Gazoz içmeye bakkal dükkânının önüne gitmeyi de istemedi. İşi olduğunu söyledi, hızla gözden kayboldu. Hem maç

sırasındaki coşkun halinden hem maç sonrasındaki tuhaf tavırlarından işkillenen Emre de gizliden peşine takıldı.

Görmedi, işitmedi, kendini yitirmiş de bulacağı yeri biliyormuş gibi dümdüz devam etti. Deniz kıyısına indi, iki kayanın arasında küçük bir sığınak keşfetti. Boştu, gölgelerden ve kendinden başka hiçbir şey yoktu.

Usulca oturdu, artık içine sığmaz hale gelen coşkuyu yükselip alçalan dalgaların üzerine boca etti:

—Saliha'yı seviyorum! Se-vi-yo-rum!

Denizin sırtında açıklara doğru yol alan sözcüklerin seyrüseferini izlerken:

—Ve, ve.. Goool! diye haykırdı.

Tamo anda Güven'in sesini duydu:

—Yüksel! Emre! Neredesiniz?

Belli ki peşinden gelmiş, kayaların arasında yolunu bulamayıp paniklemişti.

İlgisini çekmiyordu, asıl söyledikleri önemliydi. Sadece kendi adını değil, Emre'nin adını da seslenmişti. Demek ki o da buralarda bir yerdeydi. Belki de bir kayanın arkasına gizlenmiş kıs kıs gülüyor, duyduğu aşk ilanını diğerlerine anlatmanın hayalini kuruyordu. Ne anlardı zaten sevgiden, aşktan?

Emre tam tersi bir ruh hali içindeydi. Keyiflenmeye keyiflenmişti ama Güven'in sesiyle birlikte gözlerinin önüne vahim çağrışımlar barındıran kesik kesik sahneler gelmişti. Babasının bakkalın önündeki yüzü, Güven'i tanıştırırken söyledikleri, çocuğun çekingenlikle uzanan eli, kendi sözleri... Ne mutlu ki çocuk onu takip etmişti. Eve gidecek olsa babası şüphesiz Emre'yi soracak ve ardına bile bakmadan çekip gittiğini öğrenecekti. Bir günde iki haylazlık, Necdet Bey'in tahammül sınırlarını zorlardı.

Toparlandı, hemen sesin geldiği tarafa koştu. Yüksel'in yanından geçerken, şaşkın ifadesini hiç umursamadan, 'Hadi görüşürüz, aşık.' dedi.

İyice hızlandı, kayaların arkasına seslendi:

—Buradayım! Bekle, geliyorum!

Güven'in yanına ulaştığında, yüzünün güneşte kızarmış olduğunu fark etti. Belli ki uzun süredir buralarda dolanıyordu. Ne diyebilirdi ki? En iyisi hiçbir şey yokmuş gibi davranmaktı.

—Neredesin, oğlum? Peşimden geliyordun, birden kayboldun. Ben de sana bakınıp duruyordum. Neyse ki kulaklarım kuvvetli.

—Fark etmediğini sanmıştım. Hatta kızarsın diye saklana saklana...

—Olur mu hiç? Babam seni bana emanet etti.

Son cümlesi hariç diğerlerinim yalan olduğu belliydi ama inanır görünmek Güven'in işine geliyordu. Babasının tayinleri yüzünden şehir şehir dolaşmak zorunda kalmaları, bugüne kadar doğru dürüst arkadaşlıklar kurmasına hep engel olmuştu. Şimdi arzusu bir adım ötedeydi, yalan söylerken bile sesinden samimi bir dostluk ihtimali akıyordu. Hem arkadaş arasında yalan neydi ki? Şöyle bir dokunur, iz bırakmadan geçip giderdi. Arkadaşlığın ilk kuralı, yalanı başa kakmamak, hatta ele güne karşı savunup doğrulamaktı. İki yalancı tanık, üçüncü kişinin tüm doğrularını alaşağı edebilirdi.

Eve döndüklerinde akşamı etmişlerdi. Emre'nin gözü tam kapılarının önündeki yabancı arabaya ilişmişti ki:

—Aaa, babam gelmiş! dedi Güven.

—Bu araba sizin mi?

—Bizim değil, emanet.

—Nasıl yani? Kim kime arabasını emanet verir ki?

—Ya devletin arabası işte. Vazife gereği babama emanet veriyorlar.

—Senin baban polis değil mi? Her polise araba mı veriyorlar?

—Her polise değil, komiserlere. Benim babam da komiser.

—Vay anasını! Diğer polis çocukları sana gıpta ediyorlar desene.

—Pek değil. Bizi sevmezler.

—Niye ki? Üstlerisiniz diye kıskanıyorlar mı?

Güven, bir süre dalgın dalgın düşündü, eliyle yüzünü ovuşturdu. Tatsız bir şeyler olduğu kesindi ama Emre üstelemekten vazgeçmedi:

—Konuşsana, oğlum! Dilini mi yuttun?

—Nasıl anlatayım bilemedim ki... Babamın demesi, onlardan farklı olduğumuz için sevmiyorlarmış.

—Anladıysam Arap olayım, diyeceğim ama Arap'ım zaten. Gene de anlamadım.

—Arap mısın? Ama Türkçe konuşuyorsun.

—Dedemin dedeleri Suriye'den göç etmişler. Biz birkaç küfür dışında Arapça bilmiyoruz. İstersen sonra sana da öğretirim. Şimdi anlatacak mısın meseleyi?

—Tıpkı senin dediğin gibi işte. Sen nasıl Arap'san biz de Aleviyiz. O yüzden sevmiyorlar yani. İnancımız farklı.

—Biz de Aleviyiz. Siz bir farklıysanız biz iki farklıyız. Sizi sevmiyorlarsa bizden nefret ederler.

—Deme! Siz de mi Alevisiniz?

—He, öyle. Ne var ki bunda?

—Söyleyene kadar göbeğim çatladıydı. Babam sıkı sıkı tembihlemişti, kimseye çaktırma diye. Sen uluorta söylüyorsun. Dikkat et, başına bir iş gelmesin.

Babasının sözleriyle konuştuğu açıktı. Açık olan diğer şey, söylediklerine yürekten inanıyor oluşuydu. Demek ki çok çekmişti bu meseleden.

—Kime ne canım? Bazısı zayıf doğar bazısı şişman. Bazısı kızıl doğar bazısı siyah. Biz de Alevi doğmuşuz, n'olacak? Allah Allah ya, insan hiç kendini saklar mı? Saklayabilir mi? Demir değil, bilye değil; kendini niye saklasın? Eskiciye mi satacak?

—Senin ağzın hiç yanmamış. Yanınca niçin sakladığımı anlarsın.

Güven, yeni arkadaşının yüzüne muhabbetle baktı, itirazını engellemek için,

—Çok oyalandık, evdekiler merak etmişlerdir, diyerek kapıya doğru ilerledi.

—Haklısın valla. Bugün ipin ucunu hepten kaçırdım. Babama nasıl dert anlatacağım şimdi? Zaten gündüzden sabıkalıyım.

—Niye ki?

—Yok bir şey. Büyüklerin anlamsız takıntıları işte.

Yan yana eşiğe yöneldiler, kapıyı usulca araladılar. İçeri girdiklerinde, konuşmalardan Hüseyin Bey'in de yeni gelmiş olduğunu anladılar. Hoşbeşler, hâl hatırlar, hasret gidermeler...

Emre, başına geleceklerden korkmayı ayakkabılığın üzerine bırakıp girdi. Babasının kahkahaları duvarları çınlatıyordu. Neşesi yerindeydi, sabahki meseleyi çoktan unutmuş olabilirdi. Böyle bir huyu vardı, kötü olayları çarçabuk geride bırakırdı. Hâlâ küçük, saf, bağışlanası bir çocuk olarak görülmesini biraz da bu huya borçluydu. İyi ki de böyleydi. Bu unutkanlık sayesinde birbirlerini

hep ilk günkü gibi sevip sarmalamışlardı. Hafızası güçlü olanlar böylesi bir mutluluğu hiç tadamayacaklardı.

—Gelin, haylazlar! Bu saate kadar neredeydiniz bakalım?

—Hiç. Maç, oyun, deniz filan. Zaman nasıl geçti anlamadık.

—Görüyorsun değil mi, Hüseyin, hemencecik kaynaşıvermişler. Belki babalarının mirasını da devralırlar, ha?

—Neden olmasın, dedi Hüseyin Kocabağ. Tereddütlüydü, kafasındaki şüpheler sesine yansıyordu.

Emniyet Binası

Güç bela yetiştiği cezaevi aracında, birbiriyle çelişkili birçok düşünce geçiyordu kafasından. Durumu tam olarak idrak edememişti. Ali Uygur meselesine bir kulp bulunması, gelen sorulara aynı cevabın verilmesi içini rahatlatmıştı ama belli ki her işe burnunu sokan gazeteci tayfası, olayın peşini kolay kolay bırakmayacaktı. Altı üstü bir adamdı halbuki. Didikleyip durmanın kime ne faydası vardı? Her bir haltı bilseler de susulmaları gereken anı bilmiyordu bu adi herifler.

Gülümsedi, kendi kendine,

—Elbet bir gün onu da öğretiriz, diye mırıldandı.

Cezaevi aracından indiğinde Salim'le diğer gardiyanlar çevresini sardılar. Anlaşılan kötü haber tez yayılmıştı. Her birinin elinde aynı gazeteden vardı. Bu paçavra parçasının cezaevinde, hem de gardiyanların elinde bulunması hiç de alışık olunan bir durum değildi.

—Niye taşıyorsunuz lan o musibeti? Kim olduğunuzu, neci olduğunuzu bilmesem hemen tıkardım hücreye.

—Görmedin mi haberi? dedi Salim.

—Gördüm, n'olacak? Çok mu önemli? Matah bir şeymiş gibi sallayıp durmayın burnumun dibinde, götürün bir köşeye atın.

—Safa mı yatıyorsun, bizimle maytap mı geçiyorsun, Servet? Başımız fena ağrı...

—Niçin ağrıyacakmış? Millet bu kıçı kırıklara mı inanacak koskoca devlet görevlilerine mi? Kaçtı deniliyorsa kaçmıştır. İnanmayanı ikna etmek bizim işimiz değil, kaçtığını söyleyenler baksınlar icabına. Mesele bizi çoktan aştı. En iyisi uzaktan izlemek. Boyumuzdan büyük işlere bulaşmayalım.

—Sen öyle diyorsun da onlar öyle demiyor be Servet'im.

—Kimler?

—Yüksektekiler. İcabına bakacak dediklerin.

—Ne diyorlar?

—Vallahi şimdilik tam bilemiyoruz. Ne söyleyeceklerse sana söyleyecekler.

—Ne demek o?

—Bugün izinlisin demek. Hatemi Bey telefon açtı, hemen yanına yollanmanı buyurdu.

—N'edecekmiş?

—Kendisine sorarsın artık. Şimdi düş yola. Zahmet olmazsa görüşmeden sonra uğra, derdi neymiş bize de anlat.

—Tamam, dedi kekeleyerek.

Döndü, hâlen açık duran demir kapıya doğru yürümeye başladı.

İçinden, "İnşallah kabak benim başıma patlamaz" diye geçirirken eşiğin diğer yanında siyah bir araba durdu. Şoför pencereyi araladı, boynunu dışarı uzattı.

—Atla! Hatemi Bey bekliyor.

—Vay anasını! Bu ne acele? Usul yavaş geliyordum.

—Beni ilgilendirmez. Söyleneni yapar, gerisini de iplemem. Uzun etme debin.

—Peki.

Kapıyı açtı, ön koltuğa kurulmaya hazırlandı. Diğer gardiyanlar kaldırımda dikilmiş kuşkuyla bakıyorlardı. Yüzleri asıktı, resmi plakalı yolculuğun nasıl bir durakta son bulacağından emin olmadıkları vücut dillerinden anlaşılıyordu.

Aynı ruh hâline büründü, sıkıntılı bakışları türlü anlamlara çekilebilecek yuvarlak bir cümleyle karşıladı:

—Haydi, arkadaşlar, kalın sağlıcakla!

Kapıyı çeker çekmez şoför gaz pedalına abandı, tozu dumana katarak emniyet binasına yollandı.

"Hiç hayra alamet değil. Özel araba göndermeler, cezaevinin önünden aldırmalar... Acaba birini harcamaya karar verdiler de beni mi seçtiler?"

Fikir gayet makul göründü, hedefe yaklaştıkça dallanıp budaklanmaya başladı. Az daha fenalık getirecek, kapıyı açtığı gibi arabadan atlayacaktı.

Neyse ki mesafe kısaydı, şoförün suratından bıkkınlık harici herhangi bir duygu akmıyordu.

Yine de tedirginliği azalmadı, arabadan inip loş koridorlara, tozlu merdivenlere doğru ilerlerken içten içe işlemeye devam etti:

"En zayıf kimse memlekette, onun ırzına geçilir. Şimdi onca ağanın içinde ırgat kalan benim. Vurmayacaklarda ne halt edecekler abalıya?"

Hatemi Bey'in makam odasının kapısında durduğunda davası çoktan görülmüş, kalemi kırılmıştı. Aklına ihtimallerin en beteri, infaz öncesinin yalnızlık günleri geliyordu:

"Gerçeği anlatsam da bir şey değişmez, bu kodamanlar her türlü yakalarını kurtarırlar. Hiçbiri benim gibi atasız, büyüksüz değil. Hapiste de rahat bırakmaz, hücreye filan attırırlar. Sansürlü mektupları, görüş günü yasaklarını saymıyorum bile. Hoş, yapmasalar n'olacak? Avradın ziyaretime geleceği bile şüpheli. Belki bir tek Nalan. O da bar karısı nihayetinde. Mangırın suyu kesilince önce azaltır, sonra bütünü bütüne bırakır gelip gitmelerini."

Kapıyı öfkeyle tıklattı, 'Gel' davetini beklemeden girdi. Eşiğin ilerisi başka bir zamana, başka bir âleme açılıyordu. Hatemi Bey, döner koltuğunu pencereye çevirmiş dışarıyı seyrediyordu. Karmaşık düşlere daldığı belliydi. Neredeyse Servet'in girdiğini bile fark etmemişti.

Neden sonra başını yaklaşan adımların sesine yöneltti. Adımlar da başının dönüşü de olabildiğince yavaştı, ister istemezlik ritmindeydi.

—Hoş geldin, Servet.

—Hoş bulduk.

—Nasılsın? Yenge hanım, çocuğun nasıl?

—Sağlığınıza duacılar, efendim.

—Aman, aman... İyi olsunlar, sağlıklı olsunlar.

—Amin.

Karşısında ömrünün yargıcı gibi oturan adamı dikkatli gözlerle süzdü. Bugüne kadar böyle konuştuğuna hiç şahit olmamıştı. Lafı dolandırmaz, karın ağrısı neyse doğrudan söze, eyleme dökerdi. Yenge hanım, çoluk çocuk, sıhhat afiyet teranelerine bakılırsa, bu sefer durum vahim olmalıydı. Şüpheleri bile yaya kalabilir, hayallerinin ötesinde bir sona doludizgin koşabilirdi. Bu gibi

adamlar altlarıyla böyle babaç, böyle sevecen konuşmazlardı yoksa. Ölümden öncenin güzelliğine benzerdi böylelerinin ağzından damlayan ballar...

—Başka ne ister ki insan, ailesinin sıhhat afiyetinden başka?

—Pek haklısınız, efendim. Başka ne isteyebilir ki insan?

—Aynı fikirde olmamıza sevindim. Aile önemli şeydir vesselam.

—Bilmez miyim, efendim? Başka ne için yaşıyoruz sanki.

—Tabii ya. Aile yaşama sebebidir. Ardımızı o toplar, önümüzü o belirler. Tek başınaysan ekmeğin yarısı, soğanın cücüğü yeter. Ötesine ne lüzum var?

—Aynen öyle.

—Parmağına o yüzüğü taktıktan, hele kucağına bebeğini aldıktan sonra artık kendin için yaşayamazsın. Ne desen de ne etsen de olmaz. Yaşamını bir giysi gibi çıkarır üzerlerine serersin, üşümesinler diye bu dört yanı soğuk dünyada.

—Değil mi ama, diyerek başıyla onayladı.

Tarif tam olarak uymuyordu ama öyle akıcı, öyle şairane konuşuyordu ki herifçioğlu, iyi bir eş, iyi bir aile babası olması gerektiğine çoktan ikna olmuştu. Bundan böyle vereceği tüm kararları bu tarif üzerinden verecekti.

—Peki, Servet, ailen için neleri gözden çıkartabilirsin?

—Hemen her şeyi. Onlardan kıymetlisi mi var?

—Ben de senin gibi düşünüyorum ama bir çocuk için en zor şeyin babasının acısını duymak olduğunu da biliyorum.

—Öyledir elbet, başka nasıl olsun ki?

Der demez yutkundu, muhabbetin gittiği yerden tekrar ürküntü duymaya başladı. Baba acısı filan derken neyi kastediyordu acaba? Aklına gelen başına mı geliyordu?

"Mahpusa falan da atmayacaklar, defterden silmiş, tamamen gözden çıkarmışlar beni..."

—Peki, devlet için, Servet? Devlet için neler yapabilirsin? İşte yıllar yılı kendime sorduğum soru: Ailemle devlet arasına sıkışırsam hangisini tercih ederim?

—Neden sıkışasınız ki? Olur mu hiç öyle şey?

—Bal gibi de olur. Neden olmasın?

—Bilemeyeceğim. Belki benim küçük aklım almıyordur. Aileyle devlet hep birmiş, dirlikmiş gibi gelir bana.

—Öyle olması umulur sadece. İnsan kendi yaşamını bile belirleyemiyorken çocuklarının, eşinin yolunu nasıl belirlesin? Nasıl çizsin onların kaderini?

—Haklısınız muhakkak.

—Neyse ki senin işin bu kadar zor değil. Yapman gerekeni hem kendin hem ailen hem de devletin için yapacaksın. Yani bir taşla üç kuş.

—Anlamadım.

—Gazetelerde boy boy çıkan haberleri görmüşsündür. Bu iş büyürse eninde sonunda bizi yutar. İki yol var; ya baştan birini teslim edeceğiz bu fırtınaya...

—Ya da?

—Ya da fırtınayı kaynağında boğacağız.

—Yani?

—Yanisi, ya habere malzeme olan harcanacak ya da haberi yazan.

—Şahap'tan bahsediyorsunuz sanırım.

—Evet. Ben hürriyet yanlısı adamım. Gazetecilikte, habercilikte mühim şeydir hürriyet. Lâkin sınırları olduğu muhakkaktır. Bu herif o sınırları bir değil, bin kez aştı.

—Aştı ki ne aştı, deyyus! Ne yapalım, nezarete çekip keselim mi sesini?

—Hay aklınla bin yaşa! Haberin dumanı üstündeyken adamı nezarete çekelim de kendi biletimizi kendi ellerimizle keselim. Saf mısın oğlum sen?

—N'olacak peki?

—Şöyle olsa... Birileri çıksa, sırf kendi kafasından, vatan millet sevabına, herifçioğlunu temizleyiverse... Karşıt görüşten birileri... Hani tereyağından kıl çeker gibi... Biz de cenazesinde saf tutup ağlaşsak?

—Cengiz'le görüş diyorsunuz yani.Kusura kalmayın ama ben görüşmem o herifle. İti uğursuzu, sapığı katili onca manyak tanıdım, bugüne kadar onun gibisini görmedim.

—Korkuyorsun galiba.

—Korkulmayacak gibi değil ki...

—Görüşme, sorun değil. O işi biz hallederiz. Aklına yattı mı, onu söyle sadece.

—Dinsizin hakkından imansız gelir.

—Güzel. Bu durumda senin vazifen, mahalleyi göz hapsine almak oluyor.

—Niye ki?

—Şahap denilen deyyusun mahallenizdeki veletlerle arası sıkı fıkı da ondan.

—Hiç şaşırmadım. Hepsi aynı bokun soyu. Biri çıksa, Allah kitap aşkına, o it oğullarını da temizlese keşke.

—Kes! Ne istiyorsun çocuklardan? Valla birine zarar gelsin, Öner Bey'in hışmından kurtulamazsın.

—Aman, beyim. Ne işim olur bacaksızlarla? Öylesine dedim.

—İyi. Şimdi o çocuklara hediye mediye bir şeyler götür. Babacan amca pozlarına yat, ağızlarından laf kapmaya çalış. Şahap, büyüklere ser verip sır vermiyor; belki dalgınlığına gelmiş, onlara ağzından bir şeyler kaçırmıştır.

—İşimiz sıpalara kaldı yani. Cengiz'e haber verseniz, kafasına saydırıp atsa bir köşeye, daha kolay olmaz mı?

—Orası kolay. Zor olan, herifin tek başına olup olmadığını, birilerine daha büyük bombaları emanet edip etmediğini anlamak. Kaş yapalım derken göz çıkartmanın lüzumu yok.

—Haklısınız. Ne yapayım, ararım veletlerin ağzını.

—Bir de boyacı bir çocuk var. Galip mi ne? Sizin mahalleden değil ama sık sık sizin sahaya maç yapmaya geliyor. Üstünden başından tanırsın zaten. Şahap'ın gözdesi. Pek seviyor.

—Tamam.

—Sakın pot kırma. Dikkatli ol, çaktırmadan sor ne soracaksan. Gönül ala ala.

—Zor mor, geleceğim üstesinden. Başka emriniz yoksa ben müsaade isteyim.

—Müsaade senin. Görevini tamamlayıncaya kadar kimseye tek kelime etme. En yakınlarına bile. Ailelerimizin boynu bükük kalmalarını, mahpus yolu gözlemelerini istemeyiz. Beş düşün bir adım at, ona göre.

—Başüstüne!

İncitmekten korkarak kapadığı kapıdan tersin tersin geçti Hatemi Bey, başka bir diyara. Döner koltuğu pencereye çevirdi, manzaraya daldı. Çalı çırpının arasından tırmanarak yuvasına kavuşmuş

bir kuş yavrusu gibiydi. O, insanlara, insanlar da ona arkasını dönmüştü, dönmeliydi. Sahnenin önünde olmayı sevmezdi. En iyisi durgun suyun dibinde kısık bir akıntı olmaktı. Kimse farkına varmasa da yaşam orada başlar orada sonlanırdı. Balıklar doğarken o akıntıda çağlar, ölürken o akıntıya karışırlardı.

Cama iyice yaklaştırdığı gözleri saydamlık arayışındaydı. Camda kırılsın, dörtnala üzerine gelen yaşam dinip yön değiştirsin. Tek isteği buydu. Bazı derslerin sonu olmazdı çünkü. Öğrenci hastalanır, öğretmen hamile kalabilirdi. Yarıda kesilmesinin kimseye zararı dokunmazdı. Sınıftaki haylazlar, Osmanlı tarihini 1600'lerde bitiyor sansalar kime ne zarar gelirdi ki? Bilakis, faydası bile olurdu. Gerileme ve çöküş dönemlerini öğrenmezlerdi hiç değilse...

İçi sıra koşturan tedirginlik, pencerenin ötesindeki sulara daldı, yüzme bilmediğinden, dibe çökerek boğulmaya başladı. O kadar ağırdı ki su bile kaldıramıyordu kafasındaki tilkileri...

Bir an, ama sadece bir an, denize karışan yol boyundaki kasımpatılara takıldı gözleri. Kimseler görmeden bir tanesini alıp karısının kulağına takmayı düşledi. Sonra üstüne beyaz bir entari giymesini söyler, el ele tutuşup, hiç bilmedikleri coğrafyalara yol alırlardı. Belki o coğrafyalarda şimdi olduğundan başka biri olabilirdi. Bambaşka biri. Ne işi vardı ki bunca çetrefilin, karanlığın içinde? Kendine göre bir yaşam değildi bu. Hayallerini geçmişte bir yerde bırakmış, bir zamanlar kendine ait olanları emanete vermişti. O günden beri çıplaktı, gerçeğin sarmalında yapayalnız kalmıştı. Her şeyini adadığı camia içinde bile sevilmiyordu. Niye sevilsindi ki? Pol-Der'li solcular, Pol-Bir'li sağcılar; taraflar netti, hiçbirine ait değildi. Herkes yaşamını emanete bırakmıştı ama onun emanetçisi henüz hak ettiği rağbeti görmüyordu. Moda meselesiydi, eldeki mevcut, en azından şimdilik, vitrine bakarak saf seçiyordu. Sıfatlar işbaşındaydı, ister ülkücü ister devrimci, kuşananlara öz değerlerinden öte kıymetler kazandırmayı sürdürüyorlardı. İnsanın yalnız olduğunu, öte taraftan da asla yalnız kalamayacağını anlamak için daha başka neye ihtiyaç olabilirdi ki? Herkes yitip gitse bile düşünceler, inançlar, bağlılıklar yerlerinde kalıyor, en kötü anda bile terk edip gitmeye yanaşmıyorlardı. Kendi düşünceleri, imanı, inancı da böyleydi, sadece vitrine çıkacağı güne kadar sabretmenin yolunu bulmalıydı.

Kimi zaman fısıltılarla kimi zaman ruhsal gelgitlerle sürüp giden bu cenkleşme hâli sıklıkla kırılma noktasının eşiğine ulaşıyor, 'Bazısı solcu komünist bazısı sağcı milliyetçi; peki, ben?' buhranına dönüşüyordu ama aklına hemen Seyyid Kutub'un cümlesi geliyordu: Kalemimden Allah kelâmı dışında tek söz çıkmamıştır!

Kimilerince İslam'ı sosyalizmin boyunduruğuna sokmakla suçlanan bu alim kişi, gene Arap sosyalizminin simgesi Cemal Abdül Nasır tarafından idam sehpasına yollanmıştı. Suikast girişimi suçlamasıyla. Ne de mağrur, ne de dik ölmüştü. Çalkantılı muhasebe sürecinden galip çıkmasını sağlayan örnek işte buydu, onun gibi düşünmese de bu ilim ve fıkıh adamına büyük hayranlık duyuyordu. Allahın ona bahşettiği onur kendine de nasip olmalıydı, bugüne kadar olmasa da bundan sonra yapacakları liyakat çerçevesine oturmalıydı. Önünde duran mesele pekâlâ bu açıdan değerlendirilebilir, revaçta olmayanla vitrinde duranın farkını gösteren bir kıyaslamaya çevrilebilirdi. Üç beş çocuktan alınacak bilginin, çatışmanın, kargaşanın, Cengiz'e havale etmenin ötesine geçmeli, gazetelerden, fikir cephesinden kalkışılan taarruzu yine aynı şekilde, aynı şiddetle püskürtmeyi denemeliydi. Elde kâfi miktarda vatanperver gazeteci vardı, bu şekilde şatafatlı firar tiyatrosu da boşa sahnelenmemiş olurdu. Mahalle dolusu insan şahitti, üstelik aynı mendebur görüşe sahip oldukları merhumun polisin elinden nasıl kahramanca kurtulduğunu böbürlene böbürlene anlatmaya dünden razılardı.

Lojman

KAPIYI hafifçe açtı. Bugün biraz erken gelmişti eve. Karısı duysun görsün istemiyordu. Mutfakta akşam yemeğini hazırlamakla meşguldü zaten. İşi başından aşkındı.

Ayakkabısını usulca çıkarttı, çantasını koridorun hemen karşısındaki odaya bıraktı. Ayakkabısıyla birlikte ayaklarını da çıkarmıştı sanki. Boşlukta usul usul yürüyerek mutfağa yöneldi. Girmeden önce kapının önünde birkaç saniye durmayı, uygun fırsatı yakalamak üzere içeriyi dikizlemeyi ihmal etmedi. Karısı ocağa yöneldiği esnada da hızlıca atılıp arkasından sarmaladı. Kadın korktu ama kocasının kokusunu alır almaz çığlık atmaktan vazgeçti.

Yanaklarının iki yanına değen kasımpatıları alırken, gülerek:

—Erkencisin, dedi.

—Evet. Nedense çok sıkıldım, sığamadım bugün daireye.

—Niye ki?

—Seni gündüz gözüyle göremediğim için olabilir. 'Hep ampullerin altında mı göreceğim, bir kere de günışığında seyredeyim' dedim.

—Çok şekersin.

Kelimelerin etkisi yüzündeki pembeliği artırsa da bu erken teşrifin başka nedenleri olduğunu sezebiliyordu. Üstelemedi. Anın büyüsüne kapılmak daha güzeldi.

Bir süre sarılıp koklaştıktan sonra:

—İçeri geç de biraz dinlen, ben de yemek işini bitireyim, dedi.

—Nasıl istersen.

Aslında kendi isteğiydi, kadının da anladığından emindi. Artık birbirlerini çok iyi tanıyorlardı ne de olsa.

Salona geçti, önüne bir dosya aldı. Yazanları bir bir okudu. Kendi zekasına güveniyordu güvenmesine ama işi akışına bırakamazdı. Çevresinde sürüyle salak vardı çünkü.

—Üzerine üniforma geçireni adam sayıyorlar. Koskoca devlet kimlerin eline kalmış. Bir tanesinde de Hocaefendi'deki aklın çeyreği olsa içim yanmayacak."

Fısıltıyla söylemişti, üstelik evindeydi ama bir duyan oldu mu diye çevreyi dikizlemekten kendini alamadı. Karda yürüyüp izini belli etmemesi lazımdı. Üzerine düşen açıktı. Vazifesini kusursuz yapmalı, örnek alınan, hayranlık duyulan bir polis olmalıydı. Eğer dönemin gelmemişse bulunduğun yerin, yaşadığın zamanın efendisi olmalıydın. İlkeli, namuslu hareket etmeliydin ki her dediğine inanılsın, güvenilsin. Böylelikle tarafsızlık postuna bürünebilir, itin kopuğun birbirini kırma sürecini hızlandırabilirdin.

—Şu Cengiz mesela. Büyük iş. Ne yapıp etmeli, icabına bakmalı. Hem de öyle bir bakmalı ki, köp'oğlusu ile birlikte ötekilerde cehennemin dibini boylamalı. Bir taşla iki kuş. Fena mı? Değil de, içimden bulaşmak bile gelmiyor herife. O kadar tehlikeli. Bildiğin manyak. Üstelik arkası da kuvvetli. Elimi değdirsem sanki izi kalacak. Korkuyor muyum? Belki. Yapacak mıyım? Muhakkak."

Karısının sesini çok sonra duydu. Yemek hazırdı, teşrif buyurmamak için adeta özel çaba harcayan evin reisini almak üzere kapıya dayanmıştı.

—Uyan da dünyaya dön. Bak, hava kararıyor. Yemeği soğuttun, bari günışığında yüzümü görme hevesini buza çevirme.

—Hemen geliyorum. Duymadım inan. Yorgunluk işte. Dalıp gitmişim.

Telaşla kalktı, kadının peşinden seğirtti. Öfkeli değilse de kırgın olduğu belliydi. Yemek boyunca konuşmadı, aşçılık hünerlerine dair iltifatları kısacık cevaplarla geçiştirdi. Boşalmış tabakları aldı, masayı temizledi, 'Bana müsaade' lakırdısıyla banyoya yöneldi. Böyle zamanlarda yakınlaşmayı istemezdi. Madem gerçeklikten kopup başka alemlere akmayı tercih ediyordu, sonucuna katlanacak, beyefendi hazretleri karanlık yolculuğuna tek başına çıkacaktı.

"Ne oldu da alındı şimdi? Duymadım işte, ayıp mı? Ayıpsa bile biraz anlayış. Anam dinim ağlıyor gün boyu dairede."

Üstelemedi, hayıflanmasını içine gömüp odaya yöneldi. Zaten yatsıya az kalmıştı. Dolaptan seccadeyi çıkardı, kıbleye doğru serdi. Hareketleri dünden, hatta evvelsi günlerden aktarmaydı.

Aynı mekanik tavırla saf tuttu, beklemeye başladı. Dakikliği şaşmazdı. Hazırlığı biter bitmez ezan okunmaya başladı. Yüreğiyle beyni yer değiştirdi, huşu içinde namaza kapandı. İkinci yahut üçüncü doğruluşunu gerçekleştirmişti ki, koridorda ayak sesleri yankılandı. Karısına ait değillerdi. Banyodan yükselen su sesi devam ediyor, hayal meyal de olsa hamam tasının çınıltısı hâlâ işitiliyordu.

Ayak sesleri koridoru aştı, eşiğe yanaştı. Namazı sürdürmekle arkasına dönüp bakmak arasında bir süre bocaladı. İşkenceden farksızdı. Ne yapacağını bilemedi, ibadetine devam etmeyi yeğledi. Hiçbir Ademoğlu namaza durmuş birine zarar vermezdi. Hazreti Ali istisnaydı, Hanefi mezhebinden gelenler o mendebur sınıfa asla girmezlerdi.

—Boşuna debelenme. Arkanda değil, tam önündeyim. Bak, burada.

Dehşet verici sesin direktifine uydu, başını seccadeden kaldırırken gözlerini hafifçe araladı. Sesin sahibi önünde heyula gibi yükseliyordu.

Göz kapaklarını presledi, yeniden secdeye vardı.

—Baksana be adam! Geldim, karşındayım işte!

O kadar korktu, o kadar ürperip titredi ki, kaçınılmaz olarak, her dehşet anının sonunda beliren peltemsi rahatlığa yüzüstü kapaklandı.

Belki Azrail değil, yıllardır beklediği, hakkında efsaneler dinlediği nur yüzlü derviş gelmişti. Karanlığın kenarında beliren sisli aydınlık, seccadenin ucundan göğe yükselen adımlar; her şey yerli yerinde, her şey tamamdı. Cenabıhak nihayet görmüştü garip kulunun gönlünde yanan semavi aşkı. Görmüş ve ödüllendirmek istemişti.

Gözlerini açtı, umutla baktı. Karşısında gencecik bir adam duruyordu. Şaşırdı, peltemsi rahatlıktan onulmaz bir ahmaklığa yuvarlandı. Nur yüzlü dervişin gençliği olmasındı? Acaba karşısında

yaşlanacak, efsanevi suretine doğru evrilerek mucizeye mucize mi katacaktı?

—Ne oldu, tanıyamadın mı? Benim ben! Günlerdir çağırıyordun, kalktım geldim; yabancıdan saymaya mı karar verdin şimdi?

—Kim... Kimsin?

Kekelemesi biter bitmez aklı gazetedeki fotoğrafa gitti. Ne tuhaf, canlıyken yüzüne hiç bakmamıştı; bir gazete kupüründen çıkartıyordu şimdi karşısındaki yüzü.

—İmkânsız! Öldün sen! Öldün, öldün, öldün!

—Bağırma, sevgili karını korkutacaksın.

—Öldün ama. Yalan mı? Öldün.

—Nasıl karşında dikiliyorum öyleyse? Kanlı canlı, kıpır kıpır. Üstelik alabildiğine sağlıklı.

—Mümkün değil.

—Mümkün. Kaçtım, ruhunuz bile duymadı. Sizden değil ama, ölümden. O gün bugündür firariyim.

—Nasıl olabilir ki bu?

—Onu da sen çözeceksin. Polis değil misin? Olasılıkları düşün, ipuçlarını takip et.

—Doktorlar mı? Hastaneye götürdüklerinde nabzın atıyordu da sırf kurtarmak için ölü raporu mu düzenlediler?

—Belki.

—İmkânsız. Günlerce beklettik çıplak bedenini.

—Yüzüme bile bakmadınız. Ne sen ne gardiyanların. Hangi kanıtla ikna oldunuz öldüğüme?

—Bizim salaklar yanıldı, doktorlar da oyun oynadı yani.

—Polis olan sensin.

—Bizimkilerin salak oldukları kesin ama hiçbir doktorun kendini ateşe atacağına inanmam.

—Karşındayım işte. Gördüğünden, duyduklarından başka inanacak neyin var?

—Niye geldin peki? Savuşup gitseydin ya. Belanı mı arıyorsun?

—Merak diyelim. Yalnızca merak. İnsan birini öldürdüğü zaman suratı değişiyor mu, nefes alıp verişi değişiyor mu? Onun merakı yani. Hem aldım ben sorumun yanıtını.

—Nasıl?

—Aldığınız nefes sizin değilmiş ki. Yüzünüzde kendi yüzünüz yokmuş. Nefesiniz, yüzünüz yaşamıyormuş ki. Ölüler değişmez dedilerdi, doğruymuş.

—Sen öldün, diyebildi gene güç bela.

—Takılıp kalma böyle şeylere. Sanki sen yaşıyor musun? Bak nasıl da rahat konuşuyor; anlıyoruz birbirimizi.

—Niye geldin buraya musibet? Ölmediysen şuracıkta alırım o pis canını.

—Şişştt! Sakin ol! Rahatla. Üzülme diye geldim. Yaşadığımı gör de için ferahlasın diye. Sana ait olmayan bir canı taşımak zordur ne de olsa. Hepsi bu.

—Benim için geldin yani.

—Evet, senin için. Şimdi gidiyorum. İstersen sümüklü adamlarını sal gene üstüme. Yaşamla ölüm arasında nasıl gizlenilir öğrendim. Sanmam o sümüklülerin beni bulabileceğini. Ama endişelenme. Ben yine geleceğim ziyaretine.

—Bir saniye dur, bir saniye...

—Hadi... Görüşürüz. Kendine mukayyet ol.

Seccadeden fırlayıp balkona koştu. İkinci kattan, uzayıp giden patikaya baktı. Taze ayak izlerini görür gibi oldu. Hızla içeri dönüp balkon kapısını kilitledi. Durdu. Anahtarı bir kez daha zorlayıp çeviremeyince, kapıyı kilitlediğine emin oldu. Perdeleri sıkı sıkı çekti. "Yaz günü, Mersin'in bu ölümcül sıcağında, balkon kapısını bile açık bırakamayacağız. Güya lojmanda oturuyoruz. Herif elini kolunu sallaya sallaya girdi evime. Hem de namazımı bölerek. Dine imana saygısı yok bu anarşiklerin." İçin için söylediklerine şaşıp kaldı sonra. Nasıl olmuştu da ölmemişti? Hangisi daha kötüydü bilemedi. Ölmediğine göre ortada suç da yoktu. Öte yandan bu pislik, gidip her yerde anlatabilirdi başından geçenleri. "Ölmediysen, ölmen gerek. Devlet işleri, senin gibi çapulcular için riske atılmaz." Kendini ikna için tekrarladı: "Riske atılmaz, senin gibi çapulcular için hele..." Suratı bembeyazdı. Alnından dudağına doğru yayılan ıslaklığa bakılırsa bir hayli de terlemişti.

Karısı odaya girip de onu bu halde görünce:

—Ne diye camı perdeyi kapatıp namaz kılıyorsun be adam? Bu sıcakta betin benzin atmış. Ter içinde kalmışsın. Dikkat etsene biraz.

—Haklısın karıcığım. Haklısın. Namaza gecikmeyeyim diye... Aceleden... Ne yaptığımı bilememişim.

Olan biteni karısına bile anlatmamalıydı. İşin aslını araştırıp öğrenmeden harekete geçmemeli, sırrına sahip çıkmalıydı. "Lanet herif, gene gelirim diyor bir de... Gel bakalım. Geleceğin varsa göreceğin de var. Bir dahaki sefere nah kurtulursun elimden" diyerek gitti mutfağa. En iyisi bir bardak soğuk su alıp balkona geçmekti. Sıcak onu boğacaktı yoksa. Yutkunmakta zorlanıyordu. Serin serin oturmalıydı balkonun kenarında. Demirlerin arasından aşağı bakınca yolun karşı tarafında oynaşan çocuklar gördü. Yanlarında gençten biri vardı. Aklını bir tutmuş, zıplayıp duruyordu onlarla. Dikkatlice baktı o tarafa. Gencin arkası dönüktü. "Yoksa", dedi, durdu. "Yok daha neler. Ne gezer onda o cesaret! Çoktan toz olmuştur Ali Uygur." Yine de emin olamadı. İşkencede tek kelime konuşmamış, evine girmekte hiçbir sakınca görmemişti ne de olsa. Durumu toparlamak niyetiyle lojman girişindeki polisleri anons etti. Karşıdaki adamın şüpheli davranışları olduğunu, karakola götürüp adamı sorgulamalarını istedi.

—Selim'i mi? diye sordu kapıdaki polis hayretle.

—Selim melim, ne naneyse işte. Alın götürün.

—Efendim bizim komşunun oğlu o. Birkaç tahtası eksiktir. Mazur görün bir yanlışı olduysa. Günah olur. Acıyın meczuba.

—Gözünüzü dört açın o zaman. Kapıdan içeri tanımadığınız böcek bile girmeyecek!

—Anlaşıldı efendim, diye yanıtlayıp telsizini kapattı kapıdaki görevli.

Konuşmalarını merakla dinleyen arkadaşına dönüp:

—Gece gece. Hafakanlar bastı herhalde. Neyse Ali'ciğim, sen de pek oyalanma buralarda. Huylandırmayalım beyzademizi.

—Peki kardeş, geç oldu zaten. En iyisi yavaştan yollanayım eve.

—Selam söyle sizinkilere.

—Başım gözüm üstüne. Hadi görüşürüz.

Hatemi Bey kulübeden çıkıp yavaş yavaş gözden kaybolan genci de gördü uzaktan. "Yoksa", dedi, "kapıdaki it de onların işbirlikçisi mi?"

Necdet Bey'in Evi

GECE ilerledikçe herkes yerini buluyordu. Kadınlar salonda, erkeklerse balkonda sohbet ediyordu. Hüseyin'i düşünceli gören Necdet, ortak olmak istedi kadim dostunun derdine:

—Sana da çok çektirdiler be Hüseyin. Oradan oraya sürüp durdular. Bir şehirde tutmadılar anasını satayım.

—Öyle oldu. Ne yapalım? Devlet işine akıl sır ermez. Vardır bir bildikleri.

—Ne bildikleri olacak canım. İşgüzarlık işte.

—Yine de devlet kapısından yiyoruz ekmeğimizi. İyi düşünelim iyi olsun.

—Helâl olsun vallahi sana. Bu kadar eziyetten sonra böyle konuşuyorsun ya. Her babayiğidin harcı değil vallahi. Delikanlı adamsın vesselam.

—Kes lakırdıyı. Beni mi yağlayacan oğlum? Yemezler!

—Ciddiyim oğlum. Sen zaten farklıydın hepimizden. Yıllar geçtikçe daha da bir adam oldun.

—Siz çocuk mu kaldınız aslanım? Adam oldun filan? Çıkar ağzındaki baklayı. Göbeğime takıldın sen herhalde. Yaşlandın mı demek istiyorsun sen bana?

—Kes dalgayı be oğlum.

—Neresinden keseyim paşam?

—Delinin zoruna bak. Nasıl biliyorsan öyle yap. İster kes ister kesme.

—Alınma be Necdet. Bizim iş sürekli gerilim sürekli sıkıntı. Ben de böyle avutuyorum kendimi. Her şeyi gırgıra alarak.

—Haklısın. Ben de çıtayı gereksiz yükselttim sanki, derken hafifçe eğildi Hüseyin'in kulağına, sen şu olayın aslını astarını biliyor musun?

—Ne olayı?

—Şu genç var ya... Polis kaçtı diyor, gazeteler öldü.

—Ali Uygur mu?

—Evet evet.

—Bilemiyorum ama. Burnuma fena kokular geliyor.

—Nasıl yani?

—Bizi aşıyor bu mevzu. Bizi aşıyorsa çok yükseklere değiyordur.

—Diyorsun ki...

—Ben değil herkes diyor, herkes biliyor. Ama elden ne gelir? Yazık. Gencecik de çocukmuş.

—Evet ya. Hem de öğretmenlikten yeni mezun olmuş. İngilizce öğretmeni olacakmış.

—Mezun olmuş olmasına da öğretmen mi olurdu orasını bilemem.

—Neden?

—Ortalık karışacak Necdet. Siz de sıkı durun. Ne olup biteceği belli olmaz. Birileri fena ateşliyor fitili.

—Her gün ölüm haberleri geliyor.

—Onlar sadece haberi gelenler. Gizli saklı daha neler var, bir bilsen. Bu işte bir iş var.

—Öyle görünüyor.

—Ama öyle böyle iş değil. Harbiden büyük bir iş. Düğmeye basıldı. Temkinli olmak lazım.

—Senin yerin rahat ne de olsa.

—Asıl biz bataktayız. Pol-Der'liyiz. Hem de Alevi. Sopanın altına ilk biz gideriz.

—Aman sen de dikkat et o zaman. Mukayyet ol kendine.

—İnşallah. Yumruğu nereden yiyeceğini bilmeyen boksörler gibiyiz. Hatta belki bizimkiler atacak yumruğu. Bekleyip görmek lâzım.

—Elden ne gelir ki zaten.

—Baktın ki Necdet, işler sarpa sarıyor, senin de geçmişinde üç beş vukuatın var, belki elini eteğini çektin ama, bu heriflerin ne edeceği belli olmaz. Bak gencecik çocuğu gözlerini kırpmadan harcadılar.

—Ne yapabilirim ki? Herifler niyetini bozarsa...

—Demem o ki öyle bir şey olursa... Al çoluğunu çocuğunu tüy buralardan. Hem de ilk fırsatta. Arkana bile bakma. Heriflerin niyeti kötü.

—Öyle mi diyorsun?

—Benim dememden değil. Görünen köy kılavuz istemez. Nehir oraya akıyor.

—Vallahi sizin oradan nehir görünüyorsa iyi. Biz arbedenin, kargaşanın içerisinde pek bir şey göremiyoruz.

—Göremeyin diye toza buladılar ya her şeyi. Ansızın indirecekler yumruğu. Yapacak hiçbir şey kalmayacak.

—Sanırım anlıyorum. Sen daha iyisini bilirsin zaten. Nasıl diyorsan öyle.

Ertesi gün Hüseyin'i uğurlarken Güven'i birkaç gün daha konuk etmek istediklerini söyledi Necdet. Çocuklar akşam daha da kaynaşmış, ayrılmayı istememişlerdi. Aslında Hüseyin, oğlunun başka yerlerde kalmasına pek de gönüllü olmazdı. Kendisine yönelen tehditler yüzünden oğlu da hedefteydi. Görünmeyen eller ceza keserken yaş hanesine bakmazdı. Üstelik diğerleri gibi kendisi de oğluna karşı zaafını biliyordu. Zayıf noktasının farkındaydı. Kimileyin keşke aile maile işlerine hiç girişmeseydim diye düşünürdü. Çocukların ısrarına ve Güven'in gözünde uzunca süredir görmediği parıltıya dayanamadı. Önce Necdet'e, sonra Güven'e sıkı sıkıya nasihatler ederek bindi arabasına. Camdan son bir kez kafasını çıkartıp oğluna baktı:

—Aman ha dikkatli ol, dikkatli olun.

Necdet, Adana yollarına düşen arkadaşının ardından, araba gözden yitene dek endişeyle baktı. "Kolay kolay hiçbir şeyden çekinmezdi bu adam. Gene de korkmazdı ya", dedi içinden, "Evlat başka, çok başka."

Hâl - Otogar

DAĞDAN denize bir geçitti bu yol. Tek noksanı yerin üstünde, insan ayağının altında olmasıydı. Rengi görünmezdi tozdan topraktan. Yanı sıra dizilmiş birer ikişer katlı evlerin önünde uzun ince kaldırımlar uzanırdı. Davullar, zurnalar çocukların ağıtlarına karışır, gökyüzü her an çökmeye hazır dikilirdi tepede. O da denizin buralara taşan bir kolu gibiydi. Nehirlerin, çayların mavisine deniz analık ederdi de göğünki öksüz müydü?

Çocukların giysileri emaneten dururdu üzerlerinde ve yalnızca yırtık olmayan yerleriyle örterdi kavruk buğday tenlerini. Kaldırımlar, mahallenin meydanı toplantı alanıydı. Yarı beline kadar şalvarlarını çekmiş kadınlar; kanı ağır, içi coşkun adamlar... Kadınların ellerinde ay çekirdeği, erkeklerin ellerinde tespih. Çocuklara kalansa, haylaz haylaz koşarken sırtlarına, kafalarına inen kimi yumuşak kimi sert tokatlar, tekmelerdi. Hızlı koşamayanlar kulaklarını da kaptırırdı ara sıra. Dur durak bilmeyen bir koşturma, oyunbazlık isteği çocukların burnunda kızarır, kulağında kaynardı da bir türlü dinmezdi. Kırmızı suratların kansız cansız afacanlıkları.

Mahallenin sağ yanı otogardı. Yollarda bitap düşmüş otobüsler sürüne sürüne girerdi garaj kapısından. Yolcuların sureti, kokusu, sesi değişir; muavinlerse hep aynı ter beyazı suratlarla karışırdı mahallenin curcunasına. Tek katlı damlardan ispirto kokuları ve horoz sesleri duyulurdu. Hastalığa karşı gerze horozların gagalarına dökülen ispirto, arkadaşlar arasında da pay edilirdi. Tabii horozlardan geriye kalan kadar. Alkolün en babası, en hasıydı. Kafayı kısa yoldan güzelleştirirdi.

Otogardaki değnekçilerin sesi zaman zaman yolun karşı tarafındaki bağırtılarla kesilirdi.

—Limonun iyisi, portakalın âlâsı... Yetişin akşam pazarı patlıcanı, domatosu, salatası kapanın elinde kalıyor. Hadi ya, hadi ya, yarıya düştü fiyatlar.

Sabahın ilk ışıklarıyla tüccarlara, manavlara, lokantalara iyi malları satan hâlciler; elde kalanlarıysa akşam pazarında tüketme uğraşına girerdi. Müşterilere bu son çağrı henüz başlamadan; mahallenin çocukları tezgahların, dükkanların önüne doluşmuş olurdu. Küçücük elleriyle çürük patlıcanları, ezik domatesleri, taşınırken sağa sola düşmüş salatalıkları, limonları küfelerine doldururlardı. Ellerine ne geçirdilerse topladıklarından, mahalle sakinlerinin geleneksel yemeği türlüydü. Ötekinin ucu, berikinin sapı...

Karanlık dağılır, cardonlar kanalizasyonlardaki yuvalarını yavaştan terke başlarken dükkanların kepenkleri indirilir, hâlde sabahın beşinden beri sürüp giden telaş da noktalanırdı. Herkes birbirine günün kazancını sorar, iyi akşamlar dileyip çoluğa çocuğa selâm ederdi. Bir kısmı evlerine; bir kısmıysa gazino ve pavyonlara giderdi günün yorgunluğunu atmaya.

Bu da öyle bir akşamdı. Sıcağın tatlı serinlikle yer değiştirdiği saatler gelmiş, akşam kaçakları nerelere gideceklerini belirlemişti. Katip Şeyhmuz da defterleri son bir kez gözden geçirmiş, çıkmaya hazırlanıyordu.

Sükûna yaklaşan hâlin otogar tarafından biri girdi içeri. Sağlı sollu, ufacık dükkânların arasından ağır ağır yürüdü. Elinde bir tespih, ayağında bol bir pantolon, üzerinde siyah uzun kollu bir gömlek vardı. Sıcağa rağmen giydiği gömlek üzerine bol geliyor, belki bu yüzden tenini yakmıyordu. Suratının her yanında keskin izler vardı. Suratı da keskin bir iz gibiydi zaten. İnce, kemikli yüzü alnının orta yerinde nokta gibi kalmış bir tutam saçla bütünleniyordu. Bu saç parçasının alnına mı yoksa yüzüne mi ait olduğu kolay ayırt edilemiyordu. Tam Şeyhmuz kepenkleri indirecekken yetişti arkadan:

—Merhaba Şeyhmuz erkencisin bugün. Acelen ne? Bizi görmeden mi gideceksin?

—Hoş gelmişsin ağam. Nasılsın?

—Sana bağlı koç, sen nasıl dersen öyle olacağım. Aç hele şu dükkanın kapısını da bir soluklanalım. Onca yoldan geliyoruz.

—Emrin başım üstüne.

—Ee, bir yorgunluk kahvesi de yaparsın herhalde.

—Yapmaz mıyım ağam.

İçeri geçtiler, Cengiz kendi dükkânına girmiş gibi rahattı. Önüne çıkan sandıkları ayağıyla iteliyor; sağda solda kalmış salatalık ve domatesleri mideye indiriyordu. "Keyfine bak", deyip küçük tüpe yöneldi Şeyhmuz. Dükkânın öte köşesinde küçücük bir yer kondurmuşlardı ocak niyetine. Tuvaletin yakınındaki bu köşeyi plastik sandıklardan yapmış, duvara da küçük tahtalardan altlı üstlü iki raf çakmışlardı. Şeyhmuz uzanıp önce cezveyi, ardından da fincanı aldı. Tuvaletin önündeki musluktan suyu fincana doldurup koyuldu işe. Sanki cezvenin içindeki kahve değilmiş de Cengiz'in kendisiymiş gibi özenliydi. Hafif hafif ve çekinerek karıştırıyor, cezveyi canını yakacak en ufak sertlikten kaçınıyordu. Karşısındakinin bam teline dokunmak öylesine kolaydı ki dikkatli davranıp herhangi bir falso yapmamak istiyordu.

Cengiz bir sandalyede oturur öbürünü de kollarıyla sararken birdenbire ayaklandı. Kolunun altındaki sandalyeyi kenara itip dükkân kapısına yöneldi. Dışarıda dağılan kalabalığı gözledi bir süre. Yerde eciş bücüş kalan son ganimetleri toplayan çocuklara baktı dik dik. "Türk hiç baş eğer mi", diye düşündü, "birkaç lokmanın önünde". "Açlarından ölseler, tencerede su kaynatıp içseler daha iyiydi". Etrafa yayılan duman, evin birliğini dirliğini gösterirdi. Ötesi boş. Tam yanlarına varıp çil yavrusu gibi dağıtacaktı ki veletleri, Şeyhmuz'un sesini duydu:

—Kahven hazır ağabey, soğutma istersen.

—Soğutmayalım tabii kardaş, soğuk hiç çekilmez o meret.

Dükkânın kapısını kapattı ve adımlarını gerisin geriye alıp az önce oturduğu sandalyeye yöneldi. İtekleyip yere düşürdüğü sandalyeyi de önüne alıp kahve fincanını üzerine koydu. Küçük bir yudum alıp kahvesinden, dilinde, damağında dolaştırdı. Arada da kahve fincanını önüne bırakıyordu. Ağzını şapırdata şapırdata aldığı bir yudumdan sonra, başladı konuşmaya:

—Ee, sebeb-i ziyaretimiz malûm. Hayırlı bir iş için geldik yani.

—Buyur abi, derken Şeyhmuz karşıdakinin dalga mı geçtiğini,

ciddi mi konuştuğunu çıkaramadı. Şaka yapıyor olmalıydı ama bu adama pek kondurmadı neşeli muhabbetleri.

—Neyi buyurayım koçum. Sen döküleceksin, ben de ziyade olsun deyip yollanacağım.

—Pek anlamadım efendim.

—Anlarsın anlarsın. Anlamayacak ne var Şeyhmuz'um? Şu bizim 25 kayme diyorum. Bekledik de gelmedi. Biz gelelim bari dedik ayağına.

—Kusuruma bakma ağam. Biraz geciktirdim. Patron aylığı vermedi de daha. Üç beş güne uğrayacağım yanına.

—Ha diyorsun ki patronuma söz geçiremiyorum, sana geçiririm.

—Estağfurullah abi, hiç olur mu öyle şey!

—Ne geveliyorsun o zaman? Biz buraya kadar geldiysek boş dönmeyiz.

—Birkaç gün daha müsaade etsen...

—Etmesine ederiz de ben eşin dostun yanından boş dönmeyi sevmem. Yakın ilişkiler önemlidir benim için. Tanımadığım adamlarla bile...

—Af buyur ağam, anlayamadım pek.

—Şimdi bak canım. Ben daha mini minnacık bir gençken gittim İstanbul'a. Koca şehir. Kimseyi tanımam etmem. Kısa sürede tanıttım kendimi.

—Gene anlamadım desem.

—Az sabredersen anlayacaksın. Kesme sözümü. Semtleri mesela. Mesela Taksim. Herkes bilir, gelip geçmeyen yok gibidir anasını sattığımın meydanından. Bense bir ney taksimini bilirdim, bir de ekmeği taksim etmeyi. Hepsi o. Dedim ki Taksim'i tanımaya çalışmak zor iş. Onca asır tanıyamamış insanlar, hâlâ dönüp dolaşıp oraya düşürüyorlar yollarını. Bir giz varmış gibi sıçtığımın yerinde. Dedim ki ben de, onu tanıyacağıma kendimi tanıtayım Taksim'e. Kurşunlar elinde yanıyor gibidir bir yere, bir zamana ve bir de kadına bakarken. Sıcakkanlığım buradan gelir. Hiç tanımadığım adamları otobüsten indirtip sohbet ettim. Kısa ve etkileyici diyaloglardı hepsi. Vatan, içimize sevgisini, ateşini salmış; başkalarına taşımasak olmaz.

—Mealin beni aşsa da, haklısın elbet abim.

—Haklıyım da bunun sana ne kârı var Şeyhmuz. Bak şimdi ben

bir şey istediğimde verilmezse çok sinirlenirim. Bambaşka biri olurum.

—Dedim ya ağam paşam... Daha doğrultamadık mangırı.

—Orasını anladım. Tez anlarım ben. O yüzden karşıdakinin de beni bir tamam anlamasını isterim. Sana kaç kez haber gönderdim Şeyhmuz?

—Üç kez. Hepsine dedim, ağam biraz sabretsin aylığımı alır almaz yanında alacağım soluğu diye.

—İyi de ay oldu be koç, aylar oldu.

—Ne diyeyim bilemedim ki.

—Söz edeceksen sadece... İcraat yoksa yani, yorma kendini boşa.

Cengiz'in gözbebekleri birdenbire değişirdi; sanki içlerinde bir kaldıraç vardı. Eğdiği yerden başını ağır ağır kaldırır, ama gözbebekleri başından önce varırdı tavana. Başını kaldırdı, bir sağa bir sola savurdu ani hareketlerle. Tık tık seslerinin arasında gözbebeklerinin bir an başının üzerinden kayıp sırtına düşeceğini sandı Şeyhmuz. Bilebildiği kadarıyla arkasında bile gözü var dedikleri adam nah bu karşısında durandı.

Önce sağ ayağını öne doğru çekti, sağ beline eğildi. Cebinden çıkardığı çakıyı yavaşça açtı.

—Aman abi, gözünü seveyim yapma, dedi Şeyhmuz.

—Dedim ya biz tam anlaşılmaktan yanayız. İyi anlamak için de bir iz, bir yakın temas şart be koç. Racon böyle.

—Elini ayağını öpeyim, bağışla.

—Yok, yok. Öyle çok bir şey değil. Hatırla diye küçük bir iz.

Şeyhmuz karnını tutmuş kıvranırken Cengiz çoktan sıvışmıştı. Kanlar eline doluyor, iniltileri kâh yükselip kâh içinde boğuluyordu. Vücudunun tamamına yayılan acıyla zemine yayılan kanın korkusu arasında kalmıştı. Biri dilsizleştirirken diğeri dağa taşa haykırmak anlamına geliyordu. Hâlâ belli belirsiz yalvarıyordu Cengiz'e:

—Yapma Cengiz abi, yarın veririm billahi. Yapma abi...

Çevreden yetişenler de failin adını böylelikle öğrendiler. Şeyhmuz kendine geldiğinde tek kelime etmedi. Soyadını o yüzden kimse bilemedi. Belki bildiler de, cesaret edemediler boşluğu doldurmaya. Şeyhmuz da çok derdi olduğunu, bir delilik ettiğini, canına kıymaya çalıştığını söyleyince iş tatlıya bağlandı.

Kendisini kurtaranlara tüm içtenliğiyle teşekkür etti. Aslına bakılırsa Cengiz'i çok severdi. Baba adamdı. Vatan evladıydı. Korkmasa da konuşmazdı. Raconu kendisi bozmuş, verdiği sözü tutmamıştı. Onun gibiler için söz namus demekti. Namusa gelen halel, cezasız kalmazdı elbet. Gene de ucuz atlaşmıştı.

Ara Sokak

CENGİZ hâlden ara sokaklara hızlı hızlı yürürken aklı çakısındaydı. "Kaç vukuatı var. Canımdan candı. Bırakmasaydım iyiydi namussuzun üzerinde" diye geçiriyordu içinden. Otogara dönen anayola paralel ara sokaklardan birine attı kendini. Ağır abi adımlarına büründü yeniden. Küçük dükkânlara, evlerin bahçesindeki yük beygirlerine takılmıştı gözleri. Küçük yaşamın derdi tasası da küçük oluyordu. Zaman zaman özense de ona göre değildi. Bazılarının kaderi yaşarken yazılırdı, bazılarınınsa daha doğduğunda üflenirdi kulağına. Tek katlı, yıkık dökük bir evin bahçesindeki ihtiyara takıldı gözleri. Taraçanın altında sakin sakin meyve yiyordu. "Dünya yansa umuru değil herifin. Aramızdaki fark bu. Ben boşlukları dolduruyorum, o doluları boşaltıyor."

Kendini tarihe yerleştirmenin yollarını ararken sağ omzuna bir el dokundu. Sol omzuna da bir başkası. Ellerin farklı olduğunu ağırlıklarından ve sıcaklıklarından anladı. Arkada da gözü var derlerdi ya kendisi için, hemen hemen doğruydu.

—Bakıyorum da hiç boş durmuyorsun, Cengiz. Biz kaçasın, saklanasın, unutulasın diye çağırdık seni buraya. Gizledik herkeslerden. Ama senin başın bulutlarda be oğlum. Dert üstüne dert açıyorsun.

—Öyle deme be arkadaş. Cengiz neyi yapıp neyi yapmaması gerektiğini hepimizden iyi bilir. Değil mi Cengiz?

—Ne bu, dedi Cengiz, sağ yanım iyilik sol yanım günah. Siz de melekler olacaksınız.

—Dalganı keserim ulan senin. Niye dinlemiyorsun sözümüzü?

—Sözünü dinlemeyecek ne var? Şu kâtibi kast ediyorsanız, mühim bir olay değil. Dışta duyulmayacak bir iç mevzu. Kol kırılır yen içinde kalır.

—Aferin! Kılıfı ne zaman hazırladın? Minareyi çaldıktan önce mi, sonra mı?

—Üf! Uzatmayın lafı. Ne istiyorsunuz onu söyleyin. İçeri mi atacaksınız beni? Buyurun atın. Koymaz bana. Bununla mı korkutacaksınız?

—Yok be oğlum. Ne diye korkutalım seni? Biz aynı davanın yolcusuyuz. Dikkatli ol, kendini yakma diyoruz.

—Maşallah rolünüzü iyi çalışmışsınız. Soldan sövüyor, sağdan öpüyorsunuz. Derdiniz ne? Kısa kesin, Aydın havası olsun.

Polisler önce Cengiz'e, sonra birbirlerine baktılar. Adamın hiçbir şeyi alttan almayacağı açıktı. Bu yolları çok iyi biliyordu. Hapisten, ölümden korkmayacağı da açıktı. Yönünü aklıyla değil duygularıyla belirliyordu çünkü. Uzatmamaya karar verdiler:

—Tamam Cengiz. Nasıl istiyorsan öyle. Kestirmeden gireceğim lafa.

—İyi edersin.

—Sana ihtiyacımız var.

—Hani geri göreve atmıştınız beni, rahat bırakacaktınız bir süre. Dedim bensiz yapamazsınız diye. Bak lafıma gelmişsiniz.

—Biz sen zarar görmeyesin diye çekmiştik seni geriye. Başka bir niyetimiz yoktu. Ama şimdi işler değişti. Vatan millet meselesi oldu mu, diğer her şeyi rafa kaldırmak lazım.

—Ne oldu ki? Yapılacak her şeyi yaptık. Birkaç ay kalmadı mı şunun şurasında? Vatan da millet de huzura, namusa kavuşacak.

—Öyle de bazı mevzular, değil birkaç ay, yarına kadar bile bekletilemiyor.

—Derin mesele yani.

—Aynen öyle. Gel hele de şurada bir köşeye oturalım.

Yolun kıyısında ağaçların arasında bir sığınak buldular. Adlı adınca sığınaktı burası. Etraftan kimsenin görmesi, gelip girmesi olası değildi. Kuytuya çekildikten sonra bile kısık sesle anlattılar meramlarını. Ali Uygur'u, solcuların kanlarının bitlendiğini, vatan evlatlarına musallat olduklarını, zamanında müdahale edilmezse devletin zora gireceğini anlattılar.

—Her şeye eyvallah. Her şeyi anladım da, dedi Cengiz, kim gebertti o uğursuzu? Bizim olduğumuz yerde başkası becerdi ya bu işi. Bir yanım helal olsun diyor, bir yanım sinir oluyor o heriflere. Resmen haneye tecavüz. Herkes kendi işini yapsın, kendi çöplüğünde ötsün.

—Haklısın. Ellerine yüzlerine bulaştırdılar zaten. Bilmediğin işe kalkışmayacaksın. Yine de niyetleri kötü değil be çocukların. Büyüklük sende kalsın. Kurtar şu sabi sübyanı. Ağaları, paşalarısın ne de olsa.

Cengiz'in gururu okşanmıştı bu sözlerden. Sağa sola çevirdi başını. Kafasını hafifçe kaldırıp göğe baktı. Gözlerinde ve dudaklarının kenarında ince bir tebessüm belirdi. Göğsü kabararak söyledi son cümlesini:

—Biz vazifeden kaçmayız evelallah.

Servet'in Evi

CEZAEVİNDE epeyce denemesini yaptı. Aynanın karşısına geçip yüzünü, mimiklerini, jestlerini kontrol etti. Ses tonunu değişik düzey ve kalınlıklarda dinledi. Sonunda en uygun olduğunu düşündüğü ses ve ifadeleri yanına katıp evin yolunu tuttu.

Yol boyu, herhangi bir şekilde sinirlenirse kendisine nasıl hâkim olacağını düşündü. Derin derin nefes alıp beşe kadar saydı. "Yetmezse daha da sayarım" dedi içinden. "Sinirim geçecekse yüze, hatta bine kadar sayarım. Geçmezse de artık Allah ne verdiyse dalarım puştlara. Gidip ya Öner Bey'e, ya da Hatemi Bey'e teslim olurum sonra da." Hangisi daha zordu bilemedi bir an. Birkaç sene yatsam da şu itlere oyuncak olmasam diye düşündü. En zoruysa kızıyla ne halt edeceğiydi. Evdeki son geceden sonra bir koşturmaca, bir telaş... Hesabını kapatamamıştı. Adi karısı almıştı kevaşeyi elinden. Küçücük boyuna bakmadan ne işlere kalkışmış, haysiyetini iki paralık etmişti. Ne garipti, haysiyetinin küçücük bir kıza bağlı olması. Garipti ama töre vardı, gelenek vardı. Nasıl gelmişse öyle giderdi. Ecdatların, âlimlerin, hacı, hocaların bir bildiği vardı. Kafaları da Servet'ten fazla çalışırdı muhakkak. Gene annesine kaydı aklı. Onca abidenin, kutsal kişinin içerisinde çeke çeke o kahpe anasına çekmişti kızı da. Sonu da onun gibi olmalıydı. Bir gitmeli, bir daha haberi bile gelmemeliydi.

Aklına üşüşen düşüncelerle boğuşmaktan gene hiddetlendi. Kurtulmalı, arınmalıydı. Önünde zorlu bir süreç vardı. Kendisinden beklentisi olanları utandırmamalı, başarmalıydı vazifesini. Sakin, neşeli, babacan adam rolüne şimdiden uyum sağlaması en

iyisiydi. Üstünlüklerini kullanması, olumlu yönlerini öne çıkartması gerekirdi. Ama hangi yönü? Düşündü taşındı, taşındı düşündü... En sonunda, "Evet ya" dedi, "Hep kendime mi düzeceğim; bir beste de onlara düzeyim. Sanatçı adam her durumu anlatabilmeli, her kılığa girebilmelidir." Sanatçılığını bir kez daha kullanacak, kanıtlayacaktı ya... İçi içini yiyordu. Allah vergisi bir yetenekti onunki. Üstün yaratılmıştı, kendisinin bunda bir suçu yoktu.

Kafasını sıradan insanların arasından çıkartıp puslu yollarda bir gezintiye çıkardı. Önce düzyazının basitliğinden, ortalama insan kavrayışından sıyrılmalıydı. Çocuklarla ilgili, şen bir şeyler yazacaktı. Güzel çocukluk anılarını bulup süzmeliydi geçmişin bohçasından. Düşündü, düşündü. Çocukluğunda sevinecek, uluorta neşelenip şen kahkahalar atacak hiçbir şey bulamadı. Gözleri yuvalarından fırlayacakmış gibi gergin, suratı kıpkırmızıydı. Mahalle çocuklarına duyduğu öfke kendi çocukluğuna karşı beslediği nefretle birleşmişti. Şimdi işi daha da zordu. Hiddeti bir kat daha artmıştı. İçinden sayabildiği kadar saydı. Sayıların basamakları arttıkça işi zorlaştığından, dönüp baştan saydı. Yüzü gözü hafiften düzelince de kendini ve çocukları unutarak çocuk şarkılarını getirdi aklına. Oralarda bir şeyler aradı. Ama yaratmak ne zorlu uğraştı; hiçbir şey bulamıyordu.

Camdan geçer kaleye gider
Bizim çocuklar el eder

"Ha elleri kırılsın" deyip durdu, "nerden bizim çocuklar oluyorsa Allah'ın piçleri?" Ama vazife belliydi, onları unutup onlara yazmalıydı. Devam etti.

Camdan geçer kaleye gider
Bizim çocuklar el eder
Attıkları her top gole döner
Deniz gibi dalga gibi hızla geçer

"Tamam oldu, daha ne olsun? Çok bile sıçtıklarıma. Beğenmezlerse de bilmem neyime" deyip çıkarttı kalemini. Cebinden çıkarttığı eski püskü bir kâğıt parçasına yazdı.

İlk sınavı başarıyla atlattıktan sonra. İkinci sınav için evin yolunu tuttu. Kapıyı usul usul çaldı. Karısı açtığındaysa sarılıp öpüverdi kadını. Yüzünde emanet bir gülüşle hâl hatır sordu. Koşar adım kızının yanına gitti. Kucakladı, bir yandan sulu sulu öptü kızı, bir yandan havaya fırlatıp tuttu. "Haniymiş babasının kuzusu, haniymiş güzeller güzeli!" diye bağırıyordu bir yandan. Ayşe de Saliha da ne olduğunu anlayamamış, ağızları bir karış açık Servet'i izliyordu. Adama bir hâller oldu galiba diye düşünüp gıklarını çıkartmıyorlardı.

—Burnumda tüttünüz, çok özledim ikinizi de vallahi. Dünya bir yana siz bir yana...

—Ne oldu bey sana? Bir garip olmuşun, dedi Ayşe kendini tutamayarak.

—Bir şey olduğu yok. İnsan ayrı kalınca anlıyor ne kadar sevdiğini. Siz canlarımsınız benim. Sizden başka neyim, kimim var?

—Öyle diyorsan, deyip çekinik bir gülümseme taktı yüzüne Ayşe.

Kesin bir hesabı vardı bu herifin ama deşelemenin de anlamı yoktu. "Kafayı bir yerlere vurduysa da vurduğu yerin canına sağlık" diye düşündü. Kocasından bir şey beklediği, istediği yoktu. Kendilerine zarar vermesin, gölge etmesin yeterdi. Hatta keşke iyiden iyiye kafayı yeseydi de çocuk gibi gülüp oynasaydı ortalıkta. İki üç de dalgalarını geçer, yılların intikamını alırlardı.

Bütün bu olup bitenin içerisinde Saliha'nın gıkı çıkmadı. Çocuk beyni kavrayamıyordu olup biteni. Baba bile diyemedi, belki babası kılığında bir yabancıydı bu amca? İnsanın yüzü değişince başka biri oluyordu da, huyu değişince aynı mı kalıyordu? Karşısındaki adam kendisini sevip öpmeye devam ediyordu. Bir an için korkup geri çekti kendisini. Karşısındaki babası değilse babası kendisine ne etmezdi? Burnundan fitil fitil getirirdi. Kız kendini geri çekince Servet de boş durmadı, hazırlıklıydı böylesi bir tepkiye:

—Affet beni kızım, çok üzdüm seni. Ama görürsün bak her bir şeyi unutturacağım sana. Gel akşam yemeğine kadar çıkıp dolaşalım biraz. İstersen sahaya da gideriz.

Saliha artık karşısındakinin babası değil de başka biri olduğuna tamamıyla ikna olmuştu:

—Olmaz. Babam duyar da mahveder bizi.

—Baban mı? Buradayım ya kızım, ben gezdireceğim zaten seni.

—Sahiden sen benim babam mısın?

—Benzemiyor muyum?

—Hem benziyon hemi de benzemiyon.

—Haklısın böyle demekte. Çok kötülük ettim sana. Ama tek tek düzelteceğim hatalarımı. Ayşe sen de tuhaf tuhaf bakacağına, kızı hazırla da baba kız çıkıp eğleşelim biraz.

—Tamam bey. Nasıl dersen, diyebildi Ayşe kekeleyerek.

Bu kadarı onun algısını bile aşmıştı. Hem bir an için bile olsa, mutlu bir aile olduklarına inanmak hiç fena değildi. Annesi, bir elindeki giysiye, bir kocasının gözlerine bakarken Saliha hâlâ şaşkınlığını atamamıştı. Annesini itelemeye çalışıyor, üstünü değiştirmemek için diretiyordu. Kulağına eğilip, "ya babam duyarsa" dediğinde Ayşe susmakla konuşmak arası yanıtladı onu:

—Aha! Karşında ya baban. Hadi güzelim, bırak da geçireyim şunları üzerine.

Annesinin sözleri de yetmemişti ikna olmasına ama yapacak da bir şey yoktu. Olayların akışına bıraktı kendisini. Beyaz elbisesini üzerine giyerken sanki tek tek geçtiği yılları soyundu. İlk bebekliğine döndü, bildiği her şeyi unuttu ansızın. Yüzünün iki yanına kırmızılar konuverdi. Heceleyerek konuşmayı öğreniyordu. "Baba" diyerek tuttu Servet'in elini. Bir sözcüğü söylemenin değil de, bir sözcüğe anlam bulmanın merakı vardı titreyen sesinde.

Baba kız evden el ele çıktıklarında mahalle bakkalı Haluk amca dahi herkese yayıldı bu anlamlandırma çabası. Ne karşı kaldırımın önünde bilye oynayan çocuklar ne pencereden aşağıyı izleyen kadınlar tek ses etti. Herkes susup sinemaya yeni gelen bir film gibi izledi sadece. Hem filmin başrol oyuncusu göz önüne alınınca sahneyi kesmek her babayiğidin harcı değildi. Servet yavaş adımlarla yürüyordu, sanki kızını yormaktan korkar gibi. Bu şefkatli baba numaralarını biraz abartmıştı belki ama zararı yoktu. Apartmandan çıktıklarında toprak saha sağda kalıyordu. Denizle karışık kahverengi koku, adresi belli ediyordu zaten. Hiç bilmeseniz de ayaklarınızın hedefi bulması hiç zor olmazdı. Ama onlar sola döndüler.

Deniz kıyısına giden araba yolunun kıyısından yürüdüler bir süre. Palmiye ağaçlarının ve martıların hemen karşısındaki

büfeden birer gazoz aldılar. Büfeci gazozları açarken ilk kez gülümsedi Saliha. Nedense çok seviyordu gazozlar açılırken çıkan fısıltıyı. Gazozun yanına bir de topitop aldı babası.

Deniz kıyısına geldiklerinde ağaçların altında gülüşen çocuklar, küçük tüplerle pikniğe koyulmuş kadınlar ve kayalıklara gizlenmiş birkaç sevgili vardı. Servet'in aklı da en az kızınınki kadar bulanıktı. Hatta daha bile bulanık. Yanındaki en nihayet bir çocuktu. Başını okşar, bir iki öpersen hemen tav olurdu. Oysa onun başındakiler okşamakla uçup gitmiyordu. İlk gördüğü parka girdi. Salıncaklar, kaydıraklar, tahterevalliler... Kendi bir banka oturdu, Saliha'yı ise oyun dünyasına saldı. Küçük kız hemen kendi yaşıtı arkadaşlar buldu. Servet kendisi ve maskeleri arasındaki gerginliği dindirmek istercesine deniz kokusunu derin derin çekiyordu içine. Belki dalgalar arasında sınırlar erir, insanın olduğu olmadığı her şey iç içe geçerdi. Kim bilir kaç göz dolaşmıştı bu denizi? Kaç hayal kurulmuştu ufuk çizgisinin ardına dair? İnsanlar dünyanın düz olduğuna inandıklarında ufuk çizgisinin ardını hesaba katmıyorlardı. Gözlerinin görmediği yer, yoktu onlar için. Demek ki hayat ne biliyor, ne duyuyorlarsa oydu. "Keşke de öyle kalsaydı, ne bokuma merak ettik ki ötesini?" diye geçirdi içinden. İnsanın başına ne geliyorsa hep bu meraktandı işte. Kuzu kuzu yaşamak varken ne diye boyumuzdan büyük işlere girişmiştik? "Of ulen!" dedi, "Dünya düz kalsaydı ne Hatemi olurdu ne Ali Uygur."

Bir süre daha tarihten, coğrafyadan akıl yürütmelerde bulunmayı sürdürdü. Sonra hafiften toparlandı. Vakit geliyordu, kaçış yoktu. Saliha'yı çağırdı. Kız yeni tanıştığı arkadaşlarıyla vedalaşıp koştu babasının yanına. Baba kızının elini tuttu. Toprak sahaya doğru başladılar yürümeye. Zaten sahaya arkasından girmek daha işine geliyordu. Deniz tarafında ufak bir tepelik vardı sahanın. Önce gözlemleyip sonra karışabilirdi kerataların arasına.

—Ee, kızım biraz da gidip arkadaşlarını görelim. Ne zamandır şöyle keyifli bir maç izlemiyorum.

Saliha, toprak sahaya yöneldiklerini anladı. Başına geleceklerden korkmaya başlamıştı. Kesin bir hinlik vardı babasının kafasında.

—Yok istemem, eve gidelim en iyisi.

—Hiç olur mu kızım? Biraz da arkadaşlarınla görüşürsün.

—Acıktım ama...

—Daha da acık, bol bol yersin akşam yemeğinde.

Saliha lafı fazla uzatmadı, babasının kafasındakinden kaçış yoktu anlaşılan. Sahaya yaklaştıklarında, tepelikte bir süre durdular. Sahanın öbür yanından çıkıp gidenin Şahap olduğunu anlamakta zorlanmadı. Kısmeti yerindeydi anlaşılan. Biraz bekledikten sonra yanında Saliha'yla iniverdi sahaya.

El ele gelen baba kızı gören çocukların birkaçı gözlerini ovuşturup tekrar baktı. Birkaçı arkaya doğru kaçıp yan yana oturdu. Bir tek Yüksel kalmıştı ön tarafta. Baktığı yerde Servet'i hiç mi hiç görmüyordu. Bir tek Saliha... Sanki ona geliyordu. Ne uzun zaman olmuştu görmeyeli! Sağlık sıhhati de yerinde görünüyordu. Servet de işkillenmişti bu çocuğun tavrından. Diğerleri sahanın orasına burasına kaçışırken bu itoğlusu öylece durmuş onları süzüyordu. Ecelden de korkmuyordu musibet. Birden dank etti. Kızının sevgilisi kesin bu piçti. Adımlarını hızlandırdı. Şuracıkta boğacaktı namussuzu. Sıklaşan ayak seslerinden ürken Yüksel önce geri geri birkaç adım attı. Sonra gözünde beliren diğer yansıyı teşhis etti. Ansızın ardını dönüp hızlı hızlı arkadaşlarının yanına gitti.

—Ne kaçışıyorsunuz be, dedi Servet, gelin hele şöyle. Maç izlemeye geldik güya. Tembel herifler köşede bucakta oturuyorlar öyle. Nerede sizin futbolculuğunuz? Yuh olsun be! Hepinizin hakkından gelirim vallahi.

Çocukların gıkı çıkmıyordu. Adam ya kendilerine bir oyun hazırlıyordu ya da kafayı yemişti. İhtimallerin ikisi de birbirinden beterdi. Yine de Servet'in neşeli, coşkun hali onları ayartmaya yetti. Sahanın ortasındaki mavi çizgili topla kendi başına oynadı bir süre. Saliha'yı bile unuttu. Kızcağız da diğerlerinden ayrı bir köşeden tuhaf gözlerle izliyordu babasını.

—Haydi be, takımları seçin de... Bir maç çevirelim. Vazgeçtim seyretmeyeceğim. İyisi mi ben de oynayacağım sizinle. İyi bir ders vermek lazım siz gibi miskinlere.

Çocukların kimisi hâlâ kıpırtısız duruyordu. Daha cesur olan birkaçı ve Boyacı Galip gibi Servet'i çok da tanımayan yan mahalle çocukları çıktı öne.

—Bak hele, şöyle işte. Haydi davranın da maça başlayalım. Vakit geç oluyor. Karanlık bana bir şey etmez de, sizin gibi acemi topçuları haklar vallahi.

Sahanın ortasına yönelen çocukların sayısı yavaş yavaş arttı. Galip ile Yüksel karşılıklı adımlaştılar. Yüksel, Galip'in ayağına bastığından ilk oyuncuyu seçme hakkını da kazandı. Gerçi ilki seçmenin bir önemi yoktu, ama Servet'i seçmemenin anlamı büyüktü. Son oyuncuyu seçmek Galip'e kalmıştı. Öyle de oldu. Servet karşı takıma geçti. Yüksel yırtmıştı. Maç başlarken herkeste bir korku vardı, özellikle de Yüksel'in takımındakilerde. Ya sert, faullü oynayıp çocuklara bir zarar verirse... Belki de niyeti buydu herifin. Hem kendilerini bir temiz dövüp hem de maçta oldu bahanesine sığınabilirdi. Saliha da meraklı bakışlarını bir an olsun almıyordu onların üzerinden. Beşte devre onda biter denilip maç başladığında korkulan olmadı. Servet fena da oynamadı. Gerçi beş on dakika sonra bu veletlerle, özellikle de Yüksel'le, baş edemeyeceğini anladı. Yüksel, kendisi dahil herkesi çalıma dizdiğinde Saliha'yı istençsiz bir mutluluk kaplıyordu. Babasının çaresizliği onu mest ediyordu. Babasıysa, çalımlarla yanından uçup giden bu çocuğa karşı kendini zor tutuyor, aklından geçen çelmeleri geleceğe saklıyordu.

Maç biter bitmez Servet, deniz tarafındaki kalenin arkasına yığıldı. Kesik kesik soluyor, içine alabildiği havayı bırakmak istemiyordu.

—Eee, göründüğünüz kadar da kof değilmişsiniz, diyebildi sonunda.

Çocuklar yüzlerine ilişen tebessümleri tez elden kovalıyor, ne yapıp edeceklerini bilemez halde uzaktan onu izliyordu.

—Durmayın öyle yabani yabani... Gelin hele yanıma. Gerçi maçı kaybettik ama ortaya da bir şey koymamıştık galiba.

—Evet koymamıştık, dedi birkaç çocuk kısık sesle.

—Boşu boşuna mı tepindik yani? Olmaz öyle şey, haydi bakayım, birkaçınız gitsin de Haluk'tan herkese bir gazoz kapsın getirsin.

—Hiç gerek yok Servet Amca, keyfine oynadık.

—Kesin şamatayı... Benden yahu. Alın şu parayı da bir koşu gidip gelin.

—Sen öyle diyorsan, deyip fırladı birkaç çocuk.

Ellerinde gazozlarla döndüklerinde, Servet bestelediği şiiri okumuştu bile. "Sizi unuttuk ya" deyip onları da mahrum bırakmadı bu şölenden. Gazozun serinliği alınlarından ve yüzlerinden

damlayan terlerle karışıp iniyordu genizlerinden. Herkesin keyfi yerine geliyordu ağır ağır. İlk tedirginlikleri kalmamıştı çocukların. Şakalaşmalar, el kol hareketleri bile başlamıştı. "Tam sırası" diye düşündü Servet.

—Ee, oynadık oynamasına da biz Şahap'la aşık atamayız tabii.

—Sen Şahap abiyi tanıyor musun?

—Tanımaz olur muyum? Hem de daha şu kadarcıktan. Ne müthiş topçudur o.

—Hakikaten öyle. Bir mahalle takımını çalıştırıyormuş, ama bize de yardım ediyor bazı bazı.

—Vay antrenör de olmuş ha!

—Hem de takımı çok esaslı takım. Aha! Bak şu Galip var ya.

—Hangi Galip?

—Şu canım, boyacı olan. O takımda oynuyor asıl.

Servet maçtan sonra, çimenlerin arasına sakladığı boyacı sandığını çıkartan çocuğa şöyle bir göz attı. Ellerinin; siyahın, kahverenginin altında başka bir rengi yok gibiydi. Yürümeye başladığından beri boyacılık yapıyordu büyük olasılıkla. İnsan ilk doğduğunda mı yoksa zaman içinde mi edinirdi gerçek cildini? Her şey için böyle oluyordu bu. Kadının biri saçını kızıla boyattığında, "şu kızılı gördün mü" diye başlıyordu söze laf atma yarışına hazırlananlar. Çocuğu iyice süzdü. Gözlerinin bile bir rengi yoktu, boya kalıntıları gözbebeklerine de yayılmıştı. Kahve mi, siyah mı, elâ mı? Belli belirsizdi bu çocuğa bulaşan renkler. Servet ise belirsizlikten nefret ederdi. Tabii sebebi kendi değilse. Çocuğa da ısınmadı içi pek.

—Sen bizim mahalleden değil misin yahu? Ne işin var el âlemin takımında?

—Yok amcalık, ben Yeni Mahalle'den geldim. Ara sıra uğrarım arkadaşların yanına.

—Ha şunu de. Demek Şahap'ın takımındasın.

—Ama yeni girdim.

—Ne fark eder, tanıyorsun o zaman Şahap'ı.

—Tanımam mı hiç? Bizim mahallenin gözbebeği o. Çocuklar da, büyükler de pek bir sever.

—Niye ki?

—Her kafaya uygun mavra bulunur da ondan.

—O ne demek ya?

—Yeri geldiğinde dedeme dede olur, yeri geldiğinde bana torun.

—Vay! Ne söz ama? Nerden öğrendin böyle teraneleri?

—Şahap abimden.

—İyi, ne güzel. Demek hepiniz tanırsınız onu. Şanslı veletler.

—Sen nerden tanıyorsun ki, dedi o dakikaya kadar söze karışmayan Yüksel?

—Dedim ya, çocukluktan. Ben asıl Ali'nin arkadaşıydım. Şahap'la da o tanıştırdı beni.

—Hangi Ali'nin?

—Ali Uygur'un canım.

—Sen Ali Uygur'u da mı tanıyorsun?

—Tanımam mı?

—Yerini biliyor musun? Hatice Teyze iki gözü iki çeşme onu arıyor her yerde.

—Şahap bilmiyor muymuş?

—Yok ama arıyor işte.

—Arıyor demek. O bilmezse kimse de bilmez yerini.

—Ama bulacak söz verdi.

—Bulur elbet. Arayan bulur, dedi Servet.

—Peki küçük, sen Hatice Teyze'yi nereden tanıyorsun?

—Mezarlıkta tanıştık. Nenemi ziyarete gitmiştim de orada.

—Hıı. O ne yapıyormuş ki orada?

—Ali'yi arıyordu işte. Şahap abiyle de orada tanıştık zaten. Bir yakınını ziyarete gidiyordu.

—Tek başına mı?

—Yok. Mezarlıkçı amca vardı yanında.

—Anladım, Allah hepsine gani gani rahmet eylesin.

Çocuklarla konuşmaya iyice daldığından Saliha'yı unutmuştu. Kızcağız kirpiklerinin altından ara sıra Yüksel'e bakıyor, sonra utanıp denize dönüyordu yüzünü. Ne şans ki, Servet eve gitmek için elinden tuttuğunda, Saliha'nın yüzü denize dönüktü. Yine de giderken kaçamak bir bakış fırlattı Yüksel'e. Birbirlerine niye baktıklarını tam bilmese de yalnızca annesine özgü bir sıcaklık vardı bu çocuğun gözlerinde.

Servet akşam yemeği boyunca sustu. Annesiyle Saliha ondaki anlık değişimleri kendi içlerinde sorguluyor, Servet'e ise hiçbir şey söylemiyorlardı. Öğlenki neşe de, şimdiki sessiz, düşünceli

tavır da ona ait değildi. Bunu hissediyorlardı. Servet'in başka birine dönüştüğü bu alışılmadık anları sorularla bitirip tüketmeyeyse hiç niyetleri yoktu. Yemekten sonra Servet bir acı kahve istedi Ayşe'den. Kahvenin yarısına bile gelmeden fincanı sehpaya bırakıp ayaklandı.

—Önemli bir işim var. Nasıl da unuttum? Hay aksi! Bir kalemde gidip geleyim.

—Peki, dedi Ayşe.

Kocası pür telaş kapıdan çıkıp gidince Saliha'ya dönerek:

—Bu gidiş öncekiler gibi değil. Var bunda bir iş, dedi.

Küçük kız başıyla onayladı. Ne dediğini bile anlamamıştı. Aklı, geçirdiği rüya gibi günde ve Yüksel'deydi. Yine de esnemeden edemedi. Yorulmuştu ve uyku vakti çoktan gelmişti. Annesi de fark etti durumu:

—Haydi anasının kuzusu, git elini yüzünü yıka da yatırayım seni. Üzerini örteyim.

Devrimcilerin Evi

HER kafadan bir ses çıkıyordu. Öfke ve hüzün iki can yoldaşı gibi ortalıkta kol geziyordu. Aslında ölümler, üzerlerine koşan kurşunlar, işkenceler pek de yabancıları değildi. Çok dayak yemiş, çok da atmışlardı. Birbirlerinden oldukça farklı karakterleri, geçmişleri, umutları da olsa kimi ortak noktaları da yok değildi. Bir kere hiçbiri kendilerine emir verilmesinden hoşlanmazdı. İstiklâl Marşı'nın da en çok bunu çağrıştıran o dizesini severlerdi: "Hangi çılgın bana zincir vuracakmış şaşarım." Geri kalanıyla kimi sorunları yok değildi. Zaten Nâzım da bir vakitler belirtmişti. Doğacak günleri Hak vaat etmemişti, onlara göre, bir halk, dişiyle tırnağıyla kazanmıştı. İşin doğrusu, doğan günler halkın vaat ettiği günlerdi.

—Biz ne yaptık ki bu adamlara, dedi Kenan.

—Ne bileyim, bunca kin neden?

—Adamın anasına, avradına düz gitsen bu kadar hiddetlenmez. Sol deyince, sosyalizm deyince bir haller oluyor.

—Arkadaş geç solu molu. Adamlar hak, adalet deyince bile zıvanadan çıkıyor.

—Hele yanına bir de eşitlik eklersen.

—Bak bak bir de düşünüp taşınıp karşılıklar bulmazlar ya. Başka hiçbir şeye yormazlar kafalarını. İş bize cevap yetiştirmeye gelince, maşallah onlardan alimi yok.

—Doğrusun yoldaş... 'Eşitlik' deriz, 'bir elin beş parmağı bile bir değil' derler.

—'Sömürü' deriz, 'şükretmesini bilmek lazım' derler.

—'Paylaşım' deriz, 'Karılarımızı da mı?' derler.

—Tabii, adamın fikri neyse zikri de o olur.

—'Din bezirgânları' deriz, 'Vay gavur!' derler.

—'Bağımsızlık' deriz, 'önce Amerika sonra Turan' derler.

—Ne âlâ memleket değil mi? Herifler bütünü bütününe kafa kola alıyorlar bizi. Bu uğursuzlar hâlâ diniyle, ırkıyla övünüyor.

—Ne etsinler, başka neleri var ki?

—Bizim de yok.

—Evet ama, olsun diye uğraşıyoruz. Onlar hallerinden memnun, gurur bile duyuyorlar baksana.

Zaman zaman karşı tarafı anlama, zaman zamansa küfre gerekçe bulma çabasına dönen sohbet, somutla soyut arası bir yolculuk gibiydi. Ortak yönlerinden bir diğeriyse bu dünyaya uyum sağlamada çektikleri zorluktu. Devranı döndürmeye uğraşıyorlardı, ama hâlihazırdaki akışı bir türlü özümseyemiyorlardı. Mahmut sözü aldığında hepsi pür dikkat kesildi. Az konuşur ama lafı gediğine koyardı bu adam.

—Bakın, dedi. Fareler olmasa kediler ne yapar? Ya kediler olmasa fareler? Biz diyoruz ki ikisi de olmasın. Kedilerin bizi sevmemesi normal, ama fareler için de anlamak kolay olmayacak. Her neyse bir araya geldik mi hemen mevzudan sapıyoruz. Asıl meseleye dönelim.

—Bence de Mahmut haklı, dedi Şahap.

—Sen şimdi emin misin, o mezardakinin Ali olduğuna?

—Emin olmam için mezarı açtırmamız gerekiyor. Ama yanıldığımı sanmıyorum. Tüm emareler bu yönde.

—Ya o değilse?

—O zaman da bir başka devrimcidir muhakkak. Yani çabamız zayi olmaz.

—Hayvan herifler, cinayetlerinin haddi hesabı yok ki...

—Öyle de, bu başka. Bu göstere göstere.

—Evet, meydan okuyorlar resmen. Gözdağı veriyorlar.

—Bence de. Ali'yi öldürmelerinin nedeni asıl biziz, bize gözdağı vermek.

—Orası kesin. Herifler için her yol mubah. Neyse, Ali'nin canını aldılar, canımızdan can aldılar belki ama asıl emellerine ulaşamayacaklar. Yaptıkları da yanlarına kâr kalmayacak.

—Kalmayacak tabii, diye onayladı odadaki herkes.

Toplantının yapıldığı ev, dağ tarafında bir varoş mahalledeydi. Dev-Yol'un şehirdeki tüm üst düzeyi bir aradaydı. O yüzden uzun konuşmalara yer yoktu. Zaten gözlerini yeterince karartmışlardı. Bir baskın hâlinde hepsinin yakayı ele vermesi işten bile değildi. Kararlarını da bilinçlerinden çok duygularıyla almışlardı. Ali'ye yapılanı herkes kendine, hatta halkına yapılmış sayıyordu. Tartışmalar bir süre sonra boyut değiştirdi.

—Diyelim ki, mezarda yatan Ali. Bu kadar çirkefi yapanlar iş sıkıya gelince yerini değiştirmeyecek mi?

—Ne geçecek elimize? Sesimizi yükseltirsek adamlar her tür önlemi alır. Zaten Amerika'dan Ankara'ya tüm olanaklar ellerinde.

—Doğru diyorsunuz da... Ne yapalım o zaman? Köşemize çekilip seyir mi edelim?

—Aşk olsun. Onu mu dedik biz?

—Peki ne dediniz?

—Şimdi gürültü çıkartıp adamları başımıza üşüştürmenin ne âlemi var? Sessizce bitirelim işi.

Konuşan Kenan'dı. Aslına bakılırsa en çok gürültüyü hep o çıkartırdı. Mersin'in neresinde bir eylem olsa onu gözaltına alır, birkaç gün işkenceden geçirip salarlardı dışarı. Başkasının yaptığı eylem bile ona yüklenirdi. Kimi zaman, "böyle kaderin ta içine" der; kimi zamansa mutlu olurdu kendine verilen önemden.

—Arkadaşlar, diye devam etti, şimdi her yeri afişlesek, insanları sokağa döksek intikamımızı almış mı olacağız?

—Amacımız intikam almak değil ki, dedi Şahap.

—Peki ya ne?

—Ders vermek. Had bildirmek. Bunlar çok küçümsüyor bizi. Faşizme İhtar Mitingi'ni ne çabuk unuttular.

—Gövde gösterisi yani...

—Bir açıdan öyle. Diğer açıdansa heriflerin meşruiyetini, itibarını yerle bir edeceğiz. Ali'nin intikamını almayacağız belki. Ama hem yeni Alilerin ölmesini engelleyeceğiz hem de bu itlerin ipliğini pazara çıkaracağız.

—Ne olacak çıkarınca? Bu heriflerin ipliğine kimseden mangır çalışmaz.

—Tam da bunun için. Senin mangırın benim mangırım çalışmaz ya, öyle bir fırtına kopartacağız ki kimseninki çalışmayacak.

—Bak yoldaş, okumuş adamsın. İyisin hoşsun ama insanlar öyle demezler o işe.

—Ya nasıl derler?

—Tırsıp etrafı velveleye verdiğimizi söylerler. Düşmanları geçtim, diğer örgütlere bile dalga konusu oluruz.

—Ne yapalım o zaman?

—İntikamımızı alalım.

—Nasıl?

—Onların yaptığı gibi. Bizden birse onlardan iki.

—Böyle yapınca ne geçecek elimize?

—İnsanlar gücümüzü görecek.

—Git işine ya... Üç beş silahımız var diye. Baş edilir mi heriflerin topu tüfeğiyle? Biz halkımızın gücüyle, zekamızla, haklılığımızla kazanacağız.

—İstersen TİP'e filan git sen. Legal partilere daha bir yakın gibisin. Devrim silahla yapılır.

—Tersini mi söyledim ben? Ama elimizdeki üç beş eften püften silahla değil. Devrim senin benim devrimim olmayacak ki, halkın devrimi olacak. Asalaklar ve maşaları elbet karşımıza dikilecek. O vakit halkın silahlarıyla sorulacak hesap.

—O güne kadar bekleyelim diyorsun yani... Devrimin kokusu yayılıyor ülkeye aslanım. Bizim keyfimizi bekleyeceğini hiç sanmam.

Tartışma uzadıkça uzadı. Bir sonuç çıkmayacağı açıktı. Hedefleri ortak olsa da yöntemleri arasında dağlar kadar fark vardı. Birinin noktayı koyması gerekiyordu. Mahmut denedi şansını:

—Hele bir Şahap'ın dediğini yapalım, sonrasına bakarız. Her yana çağrı yapın. Bir miting yapacağız. Öyle böyle değil. Alabildiğine kalabalık. "Ali Uygur'un Katilleri Hesap Verecek" mitingi. Duyurusuna tez elden başlayalım.

—Başlayalım elbet, başlayalım ama diğer işlerimizi de aksatmayalım, derken sigarasını Şahap'ın yanındaki kül tablasında söndürdü Kenan.

Sonra ikişerli üçerli gruplar halinde farklı yollara saparak terk ettiler bu eski binayı. Terk edilmiş, viran ve sapa. "Bir gün" diye düşündü Şahap, "Anıt bina yapalım burasını. Devrimden hemen sonra, geciktirmeden. Az kahrımızı çekmedi ömrünün son

demlerinde." Evden en son Kenan ile Mahmut çıktı. Aslında Mahmut da benzer düşünüyordu. Yine de:

—Bir delilik etme Kenan, bu defa da başka türlüsünü deneyelim, dedi ayrılırken.

—Peki abi, öyle olsun. Bir gün uğra. Güvercinler özledi vallahi seni.

Bir sonraki gün daha ortalık ağarmadan, bir ekip otosu tarandı. İki trafik polisi öldürüldü. Boş kalan ekip arabasının üzerinde ve duvarlarda "Ali Uygur'un İntikamını Aldık" yazıyordu.

Beklendiği gibi ilk şüpheli olarak Şahap gözaltına alındı. En alt kademeden en üste tüm polisler Şahap'ın işin içinde olmadığını biliyordu. Suçsuzluğunu kanıtlayacak çok sayıda delil de vardı. Ama ortalığın durulması için birkaç günlüğüne de olsa uzaklaştırılması iyi olacaktı. Sorguda sabaha kadar süren falaka faslından sonra onu doğruca Sinop Cezaevi'ne gönderdiler. Nezaretten çıkarken Hatemi Bey giriyordu içeri. Yapmacık olduğu her halinden belli bir tavırla:

—Çok üzüldüm Şahap. Herkes biliyor masum olduğunu. Üzülme, fazla tutmazlar seni oralarda. Sen de tehlikeli adamlarla yarenlik etme be oğlum. Olmadık işler açıyorsun bak başına.

—İlginiz için teşekkürler. Dönünce görüşürüz, dedi Şahap. Dönünce görüşürüz.

Hatemi de o da hesabın kapanmadığını biliyordu.

Hatemi Bey'in Makamı

ASLINDA dün akşam Servet'in anlattıklarından sonra arayıp da bulamadığı fırsat çıkmıştı karşısına. Hatemi Bey senaryoyu kendi yazsa böyle cuk oturmazdı. Şahap'ın birkaç günlük yolculuğunda çocuklardan devşirdikleri izleri sürebilirlerdi. Mezarlık görevlisini alıp konuşturmak kolaydı da, herif mezarın yerini nereden öğrenmişti? İş burada düğümleniyordu. Yoksa içeride muhbir mi vardı?

İşin bir diğer boyutu da Ali Uygur'un gerçekten ölüp ölmediğiydi. Adam bir seksen karşısına dikilmişti evvelsi gece. Onunla konuşmuş, başından geçeni tereddütsüz anlatmıştı. Bunları kendinin uydurmuş olması imkânsızdı. Aklına gelmeyecek sırlar vermişti Ali Uygur. Mezardaki o değilse, mezarın açılması kendileri için iyi bile olabilirdi. Üzerlerine bir çamur atılmıştı. İzini silmek içinse kaynağı kurutmak en etkili yoldu.

İçini sarıp sarmalayan şüpheler olmasa mezarlık görevlisini sorguya almanın hiçbir anlamı yoktu. Herif ölülerle yaşamıyordu ya! Belki onlarla içli dışlıydı ama bir mahallesi, hâlihazırda yaşayan eşi dostu vardı. Durup dururken birileri daha işkillenecekti. Adamı sorguya alsalar bile hiç bozuntuya vermemeli, Ali Uygur'un adını dahi ağızlarına almamalıydılar. Eşeğin aklına karpuz kabuğu getirmek neye yarardı ki zaten? Üstelik kendi tanıklık edebilir konumda olsa Ali Uygur'un ölmediğini tüm kalbiyle söyleyebilirdi. Şu iki gözüyle görmüş, sol göğsüne ok gibi saklanan korkuyu hissetmişti. Herif ölümden dönüp kendisini ziyaret etmiş ve hatta yine geleceğini söylemişti. Çekinmesine çekiniyordu biraz ama devletten koruma istemesi mümkün değildi. Herkes az

çok seziyordu durumu. Suyu bulandırırsa akli ehliyetini elinden alabilirlerdi. Köşeye çekilip beklemek tek çareydi. "Hem niye korkayım ki" diye geçirdi içinden, "Cengiz sürek avına başlamıştır çoktan." Kazara rastlarsa o yedi canlıya, adi herif sekizinci canını bile verirdi paşa paşa.

Yanına çağırttığı polis memuruna harfiyen anlattı yapıp edeceklerini. Hiçbir noktayı ıska geçmemeliydi. En ufak bir açık pahalıya patlardı. Polis memuru gidip mezarlık görevlisine:

—Amirim seni görmek istiyor, aceleymiş. Haydi sevaba gireceğin yine. Şanslı kulsun vesselam, dediğinde Hatemi Bey'in saati işlemeye başladı.

Polis memuru da rolünü iyi oynamıştı doğrusu. Bir iş, hem de kutsal bir iş yetiştirmenin bilincinde, telaşlı ama ağır bir kişi izlenimi uyandırmayı becermişti.

Adam gelene kadar Hatemi Bey, Öner Bey'e de aktardı Servet'in anlattıklarını. Planını açıkladı, onayını aldı. Mezarlık görevlisini nezarette ya da karakolda sorguya almadılar. Doğrudan Hatemi Bey'in odasına çıkarttılar. Vatandaşın haliyle yakından ilgilenen, iyi niyetli, dürüst bir amirdi o! Mezarlık görevlisi odaya girdiğinde iki kişiyle karşılaştı. İkincisi bedbaht, gözü yaşlı bir kadıncağızdı. Üstü başı yırtıktı ve doğu şivesiyle konuşuyordu. Kapıdan gireni fark etmedi bile. Ağıtlı sesi nakarata bağlamış gibi aynı cümleyi tekrarlıyordu: "Oğlumu, kuzumu bulun!" Hatemi Bey de kendinden emin yanıtlıyordu: "Bulacağız teyze, ne pahasına olursa olsun bulacağız."

Adam bu dramatik sahneye dahil olduğunda hüzne de kendiliğinden ortak olmuştu. Sebepsiz ağlamaya başlayacaktı neredeyse. Onca cenazeden, ölümden zaten biliyordu. İnsan kendisi için ağlardı ama gözyaşını, ait olduğu yere başkaları koyardı. Ölülerin ardında kalanların niye ve nasıl ağladıklarını uzunca süre düşünmüştü. Sonunda vardığı kanı oydu ki insanlar gidemedikleri, bu dünyada kaldıkları için ağlıyordu. Bunu fark etmeleri içinse aralarından birinin ölmesi şarttı. Odadaki ortamın yabancısı değildi bu yüzden. Her cenaze birkaç yaş bırakırdı onun gözlerine de. Şu aralar belki biraz daha fazla. Yaşlanmaya başladığından mı ne, iyice yufka yürekli olmuştu son zamanlarda. Emeklilik vaktinin yaklaştığını hissediyordu. "Bu iş gençlerin harcı, ölümüne az kalanlar ölülerle uğraşamaz" diye geçiriyordu içinden.

İçine düştüğü manzaraysa daha da beterdi. Mezarlık hiç değilse genişti. Bir ölüyü gömer gömmez uzak köşelere kaçmak, kuşların garip hareketleriyle avunmak, mermerlerin beyazını alıp denizin köpüğüne taşımak mümkündü. Mezarlıkta hayal kurmak için uçsuz bucaksız boşluklar vardı; buradaysa kaçacak yer yoktu. Gözyaşlarını görmek başka, duymak başkaydı. Kadının gözünden akan yaşın tenine değişini duyuyordu. Balıkçı kuşlarının suya dalıp çıkarken çıkarttığı ses gibi. İnsan zaten ağlayan bir varlıktı da belki, zaman zaman ara veriyordu.

—Efendi! Kime diyorum? Geç otur hele şuracığa.

Hatemi Bey'in sesiyle irkildi, hiç cevap vermeden kendine denileni yaptı. Verse ne olacaktı? Her cevap kendini taşıyanla gömülecekti. O yüzden az konuşur, çok düşünürdü. Toprağa fazla yüklenmenin anlamı yoktu. "Tabiat ana bir de boş sözcüklerimi taşısın" diye düşünürdü.

Hatemi Bey bir taraftan rolünü oynuyor, bir taraftan acıyan gözlerle bakıyordu karşısındaki meczuba. Ölülerle düşe kalka ölü gibi olmuştu bu da. Suratında sanki hiç doğmamış bir insan ifadesi taşıyordu. Ölmek doğal haliydi. Doğmak yakışmazdı böylesine. "İyi ki sorguya göndermedik, bizim aklı evvellerde gıdım akıl bırakmazdı bu" diye düşünürken sözcükleri ağzından attı. Konuşmadı da sanki, sözcükleri apansız fırlattı:

—Hoş geldin, şu garibanın senden bir dileği var.

Başıyla onayladı karşıdaki, bir de sanki "hıhı" gibi bir şeyler söyledi ama o pek duyulmadı. Bu makam odasına pek uyum sağlayamamış, ezberden kurduğu cümleleri bile kuramaz olmuştu. Ortamın ağırlığı da cabasıydı. Hatemi Bey bu konuşmanın tek taraflı olacağını kavramıştı. Lafı fazla uzatmanın manası da yoktu.

—Zeval gelmesin geçenlerde devletimiz bir kimsesize sahip çıkıp getirdi ya sizin oraya. Bildiğim kadarıyla sen yıkayıp gömmüşsün onu.

—Evet beyim, dedi. Şimdi birkaç söz edebiliyordu. Muhabbet, yabancısı olmadığı konulara kayıyordu ne de olsa.

—İşte bizim bilebildiğimiz kadarıyla Ali Bütün diye biri o bahtsız. Bu kadın da anası Ali Bütün'ün. Tabii biz ne akrabası ne akranıyız o gencin. Gömdüğün genci bir tarif etsen de şu kadıncağız da bir tamam emin olsa.

—Siz de anası mısınız? Geçenlerde de bir akrabası gelmişti. Unuttum adını ama siz tanırsınız muhakkak. Dayıoğlu muydu neydi?

—Evet. O da buralarda. Anacığını da tutup kolundan o getirmiş, dedi Hatemi Bey. Kadının ağzından tek kelam çıkmıyor, sadece ağlıyordu.

—İyi bak, dün gibi aklımda çocuğun sureti, dedikten sonra her bir şeyi anlattı.

Adam anlattıkça Hatemi Bey iyice emin oluyordu. Ali Uygur evine geldikten sonra defalarca bakmıştı fotoğrafına. Mezarcının anlattığı ondan başkası olamazdı. Rahatlasa da yelkenleri tam olarak suya indirmedi. İnsan insana benzerdi ne de olsa.

—O muymuş?

—Tastamam da o, dedi kadın hıçkıra hıçkıra.

Mezarcıyı teşekkürler eşliğinde gönderdikten sonra, kadına dönüp:

—Sen harcanıyorsun burada, filmci filan ol. Artist ol sen.

—Teveccühünüz, dedi kadın uzatılan parayı neşeyle alırken. Allah devletimizi milletimizi korusun.

—Haydi, yollan bakalım. Boyundan büyük laflara girişme. Bugünü de unut. Unutmamak çok zararlıdır insan bünyesine.

—Unuttum bile, deyip hızla çıktı gitti kadın.

Önce kapı mı açılmıştı, yoksa o çıktı da kapı ardından mı açılıp kapandı, anlaması güçtü. Hele bu aralar Hatemi Bey için iyiden iyiye güçtü. Her kapı aralığından bir eski zaman sızabilirdi. Ha geçmişin gediklisi Seyyid Kutub, ha son zamanların gözdesi Ali Uygur... Hayretle karşılanacak hiç kimsenin ziyaretini istemiyordu.

Eylem Alanı

Belli tarihler unutulmaz. Takvim yaprakları kopup gitse de yaşanan her günün içinde durur. Hem öyledir ki bugünler, bazen coşkuyla bazen iki damla gözyaşıyla anımsanır. Donup kalmış gibi görünürler oysa. Zaman geçmiş, uzam değişmiştir. Orda tam da o vakit soluk almış ağaçlar, hayvanlar ve insanlar yoktur. Güneşin yerinde bulutlar, bulutun yerinde kuru ayaz vardır. 20 Mart 1978 de tam olarak öyleydi. Memleketin dört bir yanından insanlar işini gücünü bırakmış, Ankara'ya doluşmuştu.

—Kalabalık neymiş o gün anladım, dedi Mahmut, gökten bakan herhal insan rengi sanmıştır dünyayı.

—Doğru diyorsun. El sıkışacak aralık bile yoktu. Öyle tıkış tıkış. İçeriden bakan da insan sanmıştır dünyayı, kavli insan, diye yanıtladı Kenan.

—Bir milyona yakındık. Her tür insan vardı. Görüşleri ayrı olanlarla bile diz dize, omuz omuzaydık.

—Öfke büyüktü tabii. Patlamak üzereydi, taşmıştı yüreğimizden. Her yerde cinayetler, her yerde cenazeler...

—Gücümüzü gördüler o gün, halkı gördüler.

—Gördüler görmesine de pek kâr etmedi. Faşizm, ihtarımızı umursamadı. Altı ay sonraya bile kalmadı etkisi. Bahçelievler'de 7 arkadaşımızı katlederken hiç korkmuşa, ürkmüşe benzemiyorlardı.

—Bana tersi gibi geliyor. Sanki korktukları için, sırf korktukları için gözlerini kana buladılar. Gemi azıya aldılar. Üç beş kişi olaydık, sesimiz böyle gür duyulmasaydı böyle kudurganlaşmazlardı.

—Bizim gücümüz onların pervasızlığını mı artırdı diyorsun?

—Tam da öyle. Sıkıyönetim, artan baskılar, cinayetler, suikastlar... Başka nasıl bir açıklaması olabilir ki?

—Sindirmek için kaba kuvvete başvuruyorlar. Katılıyorum katılmasına da adamların elinde her türlü imkân var. Bizim kellemiz koltukta, onlarınki devlet korumasında.

—Öyle olacak tabii, ne bekliyordun? Biz düzen düşmanıyız, onlar düzen bekçisi.

—Başka bir şey beklediğim yok ama diyorum ki bu herifler vurduğunda bile kan izi yayılıyor her yere. Bir de maşalar değil ağababalar alırsa ipleri, o zaman ne halt olacak?

—Halkın nerede durduğuna, ne olduğuna bakar o. Halka istemediğini allâme-i cihan olsa yaptıramaz.

—Silahın, gücün, paran varsa... Onca kalabalığı umursadılar mı canlarımızı koparırken?

—Adi bir cinayet başka, ülkeyi katletmek başka!

—Ben de onu diyorum ya. Gücümüz arttıkça pervasızlaşıyor bunlar. Artık pervasızlıkta ulaşabilecekleri sınır ne olabilir ki?

—Mesele bu işte. Reste rest işi bu aslanım. Kimin gücü kime yeterse. Hem bugün umutsuz lakırdıların pek anlamı yok sanırım. Çevrene baksana.

—Öyle de...

—Öyle öyle, ötesini karıştırma.

Çevrede yaşlı kadınlar, kâh onların kucağına zıplayan kâh ortalıkta koşuşan çocuklar vardı. Genç bıyıklı adamlar, çelimsiz kızlar... Yanlarından ayırmadıkları zurnalarını, darbukalarını bugünlük tıngırdatmayan çingeneler. Kırık şiveleri boyunca Antakya'dan Çukurova'ya uzananlar... Dağlardaki ayak izlerini kent merkezine taşıyan Tahtacılar. Sahi en çok da onların garibine gidiyordu olup bitenler. Onlar değil miydi ki, yakacak odun kestiğinde ağaçtan özürler dileyen? Bu kadarla kalsa iyi, farklı örgütlerin militanları kortejler ve marşlarla giriyordu alana. Kimi gizli örgütler sendikaların arasındaydı. Sendika işçileri ise iş kıyafetleriyle katılmıştı eyleme. Kalabalığın önündeki kürsüde çeşitli parti, sendika ve dernek temsilcilerinin yanı sıra Hatice Ana da vardı. Hüzünlü bir şöleni örüyordu sanki kalabalık. Sloganlar turuncu ağaçların, palmiyelerin arasından denize ulaşıyordu. Bu da yerelde faşizme ihtar mitingiydi. Mersin, Mersin olalı böylesi bir izdihamı görmemişti.

—Ali Uygur'un İntikamı Alınacak! Faşizme Karşı Omuz Omuza! Yaşasın Devrimci Dayanışma!

Etrafı saran, çoğunluğu ortak atılan sloganların yanı sıra tek tek grupların sloganları da duyuluyordu:

—Mahir, Hüseyin, Ulaş... Kurtuluşa Kadar Savaş!

—Yaşasın Devrim ve Sosyalizm!

—Tek Yol Devrim!

—Örgütlü Bir Halkı Hiçbir Kuvvet Yenemez!

Birbirine karışan seslerin, duyguların, hüznün arasında duyuldu Hatice Ana'nın ağlamaklı sesi:

—Kimsenin evladı elinden böyle gitmesin. Gencecik çocuklar katledilmesin. Yazık değil mi şuncacıktan yetiştiriyoruz biz onları? Yazık değil mi efendiler? Sizin yüreğiniz, sizin ananız, sizin babanız yok mu? Kuzunuz, canınız yok mu? Köksüz geldiniz köksüz mü gideceksiniz? Biliyorum, ana yüreği bilmez mi, bilir elbet. Bu dünyada değil artık o. Koklamıyor, görmüyor, duymuyor. Saçımı okşamaz artık, anacığım diye sokulmaz bağrıma. Ne masal uydururlarsa uydursunlar oğlumun kanı ellerinde, yüzlerinde, insanlıklarındadır.

Sözü yine sloganlarla kesiliyordu. O konuştukça kimi hiddetleniyor, kimi ağlıyordu. Geleceğin Ali Uygurları kendi anaları gibi sevecen gözlerle bakıyordu ona.

—"Ali Uygur'un İntikamı Alınacak" sloganı dört bir yanı inletti gene.

—Ben intikam mintikam istemiyorum, dedi Hatice Ana, oğlumu istiyorum. Dirisini kopardılar can yuvamdan, bari ölüsünü versinler. Bir yeri, bir çatısı, bir mezarı olsun. Mezarsız ölü ne zordur bilir misiniz efendiler? Oğlumun kabrini bileyim bir tek. Hiç yalnız koymam, günler gecelerce konuşurum onu. Kimsenin canı yanmasın, ağlamasın kimse. Benim gibi naçar dolanmasın sokaklarda. İntikam almayı istemiyorum efendiler, oğlumu istiyorum. İnsana benzer bedenlerinizde gıdım ruh kaldıysa oğlumu verin bana. Vermezseniz ben zaten içine attığımız mezarda ölmeye devam ederim. Siz kendinize yanın. Oğlum aklınızdan çıkmayacak efendiler, baktığınız her yerde beni göreceksiniz. Evladınıza, torunumuza bir bedduam olmaz, olamaz. Ama bilin ki siz her gün diri diri öleceksiniz.

Herkes pür dikkat kadını dinliyordu. Zavallıcık içinde ne varsa dökmüştü. Konuşurken ağzına dökülen, gözlerinde biriken damlaları entarisiyle, eşarbıyla siliyor, sözüne devam ediyordu. Kimileyin göz pınarları dudaklarına galip geliyor, birkaç dakika sessizce ağlıyor sonra kalabalığa "afedersiniz" deyip sürdürüyordu konuşmasını. Oğlunu anlattı. Çocukluğunu, ağaçtan düştüğü bir gün içinin nasıl parçalandığını, yemeğini bitirsin diye yırtınıp durduğunu, yüksek okula gönderdiğinde hem hüznü hem umudu nasıl yaşadığını...

—Olan, olacak evlatlarınız aşkına; evladı olduğunuz babanın, ananın hatırına bari ölüsünü esirgemeyin oğlumun benden, diye noktaladı konuşmasını.

Onun ardından yapılan konuşmaları da dinledi alandakiler. Dinlediler dinlemesine ama kulaklarında hep Hatice Ana'nın sesi vardı. Marşlar söyleyerek mitingden ayrıldıklarında boş bıraktıkları alan sözcükler, gözyaşları, umutlar ve öfkelerle dolmuştu. Muhataplar için Mersin'de nefes almanın tek yolu arta kalan bunca yükü boşaltmaktı. Köşeye sıkışıyorlardı, işleri zorlaşıyordu. Hele bir de ertesi günkü gazetelerin manşetleri Hatice Ana'nın fotoğrafları ve yakarışlarıyla süslenince ne edeceklerini şaşırdılar. Eylemler de Mersin ile sınırlı kalmamış Adana, Antakya, Gaziantep gibi illere de yayılmıştı. Eylem dalgasının vurduğu her yerde Hatice Ana da vardı. Hatice Ana'nın konuştuğu her alan hınca hınç doluyordu.

—Şu gözlerime bakın... Nasıl da kan bürümüş, nasıl da buruş buruş. Bir oğlumu hastalık aldı, diğerini siz. Bırakın da yan yana gömeyim onları. Bırakın da birlik olalım, bir arada olalım. Aile olalım. Allah ailenizi size bağışlasın efendiler...

Cengiz'in Evi

HATEMİ Bey, Öner Bey ve diğerleri emniyet müdürlüğünde çok gizli bir toplantıdaydılar. Ne yapacaklarını bilmez halde konuşuyor, birisinin sözü bitmeden diğerininki başlıyordu. Ortam iyice ısınmış, tepkiler çığ gibi büyümüştü. Gidişat hiç de hayra alamet değildi.

—Bekleyip görsek desem. Beklemeye zamanımız, saklanmaya yerimiz kalmadı, dedi Öner Bey.

—Belki öyle ama. Gene de yapacak ne var, diye sordu Hatemi Bey.

—Bilmiyorum. Lanet olsun. Hiçbir şey bilmiyorum.

—Gene iyisiniz, ben bildiklerimi bile unuttum. Kafam allak bullak.

—Bir çözümü olmalı ama ne?

—Çözüm çok dolambaçlı, çok külfetli. Saklamaya çalışıyoruz hâlâ. Deve kuşları gibiyiz, başımızı kuma gömmüşüz. Biz dışarıya gözlerimizi kapatmışız ama her şeyimiz, her bir şeyimiz uluorta görünüyor.

—Aman be, bu ne hâl? Toparlanın arkadaşlar. Atla deve değil ya. Birilerini harcamak gerekirse harcarız. Kendi kellemizi mi koyacağız sanki taşın altına?

Konuşan, ihtiyar gruptan, deneyimli bir amirdi. 12 Mart Muhtırası'nı görmüş. En karanlık sularda yüzmüş, kendini ve ortamı kollamasını iyi bellemişti.

—Arkadaşlar telaşa gerek yok. Bu ülkede ortam ilk kez ısınmıyor. Daha da ısınırsa emin olun biz yanmayız. Belki aramızdan bir iki çöpü atmamız gerekir ateşi tutuşturmak için. Hepsi bu.

Herkes onun fikirlerine hürmet ederdi. Görmüş geçirmiş adamdı nitekim. Bir şey söylüyorsa bin bildiği var demekti.

—Ne yapmak gerek o zaman?

—Bakın tek bir sorun var. Ortamın yavaş ısınması bizi tehlikeye atar. Tutuşturmak için aramızdan daha fazlasını harcamak gerekir.

—Yani?

—Şu herif... Cengiz miydi, neydi? Ne halt ediyor?

—Arkadaşlar görüştü onunla. Harekete geçecekti de... İşler karışınca beklemesini söyledik.

—Yapılabilecek en yanlış hamleyi yaptınız yani. Bırak oğlum karışsın ortalık. Sular bulansın. Bulanık suda apoletle yüzmek kolaydır.

—Anladım efendim, dedi Hatemi Bey.

—İyi o zaman, haber sal da harekete geçsin. Hem ortalık karışsın hem karşı taraf da biraz durup düşünsün. Yoksa düşün düşün boktur işin.

—Başım gözüm üstüne efendim.

Cengiz haberi aldığında neşesi yerine geldi. Kaç gündür boş boş oturuyordu evinde. Gerçi karısıyla biraz vakit geçirme fırsatı bulmuştu. Ama bu aile ayakları pek ona göre değildi. Sanırsa herkesten biraz daha fazla ve biraz daha çabuk sıkılıyordu. Polisi içeri davet etti, ikramlarda bulundu. Bayram çocukları gibi şenlendi, keyiflendi. Karısına emirler yağdırıyor, hizmette kusur istemiyordu.

—Pasta, börek, çörek de getir be kadın. Her gün misafirimiz mi geliyor sanki? Kırk yılın başı bir. Üstelik her misafir de böyle tatlı sözlü, tatlı dilli olmaz.

Polis memuru karşısındaki adamın tavırlarını biraz garipsemişti ama gıkını çıkartmadı. Korkusundan önüne ne konulduysa yiyip içti. Adam hakkında anlatılanları biliyordu. Gerçi bilmese de gözlerine bakmak yeterliydi. Böylesinin sağı solu belli olmazdı. İkramını reddetmeye kalksa üzerine alınabilirdi. Sonra ayıkla pirincin taşını. En çok da bu kadına şaştı. "Cengiz gibi biriyle... Hem de etrafta kimsecikler yokken bir damın altında kalmak! Benim ödüm patlardı vallahi, karıda mangal gibi yürek varmış Allah'ıma" diye geçirdi içinden. Aklından akıp giden düşüncelere rağmen

gözlerini yemekten bir an için ayırmadı. Bir şey düşündüğü belli olsun istemiyordu.

—Maşallah, sen de kıtlıktan çıkmış gibi saldırdın koçum. Devlet iyi bakmıyor galiba sana. Hep ağalar paşalar yiyor, siz de böyle cılız itlere dönüyorsunuz.

—Aynen öyle, dedi sakin bir sesle. İyiden acıkmışım. Kusura bakmayın siz de.

—Ye ye. Gözümüz yok. Can boğazdan gelir tabii.

—Sağ olasın abi.

—Sen sağ ol, ama biraz da hız yap. İşim gücüm var biliyorsun.

Cengiz bunu der demez, adam son lokmalarını da kursağına dizerek, "ben de çıkıyordum zaten" dedi. Ağzı tastamam doluydu, ne dediği bile anlaşılamadı. Önündeki ılımış çayla iteledi ağzında ne var ne yoksa.

—Af buyur, anlamadım, dedi Cengiz.

—Çıkıyordum dedim. Çıkıyorum. Haydi kalın sağlıcakla. Yengenin ellerine sağlık.

—İyi bakalım, yolun açık olsun. Eşe dosta selâm.

—Baş üstüne, derken kapıdan çoktan çıkmış motoruna yönelmişti.

Motor ardında bir toz yumağıyla gözden kaybolurken Cengiz hâlâ el sallıyor ve kıs kıs gülüyordu.

—Canını yiyim böyle devletin. Hiç bekletmiyor, unutmuyorlar bizleri. Onlar olmasa ne halt edeceğiz. Gözden çıkardılar sanmıştım beni ama kazın ayağı öyle değilmiş. Her şey vaktinde güzel. Şimdi de benim vaktim.

Sonra arkasını döndü:

—Haydi avrat en fiyakalı giysilerimi çıkart, bugün bayram.

Acil Servis

DOĞRUDAN hastaneye gitti. Şehir dışı seyahatlerinden sonra soluğu genelde ya kulüpte ya deniz kıyısında alırdı ya, bu kez öyle olmadı. Nişanlısı bu kez onu sinemanın önünde ya da ırak bir bank üzerinde değil kendi işyerinde bekliyordu. Nöbeti, hastası, hastane kokusu... Sevgilisini sever ama işini sevmezdi pek. Ne ki, bu kez işe yarayacaktı hemşire olması.

Hastaneye vardığında Gülbahar onu kapıda bekliyordu. Gözlerine, günlerin biriktirdiği bir uykusuzluk çökmüştü. Ayrı geçen birkaç günde sanki yüzünü bir başkasınınkiyle değiştirmişti. Yanında yamacında hayaller kol geziyordu. Uzağa çevirdiği sönük bakışlar nişanlısını fark etmedi ilkin. Belli ki, gerçekle düş arası bir başka evrende dolanıyordu. Şahap da bölmedi yolculuğunu. Az öteden gözlerini süzdü. Işıltısını kaybetse, büyüse, ağlamaktan kıpkırmızı kesilse de kendi yuvasıydı bu gözler. Çoğu kez kaçıp sığındığı, kimileyinse hiç sebepsiz ziyaret ettiği bir harikalar diyarıydı. Masalda cinsiyet olmazdı zaten. Alice'in niyeti kendine kısmetti. Yol boyu tanıştığı ne kadar tuhaf dost varsa hepsi Gülbahar'ın saçlarından kirpiklerine inen çizgideydi. Şimdi mahzun oturan şu kız çam ormanlarına açılan, elektriksiz, ışıksız köy yolları gibiydi. Yaşama henüz bir kozalak düşürmeden kokusunu salardı karanlık geceye. Sevgilisini, derin düşten uyandırmadan önce; "gerçi" dedi içinden, "bu gözler varken yıldızsız kalmaz gülümün, baharımın yolu". Farklı hayallerde, karşılıklı süren zaman aralığı artık kapatılmalıydı. Sabrın da sınırı vardı. Görülenler tamamdı da duymak da anlağının hiç fena bir yerinde durmuyordu.

Yanına usulca sokulup yanaklarını iki elinin arasına aldı, alnından öptü:

—Sen bu tarafa gelmeyeceksen bari beni de öbür tarafa al, dedi.

—Hoş geldin, hoş geldin canım, derken başını çoktan göğsüne bırakmış, gözlerini sımsıkı kapatmıştı.

—Hoş bulduk. Çok iyi gördüm seni.

—Şakayı bırak, çok korktum.

—Korkacak ne var! Bir nevi tatil. Çok yorulmuştum zaten.

—Hâlâ işin dalgasındasın, derken hafifçe açtı gözlerini. Sağında solunda bir kızarıklık, morluk görmek istemedi önce. Tek arzusu sıcağına sığınmaktı.

—Sevgilimize kavuşmuşuz, bırak da keyif çatalım biraz. Amma da mendeburmuşsun ha.

—Bir şeyin yok ya. Çok mu eziyet ettiler sana?

—Bilakis ben eziyet ettim onlara.

—Nasıl?

—Ne sordularsa başka başka cevaplar verdim. İyice kıl oldular bana. Ali Uygur'u sordular örneğin.

—Eee?

—Önce çıkartamadığımı söyledim. Sonra da bizim mahallede bir Ali amca vardı da... Sizlere ömür, geçen sene kaybettik, dedim.

—İyiden kaşındın yani?

—O bir şey değil de. Heriflerin suratı bir görecektin. Dalga mı geçiyorum, ciddi miyim bir süre tartıştılar kendi aralarında.

—Daha da bir eziyet etmişlerdir sana.

—Evet çılgına döndüler ama ben hiç bozuntuya vermedim. Adamlar Ali Uygur deyip vurdukça, ben, vallahi öldü geçen sene diye inat ettim. İnanmıyorsanız mahalleliye sorun dedim.

—Sonuç?

—Ne olacak, ciddi olduğuma ikna oldular. Vah yazık çizmiş kafayı deyip postaladılar gerisin geriye.

—İyi, koca çocuk. Geç içeriye de sağını solunu bir kontrol etsinler.

—Sen de yanlarında ol ama. Canım acırsa elini tutarım.

Şahap hastane kapısından geçerken Gülbahar ayağının sendelediğini fark etti. İçi burkularak baktı ardından. Şahap artık çok iyi tanıyordu nişanlısını. Arkasını bile dönmeden:

—Haydi acele et. Mühim bir şey değil, dedi.

Birlikte acilin revirine indiler. Gülbahar'ın arkadaşlarıyla selamlaşarak muayene odasına girdiler. Gülbahar'ın bir göz işaretiyle Nurdan hemşire hemen yukarı kata çıkıp doktoru çağırdı.

Doktor üzerini çıkartmasını istedi. Şahap tereddüt etse de başka çaresi yoktu. Keşke Gülbahar'dan yanında kalmasını istemeseydi. Gerçi istemese de kalırdı ya neyse. Adi herifler suratında iz kalmasın diye kapalı yerlerine çalışmıştı. Ayak altlarını ve bacaklarını hele... Tarumar etmişlerdi. Şimdi tüm gizler açığa serilecekti. Hiçbir şeyin gizli kalmasını sevmezdi sevmesine ama bu kuralın bir istisnası olabilirdi pekâlâ. Canın yanması başlı başına mesele, ama başkasına bulaştırmama çabası iyice katmerliyordu acıyı. Paylaşıldığında azalırdı muhakkak. Ne var ki, hem azalması hem paylaşılabilmesi için zaman geçmeliydi. Taze acı yarıya bölünmez her iki tarafı da bir vururdu.

Üzerini ağır aheste çıkartırken yaralara ve eziklere sürtmemesi için özenli davranıyor, bir yandan da Gülbahar'ı kolluyordu. Gülbahar ise yavaş hareketlerinden yanlış bir şeyler olduğunu anlamakta gecikmemişti. Tişört bedenden sıyrılınca görünen renk tenin rengi değildi. Uykusuz gözlerinin rengiydi belki. Ayık gördüğü kabusların rengi. Dili tutuldu, yalnızca ellerini götürdü ağzıyla burnunun üzerine. Gözlerini de eğip arasına kattı onların. Şimdi beş duyu kavuşmuştu birkaç damla gözyaşı için.

—Elleri kırılsın, emdikleri süt burunlarından gelsin, dedi. Dediği duyulsun istemezdi. Duyuldu.

—Abartma Gülbahar, dedi, işleri bu. Az bile yaptılar benim gibisine. Böyle geçiştirilecek adam mıyım ben, derken doktorun elini değdiği yer bir ah sesine dönüştü dudağında.

Fena kızmıştı kendine iki dakika dayanamadığı için. Gülbaharın gözyaşları şimdi daha gür akıyordu. Bakmak istemedi o tarafa. Kendini daha da sıkarak bu faslın bir an önce bitmesini bekledi. Sonra alırdı gönlünü. Doktor her bir yanını muayene ettikten sonra:

—Acil şifalar Şahap'çığım. Keşke durumun söylediğin gibi olsa. Ne yazık ki o kadar iç açıcı değil. Bir iki gün misafirimizsin. Müşahededе olmanda fayda var.

—Ne yaptın doktor?

—Ben yapmadım. Yapan yapmış yapacağını. Bir iki gün uslu çocuk ol, hızla toparlanırsın.

—Evde dinlensem...

—Etme Şahap din kardeşiyiz, dedi doktor gülerek.

—Bence de burada gözümün önünde ol, yettin artık, diye araya girdi Gülbahar.

Hem ağlamaklı hem kararlı bir kadına, hele böyle seviyorsan karşı koymak mümkün değildir çoğu zaman. Şahap da koyamadı. İtirazını sürdürmesi beklenirken bir Turgut Uyar dizesiyle yanıtladı sevdiceğini:

—"Aşkım, sonsuzum, bu dünyada ne var ne yok senindir." Emrin başım gözüm üstüne.

Sinema

Kulübü, sinemayı, görüştüğü arkadaşlarını her şeyi öğrenmişti. Ne yer ne içer; kimi sever, onu kim sever biliyordu. Rastgele bir iş olmayacaksa kurbanını tanımayı isterdi. Önünü ardını düşündüğünden değil gerekli durumda bir döküm yapabilsin diye. Eserini yazarken kaynakça oluşturan bir yazar gibi sıkı çalışırdı bu konuda. Tarihi elbet başkaları yazacaktı ama sıra kendine gelince çorbada tuzu olsun isterdi.

Mahallenin çocuklarını bile izledi uzaktan. Maç arifesindeydiler. Bakkalın önünde bir şeyler yiyip içiyorlardı. Adamlarından birini bakkala gönderdi. Herif aklına gelen her şeyin fiyatını sordu. Bakkalın gösterdiğine burun kıvırdı. Bakkal Haluk ne gösterse daha uzununu, daha incesini, daha az renklisini soruyordu. Sorularını aralıklarla soruyor, geçen boşluklarda çıkış kapısına yakın raflara göz atıyordu. Kendi dalgalarına dalıp gitmiş çocuklar onu fark etmedi bile. O ise kulaklarını ufaklıklardan bir an olsun ayırmıyordu. Bakkal durumdan işkillenmeye başlıyordu:

—Bayım, bayım. Size diyorum beyefendi.

—Ha, buyur, buyur.

—Bir şey alacak mısınız?

—Alacağım da sıcaktan bunaldım iyice. Dükkânın içinde soluklanayım az buçuk. Bir sakıncası yok değil mi?

—Yok olmasına yok da...

—İyi o zaman. Alacağımı alır, yollanırım. Ama önce, kapının önünde gölgeleneyim.

—Tamam beyim, buyurun tabii.

Salih, çocukların birkaç adım ötesine yerleşti. Çocuklar öyle hararetle sohbet ediyorlardı ki adamı tınlamadılar. Adam da zaten beş on dakika kulak misafiri oldu sadece. Amacına kavuşmuş bir avcı edasıyla kalktı yerinden. Bakkaldan iki sigara bir çakmak aldıktan sonra voltasını aldı. Arkasından koşturan bakkala dönüp:

—Üstü kalsın, dedi, yer parasına say.

Köşeyi dönünce kendini merakla bekleyen Cengiz ve arkadaşlarını gördü. Güneşten sakınmak için bir sundurmanın altına sığınmışlardı. Dikkat çekmemek için koyu kıvamda bir sohbet sürdürmüş, yer yer şen kahkahalar atmışlardı. Cengiz ara sıra, "karı gibi gülün lan, kıkırdayın ki erkek işi ummasın kimse sizden" diye müdahale ediyordu. Kendi şakasına da gene en çok kendi gülüyordu. Diğerlerininse onu taklitten başka çaresi yoktu. İçlerinden birinin ziyadesiyle uzattığı kahkahasını sus işaretiyle kestikten sonra:

—Ne oldu lan? Çıkartabildin mi bir şey? dedi Salih'e.

—Allah'ın şanslı kuluymuşuz reis. İstediğimizden fazlasını bahşetti bize.

—Kes zırvayı, sadede gel.

—İçlerinden biri, Galip miymiş ne, bu mahallenin veledi değil. Hastane Caddesi'nden geliyormuş ara sıra maçlara.

—Yani, koçum, yani?

—Yanisi o ki reis, o velet Şahap'ın kulüpte topçuymuş. Akşamları da sinemanın önüne boya tezgâhı açıyormuş.

—Nerden duydun bunların hepsini?

—Gittiğimde Şahap'tan konuşuyorlardı. Kaç gündür uğramıyormuş yanlarına, merak etmişler.

—Uğramadığını biz de biliyoruz. Ne var ki bunda? Sinop'ta seviyorlardı zat-ı muhteremi.

—Evet biliyorduk da bilmesine. Akşam sinemada olacağını bilmiyorduk.

—Sahi mi?

—Sahi ya. Mahallelilerden duymuş Şahap'ın döndüğünü. Hastane bekçisi mi ne bir terese de akşam sinemaya geleceğini söylemiş.

—Aslansın Salih. Has adamımsın, dedi Cengiz. Arkadaşlar bir piyango alın isterseniz talihli gününüzdesiniz.

Cengiz herkeslerden önce atıyordu adımlarını. Ana caddeye

varmak için sabırsızlanıyordu. Ağaçların arasından dönüp son kez denize baktı:

—Bu adam denizi pek bir severmiş değil mi? İsterdim ki gönlünce bir merasim düzenleyelim. Sevenleri kavuşturalım. Ama umduğunu değil bulduğunu dünyası işte.

—Haklısın reis, yine de keyfini eksik etmeyiz vatan haininin.

—Ona ne şüphe!

Cengiz ve adamları otogara yakın bir durakta inip güneye inen yola girdiler. Önceden bildikleri iki katlı, eski bir evin önüne gittiler. Arabanın üzerindeki örtüyü indirip plakalarını kağıtla bantladılar. İçlerine yeni katılanlardan biri:

—Beyim biz şimdi böyle ediyoruz da, ya polis görüp işkillenirse?

—Mühim olan polisin değil başkalarının işkillenmesi. Yoksa tek polis görse sorun değil. Hatta canımıza minnet.

—Haklısın tabii, vatan savunmasında ortağız ne de olsa.

—Öyleyiz ya, şimdilik öyleyiz.

—Şimdilik mi?

—Gittiğimiz yolun daimi ortağı yoktur. Sıvışanlar, tüyenler, satanlar olur. Korkanlar, altına edenler. Biz kendimizi bilelim, kendimiz kadar edelim yeter.

—Haklısın reis.

Fazla dikkat çekmemek için başka yol bulmalıydılar. Araba çalıntıydı ama telsizden plaka anonsu yapılır, bir de trafik şubedeki kahrolası solcu polislerden birine denk gelirlerse yandıklarının resmiydi. Biraz uzakta duran bir başka araba vardı. Üzerindeki tozdan uzun süredir kullanılmadığı anlaşılıyordu. Cengiz ve Salih etrafı gözetlerken diğerleri hızla söktü plakaları, sonra da götürüp kullanacakları aracınkilerle değiştirdiler.

—Haydi Salih, dağ tarafına bir yere çek de ortalık kararıncaya kadar ağaçlıkta keyif çatalım.

—Osmaniye'ye değil mi abi?

—Elbette. Başka nereye gideceğiz ki? Canımızı sokakta bulmadık.

—Ben de öylesine sordumdu zati.

—İyi çevir bakalım kontağı.

Osmaniye tarafında ormanlık bir arazide durdurdular arabayı. Yoldan geçenlerin, onları da arabayı da görmesine imkân yoktu.

Görebilmek için yanlarına kadar sokulmak gerekirdi. Bu kuytu soteye de aklı olan yanaşmazdı. Sevgililer çimlerin üzerinde yıldızları nasıl sayarsa onlar da göğün değişen renklerini sayıyor, içlerindense hep aynı dileği tutuyorlardı. Gök istedikleri kıvama gelince, uzandığı yerden ilk Cengiz kalktı. Ortalığı şöyle bir süzüp, etraftaki kokuyu içine çekti. Diğerleri hızla doğrulurken,

—Haydi gardaşlar, gazanız mübarek olsun, dedi.

Sinemanın önünde fark ettiler. Sabırsız ruhun cezasını elleri çekecekti. Gök rengini yalnız kendi doğurmuyordu. Ağaçların arasından tamamı görünmeyen bir bulut her şeyi karıştırabilirdi. Bir an önce olup bitsin diye düşündüklerinden, saate bile bakmamışlardı. Beklerken geçen zamanı kestirmeleri de mümkün değildi, her dakika bir ömür gibi gelmişti onlara. Yolda gerçeği fark ettiklerinde pekâlâ geri dönebilirlerdi. Fakat ok yaydan çıkmıştı bir kere. Tekrar beklemeye takatleri yoktu.

Sinemaya yaklaştıklarında saat henüz 19:00 bile olmamıştı. Cengiz son köşede arabayı durdurttu. Hepsinin ellerini sıkıp tek tek öptü.

—Ne yapacağınızı biliyorsunuz, her bir şeyi anlattım. Boş dönmek yok, aksi halde ben sıkarım kafanıza. Haydi koçlar göreyim sizleri.

—Evvel Allah, sonra vatan, dedi diğerleri.

Devlet, Cengiz'den işin başında olmasını, ama işe karışmamasını istemişti. Cengiz'in olaya katılması, beklenmedik bir durumda, hepsinin felaketi olabilirdi. Ekibin başında artık Salih vardı. Sinemaya birkaç yüz metre kala, hepsi silahlarını hazırlayıp doluya aldı. Uzaktan göründüğü kadarıyla sinemanın kapısında birkaç kişi vardı yalnızca. Yakınlaşınca daha iyi gördüler. Hepsi hepsi iki adam ve de Boyacı Galip. Şahap abisine kavuşmanın heyecanıyla daha erken açmıştı bugün ekmek teknesini. Müşteri filan da beklediği yoktu pek. Şahap'ı merak ediyordu hepsi bu. Nereden bilebilirdi ki bir hastane odasında alıkonulduğunu?

Araba sinemanın tam karşısında bir anlığına durdu. Camlar ansızın açıldı, kurşun sesleri gelmeye başladı. Birinci şarjörler boşaldı, ikinciler de takılıp boşaltıldı. Galip, gelen sesleri, karşısındaki görüntüleri, yaşayıp gördükleriyle sınayamadı. Sesle maddenin eşzamanlığını kavrayamadı. Kendileri bir gol attığında, gol sesi

sonra gelirdi. Radyodan dinlediklerinde önce spiker bağırır, gole sonra sevinirlerdi. Bir nesnenin sesiyle bağımsız olduğunu düşünürdü, yanıldı. Ölümün sesi de varlığıyla aynı zamanda çöreklenyordu insana. Son baktığı boyacı sandığı oldu. Elindeki kanı üstüne sürdü. Kendi çırpınışları bittiğinde, elini üzerinde bıraktığı sandık sallanmayı sürdürdü. Belki de alışık olmadığı bu renkten, bu boyadan kurtulmaya çalışıyordu. Araba U dönüşü yapıp, ateş altında kalanların önünden geçerken cam yarıya kadar açıldı. İçeriden görünmeyen bir yüz:

—Türk'e kefen hazırlayanın sonu korkunçtur. Yaşasın TİT, diye bağırdı.

Araba hızla giderken ardında avaz avaz bıraktıkları sloganı Galip duymadı. Ne tuhaftır ki, ölürken insan kendisinin ve ölümünkinden başka ses duymuyordu.

Araba bir sonraki köşeden Cengiz'i alıp gözden kayboldu. İlk hareket ettikleri eve döndüklerinde öncelikle plakaları yeniden değiştirip arabanın üzerini örttüler. Tam gidecekleri sıra evin avlusundan bir ses duydular:

—Gelin hele gelin.

—Sen kimsin be, dedi Cengiz.

—Uzatma Cengiz. Gir içeri. Mühim olan senin beni değil, benim seni tanımam.

—Ha... Anlaşıldı. Çocuklar gelin, yabancı değil. Ara sıra ayyuka çıkan gölgelerden bu.

Sırasıyla içeri girdiler. Adam cebinden çıkardığı anahtarla harap binanın kapısını açtı. Başta Cengiz girdi içeri, diğerleri de onu izledi. Salonda pamukları çoktan dışarı fırlamış koltuklara oturdular.

—Biz sana ne dedik, sen ne halt ettin Cengiz?

—Sinema dediniz. Yaptık. Kötü mü ettik?

—Ettiniz ya. Hem de ne kötü ettiniz. Şimdi yer yerinden oynayacak. Ali Uygur yetmedi, küçücük çocukları öldürüyorlar diye.

—Ama Şahap orada yoktu. Biz de mesaj adrese ulaşır nasılsa diye düşündük.

—Çocuk ölmüş mü? diye sordu Salih. Halbuki ona gelmemesi için etrafa saydırmıştım namıssızı.

—Zaten öyle yapacaktınız. Gözdağı verecektiniz. Şahap bile olsa öldürmeyecektiniz.

Diğer ikisinin sesi çıkmıyordu. Dut yemiş bülbül gibi bir birbirlerine bir bu gölge adama bakıyorlardı.

—Bakın, suçlular nasıl da sus pus. Ölü mölü istemedik sizden. Kaz kafalı mısınız? Dediğimizi anlamıyor musunuz?

—Bak arkadaş, dedi Cengiz, haklısın yanlış anlamışız sizi. Doğru anlasak hiç girişmezdik zaten. Yarım iş yapmayı sevmeyiz biz.

—İşin yarımı tamamı ne Cengiz? Biz ne dersek tamamı odur, ötesi yok.

—Hele dur bakalım. Siz benim efendim mi bellediniz kendinizi? Biz sadece iş ortağıyız. İkimizin de çıkarına olan bir işte ortaklık ettik. Sen git emir erlerine azar çek.

—Vatan için diyorsunuz, millet için diyorsunuz. Bu mu vatan millet? Küçük bir çocuğu öldürmek mi?

—Yavaş gel dedik ya. Gerekirse kendimizi de öldürürüz. Mühim olan üç beş beden değil, mühim olan vatandır. Talihsizlik işte, küçücük bir çocuktu ölen. Ama kendinden çok daha büyük şeyler için verdi son nefesini. Sanırım ahirette karşılaşırsak o da tebrik edecektir bizi. Kendi dışında bir kahraman oldu o.

—Hastasınız oğlum siz! Hepiniz! Ne diyeyim ben size? Birilerinin bokunu temizlemek bize düşüyor hep. Boku temizleyelim dedikçe daha da boka batıyoruz.

—İstemiyorsan temizleme arkadaş.

—Kes dayılanmayı be adam. Toz olun hepiniz, haber gelene kadar da görünmeyin. Senin yerin belli Cengiz, diğerleriyse buralarda da kalmasın.

—Tamam. İş güvenliğe gelince adımız uyaroğlu.

—Daha duruyor musunuz? Haydi yallah.

Toprak

Gök, bulutlarını tek tek savurmuştu. Kuşlar bile kayaların ardına çekilmişti. Yeryüzü korkuları bürünmüştü her yana. İnsan, hele çocuk çağında, tabiatın en büyük korkusuydu. Sessizliğinde ucu parıltılı mızraklar gizliydi. Saatlerce çıt çıkarmadan tünerdi bir köşeye. Düşleri ölümle hayat arasında dolanır, ince çizgiler silinip giderdi. Beklemek insanın en vahşi edimiydi. Uzun saatlerin, günlerin, haftaların sonunda ölümü doğururdu enli ve ilkli bir anne kıvamında, tabiat ana kıvamında. İnsan bu dünyaya kendini doğurandan daha çok ölüm getirmişti. Beklemek insanın ölüm öncesi soluğu gibiydi. Rüyadan kalktığında seri, dingin elleri ya kendine ya karşıdakine son bir nefes bahşederdi. Bazen ikisine de...

Kuşlar pıllarını pırtlarını, kanatlarını ve şarkılarını toplayıp kaybolmuştu. Yağmur kimileyin gözyaşı gibi dökülürdü insana karışıp. Kimi zamansa insanın içinde tuttuğu bir hıçkırık gibi ıraksardı göğün uç köşelerine. Toprak sahada çocuklar gözlerini birbirlerinden kaçırıyor, ayaklarıyla çizip durdukları güneşlere bakıyordu. Aralarından birinin artık onlarla olmayacağını, maçlarda sevinip üzülmeyeceğini almıyordu akılları bir türlü. Hepsi yaşamlarını ta ilk hatırladıkları anılardan alıp bugüne getiriyor ve apansız kesintilere uğratıyordu. Ölümü, başkalarına olan yakınlığından tanıyorlardı da ilk kez kendilerine bunca yaklaşmıştı. Her şey yabancıydı benliklerine. Ağaçlar, deniz, toprak kokusu, bakkalın önünde yudumlanan meşrubatlar, annelerinin başlarında gezinen eli. Her şey... En kötüsü benlikleri yabancıydı artık kendilerine. Ölüm çünkü bir kişiyle sınırlı değildir. Ölenin etrafından da

parçacıkları koparıp götürür. Ölümlerin sayısı arttıkça yaşayanların içindeki ölüm salgına dönüşür, yavaş yavaş toplumun tüm hücrelerine sızar. Şimdiyse tüm topluma değil ama sahanın bütününe yayılmıştı kokusu. Tüm seslerin kesildiği anda herkes onun benzer hırıltılarını duyuyor, duyumsuyordu.

Güneşin saat 12 yönüne yerleştiği an, birbirlerine hiçbir şey söylemeden sahadaki yerlerini aldılar. Top zaten sahanın ortasında hazır bekliyor ve çevredeki her şey ve herkesin aksine parıldıyordu. Mavi üstündeki siyah çizgiler kişinin başkasına dönüşme köprüleri gibiydi. Öylesine yakıcı ve ırak. Herkes aynı kişiye dönüşüp oynayacaktı bugün. Kalede topu kurtaran da, ileride golü atan da. Ölümün tersi de buydu işte. Nasıl ki ölüm tek kişiye mahsus değilse, tek kişi de ölüme mahsus değildi. Toprağın altına saygıyla bırakılan bir bütün halinde göçüp gitmezdi dünyadan. Şimdi onun ölümü, şimdi onun yaşamı sahadaki çocukların tümüne pay edilmişti. Maç sessizce başladı, sessizce sürdü, sessizce tamamlandı.

Etrafa kapattıkları gözleri fark etmemişti sahanın üst köşesindeki konuğu. Öner Bey puslu gözlerle bakıyordu bu ölüm yaşam maçına. Üzgünlük hafif kalırdı. Çaresizlik, anlamsızlıktı üstünü başını saran. "Bir işin içinden çıkamadık, battıkça batıyoruz" diye geçiriyordu içinden. Bir ölümü çocuk yaşamlarıyla silmek; çocuk yaşamları silmek... "Kahrolası iki gardiyan için... Hatemi'yi bile harcayabilirdik pekâlâ. Değer miydi, değer miydi?"

İlk kez izlemişti böyle bir maçı. Topa vurulduğunda bile, yere düşüldüğünde bile ses çıkmıyordu sanki. İçlerinde tuttukları başka bir evren dillenip konuşuyordu da dışarının sesini boğuyordu. Çocukların yanına gidecek cesareti filan da yoktu. Sadece görmek, hissetmek istedi varlıklarını. Maçtan sonra tek biri konuştu çocuklardan, hangisi olduğu önemli değildi:

—Bu top hep burada kalıp bekleyecek bundan böyle. Galip ya da canı sıkılan başka bir çocuk gelip oynamak isteyebilir. Bizim değil bu top, artık onların.

Her bir çocuk topu eline alıp okşadı. Elden ele dolaşan top, en son kucaktan da inerken iki üç damla gözyaşı bulandı siyah köprülerine. Herkes dağılıp gittiğinde gök, deniz ve top kaldı yalnız. Üçü de maviydi. Yer gök siyaha dönüyordu. Topunsa sırtı kararmıştı çoktan.

Öner Bey çocukların sessizliğine gizli bir ortaktı. Çocuk dudaklar son sözleri henüz onaylamadan gerisin geri yürümeye başladı. Kendisini bu kez şoförsüz bekleyen makam arabasına bindi. Yol boyu izler silinmesin diye düz bir çizgi üstünde ağır ağır gitti. Deniz kıyısına saptığında arabasının camını azıcık araladı. Daha fazla havasız kalamazdı. Kendisinde ve yakın çevresindeki hava çoktan tükenmişti. Dünyanın suni teneffüsüne gereksinim duyuyordu. Kendisi olmayan her şeye imreniyordu. Nesnelerle özdeşleştiriyordu kendisini. Ağaç yapraklarının ucunda dolaşan meltem kadar rahat olmak, sahil boyunca uzanan kumlar gibi beklemek çocuksu oyunları, denize fırlatılan olta dinginliğinde amaçsız konaklamak sularda saatlerce... Hepsi kabulüydü, hatta sönmüş bir elektrik direği olmaya bile razıydı. Bir vakitler onun yanıklarıyla ışıyanlar elbet anlardı acısını. Şimdi acısını paylaşanların hepsi aynı suçu kazımıştı alın çizgilerine.

Düşünceleri önden, kendi arkadan girdiğinde daire kapısından, nöbetçinin verdiği selamı almadı. Bahçeden makam odasına giden yol ilk kez bunca uzun gelmişti ona. İlk dalgınlığını atınca karşısına çıkanlar için eğilmez kalkmaz bir tebessüm yerleştirdi yüzüne. Herkese aynı gülüp, aynı eğdi başını. Merhaba demenin zorluğunu duyumsadı. Karşısına çıkanlar da şaşkındı aslında. Öner Bey'in gecenin bu saati gelmesi, üstelik soğuk tavırları, olsa olsa bir teftişin habercisi olabilirdi. "Bula bula bizim nöbeti buldular, hay anasını" diyorlardı birbirlerine. Ansızın herkes büyük bir telaşla işlerinin başına koşturdu. Sohbetler kesildi. Radyolar kapatıldı. Temizlenmiş yerler bir kez daha temizlendi. Öner Bey ise nereye gideceğini, ne yapacağını bilmezliğin etkisiyle odasına çekilmişti. Kimseyi görmek, kimseye görünmek istemiyordu. Hele eve gitmek hiç gelmiyordu içinden. Giz gibi sakladığı, kutsal bildiği değerler çöküp gidecekmiş sanıyordu. Kapının çalınmasına çok sinirlendi. İnsan istenmediği yerde biter, istenince toz olurdu. "Gir" demedi, "ne var" diye seslendi kapının ardından. "Efendim bir isteğiniz?" dedi kapının öbür yanındaki. "Yok, hiç yok. Zırt pırt kapımda bitmeyin yeter." Karşıdakinin zaten kısa olan cevabı yarım yamalak duyulmuştu. Adam cevabı bitmeden topuklamıştı. Öner Bey'in gazabı düşman başınaydı. "Aman bulaşmayın, herif keçileri salmış gene" dedi nöbet arkadaşlarına.

Öner Bey saatlerce oturdu içeride. Yaşamınkinden kendi varlığının anlamına kadar her şeyi sorguladı. Yetişkinsiz bir dünyayla çocuksuz bir dünyayı kıyasladı kafasında. Diğer yetişkinler razıysa kendisinin dünden hazır olduğu sonucuna vardı. "Bildiğimiz hiçbir şeyi öğretmeden topyekûn çekip gitsek hayatlarından, her şey daha güzel olurdu" diye geçirdi içinden. Ne bitmez çileydi yaşamak dedikleri. Sabaha karşı Galip'in hayali dimağından hafif ıraksayınca geldi aklı başına. Her şeyden önce bir polis olduğunu, naçiz vücudunun vatana adandığını hatırladı. Zayıflıkları vazifesine engel olmamalıydı. Saatine bakmadı bile. Telefonun tuşlarını hızla çevirdi. İşini doğrudan görecekti, aracı istemiyordu.

Zil sesi, beklenenden büyük bir telaşa neden oldu karşı tarafta. Kırılan vazolar, camların üzerinde kanayan ayaklar ve son anda uzanan bir el... Karısı ardında hayretli ve ürkmüş gözlerle bakarken, "Sen misin?" dedi Hatemi Bey. Soruyu başkasına sormuştu elbet ama karşıdan aynı cevap geldi: "Başkasını mı bekliyordun, benim elbet." Sesler, hepsinin ait olduğu insanlar, aralardaki küçücük farklar, Hatemi Bey için hele bu saatte anlamını yitirmişti çoktan. "Telefonumu nereden buldun?" diye sordu. Öner Bey bir gariplik olduğunu sezdi. "Ne geveliyorsun be, benim ben, Öner." Hatemi Bey o ara toparladı kendisini. Boşta kalan elini alnına götürüp selam durdu. "Buyurun efendim" dedi.

—Hemen daireye gel! Yanına da kimseyi katma.

—Emredersiniz.

Makam

Hatemi Bey karısına hiçbir söylemeden eline ilk ne geçtiyse üzerine giydi. Alelacele çıktı apartmandan. Arabasına doğru yönelmişken o günkü nöbetçi olduğunu sandığı memuru gördü. Yanında gene arkadaşı vardı. Genç polis epeyi ürktü, "Hayırlara vesile olsun" dedi içi sıra. "Ne işi vardı ki bu herifin gece yarısı dışarıda? Şimdi paparayı yiyecekti, nöbette arkadaşını içeri aldı diye. Tek başına da çekilmiyordu ki uzun saatler."

—Tanıştırayım amirim, dedi aceleyle.

Karanlıkta ikisinin de yüzünü seçemeyen Hatemi Bey gözlerini kısıp seçmeye çalışıyordu yüzlerini.

—Arkadaşım... Ali.

Hatemi Bey şaşkınlığından cevap bile veremedi. Ecel gelmişti galiba. Kime konacağı belli değildi ama gelmişti. Gecenin bir vakti gelen telefon, karanlıkta karşısına dikilen Ali, ayağında paralanan cam kırıkları, yakasını bir türlü bırakmayan kâbuslar. Her şeyiyle bir alamet yığınağıydı bu gece. Sonun ya da başlangıcın.

—Biz zaten tanışıyoruz, dedi Ali. Amirimle birkaç kez karşılaştık.

—Evet, evet. Tanışıyoruz zaten, diye kekeleyip arabasına gitti koşar adım.

Binerken de yineledi, "evet evet tanışıyoruz zaten." Uzatmanın alemi yoktu. Tek başınaydı. Üstelik ne diyebilirdi ki? Kendisi herifi ta evine almıştı, bu genç polisse sadece lojman bahçesinde dolaştırıyordu. Kıyaslandığında kendisi çok daha suçluydu. Hem başka polislere haber de veremezdi. Bir yanlış ihbarda daha bulunur da ortalığı boş yere velveleye verirse işin sonunu düşünmek bile istemiyordu. Sahte kuruntularla kendi mekânına baskın verdirten

polis. Kimseye anlatacak bir şeyi kalmazdı. Zaten biliyordu, kaçışı da yoktu. Ali Uygur'la olan hesapları teke tek görülecekti.

Daireye geldiğinde o da Öner Bey'in dalgın adımlarını izledi. Her gördüğüne başını sallamakla yetindi, görmediklerininse merhabaları karşılıksız kaldı. Odanın kapısını hafifçe tıklatıp giriverdi içeri. Öner Bey'in kıpkırmızı gözleri karşıladı konuğunu. Selamlaşmadılar. Uzun sohbetlere ne vakitleri ne mecalleri vardı. Kısa bir süre bakıştılar. Birer insan olsa gözleri, sığınak bulup sıvışırdı. Ne güç iştir, insanın görmek bile istemeyip de bakmak zorunda olması. Her zorundalık gibi kısa yollu oldu bu seferki de. Bakışlar titreyerek çekildi kuytuya, kısa cümleler aldı yerlerini:

—Bu iş daha da dallanıp budaklanmasın.

—Emriniz olur.

—Suçluyu kayırmanın âlemi yok artık. İş gelip çocuklara dayandı.

—İyi de efendim, ne yapabiliriz? Aşağı tükürsen sakal yukarı tükürsen bıyık.

—Plana, entrikaya yer kalmadı artık. İnceldiği yerden kopsun, biz kopartalım.

—Yani teslim mi olalım?

—Suçluları dedim, mağdurları değil.

—Anlamadım efendim.

—O salak gardiyanlar salmadı mı bu işi başımıza? Çekin birinin ipini. Herkes rahat etsin. Ortalık durulsun.

—Kurban edelim diyorsunuz.

—Tam da öyle. Zor durumdan, kıtlıktan, beladan çıkmak için ne gerekiyorsa o. Adak lazım bize, adayalım bitsin.

—Peki kimi?

—Bak onu da düşündüm. Saatlerdir düşünüyorum. Tabii ki Servet'i. Ailesinin çıtı bile çıkmaz. Birkaç kahramanlık nidasıyla da kafalanır kolay yoldan.

—İyi düşünmüşsünüz de emin misiniz? Ya öterse herif.

—Kime ötecek, bize değil mi? Öttürtmeyiz, sen müsterih ol.

—Haklısınız.

—Bu da yetmez.

—Daha ne yapacağız ki?

—Sinemayı da Servet mi taradı diyeceğiz?

—Cengiz'i de mi harcayacağız?

—Öyle demek doğru olmaz. O kendi kendini harcadı. Başına buyruk hareket etti. Sınırı aştı.

—Aman efendim. Cengiz meselesi ya başımıza patlarsa. Arkası bizimkinden sağlam vallahi herifin.

—İyi ya, kafanda kırk tilki dolaştırırsın. Bizi bulaştırmadan çöz bu meseleyi.

—Elimden geleni yapacağım efendim.

—Daha fazlası gerekirse onu da yap. Hadi görev başına. Hiç vakit kaybetme.

—Baş üstüne!

Dünya şu an dursa, hayat birden bitse ne güzel olurdu. Sabah Nalan'ın koynundan kalkıp cezaevi yollarına düşmekten beteri yoktu. Tüm çocukluğunu, karısının soğuk nefesini, annesinin riyakarlığını bir kenara atıyordu bu kadının kucağında. Ama çaresizdi. Her sabah tıpış tıpış gidecekti ömrünün çilesine. Emeklilik de daha hayli uzaktı. Hiç kurtuluşu yoktu.

Günışığı gözlerine ilk bulandığında, Nalan'ın yanındaysa, hep aynı şeyi yapardı. Sanki kendinde olmasını isteyip de olmayan ne varsa kadının her bir yanında, tek tek öperdi. Bir daha görmeyecekmiş gibi, ilk kez görmüş gibi. Nalan bazen sıkılır, sonu gelmeyecek sanırdı bu öpüşlerin. Oflayıp poflamızdı ama. Hem hoşuna gittiğinden hem de bildiğinden. Evet, biliyordu ki, Servet için Nalan'ın bedeni bir arınma kuyusuydu. İçine dalıp pür pak çıktığı, her sabah yeniden kutsandığı dipsiz sonsuz bir kuyu. İbadetini bölmek sanık sandalyesini kendi altına alıp oturmak gibiydi. Hüküm giyeceği de kesindi. Bu adamın sevgisi bile zaman zaman korkutucuyken şerrinden kaçmak en akıllıca tutumdu.

Servet öpücüklerine takılı kokuları alıp yataktan kalkınca hemen giysilerini geçirdi üstüne. Gömleği pantolona girdi mi, düğmeler tam iliklendi mi, ayakkabıları temiz mi diye bakmadı bile. Yolda hallederdi nasıl olsa. İyiden gecikmişti zaten.

Kapıyı ardından hızlıca kapatıp arka sokağa yöneldi. Sokağın başındaki arabayı önce umursamasa da kendisi için beklediğini fark etmekte gecikmedi. Kapı açıldı, Hatemi Bey çıktı içinden.

—Gel Servet gel, ta buralardan cezaevine gitmek zordur. Bu sabah ben bırakayım seni.

—Zahmet olmasın amirim, derken bu adamların gülüşünün mutlu sonlar doğurmadığını düşündü.

—Ne zahmeti. Kırk yılın başı bir. Geç çekinme.

—Peki, sağ olasınız.

—Bak ne diyorum. Dağ yolunda bildiğim iyi bir lokanta var. Gel önden iyi bir kahvaltı edelim.

—Ama efendim mesai?

—Başlatma, bir gün de geç gidiver. Yıkılmaz ya içine ettiğimin cezaevi.

—Öyle diyorsanız.

—Öyle diyorum. Uzatma! Atla hadi.

Dağ yolundaki lokantada birer çorba söylediler. Yanına da kuru soğanından yeşilliğine bir dizi ikram geldi. Servet başına gelecekleri haberli çorbasını güçlükle içiyor, salataya soğana dokunmuyordu bile. Ölüme mahkûm hastaların son günlerini gönüllerince geçirmeleri sağlanır ya öyle bir durumdaydı. Sabahki mutluluğundan eser kalmamıştı. "Keşke nefesimi tutup Nalan'ın koynunda ölseydim" diye geçirdi içinden.

—Sanırım ne konuşacağımızı biliyorsun, dedi Hatemi Bey önündeki salataya uzanırken.

—Galiba.

—İyi o zaman. Vazife her şeyden mühim Servet. Hem senin için değişen ne ki? Ya akşamları cezaevinde oluyordun ya gündüzleri. Şimdi her ikisinde de orada olacaksın.

—Ama efendim, diye itiraz edecek oldu ama yarıda kesti sözünü. Uzatmanın âlemi yoktu.

—Aması maması yok. Hem bizden kıyaklı olacaksın. Dert etme. Arada sırada misafirin olur, arada sırada seni misafir çıkartırız.

—Ne desem boş efendim. Vazifemiz sonuçta. Emir demiri keser.

—Meraklanma tasalanma sen. Meşru müdafaadan birkaç sene yatar çıkarsın. Hem krallar gibi bakarız sana, rahat edersin. Uzun bir tatil varsay bunu.

—Başım gözüm üstüne. Ama birkaç gün müsaade edin bana. Birkaç gün izin verin işten.

—Tabii, tabii. Gez dolaş, dalgana bak. Biz hallederiz her bir şeyi. Sonra gel adam gibi teslim ol. Pişmanım ama vatandan önemli şey yok, de. Gururlu ve şefkatli adamı oyna. Tamam?

—Tamam efendim, pek bir tamam.

Hesap ödenip arabaya binildikten sonra ağızları bıçak açmadı. Aynı dünyanın iki ayrı yolcusuydular. Geçmişlerini sorgularken kesiştikleri noktalarda kaçamak baktılar birbirlerine. Gelecekle-rinde kesin hiçbir kesişim yoktu. Dostluk da düşmanlık da arka koltukta zamanlarının gelmesini bekliyordu.

Polis Arabası

İyi bir haberdi. Sevinmesi bile lazım gelirdi. Yıllardır beklediğiydi. İnsanı hayaline yaklaşınca bir korku kaplar ya öyle de değildi. Korktuğu, hayaline yaklaşmak değil bizzat hayalinin kendisiydi. Sonu belirsiz bir adım atacaktı. Hayali gerçekleşsin diye, hayali yaratan kendini bile gözden çıkartacaktı gerekirse. Gerekmesin isterdi, ama gerekirse çaresiz boyun eğecekti. İnsan en mutlu anlarını bayram sevinciyle paylaşırdı yakınlarıyla. Şimdiyse öyle bir hâldeydi ki yakınla uzak seçilemez olmuştu. Güven en büyük zaafa dönüşmüş, zorluyordu ruhunun haykırışlarını. Kendini ikna için türlü yol deniyor, zaman zaman harekete hazır bir orduya, zaman zamansa kan kardeşi olmak için parmağına kesemeyen bir çocuğa dönüşüyordu. Kardeş bellediklerinin kanı dökülmüştü çoktan. Artık yapılması gereken kendininkini onlarınkiyle karmaktı. Hiç kolay değildi, hiç kolay olmamıştı.

O gün evden dışarı adımını atmadı. Ana babasıyla dertleşti, şakalaştı. Balkondan çocuklara laf attı. Sepeti indirip bakkaldan bisküvi ve meşrubat aldı. İpin yükselişini, sağa sola hareketlerini izledi. Avucunun tersini boynunda gezdirdi. Yıllardır sakladığı bir çizgiyi aradı. İlk çizgili defterinden alıp taşıdığı yollar uzandı önünde. "Okuma-yazma bilmeseydim, şimdi başımda bunca bela dolanmazdı" diye düşündü, ilk öğretmenine kızdı için için. İnsan bilinci maddi varlığını aşabilirdi pekâlâ. Tersinin doğru olması için bilincin yaşamda pek yer tutmaması gerekirdi.

Çocukları hiç görmeseydi, üzerlerine atılan geleceğin rengini sevseydi, dört yanda kol gezen yokluğu yoksulluğu hiç

bilmeseydi... Giydiği üniformanın emanetçisi değil sahibi saysaydı kendini, devrana uyar, gıkını çıkartmazdı. Tehlikeyi de sevmezdi zaten. Yaşamanın güzelliğiydi peşinden koştuğu. Uyar yolu olsa kendi öz yaşamını tehlikeye atar mıydı? Kahramanlık peşinde filan değildi. Sıra kendisine gelen herkes gibiydi. Sıran geldiyse ekmeğini alırsın, stada girersin, fotoğraf çektirirsin... Sıran geldiyse aşık olursun, denizi koklarsın, düşen bir çocuğun elinden tutarsın. Onun da sırası gelmişti. Kendi gitmemişti, sıra ona gelmişti. Bu kadar doğal, bu kadar sıradan, bu kadar kesin. Gelen sırayı savarsa başka bir sıraya geçmesi gerekirdi ki o kendisininkinden başka sıra istemiyordu.

Evden ayrılırken bir kez daha dönüp anacığına sarıldı. Kokusunu içine derin derin çekti. İlk çocukluğundan beri kendisine uzatılan tabağa, üzerine serilen çarşafa, bir yerini yaralasa dökülen gözyaşına yuvalanan kokuyu burnuna hapsetmeye çalışıyordu. Belki başına hiçbir şeycik de gelmezdi. Kendisi büyütüyordu belki. Yine de, ihtimaller arasında en kötüsünü düşünmeliydi. Gidip de dönmemek vardı ne de olsa.

Karakoldan içeri girerken biriktirdiği tüm endişelerden sıyrıldı. İnanmayı, güvenmeyi her zamankinden çok istese de gün onun isteklerini önemsizleştiriyordu. Kendisinden başka sarılacağı hiçbir dal yoktu. Varsa da yoktu, yoksa da yoktu. En ufak bir falso bile yapmamalı, kimsenin içine kurt düşürmemeliydi. Kapıdan her defaki gibi güleç girdi. Hâl hatır sordu. Şakalaştı. Şakalarına gülünmemesine alınmayarak yenilerini yapmayı sürdürdü. Hatta yakın arkadaşlarının başlarını okşadı, yanaklarından makas aldı. Odasına geçerken sıfatlarını, geçmişini, umut ettiklerini ve kendisinden umulanları bir kalemde unuttu. Kendisinden umulan ve kendisinin umduğu tek bir şey kaldı dimağında. Kendisi bile yabancısıydı artık. Dışarıdan bakan binlerce gözden biriydi. Müstahdemin bir koşu getirdiği şekersiz, demli çayını keyifle yudumladı. Günün ilk çayını, çayı nasıl sevdiğini bilen birinin elinden alıp içmek gibisi yoktu. Bir süre içeride dosyalarla filan oyalandı. Gündelik işlerini tamamladı. Sonra telsizden anons gelmiş gibi yüksek sesle konuşmaya başladı.

—Hadi canım, güpegündüz. Göz göre göre. Duyulduk şey değil. Hemen ekibi toplayıp gidiyorum.

Karşısında biri konuşuyormuş gibi yanıtlar vermeyi de ihmal etmedi. En son, "sağ olun amirim" diye noktaladı konuşmasını.

—Rıfat, Kemal, Adnan benimle gelin çocuklar.

—Emredersiniz efendim.

Öyle telaşlı hareket ediyordu ki kimse ne olduğunu bile soramadı. Sanki hızını kesseler işler sarpa saracaktı. Adları sayılanlar da hızına ayak uydurdu. Bir iki dakika içerisinde karakoldan çıkıp minibüse bindiler. Komiser Ali, diğerlerinin bir şey demesine fırsat vermeden:

—Şehir dışına yakın, Viranşehir tarafında bir hırsızlık vakası. Adamlar silahlı külahlıymış. Görüyor musunuz heriflerdeki cesareti? Güpegündüz masum insanlara saldırıyorlar. Ortalığı boş sandılar herhâlde.

—Silahlarını çekip ev mi basmışlar?

—Tam bilemiyorum ama hem birkaç ev hem de dükkân basmış şehir eşkıyaları.

—Vay anam vay! Ne günlere kaldık komiserim?

—Ya ya... Aman ha çocuklar, bu çakalların sağı solu belli olmaz. Hem silahlılar. Kendinize mukayyet olun. Kahramanlık yapmaya kalkmayın.

Adamların hepsi başlarıyla onayladı verilen talimatı. Yüzlerinden, şaşkın oldukları belliydi. Bunca telaşın nedenini merak ediyorlardı. Sanki ilk kez mi hırsızlık oluyordu? Tamam, gündüz vakti böylesi bir pervasızlık olacak şey değildi ama bu tepki de fazlaydı. Geçip gittikleri yolları seyreder, zaman zaman aralarında birkaç lakırdı ederken:

—Evladım şuradan dönüyorsun, dedi Ali, şoföre.

—Ama efendim, Viranşehir demediniz miydiniz? İki sonradan dönmemiz gerekiyor.

—Uzun etme kardeş, dön şuradan. Tam Viranşehir'in göbeği demedik ya. Yakınları işte.

—Siz bilirsiniz ama burası Mezitli'ye çıkar.

—Dönsene be adam. Hâlâ konuşuyor. Biliyoruz gideceğimiz yeri.

Toprak yollardan, aralarına portakal ve limon bahçeleri girmiş evlerin önlerinden geçtiler. Mezitli'nin uzak köşelerine doğru gidiyorlardı. Kıraathanenin önünden geçerken üzerlerinde dolanan endişeli gözleri hissettiler. Kadınlar sokaktaki çocuklarını

kucaklarına alıp evlerinin yolunu tuttu. Ali, evleri teker teker sayıyor, en ufak bir yanlışın, başına öreceği çorabı biliyordu.

—Şu evin önüne çek. Arada biraz mesafe bırak.

—Ortalıkta hiçbir hareketlilik yok. Yanlış bilgi olmasın efendim.

—Beni iyi dinleyin çocuklar, bu gizli bir operasyon. Onlarca suçun faili, ülkücü Cengiz Ayhan bu evde. Önce evin arkasını, önünü iyice çevreleyeceğiz. Sonra kapıyı çalacağız. Kendimizi tanıtacağız. Silah milah kapıp çıkarsa silahlarınıza davranmaktan çekinmeyin.

—Tamam komiserim, dedi diğer polisler. Şaşkınlıkları her hâllerinden belliydi.

—Haydi koçlarım göreyim sizi. Çok dikkatli olun.

Minibüsten arka arkaya çıkıp koşar adım görev yerlerine yöneldiler. Ali ise kapıya doğru gitti ağır adımlarla. Tam o sıra Cengiz kapıyı açtı. Kendisine yönelen silahlara alaycı bir bakış fırlattı.

—Oooo, komiserim. Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz. Biz de sizi bekliyorduk.

—Kes zırvalamayı Cengiz! Yolun sonuna geldin. Hangi suçlardan arandığını söylemeyeceğim bile.

—Haaa, siz beni tevkife geldiniz. Çişiniz geldiyse cami az gerideydi.

Ali hızlı bir hareketle silahını çekip kafasına dayadı. Diğer polisler de bir işaretiyle Cengiz'in üzerine çöreklenip ellerini kelepçelediler.

—Ali, Komiser Ali, gomünist uşağı. Sen kimle aşık attığını bilmiyorsun. Üstlerinin haberi var mı yediğin halttan?

—Seni sağ salim teslim ettiğimde olacak. Gerçi sağlığın ve salimliğin zerre umurumda değil. Yine de yaptıklarının cezasını yaşayarak çek istiyorum. Burnundan fitil fitil gelsin.

—Göreceğiz bakalım fitil kimin neresinden gelecek, neresine girecek?

—Ağzını da kapattırmayım istiyorsan, kapa çeneni de bin arabaya. Merkeze kadar da açma bir daha. Senle sohbete gelmedik.

—İyi. Bak gözlerime. Bak ulan! Son sözüm gözlerimdir, ben unutmam. Sen de unutma bugünü.

Ali hariç herkes şaşkındı. Cengiz hiç ummadığı bir anda yakayı ele vermişti. Diğerleriyse hırsız avından ummadıkları bir sonla

dönüyorlardı. Başlarına ne geleceğinin endişesi vardı yüzlerinde. Bilmeden işledikleri bir suçtan hüküm giyebilirlerdi. "En kötü, suçu komisere atar, temize çıkarız" diye düşünseler de içleri rahat etmiyordu. Birbirlerini ikna etmek kolaydı, asıl sorun gerçek muhatapları ikna etmekti.

Bütün oyun büyük bir gizlilik içerisinde başlayıp bitmişti. Kimsenin ruhu bile duymamıştı. En azından onlar öyle sanıyordu. Karakola vardıklarında daha önce yüzlerini bile görmedikleri bir sürü gizli polis karşıladı onları. İmalı sözlerle tebrik ettiler. Küçümseyerek baktılar yüzlerine. Sonra Cengiz'i bir odaya, Ali'yi bir başkasına götürdüler. Cengiz cezaevi aracıyla götürülürken, Ali'nin sorgusu hâlâ sürüyordu. Siyah beyaz televizyonda İçişleri Bakanı, Cengiz gibi bir katili yakalayan kahraman polisleri tebrik etmese daha da sürecekti. Adamlar Ali'yi şimdilik saldılar. Bir kenara gerekli notları alıp, sicilini baştan aşağı düzenlemeyi de ihmal etmediler. Hesap, ortam soğuyunca kesilecekti.

Hatemi Bey de gidip tebrik etti Ali'yi. Kendi planlasa bu kadar başarılı olamazdı. Herif, başlarını büyük bir beladan kurtarmıştı. Olup bitende hiçbir rolleri yoktu. Kimsenin aklının ucundan bile geçmezdi onlara çamur atmak. Endişeye mahal kalmamıştı. Günah keçisi belliydi artık. Şimdi sıra Servet'teydi. Verdikleri süre dolmuştu. Yarın gelip teslim olacaktı Ali Uygur'un katili.

Bekâret

Servet iki gün Nalan'ın evinden çıkmadı. Kadını da işe göndermedi. Kadının itirazları da kâr etmedi. Başım belaya girer dediyse de dinletemedi.

—Patronun olacak gebeş, bir derdi varsa gelsin benle çözsün, diyordu.

Üçüncü ve son günse sevdiği kadınla vedalaşıp evin yolunu tuttu. Vedalaşma faslınıysa uzatmadı. Uzun törenleri sevmezdi. Yazdığı bir şarkıyı verdi yalnızca. Bir gün bestelerse yalnızca kendisinin söylemesini istedi.

—Benim şarkımı sen söyleyeceksin. İşte o gün iki dünya birdir benim için, dedi ve gitti.

Evin yolunda uzun uzadıya düşündü. Şimdi kendisi de olmayacaktı, belki yıllarca dönemeyecekti geri. Demir kapıların ardında ne kadar yırtınsa boştu. Elinden ne kadarı gelebilirdi ki? Bu kızı başıboş bırakamazdı. Kendisi başındayken, üstelik güpegündüz... Sokak ortasında vermişti namusunu. Hem kime verdiği bile belli değildi. Annesinin ortağıydı bu orospu. Onu bıraksa annesini de salıvermiş olacaktı. Kendisi de içeride bir değil bin yatacaktı o vakit. Hem Saliha hem annesi dışarıda cirit atarsa uyku da yemek de haramdı ona. Dayanamaz kıyardı canına. Eve doğru hızlandırdı adımlarını. Bu işi hemen bugün halletmeliydi. Ardından gelecek lafları kaldıramazdı mahpus damında.

Eve yine sevecen, iyi baba ayaklarıyla girdi. Sokaktan aldığı pamuk şekeri verdi kızına. Karısını da öptü, kokladı. Ne de olsa uzun yıllar yanında yattığı kokuydu bu. Belki bir daha

duyumsayamayacaktı. Alışkanlıklarına sahip çıkmak gibi bir şeydi karısının solgun benzinde dolaşmak. Son günlerdeki iniş çıkışlardan bu. Nalan kadıncağız tek bir laf bile etmedi. Sağı solu belli olmazdı Servet'in, huyuna gitmek en iyisiydi.

—İşler güçler çok yoğun, kaç gündür nöbet nöbet üstüne. Bir ben kaldım sanki mahpusa bekçi köpeği? Ama anası kıskanmasın, kızım burnumda tüttü.

—Yorgunsundur.

—Yok yok. Gücüm kuvvetim yerinde. Kızımla şöyle bir akşam yürüyüşüne çıkalım.

—Gece gece? Ne işiniz var sokaklarda?

—Yaz günü gece gündüz mü olur allasen? Sokaklar tıklım tıkış. Hem sen de o ara atıştırmalık bir şeyler hazırlarsın.

—İyi peki, nasıl istersen, dedi, lafı uzatmadı. Ama hemen dönün ha.

—Döneriz elbet, değil mi kızım?

Saliha tuhaf tuhaf baktı yalnızca. Gerçi gün boyu evde sıkıntıdan patlamıştı ama bu vakitte de hiç çıkmamıştı dışarıya.

Baba, kız kapıdan çıkarken annesi uzun uzun öptü kızını.

—E, haydi bırak da gidelim, dedi Servet, birazdan döneceğiz nasılsa.

Uzun vedalaşmaları sevmezdi. Arkadan su dökmek, ağlayıp çığırmak ona göre değildi. Kendinden gidenler ona bu şansı hiç vermemişlerdi.

Toprak sahadan geçerken mavi topa baktı şöyle bir. Dönüp kızını süzdü sonra. Bela ki belaydı başına çöreklenen. Neyse şimdi top da kızı da sahipsizdi. Ülkenin hiçbir gecesi kalabalık değildi o vakitler. Herkes erkenden çekilirdi köşesine. Karısı da biliyordu bilmesine de kocasıyla ağız dalaşına girmedi. "Hem babası değil mi? Biraz gezdirsin kızını" diye geçirdi içinden.

Kız karanlığın ve ıssızlığın verdiği korkuyla iyice yapışmıştı babasının eline. Denizin yanı sıra yürüdüler soteye doğru. Birkaç yüz metre ilerideki iskeleye geldiler. İkisinin de dört duyusu çökmüştü. Sadece bakıyorlardı. Karanlığa, seslere, hışırtılara... Duymuyor, bakıyorlardı sadece. İskelenin ucuna yanaştılar:

—Kızım bak, deniz ne kadar güzel, ne kadar geniş, dedi.

—Ama hava soğudu biraz. Eve dönsek.

—Üşüdün mü yavrum?

—Evet.

—Ben hiç üşütür müyüm seni? Kara soğuk ama denizin suları sımsıcaktır şimdi.

—Ba...

Sözcük yarıda kaldı, çoğu sefer olduğu gibi. Denize düşen herhangi bir nesne nasıl ses çıkartırsa öyle bir ses geldi. Zaten duymadılar, gördüler sadece. Göğe yükselen köpükleri. Babası üstten, kızı alttan. Bu aynı görüntüye son bakışları oldu. Servet koşarak uzaklaştı oradan. İskelenin diğer yanında devrimciler için yanaşmış bir taka vardı. Onları, açıkta bekleyen bir gemiye kavuşturacak; memleketlerinden ve sevdiklerinden uzaklaştıracak bir taka... Küçücük, belli belirsiz. Belki bir daha göremeyecekleri memleketlerinde son anlarının tadını çıkartıyorlardı. Saliha'nın arkasından bir kez daha yükseldi köpükler. Takadaki sesler yükseldi, herkes dehşetle bakıyordu suya. Umut, hâlâ edildiği müddetçe güzeldi.

Servet toprak sahanın kenarından koşarak eve giderken durdu. Topa bir kez daha baktı. Gidip vurmak geldi içinden. Sanki kızının ruhu bu topa taşınmıştı. Yavaşça yanına gitti. Topa incitmeden vurdu. Toza toprağa bulandı eskimiş lastik. "Herkesinki gibi senin de bir toprağın var, hem de hep yanımızda, hem de hep şenliklerde..." dedi ve koşmaya başladı yeniden. Ardından kovalıyorlarmış gibi dönüp dönüp bakıyordu. Apartmana geldiğinde, "anne senle de işimiz bitti" deyip kapattı kapısını. Gözlerinde yaşlar oluk oluk akıyordu. Kendisi bile fark etmeden. Kurtulması gereken tüm yüklerden kurtulmuştu. İçi rahattı artık. Eve girdiğinde hiçbir şey söylemeden oturma odasına gitti. Karısı arkasından koştu, kaşlarını ortada birleştirip bükerek:

—Kızımız nerede? diye sordu.

—Ka... ka... Kaçırdılar, diyebildi Servet.

Kadın çığlığını, ağıtını göklere, bedenini yerlere vurdu. Sonra yerden başka birisini kaldırıyormuş gibi bir eliyle diğerini tutup doğruldu. Ansızın tüm seslerini yuttu, gözlerini sabitledi.

—Üstün başın tiril tiril, maşallah. Kaçırırlarken seyrettin herhalde, dedi.

—Silah dayadılar alnıma. Tehdit ettiler.

—Vah vah, çok üzüldüm.

—Niye öyle konuşuyorsun? İçinde bir ölü dile gelmiş gibi...

—Siktir git lan pezevenk. Ne yaptın lan kızıma? Siktir git, kendi ellerimle boğarım seni.

Servet işin ciddiyetini anlamakta gecikmedi. En iyisi sıvışmaktı. Kadın yok oluşun eşiğinde bir canlı gibiydi. Yaşayabilmek için yapmayacağı yoktu. Kapı kapandığında, Ayşe çoktan gitmişti iç odaya. Aynanın karşısına geçmiş, senelerdir sürmediği ruju, allıkları çıkartmıştı. Tüm yüzünü, gözünü, dudaklarını boyadı. Bir değil birkaç koku sürüntü. Servet'in kapadığı kapıyı aynı hızla çarpıp çıktı sokağa. Karşı apartmana girdi.

Çocuklarını ve eşini yayla evine gönderen Necdet, önce çalanın kendi kapısı olduğunu anlamadı. "Ya karşı komşunun kapısıdır, ya da yanlışlıkla basılmıştır. Kim gelecek bu saatte? Geldiyse bile hayra alamet değildir, en iyisi uyumaya devam etmek..." dedi. Horultusunu kaldığı yerden sürdürdü. Ama kapıdaki inatçıydı. Necdet söve söve yatağından kalktığında gözlerine inanamadı. İki eliyle birden ovuşturup tekrar baktı.

—Ayşe, Ayşe... Sen misin gerçekten?

Karşıdaki, soruya cevap vermedi. Necdet'i hızlıca içeri itip kapıyı kapattı ardından.

—Seviş benimle. İlk gece gibi. Gerdek gibi. Son gece gibi. Ölmeden önce gibi.

Necdet dudaklarına yapışan geçmişe karşı koyamadı. Bütün yıllarını toplayan bu bedene kayıtsız kalamadı. Ayşe, Necdet'le sevişirken sanki evden telli duvaklı çıkmış ilk gençliğini yaşıyordu. Saliha'ya yeniden hamile kalacakmış gibi sarıyordu Necdet'i. Kaybettiği her şeyin hıncını çıkartarak inliyordu kesik kesik. İnsan bedenden hamile kalmıyorsa, ruhsa, insanı dünyaya getiren Saliha bu adamın kızıydı. Şimdi eksik kalan bir şeyi tamamlıyorlardı. Gecikse de, yıllansa da. Herkesin tersine onlar önce çocuk yapmış, sonra sevişmişti. Kim bilir başkaca da her şey tersine döner, Saliha yeniden düşerdi ana rahmine. Hayatın tüm eksikleri dağılır giderdi birbirine değen bu bedenlerde. Yıllar, mesafeler yok olurdu belki. Saliha ağlayarak girerdi yan odadan. Aralarına yatardı, ama onlar sevişmelerini kesmezdi yine. Tüm dünyayı terleriyle yıkarlardı. Evet yıkardılar.

Tam yan yana devrildikleri an söyledi:

—O adam, kızımızı alıp götürdü. Galiba, galiba da...

Necdet de aynı yerinden yakalamıştı bu düşü, zaten yabancısı değildi:

—Servet mi? Saliha'yı mı?

—Gelir değil mi geri? Hele bu geceden sonra...

—Gelir elbet, gelmezse biz gideriz, dedi Necdet karşısındaki çıplaklığı kendine katar gibi sararken.

—Belki yeniden doğar.

Futbol Topu

YABANCISIYDI buraların. Besbelli yabancısıydı. Güneş altında tanıdık hiçbir iz taşımıyordu. Denizin şarkısı kesilmiş, martılar insanoğlunu seyir için uzaklara çekilmişti. Kum, sabah güneşinde bile buharlaşıp uçuyordu. Hiç tanımadığı ayak, buğulanan gözlerinin üzerine hafifçe değdi. Ama canı fena yandı. Hareketi yapanın ağırlığı hareketi aşmıştı. Galip oradan buradan bir çizme apartmıştı dese, bu yaz sıcağında olacak iş değildi. Adımları gibi yabancı bir mevsimden geliyordu karşısında kibirle duran fail. Üstelik sırtında paralanan tekmenin gol ya da pas atmak gibi bir niyeti de yoktu. Siyah çizgilerine inen darbenin tek amacı güneşte alazlanan kırmızıyı artırmaktı. Saliha'nın teninde beliren renk hiç silinmesin, unutulmasın derdindeydi. Top, kendisine bir suç ortağı kıvamında bakan gözlerle birleştirmedi bakışlarını.

Bir kadın düşürdüğü yüzünü arıyor, dün akşam aynaya bıraktığı emanetin peşinden gidiyordu. Merdivenleri inmiyordu, merdivenler akıyordu ayaklarının altından. Zamanı yenen için mekân önemini yitirir diye bilirdi, öyle de oldu. Zamanın ileri geri tüm ritmi alt edilmiş, bir çocuk yittiği an yeniden doğmuştu. Apartman kapısına geldiğinde arkasını dönüp kat ettiği mesafeye baktı. Eski masallardan bildiği o tekerleme geldi aklına. Karınca dere tepe düz gitmiş, bir de bakmış ki bir arpa boyu yol gitmiş. Şimdi daha farklı bakıyordu her şeye. Şimdi tek tek aydınlanıyordu sırlar. "Karınca" dedi, "gideceği yol üzerinden sınadı kendini. Asıl olan geldiğin yola bakarak ölçmektir yaşamını. Şimdi artık arkamı dönüp baktığımda görmediğim tüm yolları aştım ben. Ruha

kaybettiği bedeni, bedenime kaybettiği ruhu bahşettim." Kapının eşiğinde düşünme faslını uzatmamalıydı. Sabahın körü de olsa işgüzarın biri çıkıp gelebilirdi. Kapıyı araladı, sokağa baktı. Rengi değişmiş, ahalisi takas edilmişti sanki. İlk rüya haline bağladı. Gözlerini ovuşturup yeniden açtı.

Bakkal Haluk gözleri yarı kapalı yürüyordu dükkânına. Ekmek ve gazete gelmiş, kapının önüne bırakılmıştı muhakkak. Birazdan ilk gözyaşları duyulur, gökten ilk sepetler inmeye başlardı. İnsanın ilk uyanış dönemiydi bebeklik. Evlerin bir bebeğe yakınlığıyla sabahın ilk ışıklarına yakınlığı hemen hemen eşitti. Dükkânın önüne attığı son adımla yere eğildi. Cebinden çıkarttığı anahtarı darabanın asma kilidine soktu. O sıra hissetti sırtına sokulan yabancıyı. Üst kattan alelacele indirilmiş bir sepet olsa bu kadar sokulmazdı teninden içeri.

Balkon demirlerinin arasında üç dört yaşlarında bir çocuk merakla bakıyordu sokağa. Ailenin en erkencisiydi. Gözleri fal taşı gibi açıktı. Alışık olmadığı kokuları içine çekerken gözlerini demirlerin arasında saklamaya çalışıyordu. Sokaktan geçen yaşlı bir adama gizli gizli domates atacakmış gibi. Top oynayan büyüklerini kıskanıp büyümeyi beklermiş gibi. İki mühim işi vardı. Orada olmak ve orada olduğunu belli etmemek.

İkaz ışıkları yanıp sönen, sirenleri suskun bir ambulans geçiyordu. Sedyede yatan hafifçe doğruldu. Sırtını iç döşemeye yaslayıp yan yan baktı dışarıya. Belli ilk çocukluğu geldi aklına. Gözleri görünmesin diye muzip bir hüzün yapıştırmıştı yüzüne. Nişanlısının korkulu gözlerine baktı, "korkma bir şey olmaz" anlamında aşağı eğip salladı başını. Toprak sahanın denize uzanımına baktı. Ufuk çizgisine çevirdi gözlerini. Uzaklar hiç bu kadar çekmemişti onu. Yakında olup biteni kestirebildiğinden pek de merak etmiyordu. Ufkun ardında denizin devam edip etmediği ilk kez bu kadar ilgilendirdi onu. Eğer sular ufuk çizgisinin ötesine dökülüyorsa, şimdi dalgaların koynundan akmayı yeğlerdi. Evden çıkmasının, imkân bulursa kaçıp uzaklaşmanın tek yolu bu ambulanstı. Onun ve herkesin durumu acildi. Gözlerini yaklaştırdı sonra. Belki önceden tanıdığı için ilk topa çarptı gözleri. Denizle aynı renk olduğundan, gözünü ilkin çok zorlamadı bu geçiş. Sonra siyah çizgilerini gördü. Eğilip bükülmüşlerdi. Az önce yenilmiş yabancı bir

darbenin hüznü vardı üzerinde. Gözleri daha da gerilere gidip sebep olanı aradı.

Sıcaktan ayakları iyice terlemişti. Tamirhanede kir pas çalışan bir çocuğun gözyaşları bulanmıştı üzerine. Top, elinde olsa kendini o kaleden ötekine savuracak, atılabilecek tüm golleri atacaktı. Böylece bütün maçlar sonsuza kadar biter, o da rahat ederdi.

—Eller yukarı!

—Af buyur.

—Eller yukarı dedim. Bu ne rahatlık arkadaş. Gelmiş dükkân açıyor. Dünyadan haberin yok mu senin?

—Tümünden olmaz elbet. Ben mahalleyi bilirim biraz o kadar, diye bir şeyler geveledi Haluk. Uyanıp uyanmadığını yoklamak için gözlerini kırpıştırdı. Uyanmıştı ama belki karşıdaki uyuyordu daha.

—Darbe oldu be adam. Ordu yönetime el koydu. Ayakta mı uyuyorsun?

—Oh be... Gerçekten mi? Allah paşalardan razı olsun. Kurtardılar bizi he mi?

—Kurtardılar da sokağa çıkma yasağı var. Şimdi ne yapalım seni? Götürelim mi sorguya?

—Deme öyle kardeş, yüreğime mi indireceksin? Hemen her bir şeyi bırakıp dönerim eve.

—İyi öyleyse, bu kez affediyorum seni. Sağlam bir vatandaşa benziyorsun. Şimdi hemen evine! İkinci bir emre kadar da dışarı çıkma.

—Baş üstüne!

Haluk dönüp arkasındakine bakmadı bile. Bir şeyi görmek, onun parçası olmak demekti. Haluk'a ise bir avare başı yetiyordu. Evinin kapısını ardından sıkı sıkı kilitledi. Hatta ayakkabılığı da kapının önüne dayadı. Bir süre yere oturup düşündü. Kafasının almayacağı işleri kurcalamamaya ve balkondan uzak durmaya karar verdi.

Kadın kapıdan ağır ağır çıktı. Askerler hemen başına toplandı.

—Ne işin var bu saatte sokakta? Duymadın mı yasağı?

—Yasağı masağı kalmadı, dedi, kendinden emin.

—Ne zırvalıyorsun, darbe oldu darbe.

—Sabah sabah ne darbesi be? Gidin uyuyun işiniz mi yok?

—Ordu idareyi ele aldı.

—Hah bir bu eksikti, onlar da katıldı şölene, dedi, dün geceden emanet bir gülüşle.

—Belanı mı arıyorsun?

—Ölsem de gam yemem. Olan oldu bir kere.

—Deli lan bu karı, dedi çelimsiz esmer bir asker; diğerleri onayladı.

—Nerde abla senin ev?

—Aha şu karşısı.

—İyi dinle. Sokağa çıkmayı yasakladı paşalar. Şimdi evine git. Serbesti gelene kadar da çıkma.

—Ben artık hiç çıkmasam da olur. Haydi sabahınız hayır olsun, deyip koşarak girdi karşı apartmana. Niyeti bir daha hiç çıkmamaktı. Zaten bir rüyanın sürdüğü düşüncesindeydi. Uyandığındaysa karşısında görmeyi isteyeceği tek kişi kızıydı. Bu garipleri gördüğünden, uyanmadığına kanaat getirdi. Böyle bir uykunun böyle bir uyanışı akla mantığa ziyandı.

Top, acıyan çizgilerini toprağa sürterek durmuştu. Güneş ışıkları tenini kızartıyor; ışıklar dikeldikçe canı daha da yanıyordu. Şahap'ın ambulanstan kendisine baktığını hissedince toparlanmaya çalıştı. Böyle derbeder görünmeyi istemezdi. Sonra çocuklar filan duyar, canı canından giderdi. Ambulans uzaklaştıktan sonra sırtını denize döndü. Maviyi görürse teni gene mavileşirdi muhakkak. Bir adım sesi duydu. Bir tane daha. Saatlerdir çevresinde dolanan yüze hiç bakmamıştı, bakmayacaktı da... Bu işte bir tuhaflık vardı. Vakit öğleni geçmiş, hâlâ hiçbir çocuk gelmemişti ziyaretine.

Hatemi Bey'in suratındaki belirsiz gülüş, çizgilerine yerleşip de doğumundan bunca yıl sonra gamzeleri açığa çıktığında saat 13.00'ü biraz geçmişti. Televizyondaki sesin her şeyinden soyutlanmıştı. Gecenin bir yarısı aziz, yüce sıfatlarıyla ihya edilen milletin en önemli değeri de ifadesini bulmuş, din üzerindeki yıkıcı faaliyetlere pabuç bırakılmayacağı apaçık söylenmişti. Şimdi Seyyit Kutub'un ülkemize göç mevsimiydi. "Ali'nin sağ mı ölü mü olduğu artık öte dünyada belli olur. Darbe en çok da rüyalarımı arıtacak, rahata ereceğim" diye geçirdi içinden. Uzaklarda dolanan bir yabancıya bilmeden ama isteyerek attı pasını.

Gittikçe hızlandı topun arkasındaki yabancı. İlk vuruşu yavaştı, ama ayağındaki her neyse ağırdı. Şimdi kendisi de hız yapmıştı.

Top, ayağın yukarı kalkarken çıkarttığı fısıltıyı duydu. İnerken önce rüzgârı değdi sırtına, sonra kendisi. Az ötedeki çakıllara, taşlara doğru uçtu. Küçük bir kız gölgesine kondu. Sivrice bir çakıl siyah çizginin maviyle buluştuğu noktaya değdi. İnsanın tersine apansız bir hızla verdi son nefesini.

—Çüş be, bir vuruşta patladı. Ne dayanıksızmış meret. Biz daha dayanıklısını yaparız artık. Nasılsa diğer maçlar bitti bizimki başladı, dedi topa vuran yabancı.

5000 yıldır değişmedi. İktidar, daha güzel ve başka bir dünya düşünü barındıranları susturmanın, yok etmenin adı oldu hep. Üretim araçları, üretim ilişkileri, mülkiyet biçimleri, teknoloji, sınırlar, çağlar... Hepsi değişti ama özünde değişmeyen bir savaş vardı.

Bir kentin mahallelerinden, o mahallenin mekânlarından nasıl görünür bu savaş? Ahmet Antmen, üstgerçekçi bir dönem hikâyesi ile bunu yanıtlıyor işte. Oluşturduğu mekânlar arasında sürüklenirken, işkenceci bir polisin ruh hâline de, genç bir devrimcinin aşkına da, toprak sahada top koşturan çocukların kahkahalarına da tanıklık edebiliyorsunuz. Üstelik o kadar tanıdık ki hepsi, romana konu bir kahraman, yakın tarihimizin figürlerinden birine karşılık geliyor izlenimine kapılıyorsunuz.

Toprak bir sahada, güneşin altında parlayıp duran bir topun, mavi üzerine siyah çizgilerini, bir kişinin başkasına dönüşmesi için bir köprü olarak inşa ediyor Ahmet Antmen, Beri Zaman Mahallesi'nde. Sanki yaşanan her şey, sonunda o toprak sahaya uğrayıp, o mavi siyah topun etrafında, bir tek "özne"de kesişiyor: insanda! Ve yolculuğuna Çukurova'da başlayan bu "insan" günümüze doğru devam ediyor macerasına.

Umut ÜNALAN

THG
0329705
FYZ

18 TL
9 786059 988483